

ઉત્કર્ષ

વ્યાખ્યાન નિબંધ નિરોપાંક

યદ્યદાચરતિ શ્રેષ્ઠસ્તદદેવેતરો જનઃ ।
સ યત્પ્રમાણં કુરુતે લોકસ્તદદનુવર્તતે ॥

સ્થાપના : શિક્ષક દિન-૧૯૯૧

અંક : ૨૩

વર્ષ : ૨૦૧૩-૧૪

દી અંકલેમ્બર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત
(વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન)

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ

તા. અંકલેમ્બર, જિલ્લા સુર, પીન-૩૯૪૧૧૫, ફોન : ૦૨૬૪૬-૨૭૬૧૭૬

નેડ એકેડિમી - B Grade (2.28)

અધ્યાપન પદ્ધતિના જૂથો

અંગ્રેજી-હિન્દી અધ્યાપન પદ્ધતિ જૂથ

ગુજરાતી-સામાજિક વિજ્ઞાન અધ્યાપન પદ્ધતિ જૂથ

અર્થશાસ્ત્ર-નામાના મૂળ તરવો અધ્યાપન પદ્ધતિ જૂથ

ગણિત-વિજ્ઞાન એન્ડ ટેકનોલોજી અધ્યાપન પદ્ધતિ જૂથ

સાંક
૨૩

ઉત્કર્ષ

વર્ષ
૨૦૧૩-
૨૦૧૪

• સંપાદકો •

પ્રિ. ડો. પ્રફુલસિંહ જે. યાજ
પ્રા. ડો. ઇન્દોબાજ ડે. અનસારી (અધ્યક્ષ : મેગેઝીન સમિતિ)
ફિટલ આર. સોરઠિયા (મંત્રી : મેગેઝીન સમિતિ)
તોહસીકુ એમ. કિડા (સભ્ય : મેગેઝીન સમિતિ)
શીમા બી. મિટલી (સભ્ય : મેગેઝીન સમિતિ)

દી અંકલેખર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત
(વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન)
કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ
તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૬૧૧૧૫ ફોન : ૦૨૬૪૬-૨૭૬૧૭૬
Email : kharodeducation@gmail.com
Website : <https://sites.google.com/site/trainingcollegekharod>

બોસ ! તમે જે છો તે છો !

આ પૃથ્વી પર અબજો માણસો જીવી રહ્યા છે. વીતી ગયેલી સદીઓમાં અબજો થઈ ગયા અને ચાલી ગયા. આવનારી સદીઓમાં પણ અબજો માણસો આવશે અને જશે. એક વાત કદી પણ ભૂલશો નહીં. તમારી જે પર્સનાલિટી છે એવી પર્સનાલિટી ધરાવતો કોઈ પણ બીજો માણસ આ પૃથ્વી પર થયો નથી અને થવાનો નથી. તમે અદ્વિતીય છો, અનન્ય છો અને અપુનરાવર્તનીય છો. તમારા અંગૂઠાના નિશાન જેવું નિશાન અન્ય કોઈ માણસ પાસે હતું નહીં, છે નહીં અને ભવિષ્યમાં હશે પણ નહીં.

તમે આદરણીય છો, કારણ કે આ પૃથ્વી પર તમારા જેવું બીજું કોઈ જ નથી. તમે એવી વ્યક્તિ છો, જેનું વ્યક્તિત્વ નોખું-અનોખું છે. તમારી જે પર્સનાલિટી છે તે જ તમે છો. તમારું હોવું (બીઇંગ) મૂલ્યવાન છે. સર્જનહારની એવી ઈચ્છા છે કે તમે જે છો, તે જ બની રહો. તમારે મહાત્મા ગાંધી નથી બનવાનું. તમારે આઈન્સ્ટાઇન નથી બનવાનું. મૃત્યુ પછી જો ઇમ્પર તમને પ્રશ્ન પૂછે તો કદી એવું નહીં પૂછે : તું ગાંધી કેમ ન બન્યો ? એ તો તમને એટલું જ પૂછશે : તું તું કેમ ન બન્યો.

□ ગુણવંત શાહ □ મનીષા મનીષ
(‘ધ બોસ’માંથી સાભાર)

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિગત	પાન નં.
૧	સંપાદકીય	૦૧
૨	આચાર્યશ્રીની કલગે	૦૩
૩	અમારું ટ્રસ્ટી મંડળ	૦૫
૪	અમારો કોલેજ પરિવાર	૦૬
૫	પ્રશિક્ષણાર્થી પ્રતિનિધિ મંડળ : વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪	૦૮
૬	આચાર્યનું વ્યક્તિત્વ પ્રભાવશાળી હોવું જ રહ્યું	- ડૉ. પ્રકુલસિંહ જે. રાજ ૦૯
૭	Development of Personality THROUGH Activities	- Dr. Pravin R. Master ૧૩
૮	લક્ષ્યસિદ્ધિ	- ડૉ. જયંત એ. શાહ ૧૫
૯	વ્યક્તિત્વ પિરોની લામક માન્યતાઓ અને તેનું નિવારણ	- પારૂલ બી. ટંકેલ ૧૯
૧૦	શિક્ષકનું વ્યક્તિત્વ કેવું હોવું જોઈએ ?	- ડૉ. ઈન્દોબાબ અનસારી ૨૪
૧૧	આત્મનિરીક્ષણ અને વ્યક્તિત્વવિકાસ	- શ્રીમતી કવિતા રાઠવા ૨૭
૧૨	વ્યક્તિત્વ અને તેના પ્રકારો	- મોહસીન આઈ. પટેલ ૩૦
૧૩	વ્યક્તિત્વનો ખ્યાલ	- ઈમરાન એમ. કડવા ૩૫
૧૪	વ્યક્તિત્વ વિકાસના સૂત્રો	- રેખા આર. સિંઘા ૩૮
૧૫	વ્યક્તિત્વ વિકાસનું એક પાસું-આત્મવિશ્વાસ	- હેતલબેન બી. ચૌધરી ૪૫
૧૬	સ્વયંપ્રેરણાર્થી વ્યક્તિત્વ વિકાસ	- પ્રજ્ઞેશ એચ. પરમાર ૪૭
૧૭	વ્યક્તિત્વ વિકાસ માટે જરૂરી છે : દટ મનોબળ	- હિરલ આર. સોરઠીઆ ૪૯
૧૮	ક્રોધ : વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં અવરોધક	- ગીતા શુ. પ્રાંકડા ૫૧
૧૯	ભૂલનો સ્વીકાર કરવો એ સારા વ્યક્તિત્વની નિશાની છે	- કામિની એલ. પરમાર ૫૩

ક્રમ	વિગત	પાન નં.
૨૦	વ્યક્તિત્વના વિકાસમાં દોષદષ્ટિ અવરોધક બિંદુ	- તવીનભાઈ બી. વસાવા ૫૭
૨૧	વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં શાળાની ભૂમિકા	- સીમા બી. મિસ્ત્રી ૫૯
૨૨	પરિપક્વ વ્યક્તિત્વ	- મનીષા એ. પરેલ ૬૪
૨૩	સાતું વ્યક્તિત્વ વિકસાવવામાં સમયનું આયોજન અભિવાર્ય બને છે	- જુના આર. દોશી ૬૬
૨૪	Are you Regular ? Be Sure	- Manish N. Rohit ૭૦
૨૫	Role of Books in Personality Development	- Mina P. Shah ૭૨
૨૬	૨૦૧૩-૧૪ના વર્ષની કોલેજની ગતિવિધિ (વાર્ષિક અહેવાલ)	- ઇમરાન એમ. કડવા ૭૫
૨૭	એકેડેમિક કેલેન્ડર (૨૦૧૩-૧૪)	૮૧
૨૮	શૈક્ષણિક સહયોગ	૮૩
૨૯	ઋણ સ્વીકાર	૮૯
૩૦	પ્રશિક્ષણાર્થી સંપર્ક સેતુ	૯૨
૩૧	શુભેચ્છકોની યાદી	૯૮

સંપાદકીય

ખાલીતા અર્થશાસ્ત્રી ગુન્નાર મિરડાલે કહ્યું હતું કે, 'જો તમને એવું લાગતું હોય કે શિક્ષણ ખર્ચાળ છે, તો તમે તમારું અજ્ઞાન ચક્રારી જુઓ. 'અર્થત શિક્ષણને ખર્ચ તરીકે ગણવું એ નરી મૂર્ખતા છે. શિક્ષણ એ તો ઇન્વેસ્ટમેન્ટ છે, રોકાણ છે કે જેના ફળો આપણને ભવિષ્યમાં પ્રાપ્ત થાય છે. તો વળી, કોઈ એક ફિલસૂફે શિક્ષણને વિકાસની યાત્રાના એન્જિન તરીકે ઓળખાવ્યું હતું. શિક્ષણરૂપી એન્જિન વડે જ સમાજનો વિકાસ થઈ શકે છે એવી એમની માન્યતા હતી. આમ, શિક્ષણ એ કોઈપણ સમાજના વિકાસ માટે સૌથી વધારે મહત્વની અને પાયાની બાબત બની રહે છે. શિક્ષણનું આવું મહત્વ પિછાણીને જ સમાજને શ્રેષ્ઠ, નિષ્ઠાવાન અને જવાબદાર શિક્ષકો પૂરા પાડી શકાય એવા ગુણ આશય સાથે ઘી અંકલેખ્યર પ્રોગ્રેસિવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ, અંકલેખ્યર દ્વારા ઈ.સ. ૧૯૯૧માં કૉલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડનો પ્રારંભ થયો. ટ્રસ્ટે પૂર્ણતઃ સેવાના ઉદ્દેશો સાથે શરૂ કરેલી આ કૉલેજ આજે શિક્ષણ જગત માટે એક અમૂલ્ય ઘરેણા સમાન પુરવાર થઈ છે. શિક્ષક પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રે ગુણવત્તાપૂર્ણ પ્રદાન કરતી અમારી કૉલેજને ત્રેવીસ વર્ષો પૂર્ણ થયા છે એ નાની સૂની ઘટના નથી. આ કૉલેજમાંથી પ્રશિક્ષણ પામીને બે હજારથી પણ વધુ વિદ્યાર્થીઓ પોતાની કારકીર્દિમાં અને જીવનમાં સફળતાને પામી શક્યા છે એ આ કૉલેજનું અમૂલ્ય પ્રદાન છે. વળી, અહીંથી તાલીમ પામેલા વિદ્યાર્થીઓ દૂર સુદૂરની સંસ્થાઓમાં પોતાની મૂલ્યવાન સેવાઓ પ્રદાન કરી રહ્યા છે એનો અમને વિશેષ આનંદ છે. આવી શિક્ષણ અને સમાજસેવાને સમર્પિત અમારી શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થા કૉલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડના વાર્ષિક મુખપત્ર 'ઉત્કર્ષ'નો આ ત્રેવીસમો અંક આપ સૌ સમક્ષ રજૂ કરતાં સ્વાભાવિક રીતે જ અનહદ આનંદ અને ઊંડા પરિતોષની લાગણી અનુભવાય છે. વળી, આવતા વર્ષે સંસ્થા તેના રજત જયંતિ વર્ષમાં પ્રવેશો એનો રોમાંચ પણ અનુભવાય છે.

કોઈપણ સારી કૉલેજ તેનું વાર્ષિક મુખપત્ર પ્રસિદ્ધ કરતી હોય છે એ ન્યાયે કૉલેજના પ્રારંભકાળથી જ વાર્ષિક મુખપત્ર 'ઉત્કર્ષ'નું પ્રકાશન થતું રહ્યું છે. 'ઉત્કર્ષ'ના પ્રસ્તુત અંક ઘડી પુનઃ અમારુ પ્રતિબિંબ આપ સૌ સમક્ષ રજૂ કરવાનો નક્ક પ્રયાસ આદર્યો છે. 'ઉત્કર્ષ'ના આ અંક પરથી કૉલેજમાં હાથ ધરાતી વૈવિધ્યપૂર્ણ પ્રવૃત્તિઓનો તથા કૉલેજની ફિલોસોફીનો ખ્યાલ સૌને સ્પષ્ટ રીતે આવી શકશે એવી ઊંડી શ્રદ્ધા છે. વળી, વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪નો આ અંક 'વ્યક્તિત્વ વિકાસ' વિશેષાંક તરીકે પ્રગટ કરી રહ્યા છીએ, જે વિશેષ નોંધનીય છે. પૂર્વે 'શાંતિ માટેનું શિક્ષણ', 'જીવન કૉશલ્યો', 'પર્યાવરણ શિક્ષણ', 'શાળા વ્યવસ્થાપન' અને 'શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન' જેવા વિવિધ થીમને કેન્દ્રમાં રાખીને 'ઉત્કર્ષ'ના અંકો વિશેષાંક તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા છે જે આવકારાયા છે અને પ્રશંસાયા પણ છે. 'ઉત્કર્ષ'નો વ્યક્તિત્વ વિકાસ વિષયક પ્રસ્તુત વિશેષાંક પણ પ્રશંસાશે એવો નક્કભાવ છે.

વ્યક્તિત્વ વિશે ખૂબ વિચારાયું છે, લખાયું છે, અને ચર્ચાયું છે. સામાન્ય માણસોથી

Being entirely honest with one self is a good exercise. - Sigmund Freud

માંડીને મનોરેખાલિકો સુધીના તમામ લોકો વ્યક્તિત્વ વિકાસ વિશે પોતાના આગવા વિચારો ધરાવતા જણાય છે અને વ્યક્તિત્વ શબ્દ ઉચ્ચારતા અવલોકાય છે. આજે સારા વ્યક્તિત્વ વિકાસની બોલબાલા છે અને બધા જ સારું વ્યક્તિત્વ કેવી રીતે વિકસાવી શકાય એ અંગે પ્રયત્નશીલ જણાય છે ત્યારે પ્રસ્તુત અંક સૌના માટે અનેક રીતે ઉપયોગી બની રહેશે, એમ ન માનવાનું કોઈ કારણ બચતું નથી. પ્રસ્તુત અંકમાં વ્યક્તિત્વ વિષયક શારત્રીય ચર્ચાથી માંડીને વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં શાળાની ભૂમિકા સુધીના વ્યવહારુ વિચારો રજૂ કરવામાં આવ્યા છે. આચાર્યનું વ્યક્તિત્વ કેવું હોવું જોઈએ ? વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં શાળા અને પુસ્તકોની ભૂમિકા શી છે ? ઉપરાંત વ્યક્તિત્વના વિવિધ પાસાંઓ પર લેખકોએ ઘ્યાન કેન્દ્રીત કર્યું છે અને પ્રમાણમાં લોકભાગ્ય શૈલીમાં વ્યક્તિત્વ વિકાસની રૂપરેખા આપવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. પ્રત્યેક પાના પર નીચે વ્યક્તિત્વ વિકાસ સંબંધી મનને ઝંકૂત કરી દે એવા વિચારો ટાંકવામાં આવ્યા છે, જે વાચકોને ગમશે એવી અપેક્ષા છે.

કૉલેજ ટ્રસ્ટના સૌં સેવાભાવી સભ્યો, કૉલેજના તમામ શૈક્ષણિક અને વહીવટી સ્ટાફના મિત્રો, પ્રેમાળ ગ્રામજનો, પ્રતિવર્ષ કૉલેજને પ્રાપ્ત થતા ઉત્સાહી તાલીમાર્થીમિત્રો, યુનિવર્સિટી અને તેના પદાધિકારીઓ, સિન્ડિકેટ સભ્યશ્રીઓ, વિવિધ કૉલેજના આચાર્યશ્રીઓ અને અધ્યાપકમિત્રો તથા અનેક શુભેચ્છકોને કારણે કૉલેજ પોતાનું ચરિત્કથિત પ્રદાન કરવા સમર્થ બની છે ત્યારે સૌને યાદ કરીએ છીએ અને એમનો આભાર માનીએ છીએ. કૉલેજના વિકાસ માટે સમાજના દાતાઓ અને શુભેચ્છકો તરફથી દાન અને જાહેરાત સ્વરૂપે સહયોગ સાંપડતો રહ્યો છે. આ તબક્કે એમનો પણ ઋણ સ્વીકાર કરીએ છીએ. પ્રસ્તુત અંક તૈયાર કરવામાં જેમનો સાથ અને સહકાર મળ્યા છે એ સૌ પ્રત્યે કૃતજ્ઞતાનો ભાવ પ્રદર્શિત કરીએ છીએ. ભવિષ્યમાં પણ બધાનો આવો જ સાથ સહકાર, માર્ગદર્શન, પ્રેમ અને હૂંફ મળતા રહેશે એવી અમને પૂર્ણ શ્રદ્ધા છે. આવતા વર્ષે કૉલેજના ૨૪૦ જન્મિત વર્ષમાં પાછા મળીશું. આવનું ત્યારે...

નોંધ : પ્રસ્તુત અંકમાં રજૂ થયેલા વિચારો લેખકોના પોતાના છે, એના માટે સંપાદકો જવાબદાર નથી.

આચાર્યશ્રીની કલમે

રોશિણિક વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ અમારા સૌ માટે અપિરમરણીય રહેશે. પ્રેરક સંચાલક મંડળ, સમર્પિત પ્રાધ્યાપકગણ, કર્તવ્ય પરાયણ વહીવટી કર્મચારીગણ અને યુવાન ઉત્સાહી અને સુસ્તુસ્પૃતિવાળા પ્રશિક્ષણાર્થીગણના સથવારે ગત વર્ષે અર્થસભર, પ્રવૃત્તિસભર અને આનંદમય રહ્યું. વળી, સેમેસ્ટર સિસ્ટમ અને સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓને લીધે સમગ્ર વર્ષ ક્યાં વીતી ગયું એની ખબર જ ન પડી !

વર્ષારંભે તા.૨૪-૬-૧૩ના રોજ નવા પ્રશિક્ષણાર્થીઓને વિશિષ્ટ રીતે આવકાર્યા બાદ કોર કોર્સ, ફાઉન્ડેશન કોર્સ અને ઇલેક્ટીવ કોર્સના એકમોના અધ્યાપનના શ્રીગણેશ કર્યા. પ્રશિક્ષણાર્થીઓ શિક્ષકમાં હોવા જરૂરી એવા આવશ્યક વર્તનો (શિક્ષણ કૌશલ્યો) હસ્તગત કરે તે હેતુથી અર્થસભર એવો 'સૂક્ષ્મ અધ્યાપન'નો શિક્ષણ મહાવરો જુલાઈ-૧૩માં યોજવામાં સફળ રહ્યા. ઓગસ્ટ અને સપ્ટેમ્બર-૧૩માં પ્રશિક્ષણાર્થીઓને વર્ગ શિક્ષણનો અનુભવ આપવાના હેતુથી પ્રેક્ટીસ ટીપ્પિંગનો કાર્યક્રમ યોજી શક્યા.

પ્રથમ સત્રમાં ગુરુપૂર્ણિમા, શિક્ષક દિન, કૉલેજ સ્થાપના દિન, સ્વાતંત્ર્ય દિન, ગાંધી જયંતિ જેવાં ઉત્સવોની તેના મૂળ ઉદ્દેશને ધ્યાનમાં રાખી ઉજવણી કરવાનો પ્રયાસ કર્યો. સામાજિક સેવા ધારાના ઉપક્રમે સેવા ફૂલ, ઝઘડિયાના સહયોગથી ખરોડ અને નજીકના ગામોના લોકોના લાભાર્થે નિઃશુલ્ક આંખ તપાસ કેમ્પ તા.૧૮-૯-૧૩ના રોજ યોજાયો, જેમાં ૧૦૦ જેટલા લાભાર્થીઓએ લાભ લીધો. શીઘ્ર વક્તૃત્વ, શીઘ્રલેખન, સુગમ ગીત, દેશભક્તિ ગીત, રંગોળી, મહેંદી, આરતી શણગાર જેવી સ્પર્ધાઓ યોજી પ્રશિક્ષણાર્થીઓને વિવિધ અનુભવો આપવાના પ્રમાણિક પ્રયત્નો કર્યા.

બીજા સત્રમાં પણ નર્મદ જયંતિ, હિન્દી દિવસ, વિશ્વ એઈડ્સ દિન જેવા કાર્યક્રમોની ઉજવણી સાથે બી.એડ્. કૉલેજો વચ્ચે આંતર ક્રિકેટ અને વોલીબોલ ટુર્નામેન્ટ યોજવામાં સફળ રહ્યા. વળી, નહેરુ યુવા કેન્દ્ર ભરુચના સહયોગથી 'નૈતિક શિક્ષણ' વિષય પર એક દિવસીય સેમિનાર તા.૧૬-૧૨-૧૩ના રોજ યોજી વક્તૃત્વ, ત્રવણ અને ચર્ચામાં ભાગીદારીથી લાભાન્વિત થયા. આંતર કૉલેજ વ્યાખ્યાન નિમિત્તે ડૉ. પિકમ દેસાઈ (આચાર્ય, સિદ્ધાર્થ લો કૉલેજ, કામરેજ)ના 'સાઈટ ટુ એજ્યુકેશન' વિષય પરના મનનીય વ્યાખ્યાનનો લાભ મળ્યો. વાર્ષિકોત્સવમાં ડૉ. મહેન્દ્રસિંહ ચૌહાણ (ડીન, મેડિકલ કોલેજ) અને ડૉ. કિશોરભાઈ નાયક (આચાર્યશ્રી બીલીમોરા)ની હાજરી પ્રેરણાદાયી રહી.

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪માં પ્રાર્થના સંમેલન વધુ સમૃદ્ધ રહ્યું. બુલેટિન બોર્ડ પ્રવૃત્તિ પણ યેવિધ્યસભર રહી. આ વર્ષનું સાંસ્કૃતિક પર્ય ખરેખર 'આનંદ પર્ય' જ બની રહ્યું. પ્રશિક્ષણાર્થી યુનિયનનો હકારાત્મક અભિગમ, પ્રશંસનીય રહ્યો. ઇમરાન કડવા, તોહસિક કિકા, રીમા મિસ્ત્રી, કામિનિ પરમાર, અંજુ પટેલ, મોહસીન પટેલ જેવાં ઉત્સાહી, આજ્ઞાકિત અને ખંતીલા પ્રશિક્ષણાર્થીઓના નેતૃત્વ હેઠળ બધા જ પ્રશિક્ષણાર્થીઓનો વર્ષભર સક્રિય સહયોગ સાંપડ્યો.

People don't notice whether it's winter or summer when they're happy. - Anton Chekhov

કોલેજમાં સરકારશ્રીના શિક્ષણ વિભાગ પુરસ્કૃત Dell કમ્પ્યુટર લેબ તથા યુ.જી.સી.ના અનુદાનથી આકાર પામેલી ડીજીટલ લેંગ્વેજ લેબ નજીકના ભવિષ્યમાં કોલેજને સમૃદ્ધિ બસશે. આ બંને લેબ સ્ટાફ અને પ્રશિક્ષણાર્થીઓને શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીના ઉપયોગથી વધુ અસરકારક રીતે પ્રશિક્ષિત કરી એમાં શંકા નથી.

કોલેજના વ્યવસ્થાપનમાં પ્રેરણા અને દિશાદર્શન બદલ ટ્રસ્ટીગણના, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીના, અનુદાન અને Dell લેબ પુરસ્કૃત કરવા બદલ શિક્ષણ વિભાગ, ગુજરાત સરકારના તથા ખરોડના પ્રેમાળ ગ્રામજનોના અમે સંદેવ ઋણી રહીશું.

ભાવિ શિક્ષકોને પ્રશિક્ષિત કરવાના ભગીરથ કાર્યમાં સહયોગ આપનાર સૌના ઉષ્માપૂર્ણ સહયોગની સહર્ષ નોંઘ લઉં છું. ભવિષ્યમાં પણ આપ સૌના પ્રેરક અને ઉષ્માપૂર્ણ સહયોગથી અપેક્ષા છે.

ડૉ. પ્રકુલસિંહ જે. રાજ
આચાર્ય

ઘી અંકલેખર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ, ખરોડ સંચાલિત
(વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન)

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ.

તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૪૧૧૫

ફોન : (૦૨૬૪૬) ૨૭૬૧૭૬

:: અમારું ટ્રસ્ટી મંડળ ::

પ્રમુખશ્રી
શ્રી આરીફભાઈ વજીરદાર
રત્નભાગ, પૂલી ઈવી, અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.

મંત્રીશ્રી
શ્રી મહંમદભાઈ એ. ભૈયાત
ખરોડ, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.

ટ્રસ્ટીશ્રી
શ્રી અહમદભાઈ એમ. ઉનિયા
પીરામણ, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.

ટ્રસ્ટીશ્રી
શ્રી સઈદભાઈ ખરોડીયા
ખરોડ, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.

:: સભ્યશ્રીઓ ::

શ્રી શાદિકભાઈ ભૈયાત	સંજાલી, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.
શ્રી મહંમદભાઈ જાંગડા	ખરોડ, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.
શ્રી એયુબભાઈ ભૈયાત	ખરોડ, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.
શ્રી અબ્દુલભાઈ જોગીયાત	ખરોડ, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.
શ્રી હનીફભાઈ જોગીયાત	ખરોડ, તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ.

Honesty is the best policy. - Benjamin Franklin

ઘી અંકલેખર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત
(વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન)

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ.

તા. અંકલેખર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૪૧૧૫

અમારો કોલેજ પરિવાર

શૈક્ષણિક કર્મચારીગણ

ક્રમ	નામ/સરનામું	શૈક્ષણિક લાયકાત
૧	ડૉ. પ્રફુલસિંહ જશવંતસિંહ રાજ (આચાર્ય) ૧, ગુરૂપ્પા સોસાયટી, શુકલતીર્થ, તા. જિ. ભરૂચ. ફોન : ૦૨૬૪૨-૨૮૧૪૯૦, મો. : ૯૪૨૬૮ ૭૧૦૪૯ ઇમેલ : prafulsinhraj@yahoo.com	M.Com. M.Ed. Ph.D.
૨	ડૉ. પ્રવિણચંદ્ર રતીભાઈ માસ્ટર (એસોસિએટ પ્રોફેસર) બી-૯૬, આશુતોષ-૨, લીક રોડ, ભરૂચ. ફોન : ૦૨૬૪૨-૨૬૯૦૨૧, મો. : ૯૯૨૫૧ ૨૩૮૪૮ ઇમેલ : pmaster@sify.com	B.A. M.Ed. Ph.D.
૩	ડૉ. જયંતભાઈ અરવિંદભાઈ શાહ (એસોસિએટ પ્રોફેસર) એ-૯, જ્યોતિનગર-૧, ઝાંડેખર રોડ, ભરૂચ. ફોન : ૦૨૬૪૨-૨૪૫૨૨૯, મો. : ૯૪૨૭૮ ૭૬૩૪૧ ઇમેલ : jashah56@gmail.com	M.A. M.Ed. M.Phil. Ph.D.
૪	ડૉ. પારૂલબેન બુધાભાઈ ડંડેલ (અધ્યાપક સહાયક) યુ.પો. ભટેલી, તા.જિ. વલસાડ મો. : ૯૮૨૫૯ ૩૯૦૧૩ ઇમેલ : tandel.parul@gmail.com	M.Sc. M.Ed.
૫	ડૉ. ઈન્દોબાબઆલમ કે. અનસારી (અધ્યાપક સહાયક) મુસ્લિમ વેલફેર સોસાયટી, સ્ટેશન રોડ, મસ્જિદની બાજુમાં, નવસારી. ફોન : ૦૨૬૩૭-૨૪૯૪૦૬, મો. : ૯૯૨૫૪ ૧૭૪૬૦ ઇમેલ : ik_ansari73@yahoo.co.in	M.Com. M.Ed. Ph.D. GSLET

Patience is the Companion of Wisdom. - Saint Augustine

વહીવટી કર્મચારીઓ

ક્રમ	નામ/સરનામું	શૈક્ષણિક લાયકાત
૧	શ્રીમતી કવિતાબહેન એ. રાઠવા (ગંધપાલ) એ-૧૪, અખાતપાર્ક, પાંચસો કવાટરની બાજુમાં, નવી કોલોની, જી.આઇ.ડી.સી. અંકલેસ્વર-૨ મો. : ૯૮૨૪૭ ૩૩૪૯૧	B.Com. M.Lib. & Inf. Sci.
૨	શ્રી જયંતભાઈ એસ. પટેલ (સિ.કલાર્ક) બી-૪, મેત્રીનગર સોસાયટી, ભોલાવ, જિ. ભરૂચ. ફોન : ૦૨૬૪૨-૨૨૭૯૪૮, મો. : ૯૮૨૪૭ ૦૧૫૫૭	B.Com.
૩	શ્રી ઈસ્માઈલભાઈ એમ. જોગીયાત (જુ.કલાર્ક) મુ.પો. ખરોડ, તા. અંકલેસ્વર, જિ. ભરૂચ. ફોન : ૦૨૬૪૬-૨૭૬૨૩૫, મો. : ૯૮૨૪૧ ૧૨૭૮૮	H.S.C.
૪	શ્રી અશ્વિન એમ. વસાવા (જુ.કલાર્ક) મુ.પો. રજવવાડા, તા. ઝપડીયા, જિ. ભરૂચ. ફોન : ૦૨૬૪૫-૨૪૮૦૭૨, મો. : ૯૮૭૯૧ ૩૮૨૧૩	B.A.

સેવકગણ

ક્રમ	નામ/સરનામું	શૈક્ષણિક લાયકાત
૧	શ્રી ફાઝલ યુસુફ બીજાભાઈ (સેવક) મુ.પો. પીરામણ, તા. અંકલેસ્વર, જિ. ભરૂચ. મો. : ૯૭૨૭૦ ૭૩૧૦૪	S.S.C.
૨	શ્રી ચંદ્રવદન કે. ગુર્જર (સહાય કામદાર) સી-૧૯, સંસ્કારધામ, સોસાયટી, દીવારોડ, અંકલેસ્વર, જિ. ભરૂચ. મો. : ૯૯૦૪૪ ૩૪૬૦૬	S.S.C.
૩	શ્રી મિનેષકુમાર એચ. જાદવ (વોચમેન) ૩૫/૬, નવી વસાહત, લાહોરી ગોડાઉન પાછળ, ભરૂચ. મો. : ૯૭૨૩૫ ૪૯૩૫૫	S.S.C.

Giving opens the way of receiving. - Florence Shinn

ઘી અંકલેખર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત
કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ (અંકલેખર)

પ્રશિક્ષણાર્થી પ્રતિનિધિ મંડળ - ૨૦૧૩-૧૪

પ્રમુખ
મિ. ડૉ. પ્રફુલસિંહ જે. રાજ (આચાર્ય)

સામાન્યમંત્રી
ઇમરાન એમ. ડડવા

મેગેઝીન સમિતિ

અધ્યક્ષ : ડૉ. આઈ.કે. અનસારી
મંત્રી : હિરલ આર. સોરઠિયા
સભ્યો : ૧. તોહસીફ એમ. કિકા
૨. રીમા બી. મિસ્ત્રી

સાંસ્કૃતિક સમિતિ

અધ્યક્ષ : પ્રા. પી.બી. ટંડેલ
મંત્રી : તોહસીફ એમ.કિકા
સભ્યો : ૧. રીમા બી. મિસ્ત્રી
૨. પંકજ આર. પટેલ

સાહિત્ય સમિતિ

અધ્યક્ષ : ડૉ. જે. એ. શાહ
મંત્રી : મનિષા એ. પટેલ
સભ્યો : ૧. નિમિષા બી. વસાવા
૨. રંજન પી. સોલંકી

પ્લાનિંગ ફોરમ સમિતિ

અધ્યક્ષ : પ્રા. પી. બી. ટંડેલ
મંત્રી : રવિન્દ્ર એસ. પટેલ
સભ્યો : ૧. મનિષા એ.પટેલ
૨. હિરલ આર.સોરઠિયા

પ્રવાસ સમિતિ

અધ્યક્ષ : ડૉ. પી. આર. માર્ટર
મંત્રી : જિજ્ઞા આર.દોશી
સભ્યો : ૧. રાજેશ જે. પટેલ
૨. તોહસિફ એમ. કિકા

સ્મત ગમત સમિતિ

અધ્યક્ષ : ડૉ. જે.એ. શાહ
મંત્રી : મોહસિન આઈ.પટેલ
સભ્યો : ૧. હિરલ આર.સોરઠિયા
૨. ઇરફાન યુ. શેખ

નાણાં સમિતિ

અધ્યક્ષ : ડૉ. આઈ.કે. અનસારી
મંત્રી : રીમા બી. મિસ્ત્રી
સભ્યો : ૧. જિજ્ઞા આર. દોશી
૨. મોહસિન આઈ.પટેલ

ગ્રંથાલય સમિતિ

અધ્યક્ષ : શ્રીમતી કે. એ. રાહવા
મંત્રી : પંકજ આર. પટેલ
સભ્યો : ૧. રવિન્દ્ર એસ. પટેલ
૨. મનિષ એન. રોહીત

Nobody can give you wiser advice than yourself. - Cirero

આચાર્યનું વ્યક્તિત્વ પ્રભાવશાળી હોવું જ રહ્યું

મિ. ડૉ. પ્રફુલ્લસિંહ જે. રાજ

૧. પ્રસ્તાવના :

શિક્ષણ એ માનવ સંસાધનના વિકાસની પ્રક્રિયા છે. શિક્ષણની આ પ્રક્રિયા ખૂબ જટિલ બની છે. જ્ઞાન પિસ્કોટેના આ યુગમાં શિક્ષણની શિતિને વિસ્તરી રહી છે, ત્યારે શિક્ષણરૂપી ઈમારતના ચાર સ્તંભ - બાળક, પાલક, શિક્ષક અને સંચાલકને યોગ્ય દિશાદર્શન તથા કુશળ અને યોગ્ય નેતૃત્વ પૂરું પાડવા માટે શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં આચાર્યની નિમણૂક કરવામાં આવે છે. શિક્ષણ આજે સક્રિયાતું સાઠસ બન્યું છે ત્યારે શિક્ષણ સંસ્થાના કાર્યરત તમામ માનવબળને અને શિક્ષણ સાથે જેને નિસ્બંધ છે તેવા તમામ વર્ગને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપી શકે, તેમની વચ્ચે ઉચિત માનવ સંબંધો બાંધી શકે અને યોગ્ય અને કુશળ નેતૃત્વ પૂરું પાડી શકે તે માટે આચાર્યને જવાબદારીભર્યું સ્થાન સોંપવામાં આવે છે.

૨. શાળાના અસ્તિત્વ અને વિકાસની આધારશીલા 'આચાર્ય' :

શાળામાં આચાર્યનું સ્થાન મોખરાનું અને મહત્વનું છે. શાળાની ગતિ, પ્રગતિ, સ્થગિતતા, અઘોગતિ સર્વ આચાર્ય પર નિર્ભર છે. શાળારૂપી નાવનો તે કપ્તાન છે. તેણે શાળારૂપી નાવને કુશળતાપૂર્વક હંકારીને યોગ્ય મંદિરે પહોંચાડવાની છે. લશ્કરમાં જેમ સેનાપતિનું સ્થાન હોય છે તેમ શાળામાં આચાર્યનું સ્થાન હોય છે. બંનેનું સ્થાન મોખરાનું. બંનેએ યુદ્ધ કરવાનું, સેનાપતિએ દુરમનો સામે અને આચાર્યએ અજ્ઞાનના દુશ્મનનો સામે. બંને પોતાની જવાબદારી બીજા પર ન નાંખી શકે. બંનેએ સ્વાસ યાતે ત્યાં સુધી ઉત્સાહ અને નિષ્ઠાથી લડવાનું.

શાળાની પ્રતિભા વિકસાવવામાં આચાર્યની મહત્વની ભૂમિકા છે. શાળાનું સ્થળ, શાળાનું મકાન, શાળાના શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો, સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ, શાળામાં માનવ સંબંધો વગેરે પર આચાર્યની એક આગવી અને જીવંત મુદ્રા અંકિત થયેલી હોય છે. આચાર્ય શાળાનું વ્યક્તિત્વ વિકસાવે છે. આમ તે શાળાના અસ્તિત્વ અને વિકાસની આધારશીલા છે.

૩. શાળાનું વ્યક્તિત્વ આચાર્યના વ્યક્તિત્વ પર નિર્ભર છે :

પ્રાચીન સમયમાં 'યથા રાજ તથા પ્રજા' સૂત્ર સમાજમાં ચરિતાર્થે હતું. ભારતમાં અને વિદેશોમાં ભૂતકાળમાં લબ્ધપ્રતિષ્ઠિત શાળાઓએ તેમના ભવ્ય આચાર્યોની પ્રતિભાને લીધે પ્રતિષ્ઠાના ઉચ્ચતર શિખરો સર કર્યા હતા. શાળાના નામથી આચાર્ય ઓળખાય એના કરતાં આચાર્યના નામથી શાળા ઓળખાય તેમાં જ આચાર્યનું ગૌરવ છે. શાળાના પ્રત્યેક અંગ ઉપર આચાર્યના વ્યક્તિત્વની સ્પષ્ટ છાપ-ભાત ટેખાઈ આવે છે. કુશળ આચાર્ય શાળાને જીવંત અને નવવલ્લભિત બનાવે છે. તેથી જ કહી શકાય કે શાળાનું વ્યક્તિત્વ એ આચાર્યના વ્યક્તિત્વનું પ્રતિબિંબ પાડે છે.

આચાર્ય પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ ધરાવતો હોવો જોઈએ. વળી તે બહુપરિમાણીય વ્યક્તિત્વનો સ્વામી હોવો જોઈએ. તેના ચુંબકીય વ્યક્તિત્વનો પ્રભાવ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, વાલીઓ પર પડવો જોઈએ.

Every silver lining has a cloud. - Mary Kay Ash

ગુજરાતના જાણીતા સાહિત્યકાર અને ફિલ્મક મુદ્દય પ્રહોષ કાલવતાં કહે છે. 'જો શિક્ષક/આચાર્ય તેના ઉત્તમ વ્યક્તિત્વ વડે આર કે પાંચ વિદ્યાર્થીઓ પર પ્રભાવ ન પાડી શકે તો તેણે ભોંકરી ભોંટી પાનનો મણલો શરૂ કરવો જોઈએ.'

શાળા શૈક્ષણિક સાધનોથી સજ્જ હોય પણ સાધનોથી શિક્ષિ મળી જતી નથી. સાધનો સાથે સાધના જોડાય તો જ શિક્ષિ પ્રાપ્ત થાય. સાધનો અને માનવબળને યોગ્ય રીતે સંગ્રોજી, આચાર્યએ પોતાના વ્યક્તિત્વને વિકસાવી તેના દ્વારા શાળાના વ્યક્તિત્વને ઉપસાવવાનું છે. પૂર્ણ લાયકાત અને પાત્રતા ધરાવનાર, વિચારોના ઉદ્ગાતા-વિદ્યાપુરૂષ અને પ્રામાણિક શિક્ષણપ્રેમી આચાર્ય પોતાના ઉત્તમ વ્યક્તિત્વના જોરે શાળાના તમામ માનવબળને, શિક્ષણ સાથે જેને નિરબત છે તેવા રટેક હોલ્ડરને ગુરુવંત રાખવાનું કામ કરે છે.

આચાર્યના વ્યક્તિત્વને અસર/પ્રભાવિત કરતા પાસાંઓ...

(૧) લાયકાત, યોગ્યતા (પાત્રતા) અને અનુભવ :

શાળાની સર્વાંગીણ પ્રગતિનો આધાર આચાર્યે મેળવેલી લાયકાત, કેળવેલી પાત્રતા અને તેના અનુભવ પર રહેલો છે. લાયકાત તો કીટીઓથી મેળવી શકાય છે. અનુભવ તો આપોઆપ મળતો જાય છે પણ પાત્રતા તો પોતે જ કેળવવી પડે ને?

(૨) શરીર સંપદા, પ્રસન્ન મુદ્રા :

શરીર સંપદા (સુદૃઢ શરીર) પ્રસન્ન મુખમુદ્રા, યોગ્ય વેશ પરિધાન, મધુરવાણી, આત્મીયતાપૂર્ણ વ્યવહાર વડે આચાર્યનું વ્યક્તિત્વ નીખરી ઊઠે છે.

(૩) શ્રેષ્ઠ આચરણ :

આચાર્ય શ્રેષ્ઠ આચરણ કરતો હોવો જોઈએ. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં શ્રી યોગેશ્વર કૃષ્ણે માર્ગદર્શન કર્યું છે કે 'યદ્ યદ્ આચરતિ શ્રેષ્ઠઃ તત્ તત્ શ્રી દેવેતરો જનાઃ ।' અર્થાત્ જેમ શ્રેષ્ઠ (મોટા) વર્તે તેમ નાના વર્તે. તેથી આચાર્યનું આચરણ શ્રેષ્ઠ હોય તો વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, કર્મચારીઓ, વાલીઓ અને સમાજ માટે પ્રેરણાદાયી બને. તેના વિચાર, વાણી અને વર્તન એકરૂપ હોવાં ઘટે. જો આચાર્યનું આચરણ શ્રેષ્ઠ હોય તો તે આદરણીય બને જ તેમાં શું શંકા?

(૪) આવશ્યક કૌશલ્યો :

આચાર્ય પાસે સમૃદ્ધ જ્ઞાન, અદ્યતન જ્ઞાનની અપેક્ષા છે. જ્ઞાન સાથે આચાર્યમાં જરૂરી એવાં - પ્રત્યાયન, ગ્રહણશક્તિ, અભિવ્યક્તિ, નેતૃત્વ વગેરે કૌશલ્યો હોવાં જરૂરી છે. જ્ઞાન સાથે કૌશલ્યો જોડાય તો આચાર્યની પ્રતિભા પ્રભાવશાળી બને, તેનું વ્યક્તિત્વ પ્રતિભાશાળી બને.

(૫) નૂતન વિચારો, પ્રયોગો, પ્રવાહોથી વાકેફ :

આચાર્ય શિક્ષણના અદ્યતન વિચારો, પ્રયોગો, પ્રવાહો, સંશોધનો, નિષ્કર્ષોનો અરછો જાણકાર હોવો જોઈએ. તેને નવું નવું જાણવા તરફનું વલણ હોવું જરૂરી છે. નવા વિચારો જાણી, તેનું અનુમોદન

The less you talk, the more you're listened to. - Paulino Phillips

કરી, શક્ય એટલા વિચારોનો અમત ખોતાની શાળામાં કરવાની વૃત્તિ તેણે રાખી છે.

(૬) ઉત્તમ માનવસંબંધો :

આચાર્યે તેની નેતા તરીકેની ભૂમિકા સફળતાથી ભજવવા વિદ્યાર્થીઓ, વાલીઓ, શિક્ષકો, સંચાલકો તથા સમાજ સાથે ઉત્તમ, મૈત્રીપૂર્ણ માનવ સંબંધો બાંધવા પડે અને તેનું સંવર્ધન કરતા રહેવું પડે. આચાર્ય એ શાળારૂપી વિવિધ મહાકાઓની માળાનો મજબૂત, પ્રેમાળ, સહૃદયી ટોરો હોવો જોઈએ. સાચા અને ઉચ્ચાપૂર્ણ માનવસંબંધો કે મૈત્રી માણસનું અમૂલ્ય ધરણું છે એનું જતન ધાય, એની માવજત ધાય તો જીવન જીવવા યોગ્ય બને, માણવા યોગ્ય બને. ઉત્તમ માનવ સંબંધોના સંવર્ધન માટે શાળામાં 'પરિવાર ભાવના' ઉભી કરવી પડે. સૌ સાથેના આચાર્યના ઉત્તમ માનવ સંબંધો તેના વ્યક્તિત્વને સોળે કળાએ ખીલવે છે.

(૭) આયોજન શક્તિ :

શાળા સંચાલનના કાર્યોમાં અગત્યનું અને અગ્રીમ કાર્ય 'આયોજન કરવું' તે છે. આચાર્ય પાસે શાળા માટે સર્વાંગીણ આયોજન કરવાની કૂનેહ હોવી જરૂરી છે. શાળામાં ટૂંકાગાળા અને લાંબાગાળાના તથા સોજીંદા અને પ્રસંગોપાત કાર્યો માટે તેની પાસે આયોજન કરવાની શક્તિઓ જરૂરી છે. શિક્ષણના ધ્યેયો અને શાળાના ધ્યેયોને સિદ્ધ કરવા ભવિષ્યની પરિસ્થિતિનો અભ્યાસ કરી શાળાના કાર્યોનું આયોજન કરવાની શક્તિ તેની પ્રતિભામાં વધારો કરે છે. પરિણામ સ્વરૂપ તેનું વ્યક્તિત્વ વધુ નિખરતું જાય છે. અંતે શાળાનું વ્યક્તિત્વ ખીલે છે.

(૮) સ્પષ્ટ વિઝન - લક્ષ્યો નજર સમક્ષ :

આચાર્યએ સંસ્થાને કઈ અને કેટલી ઊંચાઈએ લઈ જવી છે તેવું વિઝન તેની પાસે સ્પષ્ટ હોવું જોઈએ. પ્રાપ્ત અને પ્રાપ્ય સાધનોની ગર્યાદાઓ વચ્ચે નુણવત્તા સાથેના સંસ્થાના વિકાસનું લક્ષ્ય આચાર્યની નજર સમક્ષ હોવું પડે. નાના-મોટાં સ્વપ્નો સેવી, તેને સાકાર કરવાના નિષ્ઠાપૂર્વકના પ્રયત્નો તેના વ્યક્તિત્વને ઊજાગર કરે છે.

(૯) ઝડપી નિર્ણયશક્તિ અને નિર્ણયોમાં સહાયકોની ભાગીદારી :

શાળાના કાર્યો માટે આચાર્યએ આવેલી તકોને ઝડપવા ઝડપી નિર્ણયો લેવા પડે. કાર્ય કરતી વખતે વિવિધ વિકલ્પો હોય અને સમસ્યા હોય ત્યારે બધા વિકલ્પોમાંથી શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ પસંદ કરવાનો નિર્ણય આચાર્યે લેવો જોઈએ. વળી નિર્ણય પ્રક્રિયા વખતે કેટલાક નિર્ણયોમાં શાળાના માનવબળની ભાગીદારી મેળવી હોય તો તેઓ નિર્ણય પ્રક્રિયાના ભાગીદાર હોવાથી તેનું પાલન સહજ અને સરળ બને છે. શાળાના કાર્યોમાં કર્મચારીઓનો મત સ્વીકારતો હોવાથી પોતાના નેતા (આચાર્ય) માટે ભાવની લાગણી પ્રવર્તે છે. લોકશાહી અભિગમથી આચાર્યનું વ્યક્તિત્વ વધુ નીખરે છે.

(૧૦) દંભ અને મિથ્યાભિમાનથી દૂર :

જો આચાર્ય દંભી અને મિથ્યાભિમાની હોય તો તે પોતાને બીજાથી જુદો ગણે છે. જ્યારે સારું

If you wish to reach the highest begin at the lowest. - Publilius Syrus

વ્યક્તિત્વ તો તેને પોતાને સંયોજિત કરે છે. સાચું વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર આચાર્ય બધાને આકર્ષે છે. જ્યારે ટંભી કે મિથ્યાભિમાની માત્ર ઘોડાક સમય માટે બીજાને આકર્ષી લે નિર્ચંચિત કરી શકે છે. મિથ્યાભિમાની પ્રવૃત્તિઓ અંતે પિસંવાદ અને ગૂંચવણો પેદા કરે છે. જ્યારે સાચું વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર આચાર્ય સંવાદિતાનું નિર્માણ કરે છે. સરળ અને સાતરા વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર આચાર્ય ઘણા બધાને પોતાના બનાવી સંસ્થાના ધ્યેય ળાથે સોને જોડી શકે છે.

(૧૧) પ્રાણશક્તિ :

નિષ્કાવાન આચાર્યો પ્રતિફૂળ પરિસ્થિતિમાં પણ પોતાની પ્રાણશક્તિ દ્વારા અને પ્રાણશક્તિ ઓછી હોય તો પોતાની ચીવટાઈ અને કાર્યનિષ્ઠા દ્વારા શાળાને રળિયામણી બનાવી દે છે. મંદ પ્રાણ મિલ મજૂર ચાલી જાય, મંદ પ્રાણ મામલતદાર નબી જાય પણ મંદ પ્રાણ શિક્ષક કે આચાર્ય ન જ ચાલે - એમ ડૉ. ગુણવંત શાહનું માનવું છે. થોડીક ઓછી પ્રાણશક્તિની ખોટ ઘણાં આચાર્યો નિષ્ઠાપૂર્વક કામ કરીને પૂરી કરી આપે છે. આથી તેનું વ્યક્તિત્વ પ્રભાવી બને છે. આવા આચાર્યોની શાળામાં જવાનું ઘાય તો પાંચ મિનિટમાં જ ખબર પડી જાય છે કે સંસ્થા જીવતી છે. આ ઉપરાંત વ્યક્તિત્વને સ્પર્શતી ઘણી બધી બાબતો છે. નિષ્કળતાને સકળતાનો પાયો સમજવો, શિષ્ટાચાર આદરવો, સ્વપણકલા પિકસાવવી, ટિમાગ ન ગુમાવવું, શિક્ષકોના બોસ ન બનતાં નેતા બનવું.... આ બધી બાબતો આચાર્યની પ્રતિભામાં વધારો કરે છે અને તેના વ્યક્તિત્વને અજવાળનારી બને છે.

જ ઉપસંહાર :

શાળાઓમાં શિક્ષક એ સ્ટુડન્ટ ટ્રેઇનર છે અને આચાર્ય એ ટીચર ટ્રેઇનર છે ત્યારે ટ્રેઇનરનું વ્યક્તિત્વ પ્રભાવશાળી હોય, ચુંબકીય હોય તો જ સંપર્કમાં આવનારને પ્રભાવિત કરી શકે, બીજામાં પરિવર્તન આણી શકે. આચાર્યએ પ્રતિભાશાળી વ્યક્તિત્વના સ્વામી બનવું હોય તો તેણે પોતાના જીવનને બદલી નાખવું જોઈએ. એ માટે તેણે પોતાના આદર્શોને પોતાના સંકલ્પમાં કિયાનિવૃત્ત કરી તેમાંથી ક્ષિતિ ઘટી કિયા અથવા કાર્યમાં રૂપાંતરિત કરવા જોઈએ. માનવ મોહિનીનું આ રહસ્ય છે.

સ્વામી પિયેકાનંદના શબ્દોમાં 'માણસનું વ્યક્તિત્વ બે તૃતિયાંશ છે, તેની બુદ્ધિ અને તેના શબ્દો એક તૃતિયાંશ છે. સાચો માણસ, માણસનું વ્યક્તિત્વ આપણા આંતરમનને સ્પર્શી પ્રભાવિત કરી જાય છે. આપણાં કાચો પરિણામ સ્વરૂપ છે. માણસ જ્યાં હોય ત્યાં અને ત્યારે કાચો પરિણામ ઘવાં જોઈએ.'

આચાર્ય તેની પિઘાકીય અને વ્યવસ્થાકીય પિપિઘ ભૂમિકાઓ-સંયોજક તરીકેની, શૈક્ષણિક નેતા તરીકેની, પરિવર્તનના પયગમ્બર તરીકેની, માનવીય સંબંધોના મર્જન તરીકેની-વગેરેમાં ચરાસવી અને સાર્થક થવું હોય તો તેણે વ્યક્તિત્વ પિકાસ તરફ ઘ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જ રહ્યું.

Development of Personality THROUGH Activities

Dr. Pravin R. Master

Activity - 1

Read the paragraph presented in the box :

Read these paragraph and find out seven errors in this sort paragraph. Understand the paragraph carefully. You can read it as many times as you wish. See if you can find all the seven errors. How will try?

Most readers will find out five errors but few will ever find the sixth. There are only six errors (so it is an error to say that there are seven errors)

This activity points out how we often think inflexibly and fail to consider all the options when problem solving.

This activity also presents an exercise that challenges participants to think creatively.

Activity - 2

Select any topic you like and list as many titles as you find from this category. For example things needed for a birthday party, names of things / objects available in the office of the Principal etc.

The purpose of this activity is to quickly energize and challenge the participants.

Activity - 3

The purpose of this activity is to demonstrate the dynamics of listening and memory skills.

A group of three learners will interview one learner on a specific subject / topic. The another team of three learners will listen the question answers. At the end of the time, listeners team will recap what the interviewee has said in three sentences. The team asking the questions scores the other team on the accuracy of recap. Teams are then rotated so that the listeners become the interviews, and the new interviewees and topics are selected.

Activity - 4

This activity will develop a sense of team work and concentrating on

Let deeds match words. - *Plautus*

communication skills

The teacher starts a story with a sentence that ends with the word **SUDDENLY**. The next student / person then has to add to the story with his own sentence that ends with the word **SUDDENLY**. Continue the story until every one has taken a chance. The story becomes crazier as each participant adds his / her own sentence. Tape it and play it back.

For E.g. Last Monday I went to the bank and passing after collecting the cash when **SUDDENLY**.

Such activities help learners :

- (1) Learn how to develop a diverse group of students.
- (2) Realize the effect of setting expectation and on-going coaching.
- (3) Practice interactions with a student while taking their behavioral style into account.
- (4) Learn how to manage a values misalignment in the team.
- (5) Improve communication skills.
- (6) Discover the difference directed and guided feedback and when to use each.
- (7) Evaluate student / participant on the right criteria.
- (8) Create action plan for a high - performer and low performer.

During teaching hours if a teacher makes it possible to develop following skills among the learners in future these skills may shape the life these learner.

To name a few skills that can support a learner are :

Communication skills	Conflict management skills
Behavioural skills	Problem solving skills
Interpersonal skills	Decision making skills
Memory skills	Analytical skills
Team building skills	Participative skills
Presentation skills	Innovating skills

Personality consists of a person's characteristics like, physique, appearance, intellect, knowledge, psyche, conduct, expressions or performance.

During school, college years the teacher could be a person who can develop personality of his / her student with the help of not only theory of personality but the practicum of it.

Life is really simple, but we make it complicated. - Confucius

લક્ષ્યસિદ્ધિ

મા. ડૉ. જયંત એ. શાહ

નેપોસિયન ફિલે કહ્યું છે કે "A goal is a dream with a deadline." લક્ષ્ય એ એક ચોક્કસ સમય મર્યાદા સાથે ખોવામાં આવેલું સ્વપ્ન છે. શું તમે તમારા માટે કોઈ લક્ષ્ય નક્કી કર્યું છે? તો તમે કહેશો હા અથવા ના. જો તમારો જવાબ હા છે તો ઘણી સારી વાત છે કારણ કે મોટાભાગે લોકો કોઈપણ ચોક્કસ લક્ષ્ય વગર જીવન વિતાવી રહ્યા હોય છે. આવી વ્યક્તિની સરખામણીએ આપ સારી સ્થિતિમાં છો. પણ જો આપનો જવાબ ના હોય તો તે થિંતાનો વિષય છે. જીવનમાં લક્ષ્ય નક્કી કરવું અત્યંત આવશ્યક છે. ભલે અત્યારે આપે કોઈ લક્ષ્ય નક્કી નહિ કર્યું હોય પરંતુ તમે ઝડપથી સમજી વિચારીને, તમારા માટે કોઈ એક લક્ષ્ય નક્કી કરો. તો લક્ષ્ય તમારા જીવનને ચોક્કસ દિશા આપશે.

લક્ષ્ય એક એવી બાબત છે જેને આપણે શિદ્ધ કરવાની ઇચ્છા રાખતા હોઈએ છીએ. દા.ત. એક વિદ્યાર્થી અંતિમ પરીક્ષામાં ૮૫% થી વધુ માર્ક્સ, એક નોકરિયાત પોતાની સુંદર કામગીરી વડે પ્રમોશન, એક ગૃહિણી ઘર બેઠા કોઈ વ્યવસાય, એક સમાજ સેવક કોઈ એક ગામના લોકોને સંપૂર્ણ સાક્ષર બનાવવા, ઘરના મુખ્ય જવાબદાર વ્યક્તિ પોતાના કુટુંબના સભ્યો માટે સુખ સુવિધા આપી તેમના સ્વપ્નો પૂરા કરવા, જેવા અનેકવિધ લક્ષ્યો ધરાવતા હોય છે અને તેને માટે ચોક્કસ આયોજન કરે છે.

જ્યારે તમે સવારે ઘરની બહાર નીકળો છો તો તમને ખબર હોય છે કે તમારે ક્યાં જવાનું છે અને તમે ત્યાં પહોંચી જાવ છો. પરંતુ તમે વિચારો કે તમને ખબર જ ન હોય કે તમારે ક્યાં જવાનું છે? તો તમે શું કરશો? અહીં તહીં ભટકવામાં જ તમારો સમય નકામો વીતી જશે. એવી જ રીતે તમારા જીવનમાં જો તમે તમારું લક્ષ્ય નક્કી નથી કર્યું. તો તમારી જિંદગી તો ચાલ્યા જ કરશે, પણ જ્યારે તમે તમારા ભૂતકાળ તરફ નજર દોડાવશો તો કદાચ તમને પસ્તાવો થશે કે તમે જીવનમાં કંઈ ખાસ પ્રાપ્ત કરી શક્યા નથી. લક્ષ્ય વ્યક્તિને એક ચોક્કસ દિશા આપે છે. વ્યક્તિને માર્ગદર્શિત કરે છે કે કયું કામ અગત્યનું છે? અને કયું અગત્યનું નથી? જો લક્ષ્ય સ્પષ્ટ હશે, તો તમે તે મુજબ તમારી જાતને તૈયાર કરીને પોતાની જાતને તે મુજબ કામ કરવા માટે પ્રેરિત કરી શકશો. મગજમાં લક્ષ્ય સ્પષ્ટ હશે, તો તેને પ્રાપ્ત કરવાના રસ્તાઓ પણ સ્પષ્ટ દેખાશે અને તે રસ્તા પર તમે આગળ વધી શકશો.

ભગવાને માણસને મર્યાદિત શક્તિ અને સમય આપ્યા છે. જો તમે તમારા લક્ષ્યના શિખરને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈપણ કામ કરો છો, તો તેમાં તમારી એકાગ્રતા અને શક્તિનું સ્તર કંઈક સાડું હોય છે. તમે ગ્રંથાલયમાં કોઈ ખાસ હેતુ વગર માત્ર ચોપડી વાંચવા જાવ છો તો તમે આમ જ થોડી ચોપડીઓ ઉથલાવી તેના પાના ફેરવશો અને થોડા પાનાઓ વાંચી પણ જશો. પરંતુ ગ્રંથાલયમાં તમે કોઈ ચોક્કસ લેખ તૈયાર કરવાના હેતુથી જાવ છો તો તમે જરૂર તમારા ઉપયોગની જ ચોપડીઓ અને મેગેઝીનો પસંદ કરશો અને તમારો લેખ સરસ તૈયાર કરી શકશો. જ્યારે લક્ષ્ય નિર્ધારિત હશે ત્યારે સમય અને શક્તિનો ચોગ્ય દિશામાં ઉપયોગ થશે. તમે લક્ષ્યના

The privilege of a lifetime is being who you are. - Joseph Campbell

શિખરની દિશામાં જ સમય અને શક્તિનો મહત્તમ ઉપયોગ કરી સફળતા તરફ આગેફૂર્ય કરી શકો છો. આ બંને પ્રસંગોમાં તમે સમય એટલો જ આપો છો પણ તમારી ઠામતામાં જમીન આસમાનનો તફાવત હોય છે. એવી જ રીતે જીવનમાં પણ જો આપણી સામે કોઈ લક્ષ્ય નહિ હોય તો આપણે આપણી શક્તિ વેડફતા રહીશું. જેનું કોઈ ખાસ પરિણામ મળશે નહિ.

તમે કોઈપણ વ્યક્તિને પૂછશો કે તમે શું બનવા માંગો છો? તો કહેશે કે હું એક સફળ વ્યક્તિ બનવા માંગુ છું. પરંતુ જો એવું પૂછીએ કે શું ઇવાથી તમે તમારી જાતને સફળ વ્યક્તિ માનશો? તો બહુ ઘોડા માણસો પૂર્ણ આત્મવિશ્વાસ સાથે જવાબ આપી શકશે. દરેકને માટે સફળતાનો અર્થ અલગ અલગ હોય છે અને આ અર્થ લક્ષ્ય દ્વારા જ નક્કી થાય છે.

આપણા જીવનમાં અનેક તકો આવે છે અને જાય છે. કોઈ ઇચ્છે તો પણ બધી જ તકોનો લાભ લઈ શકે નહિ. આવેલી તકોને ક્યારેક હા તો ક્યારેક ના કહેવી પડે છે. આવા સમયે એવી પરિસ્થિતિ આવે છે કે આપણે નિર્ણય નથી કરી શકતા કે આપણે શું કરવું? અને શું નહિ કરવું? આ સમયે ખરેખર આપણું લક્ષ્ય જ નિર્ણાયક પરિબલ બને છે. જીવનમાં ડગલેને પગલે આપણે કઈ બાબતને મહત્વ આપી પહેલા હાથ પર લેવી એ ખૂબ જ મહત્વનું છે. આ મહત્વના કાર્યને પહેલા હાથ પર લેવાની વૃત્તિ જ વ્યક્તિને સિદ્ધિના શિખર સુધી પહોંચાડે છે. આજે કામ નહીં કરવા માટે આપણી પાસે કોઈને કોઈ બહાનું જરૂર હોય છે. પરંતુ દરેક સફળ વ્યક્તિની પાસે એ કાર્ય આજે જ કરવા માટેનું કારણ હોય છે. હવે પસંદગી આપણે કરવાની છે કે આપણે સફળ થવું છે કે નિષ્ફળ. માટે જો હજી સુધી તમે તમારું કોઈ લક્ષ્ય નક્કી નથી કર્યું તો આ દિશામાં આજથી નહિ પણ અત્યારથી તમારે વિચારવાનું શરૂ કરી દેવું જોઈએ. લક્ષ્ય વગરના અસફળ માણસો ઘાણીના બળદની જેમ સતત વ્યસ્ત જોવા મળે છે, પરંતુ તે કયાંય પહોંચી શકતા નથી. હવે તમારી સમક્ષ કેટલાક લક્ષ્યો રજૂ કર્યા છે.

૧. મારે સારા માર્કસ લાવવા છે.
૨. મારે ગણિતમાં સારા માર્કસ લાવવા છે.
૩. મારે વાર્ષિક પરીક્ષામાં ગણિતમાં સારા માર્કસ લાવવા છે.
૪. મારે વાર્ષિક પરીક્ષામાં ગણિતમાં ઓછામાં ઓછા ૮૫ માર્કસ લાવવા છે.
૫. મારે વાર્ષિક પરીક્ષામાં ૧૦૦ માર્કસ લાવવા છે.

તમે વિચારશો તો આ લક્ષ્યોમાંથી એક જ એવું લક્ષ્ય છે જેને શ્રેષ્ઠ કહી શકાય. તો આપણે આ Smart Goal (શ્રેષ્ઠ લક્ષ્ય) એટલે શું? તે સમજવા પ્રયત્ન કરીએ. અંગ્રેજી ભાષાના S-M-A-R-T શબ્દના દરેક અક્ષરને ધ્યાનમાં લઈએ તો -

- S - Specific (સ્પષ્ટ)
- M - Measurable (માપનક્ષમ)
- A - Achievable (સાધ્ય)
- R - Realistic (વાસ્તવિક)
- T - Time Bound (સમયની સીમા)

Never complain and never explain. - Benjamin Disraeli

એક શ્રેષ્ઠ લક્ષ્યમાં આટલી ગુણવત્તા હોવી જોઈએ.

સ્પષ્ટ (Specific) :

તમારું લક્ષ્ય એકદમ સ્પષ્ટ હોવું જોઈએ. એને સાંભળ્યા કે વાંચ્યા પછી એ બાબતે કોઈ શંકા થવી જોઈએ નહીં. જો કોઈ એમ કહે છે કે તે સારા માર્કસ લાવવા માંગે છે તો એ વાત સ્પષ્ટ નથી થતી કે ક્યા વિષય અને કઈ પરીક્ષાની તે વાત કરે છે, જેમાં તે સારા માર્કસ લાવવા માંગે છે. સારા માર્કસનો અર્થ તમારી દ્રષ્ટિએ શું છે? કોઈને માટે ૧૦૦માંથી ૮૦ સારા તો કોઈને માટે ૬૦ પણ સારા. આ પ્રમાણે જ કેટલાક લોકો કહે છે કે મારું લક્ષ્ય છે કે મારે એક સફળ વ્યક્તિ બનવું છે. પણ તમે જ્યારે તેને પૂછશો કે ક્યા ક્ષેત્રમાં? તો તેની પાસે ચોક્કસ જવાબ હોતો નથી. એટલે કે તે પોતાના લક્ષ્ય અંગે સ્પષ્ટ નથી. તો પછી લક્ષ્યસિદ્ધિ માટે અપેશા રાખી શકાય ખરી? ના કદાપિ નહિ.

માપનક્ષમ (Measurable) :

માપન કરી શકાય એવું તમારું લક્ષ્ય હોવું જોઈએ. તેને કોઈ રીતે માપી શકાય. એટલે એ લક્ષ્ય સાથે અંક જોડાયેલ હોય. જો કોઈ પોતાનું વજન ઓછું કરવાનું કહે તો પ્રશ્ન એ ઉદભવે કે કેટલું ઓછું કરવા માંગે છે? લક્ષ્યની સાથે અંક જોડાયેલ હોય તો તમે તમારી પ્રગતિને માપી શકો છો અને એ જાણી શકો છો કે તમે તમારું લક્ષ્ય સિદ્ધ કરવા તરફ યોગ્ય ગતિ કરી રહ્યા છો કે પિચ્છ દિશામાં.

સાધ્ય (Achievable) :

તમે જો કોઈ એવું લક્ષ્ય નક્કી કર્યું હોય કે તે લક્ષ્ય અંગે તમને અંતરથી સતત એવી લાગણી થતી હોય કે ભાઈ, આ તો તદ્દન અશક્ય છે તો એવા લક્ષ્યનો કોઈ અર્થ નથી. મિત્રો, આપણું અર્થજાગ્રત મન, જાગ્રત મન કરતા વધારે શક્તિશાળી છે. જો તમે તમારા જાગ્રત મનથી કોઈ અશક્ય લાગતું લક્ષ્ય નક્કી કરશો તો એવા લક્ષ્ય માટે તમારું અર્થજાગ્રત મન મદદરૂપ નહિ થાય. એટલે એવું લક્ષ્ય પૂર્ણ થવાની શક્યતા બહુ ઓછી છે. દા.ત. તમે નક્કી કરો છો કે મારે ગણિતમાં ૧૦૦ માર્કસ લાવવા છે અને તમારા ભૂતકાળનું પરિણામ બતાવે છે કે તમે તો આ વિષયમાં જેમ તેમ કરીને માત્ર પાસ થાવ છો. તો તરત તમારું અચેતન મન તમારા લક્ષ્યને નકારશે અને તમે એ લક્ષ્ય પ્રાપ્ત નહિ કરી શકો. પણ જો તમે ૭૫% લાવવા વિચારશો તો તમારી સફળતાની સંભાવના વધી જશે.

વાસ્તવિક (Realistic) :

આપનું લક્ષ્ય આપના માટે વાસ્તવિક હોવું જોઈએ. સાધ્ય હોવા બાબતે અને વાસ્તવિક હોવા બાબતે ઘણી પાતળી ભેદરેખા છે જે લક્ષ્ય વાસ્તવિક હોય તે સાધ્ય થઈ શકે છે. પરંતુ જે સાધ્ય હોય તે વાસ્તવિક હોય એવું જરૂરી નથી. દા.ત. પરીક્ષામાં પ્રથમ આવવું એક સાધ્ય લક્ષ્ય છે પરંતુ તમે શરૂઆતથી જ વાચન કરવામાં આગસ કરી છે. હવે પરીક્ષાને થોડા જ દિવસો બાકી રહ્યા છે તો પરીક્ષામાં પ્રથમ આવવું તમારા માટે અસંભવ છે. હંમેશા આપણે આપણી ક્ષમતા

Never, never, never give up. - Winston Churchill

મુજબ ગણતરી કરીને વાર્તાત્મિક લક્ષ્ય નક્કી કરવું જોઈએ. એ બાબત ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ કે જે કાર્ય બીજા માટે વાર્તાત્મિક હોય તે તમારા માટે નહિ પણ હોય. તમારે તમારા દ્રષ્ટિકોણથી પિયારીને તમારું લક્ષ્ય આચોજિત કરવું જોઈએ.

સમયની સીમા (Time Bound) :

લક્ષ્યની સાથે સમયની મર્યાદા નક્કી કરવી અત્યંત આવશ્યક છે. જો તમે સમયની મર્યાદા નક્કી કરશો તો જ તેને સમય મર્યાદામાં પૂર્ણ કરવા પ્રયત્નશીલ રહી શકશો. એટલે લક્ષ્ય નક્કી કરતી વખતે જ નક્કી કરવું કે કેટલા સમયમાં આ લક્ષ્ય સિદ્ધ કરવું છે. ઘણીવાર તમે અમુક લોકો પાસે સાંભળ્યું હશે કે “મારે એક વ્યવસાય શરૂ કરવો છે, મારે એક નાનકડો ઘંઘો શરૂ કરવો છે.” આ એક પિયારને, ઇચ્છાને લક્ષ્યમાં પરિવર્તિત કરવા માટે કયાં સુધીમાં શરૂ કરવો છે તે ધ્યાનમાં રાખી સતત એ બાબત અંગે વિચાર કરવો પડે. નહિ તો પાણીમાં થતા પરપોટાની જેમ એ નષ્ટ થઈ જશે. હિંમત કરીને આચોજન કરો અને શરૂ કરો.

આપણે અગાઉ જોયું તે ઘટનામાં “મારે વાર્ષિક પરીક્ષામાં ગણિતમાં ઓછામાં ઓછા ૮૫% માર્ક્સ લાવવા છે.” આ લક્ષ્યને શ્રેષ્ઠ લક્ષ્ય કહી શકાય. “વાર્ષિક પરીક્ષામાં ૧૦૦ માર્ક્સ લાવવા છે.” આ લક્ષ્ય મોટાભાગના પિદાર્થીઓ માટે અવાસ્તવિક અને અસાધ્ય લક્ષ્ય રહેશે. ખરેખર શ્રેષ્ઠ લક્ષ્ય નક્કી કરવું એટલે અડધું ચુલ્લુ જીતી લેવા બરાબર ગણાય અને લક્ષ્ય પિના આડેઘડ પ્રયત્ન એટલે પરાજય. આ અડધું ચુલ્લુ જીતી લેવા માટે તમારે ફરજિયાત આચોજન કરવું પડશે, કે મારે કઈ રીતે ? અને, કેટલા સમયમાં લક્ષ્ય સિદ્ધ કરવું છે? આ માટે જે તે ક્ષેત્રના અનુભવીનું યોગ્ય માર્ગદર્શન જરૂરી છે. પૂ. સ્વામી પિયેકાનંદજીએ કહ્યું છે તે મુજબ “Arise, awake and stop not till the goal is reached.” ઊઠો, જાગો અને તમારું લક્ષ્ય પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી અટકો નહિ.

ઈર્ષ્યા બીજું કશું નથી ખાતી,
એ તો
જે હૃદયમાં પેદા થાય,
તે હૃદયને જ
ખાઈ ખાય છે.

-એક જર્મન કહેવત

વ્યક્તિત્વ વિશેની ભ્રામક માન્યતાઓ અને તેનું નિવારણ

પ્રા. પાણલ બી. ટેકેલ

દરેક વ્યક્તિનાં મનમાં થાય છે કે આપણે સુંદર વ્યક્તિત્વ ઝીલવીએ. પરંતુ સૌથી પહેલાં આપણને પ્રશ્ન પણ એ થાય કે 'વ્યક્તિત્વ' એટલે શું? અને આ શબ્દ 'વ્યક્તિત્વ' અંગેની ઘણી માન્યતાઓ આપણા સમાજમાં પ્રસારેલી છે. ચાલો, થોડી જાણીએ.

- ◆ દરેક પ્રસંગે દમામદાર, બીજાને આંજી નાંખે તેવા, ભપકાદાર, ઇસ્ત્રીટાઇટ કપડાં પહેરવા એટલે 'પર્સનાલીટી' પડે.
- ◆ સામાન્ય વાતચીત દરમિયાન પણ વારંવાર અંગ્રેજી શબ્દ વાપરવાથી 'પર્સનાલીટી'માં વધારો થાય.
- ◆ વાતે-વાતે જુદા-જુદા સંદર્ભગ્રંથોનો ઉલ્લેખ કરી બીજાને આંજી નાંખવાથી 'વટ' પડે.
- ◆ અમુક બ્રાન્ડના જ કપડાં કે વસ્તુ વાપરવાનો આગ્રહ રાખવાથી લોકોની ભીડમાં પણ 'અલગ તરી અવાચ'.
- ◆ દરેક સામાજિક પ્રસંગે હાજરી પૂરાવવાથી લોકો આપણી 'નોંધ લે'.
- ◆ જ્યોતિષ વિધાને અનુસરી અમુક ગ્રહો પ્રમાણે, રાશિ અનુસાર વર્તી, માળા વગેરે પહેરવાથી અન્યો પર 'પ્રભાવ' પાડી શકાય.
- ◆ વાતચીત દરમિયાન સામેવાળી વ્યક્તિની વાતને અધવચ્ચે અટકાવી, તોડી પાડી, પોતાની વાત કોઇપણ રીતે સાચી સાબિત કરવાથી બીજાને 'દબાવી' શકાય.
- ◆ વાતચીત દરમિયાન ચોકકસ પ્રકારનાં ચેનચાળા અપનાવવાથી લોકોને 'આંજી' શકાય. દા.ત. ચહેરાને ચોકકસ પ્રકારે હલાવવો, હાથને ચોકકસ પ્રકારે ફેરવવા, આંખોને ચારે તરફ ફેરવવી, હાથ હલ્લો... જેવા શબ્દો વિશિષ્ટ લહેકાં સાથે બોલવા તથા વારંવાર નવા-નવા વ્યક્તિઓને વાતે-વાતે ભેટી પડવું અને નવા-નવા દોસ્તો બનાવવા. આવું બધું કરવાથી લોકો આપણી તરફ વધારે પ્રમાણમાં 'આકર્ષિત'.
- ◆ મુસાફરી દરમિયાન કે પોતાનાં કામની જગ્યાએ હાથમાં સેલફોનની ચાંપ હંમેશા દબાવતા રહેવું અથવા પુસ્તકનું વાંચન કરતાં હોવાનો ડોળ કરવાથી આપણે 'વ્યસ્ત' હોવાનો લોકોને ભાસ થાય.
- ◆ ફિલ્મોમાં જે ઝડપે ફેશન બદલાય એટલી જ ઝડપે ફેશન અપનાવવાથી આપણે 'મોડર્ન' લાગીએ.
- ◆ લેટેસ્ટ ટેકનોલોજીવાળા ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો વાપરવાનો તથા વસાવવાનો આગ્રહ રાખવાથી લોકોમાં મનમાં 'આધુનિક'ની છાપ છોડી શકાય.
- ◆ 'ફેસબુક' પર મિત્રોની સંખ્યા જેટલી વધારે એટલી 'પર્સનાલીટી' સુવિખ્યાત.
- ◆ 'પર્સનાલીટી' પાડવા માટે વાચાળ બનવું જ પડે.
- ◆ કોઇપણ પ્રસંગે વિશિષ્ટ પ્રકારનાં વાળ કપાવવા જ પડે અને સોનાનાં દાગીના, હીરાનાં દાગીના જો હોય તો ભાઈ 'વટ' પડી જાય.

What you do today can improve all your tomorrows. - Ralph Marston

★ સુગંધી તેલ, અત્તર નાંખવાથી બધા આપણી જ નોંધ તે અને વાતાવરણ પણ 'સુગંધી' બની જાય.

ઉપરોક્ત તમામ માન્યતાઓ અપનાવવાથી ઠોઠપણ વ્યક્તિને થોડો સમય માટે તો આંજી જ શકાય. પરંતુ જેમ જેમ સમય વીતતો જાય તેમ તેમ વ્યક્તિમાં રહેલું જોખલાપણું સામે આવતું જાય છે. મનોવૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિએ પણ ઉપરોક્ત તમામ બાબતો કામની તો છે જ. પરંતુ અગત્યની નથી કારણ કે સાચું વ્યક્તિત્વ એ બાહ્ય સજાવટ નથી. પરંતુ આંતરિક સૌંદર્ય છે અને આંતરિક સૌંદર્ય અંતર્ગત ઉદારતા, સ્નેહ, સહાનુભૂતિ, કરુણા, ધૈર્ય, પ્રમાણિકતા જેવા ઉચ્ચ વિચારોનો સમાવેશ થાય છે. નહીં તો વ્યક્તિત્વ છીછરું બની જાય.

વ્યક્તિત્વ વિશે જે પ્રચલિત ખ્યાલો છે તે બધા હામક છે. વ્યક્તિત્વ વિશે વિવિધ યૈજ્ઞાનિક, મનોવૈજ્ઞાનિક સંશોધનો વર્ષોથી ચાલી રહ્યા છે. યુંગ, કોચનર, ફ્રોઈડ, હિપોક્રેટ્સ અને ગોલી, શેલ્ડન, ઓલપોર્ટ વગેરે મનોવૈજ્ઞાનિકોએ પણ પોતાના સંશોધનોના આધારે વ્યક્તિત્વના પ્રકારો પાડી તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવી છે. કપિલત્રપિએ પણ પોતાના મંતવ્યો પ્રમાણે વ્યક્તિત્વનાં પ્રકારો આપ્યા છે. વર્ણવ્યવસ્થા અને આયુર્વેદ પ્રમાણે પણ વ્યક્તિત્વનાં પ્રકારો પડયા છે. જેનાથી આપણે પરિચિત છીએ. ભિત્રો, 'વ્યક્તિત્વ' વિશેનાં આટલાં સંશોધનોને જાણ્યા બાદ એટલું તો સ્વીકારવું જ પડશે કે તે સીધી સાદી નહીં પરંતુ સંકુલ બાબત છે. વ્યક્તિત્વને સમજવું ખરેખર મુશ્કેલ છે.

જો વ્યક્તિત્વ ખીલવવું હોય તો સાચું વ્યક્તિત્વ કોને કહેવાય ? તે જાણવું જોઈએ. ચાલો આપણે વ્યક્તિત્વ વિશેની કેટલીક વ્યાખ્યાઓ જોઈએ.

- ❖ 'વ્યક્તિત્વ એ અસ્પષ્ટ અને હામ ઊભો કરે તેવી બાબત છે. સુગંધ આવતી હોય અને તેને જાણવાનો પ્રયાસ કરીએ તે પહેલાં તો સુગંધ વહી જાય, તેના જેવું જ વ્યક્તિત્વની બાબતમાં છે.' - ડેલ કાર્નેગી
- ❖ 'વ્યક્તિત્વ વ્યક્તિની સમગ્ર બાબતોનું ગતિશીલ સંગઠન છે, કે જે વ્યક્તિનું પોતાના વાતાવરણ સાથેનું અનોખું સમાયોજન સિદ્ધ કરે છે.' - ઓલપાર્ટ
- ❖ 'વ્યક્તિત્વ એ કુદરતે આપણને આપેલી બક્ષિસ છે અને તેનો આપણે પૂરેપૂરો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.' - ડેલ કાર્નેગી
- ❖ 'વ્યક્તિત્વ એ એવી બાબત છે કે જેને કારણે કેટલીક વ્યક્તિઓ પોતાની વિશિષ્ટ શક્તિ વડે અન્ય માણસો ઉપર પ્રભાવ પાડે છે.' - રોય શોરપુક
- ❖ 'મુશ્કેલીઓ તો વ્યક્તિત્વને તપાસી તેને ઘડનારી ભક્ષી છે, મુશ્કેલીઓ વિના વ્યક્તિત્વ ખીલતું નથી.' - કીઝરાચેલી

જેમ કુલ આકર્ષક રંગ રૂપ ઘરાવવું હોય તો મધમાખી તેના તરફ આકર્ષાયા વગર રહેતી નથી. તેવી જ રીતે આકર્ષક વ્યક્તિત્વ વિકસાવવા સાદાઈ, ભિખાલસતા, પ્રમાણિકતા, વચનબદ્ધતા તથા સરચાઈ જેવા પાંચ ગુણોને આત્મસાત કરવા જરૂરી છે. આ પાંચ ગુણો એક વ્યક્તિને બીજી વ્યક્તિ સાથે કેવો વ્યવહાર કરવો તે શીખવે છે, માર્ગદર્શન આપે છે. આ ગુણો આપણા વર્તનને ઘડનારા છે. ચાલો, તેમના વિશે થોડું જાણી લઈએ.

The harder the conflict, the more glorious the triumph. - Thomas Paine

(૧) સાદાઈ :

કપડાં, ફેશનેબલ સ્ટાઇલ વગેરેમાં ભભકો ટેખાડવાથી કે ઘાંટા પાડવાથી જે તે વ્યક્તિની હોશિયારી સાબિત થતી નથી અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ બનતું પણ નથી. કપડાંથી લઈ જીવન જરૂરિયાતની તમામ બાબતો અને યીજ વસ્તુઓમાં રહેલી સાદાઈ ભલે હોય પરંતુ જો આપણા વર્તનમાં સલુકાઈ, નમ્રતા, વિવેક જળાવાયા હોય તથા ભાષાશૈલીમાં માધુર્ય અને વિવેકભાન જળવાયા હોય તથા જીવન પ્રત્યેનો હકારાત્મક અભિગમ આપણી વાતમાં ડોકાઈ જતો હોય તો સાદગીમાં પણ વૈભવશાળી જીવનનાં દર્શન કરાવી શકાય. સ્વ. મહાત્મા ગાંધીને જ જુઓ. Simple Living and High Thinking ને એમણે કેટલી સાહજીકતાથી કરી બતાવ્યું. ખરેખર, વિશિષ્ટ વ્યક્તિઓનો મોટામાં મોટો સદગુણ તેમની સાદાઈ હોય છે.

(૨) નિખાલસતા :

સ્વ. મહાત્મા ગાંધીને હું ફરીથી ચાટ કરવા ઇચ્છીશ. તેઓ બોલવામાં કેટલા સાદા છતાં કેટલાં ચોકકસ, કેટલાં મિતભાષી છતાં કેટલાં ધારદાર. ટેખાવ, પહેરવેશ પણ કેટલો સાદો છતાં પિયારો કેટલા ઉન્નત. વર્તન પણ એમનું કેટલું સાહજીક અને નમ્ર. મોટાઈનું ક્યાંય નામોનિશાન નહીં, પોતાની ભૂલને છુપાવવાનો પ્રયત્ન કદી નહીં. પરંતુ એમાંથી કોઈક તારણ કાઢી બીજીવાર એવી ભૂલ ન થાય તેની ચીવટપૂર્વકની તકેદારી અને ભૂલનો સાલસતાથી સ્વીકાર. આ બધા જ ગુણો આપણે પણ અપનાવવા જેવા છે. ખાસ કરીને ભૂલોને છુપાવવાને બદલે નમ્રતાથી તેનો સ્વીકાર કરવાથી જોડું બોલવું પડતું નથી. જોડું બોલવા અને લોકોથી સત્ય છુપાવવા માટે કરવી પડતી મથામણ છેવટે માનસિક તાણ ઉત્પન્ન કરે છે અને છેવટે વ્યક્તિ માનસિક અને શારીરિક દર્દ ભોગવે છે. વળી, ભૂલને છુપાવવા બોલાતું અસત્ય મનમાં જ અપરાધની ભાવનાને જન્મ આપે છે. જે આગળ જતાં વ્યક્તિત્વને પાંગળુ બનાવે છે. તેથી નિખાલસ બનો.

(૩) પ્રમાણિકતા :

એક વાત હંમેશા ચાટ રાખો કે જે કાંઈ કામ કરો તેમાં પ્રમાણિકતા દાખવો. અમુક કામ કરવાથી વધારે પૈસા મળે છે. તેથી તેમ કરવું એવું નહિ. પરંતુ કામ નાનું હોય કે મોટું, પોતાનું હોય કે બીજાનું બસ, પોતાની સમગ્ર તાકાત, સમગ્ર આવડત, કૌશલ્ય અને લગનથી તેને પૂરું કરવાની કોશિશ કરશો તો કામ પ્રશંસા પાત્ર બનશે જ. દા.ત. એક ચિત્રકારને એક શ્રીમંતે પોતાનું ચિત્ર દોરવા કહ્યું. ભાવતાલ નકકી થયા. ચિત્રકાર પૂરી લગનથી તે ચિત્ર તૈયાર કરવા લાગ્યો. શ્રીમંતે તેને જણાવ્યું કે ચિત્ર ઝડપથી અને કરકસરથી પૂરું કરે. કારણ કે તે ચિત્રકારને નકકી થયેલાં ભાવથી એક પૈસો પણ વધારાનો આપવા માંગતો ન હતો. ચિત્રકારે તેની વાત સાંભળી ન સાંભળી કરી ફરી પોતાનું કામ કરવામાં મશગૂલ બની ગયો. શ્રીમંતે પોતાનું ચિત્ર અડધું જોયું તો તે આભો જ બની ગયો. ખરેખર ચિત્ર ધારવા કરતાં ઘણું સારું હતું. તેને લાગ્યું કે આ ચિત્રકાર હજુ વધારે પૈસા માંગશે. તેથી તેણે ફરી ચિત્રકારને ચિત્ર ગમે - તેમ અને ઝડપથી પૂરું કરવા જણાવ્યું. ચિત્રકારે પૂરી લગન અને પૂરતો સમય ફાળવી પોતાનું સમગ્ર કૌશલ્ય, આવડત કામે લગાડી ચિત્રને પૂર્ણ કર્યું. શ્રીમંતે જ્યારે પોતાનું આખું ચિત્ર જોયું ત્યારે તે

Know or listen to those who know. - Baltasar Gracian

આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયો. આબેદૂલ ચિત્રને જોઈને તે સામેથી ચિત્રકારની ચિત્રકારી પર વારી ગયો અને ચિત્રકારને વધારાના પૈસા આપવા ગયો પણ ચિત્રકારે નમ્રતાપૂર્વક તે ન જ લીધા. જે ભાવ ચિત્ર દોરવા માટે પહેલાં નક્કી થયા હતા તે જ ભાવ તેણે લીધા. અહીં ચિત્રની છાપ સ્ત્રીમંતના મનમાં જે પડી તેનાં કરતાં વધારે ચિત્રકારની પ્રમાણિકતાની છાપ સ્ત્રીમંતના મન ઉપર વધારે ઘેરી અને ઊંડી પડી. મિત્રો, પ્રમાણિકતા એ એવો ગુણ છે જે વ્યક્તિત્વની શોભા વધારે છે. આપણી પ્રશંસા આપણે કરીએ તેનાં બદલે બીજા આપણી પ્રશંસા કરે ત્યારે આનંદ બેવડાય છે. હંમેશા કોઈની પણ સાથેનાં વ્યવહારમાં પ્રમાણિકતા જાળવો.

(૪) વચનબદ્ધતા :

આમ જોવા જઈએ તો મોબાઇલનાં આ યુગમાં ઘડી એ ઘડી જુદું બોલવાની જાણે કેશન ઉપડી છે. એમાં આ સાવ સામાન્ય જણાતો શબ્દ પાળવો ઘણો અઘરો બની જાય છે. ખાસ કરીને ઘંઘાના ક્ષેત્રમાં આ શબ્દની ઘણી મોટી કિંમત છે. એક વખત કોઈ બાબતે વચન આપ્યા પછી તેને કોઈપણ સંજોગોમાં તોડવું ન જ જોઈએ. જો તમે વચન પાળશો તો જ અન્ય લોકોનો વિશ્વાસ મેળવી શકશો અને વચનબદ્ધ થવા માટે તમે સોંપાવેલ કામને તમે પૂરી પ્રમાણિકતા સાથે પૂર્ણ કરવાની કોશિશ કરશો. આમ એક ગુણમાંથી અન્ય ગુણો પણ પિકસે છે. વળી, હંમેશા યાદ રાખો કે 'Promise is most given when the least is said.' - Jeorg Chapman. વચન આપતી વખતે ઓછામાં ઓછા શબ્દો વાપરો. ચૂંટણી ટાણે ખોટા-ખોટા વચનો આપી લોકોને આંધ, વોટ મેળવનાર નેતા કેટલા પ્રભાવશાળી લાગે? ચૂંટણી પતે ત્યાં સુધી જ. પછી એમનાં વચનની કિંમત કાણી કોડી જેટલી થઈ જતી બધાએ અનુભવી છે. પરંતુ વાણીનો બિનજરૂરી વ્યય ન કરનારા અને પોતાના શબ્દોનું મહત્ત્વ જાણનારા વિદ્વાનો ઓછામાં ઓછા શબ્દો વાપરી, સ્પષ્ટ અને ચોચ તથા અસરકારક વાણી બોલી વચન પાલન કરે છે. તેથી તેઓનું વ્યક્તિત્વ મહાન બને છે.

(૫) સરચાઈ :

આગળ કહ્યું તેમ આજે ચોતરફ ઈંલ, અસત્ય, ખોટું કરવાની વૃત્તિ એટલી બધી વધી ગઈ છે કે કોઈ વ્યક્તિ સામાન્ય વ્યવહાર પણ સરચાઈથી કરે તો આપણને નવાઈ લાગે છે. સાચું બોલવા માટે અને સરચાઈથી વર્તવા માટે હિંમત જરૂરી છે. દા.ત. એક રાજાને એકેય સંતાન નહોતું. એથી તે વૃદ્ધ થયો એટલે વારસદારની શોધ શરૂ કરી. તેણે આ માટે એક પ્રયોગ કર્યો. તેણે રાજ્યનાં યુવાન, શિક્ષિત અને પ્રતિભાશાળી માણસોને બોલાવીને કહ્યું, હું તમને બધાને એક ફૂલનું બીજ આપું છું. એક મહિના પછી જે એને અંકુરિત કરી લાવશે એને હું મારી રાજગાદી સોંપી દઈશ. એક મહિના પછી બધા તો જાત-જાતનાં ફૂલ સાથેનાં પોતાના નાના છોડ સાથે ઠાજર થયા. પણ એક પિયવા માતાનો પુત્ર શ્રીધર ખાલી ફુંકુ લઈને ઉભો હતો. રાજાએ બધાનાં ફૂલવાળા છોડ જોયા પણ શ્રીધરનું ખાલી ફુંકુ જોઈ બોલ્યા : 'ભાઈ તું કેમ ફૂલ ઉગાડી શક્યો નહીં? શ્રીધરે કહ્યું, મહારાજ મેં બહુ પ્રયત્ન કર્યો છતાં હું ફૂલ ઉગાડી શક્યો નહીં. રાજાએ શ્રીધરને વારસદાર તરીકે જાહેર કર્યો. બધાને આશ્ચર્ય થયું. રાજાએ કહ્યું; તમે બધા જૂઠા છો. આ શ્રીધર જ સત્યવાદી છે કારણ કે મેં ફૂલના બીજ ખોટાં આપ્યા હતા. મિત્રો, જોયુંને સત્ય

If you fell down yesterday, stand up today. - H. G. Wells

બોલવામાં સાહસ જરૂરી છે. છતાં તે કરવાથી બિનજરૂરી તાણમાં ભેરવાઈ પડાતું નથી. જે સાચું છે તે ક્યારેય મિલ્યા ઘવાતું નથી તો તેનાં આચરણથી મળતો સાહસનો ગુણ અને પોતાની જાત પ્રત્યેનો વિશ્વાસ દુનિયામાં દરેક ઝંઝવાતોને પડકારવા સક્ષમ છે.

વ્યક્તિત્વ તો જ પ્રભાવશાળી બને છે જો વ્યક્તિ કહે તે પ્રમાણે વર્તે. આ બાબત સહેલી નથી પરંતુ એક વખત સન ઉપર નિયંત્રણ મૂકી નકકી કર્યા પ્રમાણેનું વર્તન કરવાનું ક્ષાયે પછી ઘણા લાભ થાય છે. તમારા વ્યક્તિત્વમાં તમે જ્યારે સરચાઈનો ગુણ કેળવો છો ત્યારે વર્તનમાં પણ સરચાઈ ટેબાઈ આવે છે. હંમેશા યાદ રાખો કે જે કાંઈ કરો તે સામાન્ય રીતે કરો, ટેબાઈ ન કરો, દંભથી દૂર રહો.

આમ, ઉપરોક્ત જણાવેલાં પાંચ ગુણોને વર્તનમાં ઉતારવાનો પ્રયત્ન કરશો તો વ્યક્તિત્વને પ્રભાવશાળી બનાવી શકશો. ઘણા લોકો પિશાળ ચાહકવર્ગ કે મિત્ર વર્તુળ ધરાવતાં હોય છે. છતાં અવારનવાર છાપા કે અન્ય Media દ્વારા આવી કેટલીક જાણીતી વ્યક્તિએ આત્મહત્યા કરી હોવાના સમાચાર જાણવા મળે ત્યારે સમજાય કે વ્યક્તિ ભલે મિત્રોથી ઘેરાયેલી રહી, આંતરિક સૌંદર્યના મિત્રો સાથે એ ટોસ્તી નહીં જ કેળવી શક્યો હશે તેના કારણે આત્મહત્યાનું પગલું એણે ભરવું પડ્યું.

આપણા સદ્ગુણો જ આપણા મિત્રો છે. જે કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં આપણને ઊડીને જતા રહેતાં નથી. જો આપણે આપણા સદ્ગુણો પ્રત્યે વફાદાર રહીશું તો તેઓ પણ આપણને વફાદાર રહેશે જ અને આ સદ્ગુણોનાં પગથિયાં ચડીને આપણે પણ પ્રગતિનાં પંથે આગળ વધી જ શકીએ છીએ.

મિત્રો, આ પાંચેય ગુણોને વર્તનમાં ઉતારવાથી આંતરિક સૌંદર્ય તો વધે જ સાથે વ્યક્તિત્વ પ્રભાવશાળી બને અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વની અસર સામેવાળાને અસર કરે જ. દા.ત. કોઈ સમારંભના એક મંચ ઉપર સ્વ. મધર ટેરેસા અને ઐશ્વર્યા રાયને સાથે ઊભા રાખ્યા હોય તો ચોકકસપણે રૂપ, રંગ અને ફેશનમાં ઐશ્વર્યાનો વટ પડે. પરંતુ દયા, કરુણા, સહાનુભૂતિ અને પ્રેમની ભાવનાની આભા ધરાવતા સ્વ. મધર ટેરેસાનો તો સામેવાળા પર પ્રભાવ જ પડે. વટ થોડા સમયમાં ભૂલાય જાય, પરંતુ પ્રભાવને ભૂલવું આસાન નથી જ. તેથી જ યાદ રાખો,

‘દરેક માણસ પોતાના જીવનનો શિલ્પી છે.’ - સેન્ટ ઝેન

શિક્ષકનું વ્યક્તિત્વ કેવું હોવું જોઈએ ?

ડૉ. ઇન્તેખાબ અનસારી

શિક્ષણની પ્રક્રિયામાં શિક્ષકનું સ્થાન સૌથી વધુ અગત્યનું ગણાયું છે. સમગ્ર શિક્ષણ તંત્રને ચેતનવંતુ બનાવવાની અત્યંત મહત્વની ભૂમિકા શિક્ષક અટા કરે છે. શિક્ષણની સફળતા છેવટે તો શિક્ષકો પર જ અવલંબે છે ને ! પ્રસ્તુત પરિપ્રેક્ષ્યમાં શિક્ષક પાસેની અપેક્ષાઓ જૂબ વધી જાય છે, અને એ સ્વાભાવિક પણ છે. શિક્ષક પાસેની અનેક અપેક્ષાઓ પૈકીની એક મુખ્ય અપેક્ષા એ છે કે શિક્ષકનું વ્યક્તિત્વ આદર્શ હોવું જોઈએ. 'તો કે શિક્ષકનું વ્યક્તિત્વ 'આદર્શ' હોવું જોઈએ એવો વાક્ય પ્રયોગ પણ અચોગ્ય છે, કારણ કે શિક્ષક આદર્શ હોવો જોઈએ એવું કહેવું પડે એનો મતલબ જ એવો થાય કે ક્યાંક, કંઈક એવું બને છે કે જે શિક્ષકની ભૂમિકાને અનુરૂપ હોતું નથી. આવું ન થાય એ સંદર્ભે શિક્ષક કેવો હોવો જોઈએ, એનું વ્યક્તિત્વ કેવું હોવું જોઈએ એ અંગે ચાલો થોડું ચિંતન કરીએ.

'વ્યક્તિત્વ' શબ્દ અંગે અનેક વ્યાખ્યાઓ થઈ છે અને અનેક લેખકોએ તેને વ્યાખ્યાયિત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. અહીં વ્યક્તિત્વનો અર્થ શિક્ષક પાસે અપેક્ષિત એવા કેટલાક ગુણો કે લક્ષણો એવો કરવામાં આવ્યો છે. સૌપ્રથમ તો શિક્ષક જૂબ મહેનતુ હોવો જોઈએ. શિક્ષક ક્યારેય આળસુ ન હોવો જોઈએ અને જે આળસુ હોય એણે શિક્ષક બનવાનું ટાળવું જોઈએ, કારણ કે જે શિક્ષક મહેનતુ હોય તો જ પૂરી તૈયારી સાથે પોતાના વિષયનું અધ્યાપન કાર્ય કરી શકે. કેટલાક શિક્ષકો તૈયારી વગર વર્ગખંડમાં પહોંચી જતા હોવાનું અને વર્ગખંડમાં સમય બરબાદ કરતા હોવાનું બધાના જ ધ્યાન પર હશે. શિક્ષકનો વ્યવસાય એ એવો વ્યવસાય છે કે જેમાં આપણે આપણા જ્ઞાનની ક્ષિતિજોને સતત વિસ્તારતા રહેવું જ પડે. સતત નવું નવું વાંચતા, વિચારતા રહેવું પડે અને એ ત્યારે જ શક્ય બની શકે કે જ્યારે શિક્ષક તરીકે સખત પરિશ્રમ કરવાનો ગુણ આપણે આપણા જીવનમાં ઉતારીએ. શિક્ષક તરીકેની નોકરી (?) મળી જાય એટલે અભ્યાસ કરવાનું બંધ થઈ ગયું હોય એવા શિક્ષકો વ્યક્તિત્વની ગંભીર ખામી ધરાવે છે અને તેનો ભોગ ભિદોંધ વિદ્યાર્થીઓ બને છે.

જો શિક્ષક સ્વયં પ્રમાણિક ન હોય તો વિદ્યાર્થીઓને પ્રમાણિકતાના પાઠો કેવી રીતે શીખવી શકે? તેથી શિક્ષક પાસે એ અપેક્ષિત છે કે તે પોતે પૂર્ણતઃ પ્રમાણિક હોવો જોઈએ. પ્રમાણિકતા એ શિક્ષકના વ્યક્તિત્વનું આવશ્યક લક્ષણ છે. જો શિક્ષક દિલચોરી કરતો હોય, કામચોરી કરતો હોય, નાની નાની બાબતોમાં અપ્રમાણિકતા આચરતો હોય તો એ વિદ્યાર્થીઓ માટે ક્યારેય આદર્શ ન બની શકે. વિદ્યાર્થીઓ સતત શિક્ષકોનું મૂલ્યાંકન કરતા હોય છે. જો વિદ્યાર્થીઓ સામે એવું સાબિત થઈ જાય કે શિક્ષક અપ્રમાણિક છે તો શિક્ષક પોતાનું પોત ગુમાવી બેસે છે. થોડા સમય પર 'શ્રેષ્ઠ' શિક્ષકનો એવોર્ડ મેળવનાર એક શિક્ષક શાળા ગ્રાન્ટમાંથી પૈસાની ઉચાપત કરતા પકડાયા હોવાના સમાચાર પ્રસિદ્ધ થયા હતા એ શું સૂચવે

Change your thoughts and you change your world. - Norman Peale

છે? કોઈકે સારું જ કહ્યું છે કે જે દેશમાં શિક્ષક ઈમાનદાર નથી હોતા તે દેશ બહુ જલ્દી પિનાશ પામે છે. આ પાત શિક્ષકના આદર્શ વ્યક્તિત્વ માટે પ્રમાણિકતાનો ગુણ કેટલો બધો મહત્વનો છે એનું સૂચન કરે છે.

ખાલીતા શિક્ષણશાસ્ત્રી ડૉ. શશિકાંતભાઈ શાહે એક વખત એમના પ્રવચનમાં જણાવ્યું હતું કે, “કોઈપણ શિક્ષકનું વ્યક્તિત્વ કેવું છે એ જાણવા માટે માત્ર પાંચ મિનિટ જોઈએ! આ માટે હું શાળા શરૂ થવાના પાંચ મિનિટ પૂર્વે શાળાના દરવાજા પર ઊભા રહેવાનું પસંદ કરું અને કેટલા શિક્ષકો મોડા આવે છે તેની નોંધ રાખું.” અર્થાત્ નિયમિતતા એ શિક્ષકના વ્યક્તિત્વનું એક મહત્વનું લક્ષણ બને છે. જે શિક્ષક નિયમિત છે એનું વ્યક્તિત્વ સારું ગણાય. નિયમિત રીતે શાળામાં આવતો અને સમયબદ્ધ રીતે વર્ગખંડમાં જતો શિક્ષક સ્વાભાવિક રીતે જ વિદ્યાર્થીઓમાં પ્રિય થઈ પડે છે. પોતાના જીવનમાં નિયમિતતાનો ગુણ ન ધરાવનાર શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને નિયમિતતાના પાઠો શીખવવાનો અધિકાર ગુમાવી બેસે છે.

શિક્ષક માટે આપણે ત્યાં પ્રયોજતો એક શબ્દ છે ‘માસ્તર’. આ શબ્દ ખૂબ જ અર્થપૂર્ણ છે. માસ્તર શબ્દનો અર્થ ઘાય છે કે જે ‘મા’ના સ્તર પર છે તે અને માનું સ્તર એટલે પ્રેમનું સ્તર. મા એટલે જ પ્રેમનું સરનામું. મા પ્રેમસ્વરૂપ છે. મા ક્યારેય પણ ફૂર ન હોઈ શકે અને જે ફૂર હોય તે મા ન હોઈ શકે. એવી જ રીતે એ જ શિક્ષકો આદર્શ વ્યક્તિત્વના સ્વામી ગણાય કે જેઓ વિદ્યાર્થીઓ સાથે પ્રેમપૂર્વક પેશ આવે છે. કાચની વસ્તુના પેકેટ પર લખેલું હોય છે કે Handle with care એવી જ રીતે શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓ સાથે ખૂબ જ સત્કારપૂર્વક વર્તવાનું હોય છે. શિક્ષક વિદ્વાન હોવો જ જોઈએ એ વિશે કોઈ બેમત ન હોઈ શકે. વિદ્વતા એ શિક્ષકના વ્યક્તિત્વનું બીજું એક લક્ષણ છે. પરંતુ સાથે શિક્ષક એટલો જ પ્રેમાળ પણ હોવો જોઈએ. વિદ્યાર્થીઓને પ્રેમાળ શિક્ષકો વધુ ગમતા હોય છે એ હકીકત છે. પ્રેમાળ શિક્ષકના વ્યક્તિત્વની વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિત્વ વિકાસ પર સીધી અને ઘેરી અસર પડતી હોય છે. વળી, શિક્ષકે તમામ વિદ્યાર્થીઓ પર એક સરખો પ્રેમ વરસાવવાનો હોય છે, એટલે કે શિક્ષક પાસે બીજી એક અપેક્ષા એ રહે છે કે એનામાં સમદ્રષ્ટિ હોવી જોઈએ. વિદ્યાર્થીઓના સ્વસ્થ માનસિક વિકાસ સંદર્ભે સમદ્રષ્ટિ રાખનારા ઈલાજ છે. જો શિક્ષક તટસ્થ ન હોય અને તમામ વિદ્યાર્થીઓ સાથે સમાનતાપૂર્વક ન વર્તે તો અનેક પ્રકારના પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થઈ શકે છે. ડૉક્ટરના હોય કે પટાવાળાના ટીકરા કે ટીકરી હોય શિક્ષક માટે તમામ એક સમાન હોવા જોઈએ. વિદ્યાર્થી તેજસ્વી હોય કે નબળો હોય, પરંતુ દરેક વિદ્યાર્થીનો એકસરખી રીતે સ્વીકાર કરવો જોઈએ. આ એક અત્યંત નાજુક કાર્ય છે. બધા સાથે એક સમાન રીતે વર્તવાનું કાર્ય શિક્ષક માટે કસોટીરૂપ જ ગણાય. જે શિક્ષકો આ કસોટીમાં પાસ થાય એમનું વ્યક્તિત્વ સારું.

શિક્ષક ધીરજવાળા હોવો જોઈએ. શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓરૂપી જીવંત ઘટકો સાથે કાર્ય કરવાનું છે અને વિદ્યાર્થીઓ ખૂબ ચંચળ હોય છે. વળી, તેઓ પુખ્ત પણ હોતા નથી. વધુમાં,

Believe you can and you're halfway there. - Theodore Roosevelt

તરુણાવસ્થામાંથી પસાર થતા વિદ્યાર્થીઓની તો અનેક સમસ્યાઓ હોય છે. શિક્ષકે આવી બધી પરિસ્થિતિને કુશળતાપૂર્વક હેન્ડલ કરવાની હોય છે, અને એ માટે જરૂરી છે ધીરજનો ગુણ. આ સંદર્ભે એવું પણ નોંધવાનું પ્રાપ્ત થાય છે કે શિક્ષક ખૂબ સારો શ્રોતા હોવો જોઈએ. સારા શ્રોતા બનવું એ ધીરજની કસોટી છે.

વિદ્યાર્થીઓને વર્ગખંડમાં કોઈપણ પ્રશ્ન પૂછવાની તક આપવી, વિદ્યાર્થીઓને પોતાના વિચારો મુક્ત રીતે રજૂ કરવા માટેની તક આપવી, પોતાના વિચારોને બદલવાની તક આપવી, વિદ્યાર્થીઓને નિર્ભયતાપૂર્વક વર્તવાની તાલીમ આપવી વગેરે માટે શિક્ષક લોકશાહી મૂલ્યોમાં શ્રદ્ધા ધરાવતો હોવો જોઈએ. લોકશાહીપૂર્વક વર્તીને જ શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિત્વ વિકાસની દિશામાં પોતાનું યોગદાન કરી શકે.

અહીં નોંધ્યા છે તે સિવાય પણ અનેક લક્ષણો શિક્ષક પાસે હોવા ઘટે. જેમ કે, શિક્ષક આધાવાદી હોવો જોઈએ, શિક્ષક નિષ્ઠાવાન હોવો જોઈએ, શિક્ષક નીડર હોવો જોઈએ, શિક્ષક પિલચી અને પિવેકી હોવો જોઈએ. શિક્ષક હકારાત્મક વલણો ધરાવતો હોવો જોઈએ, શિક્ષક હંમેશા પ્રસન્ન રહેતો હોવો જોઈએ, શિક્ષક નિર્વ્યસની હોવો જોઈએ, શિક્ષક ભ્રષ્ટાચારથી મુક્ત હોવો જોઈએ. વગેરે. આ ચાટી ખૂબ લાંબી છે. તમામ શિક્ષકો આવા વિવિધ મૂલ્યવાન લક્ષણો કેળવે તો વિદ્યાર્થીઓ, વાલીઓ, સમાજ, રાષ્ટ્ર અને સમગ્ર વિશ્વએ 'અરછે દિન' આવવા માટે વધુ રાહ નહીં જોવી પડે. તમારો શું ખ્યાલ છે?

જે માણસ
સ્મિત આપી ન શકે,
તેણે દુકાન ખોલવી ન જોઈએ.
-ચીની કહેવત

We can't help everyone, but everyone can help someone. - Ronald Reagan

આત્મનિરીક્ષણ અને વ્યક્તિત્વવિકાસ

કવિતા રાઠવા
(અંધપાલ)

માણસનું મૂલ્યાંકન માણસાઈ પરથી થવું જોઈએ. આપણે માણસ તો છીએ પણ આપણામાં માણસાઈ કેટલી? આપણામાં માણસ સહજ સંવેદના કેટલી? વ્યક્તિએ પોતાની જાતને જ આ સવાલ કરવો જોઈએ અને પોતાને જ તપાસવું જોઈએ. પોતાની જાતને જ તપાસવું એટલે જ આત્મનિરીક્ષણ. આત્મનિરીક્ષણનો અર્થ થાય છે પોતાને બારીકાઈથી જોવું; પોતાના ગુણ દોષની તપાસ કરવી; પોતાના મનમાં ઊંડા ઉતરી પિચારવું તે. શું આપણે આપણી જાતનું કે સ્વનું બારીકાઈથી અવલોકન કર્યું છે ખરું? આપણે સાચા છે કે ખોટા તે જાણવાનો જરા પણ પ્રયત્ન કર્યો છે ખરો? પણ ધ્યાનથી પિચારીએ તો જણાશે કે આપણે મોટાભાગનો સમય બીજા શું કરે છે? કેવી રીતે કરે છે? કેમ કરે છે? વગેરે જાણવામાં તેમજ પોતાને સાચા અને બીજાને ખોટા ચીતરવામાં જ વ્યતીત કરીએ છીએ.

આપણે વાત કરવી છે આત્મનિરીક્ષણ અને વ્યક્તિત્વવિકાસની. આત્મનિરીક્ષણ અને વ્યક્તિત્વવિકાસનો સીધો અને ગાઢ સંબંધ છે. આત્મનિરીક્ષણ કે સ્વ-નિરીક્ષણ જેટલું વધારવામાં આવે તેટલો જ વ્યક્તિત્વવિકાસનો ત્રાફ ઊંચી ગુણવત્તાવાળા વ્યક્તિત્વ તરફની ગતિ તથ્ય કરી આપે છે. વ્યક્તિત્વવિકાસનું મૂળ આત્મનિરીક્ષણ યા સ્વ-નિરીક્ષણમાં જ રહેલું છે. આત્મનિરીક્ષણ જેટલું સમજપૂર્વકનું, જાગૃતિ સાથેના સતત અભ્યાસ સાથેનું અને વિવેકપૂર્વકનું હોય તેટલું જ વ્યક્તિત્વ નીજરે છે.

મહાન વ્યક્તિઓની સફળતાના રહસ્યને જાણવામાં આવે તો સફળતાના રહસ્યનું એક પાસું આત્મનિરીક્ષણનું રહ્યું છે. એચ.પી. હાવેલ આત્મનિરીક્ષણને માટે આખા સપ્તાહની રાહ જોતા હતા. પણ બેજામિલ ફેન્કલીન તો એમના કરતાં પણ એક ડગલું આગળ હતા. તેઓ રોજ રાત્રે આત્મનિરીક્ષણ કરતા. તેમણે પોતાની ખરાબ ટેવોની યાદી બનાવી હતી. તેમાંની મુખ્ય ત્રણ બાબત હતી. એક સમય વ્યતીત કરવો, બીજી નાની નાની બાબતોમાં તણાવ પેટા કરવો અને ખોટી ચચામાં ઉતરી જવું. આ બાબતો પરત્વે તેમને પ્રતીતિ થઈ ગઈ હતી કે જો હું આ બાબતોને મારા જીવનમાંથી દૂર નહીં કરી શકું તો જીવનમાં સફળ નહીં બની શકું અને તેથી તેમણે એક ગાંઠ વાળી લીધી કે હું આ ખામીને દૂર કરીને જ રહીશ. તેઓ પોતાની એક ખામીને પસંદગી કરી એક સપ્તાહ સુધી એને દૂર કરવા લાગી પડતા. બીજા સપ્તાહે બીજી ખામી પછી ત્રીજી એમ કરી રોજ એ જોતા કે આજે હું જીત્યો કે પછી મારી ખરાબ ટેવ. એમણે પોતાની ખરાબ ટેવ માટે બે વર્ષ સુધી આ પ્રક્રિયા ચાલુ રાખી. આજ રહસ્ય તેમના સફળ પ્રતિભાશાળી વ્યક્તિત્વનું હતું.

આ સાથે સાથે સ્વ-નિરીક્ષણ કેવી રીતે કરી શકાય ? તે એક નાનકડા પ્રસંગ દ્વારા સમજી શકાય. એક નાનકડો છોકરો દવાની દુકાનમાં ગયો, ત્યાંથી તેણે એક ખાલી ખોખું લીધું અને તેના પર ચઢી તેણે ટેલિફોન સુધી ઊંચે પહોંચવા કોશિશ કરી બટન દબાવી તેણે ફોન જોડ્યો.

In order to succeed, We must first believe that we can. - Nikos Kazantzakis

દુકાનના માલિકનું ધ્યાન એ તરફ ગયું. તેણે ઊંઠરાની વાત સાંભળવા માંડી. ઊંઠરાએ પૂછ્યું, “મેડમ, શું તમે મને તમારા ઘરના વાડામાં વધી ગયેલ ઘાસ કાપવાનું કામ સોંપશો?”

સામેથી સ્ત્રી બોલી, “મારે ત્યાં એક ઘાસ કાપવાવાળો પહેલેથી જ રાખેલો છે.”

ઊંઠરાએ કહ્યું, મેડમ હું એનાથી અડધી કિંમતમાં તમારે ત્યાં ઘાસ કાપી આપીશ.

સ્ત્રીએ જવાબ આપ્યો કે તે અત્યારે તેને ત્યાં જે ઘાસ કાપવાવાળો છે તેના કામથી અતિ સંતુષ્ટ છે.

નાનકડા ઊંઠરામાં ગજબની ધીરજ હતી ! તે કહે મેડમ, હું તમારા ઘાસ કાપવાની સાથે સાથે કચરા પોતું પણ કરી આપીશ. જેથી રવિવારના દિવસે તમારુ ઘર સૌથી ચોખ્ખું ટેજાશે, ફરી પાછા તે સ્ત્રી પાસેથી નકારાત્મક પ્રતિભાવ મળ્યો પણ ચહેરા પર સ્મિત સાથે ઊંઠરાએ ફોન મૂકી દીધો.

ઊંઠરાએ જવાબ આપ્યો, “ના સાહેબ ! તમારો ખૂબ ખૂબ આભાર. આ તો હું મારા કાર્ય વિશે મારી માલકણ શું વિચારે છે. તે જાણવા પ્રયત્ન કરી રહ્યો છું. જેથી કરીને મને મારા કામ અંગેનો ખ્યાલ આવે !”

દુકાનદારને નિર્દોષ સ્મિત આપીને એણે વિદાય લીધી. દુકાનદાર એને જતો જોઈ રહ્યો અને કથાંચ સુધી એ ઊંઠરાની સ્વ-મૂલ્યાંકનની રીતને બિરદાવતો રહ્યો.

આત્મનિરીક્ષણ કે સ્વ-નિરીક્ષણ દ્વારા વ્યક્તિત્વનો વિકાસ કેવી રીતે થાય તે જોઈએ.

- (૧) આત્મનિરીક્ષણ પોતાના વ્યક્તિત્વના દોષો કે મર્યાદાઓ પ્રકાશિત કરે છે. કોઈપણ વ્યક્તિ સંપૂર્ણ નથી. તે ૫૦% સકારાત્મક અને ૫૦% નકારાત્મક ગુણો ધરાવે છે. જો આપણે સ્વ-નિરીક્ષણની પ્રક્રિયા સતત કરતાં રહીશું તો ૫૦% સકારાત્મક ગુણોની ટકાવારીમાં જરૂર વૃદ્ધિ કરતાં રહી સારા વ્યક્તિત્વ તરફ આગળ વધીશું તે નિશ્ચિત છે.
- (૨) આત્મનિરીક્ષણ વ્યક્તિત્વ વિકાસની સકારાત્મક ઊર્જા છે. ઊર્જા એટલે શક્તિ. કોઈપણ નાના મોટા નિશ્ચિત લક્ષ્યને પૂર્ણ કરવા કોઈપણ કાર્ય કરવામાં આવે તે ઊર્જા સાથે કરવું જોઈએ. સ્વયંને નિયંત્રિત કરીને પોતાની નબળાઈઓ પર વિજય પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. આપણામાં રહેલી મર્યાદા કે ખામીને ન જોતાં આપણામાં રહેલા ગુણોની વૃદ્ધિ થતાં આ ખામીની અસર જણાતી નથી. અસફળતાને જ સફળતાની સીડી બનાવી આપણા મનોબળને મજબૂત કરી શકાય છે. આત્મનિરીક્ષણ એ એવો ઊર્જા સ્ત્રોત છે કે જેના દ્વારા વ્યક્તિત્વને આકાર આપી શકાય છે.
- (૩) આત્મનિરીક્ષણ વ્યક્તિને સારી દિશામાં પ્રગતિ કરાવે છે. ઘણી વખત વિકાસ કરતાં કરતાં પણ દિશા ભટકી જવાની પૂરેપૂરી તક રહેલ હોય છે અને તેનું અહિતકારી પરિણામ આવે છે. પણ જો આપણે આત્મનિરીક્ષણ કરતાં રહી આગળ વધીશું તો ચોક્કસ સારી દિશા પકડાતી રહેશે.

Optimism is the faith that leads to achievement. Nothing can be done without hope and confidence. - Helen Keller

(૪) આત્મનિરીક્ષણ પોતાના લક્ષ્યને પરિપૂર્ણ કરવાનો સ્વકીય માર્ગ છે. આ માર્ગ પોતાના દ્વારા જ તૈયાર કરાયેલો હોય છે. આત્મનિરીક્ષણ એ આત્માના અપાજને સંભળીને પોતાના માટે યોગ્ય અયોગ્યના નિર્ણય સાથે તૈયાર કરવામાં આવે છે જેથી તે સ્વકીય માર્ગ છે એને ઉત્તમ માર્ગ કહી શકાય.

(૫) આત્મનિરીક્ષણ દ્વારા જ વ્યક્તિત્વનો ગુણાત્મક વિકાસ શક્ય બને છે.

આ રીતે આત્મનિરીક્ષણ એ પોતાના ગુણદોષને જોતા શીખવાડે છે અને વ્યક્તિત્વને અંતર્મુખી બનાવે છે. સુંદર વ્યક્તિત્વનું સર્જન કરે છે. ફૂલને ખીલવા દો મધમાખી પોતાની જાતે જ તેની પાસે આવશે; તેવી જ રીતે ચારિત્ર્યશીલ બનો; આત્મનિરીક્ષણને હથિયાર બનાવી પોતાના વ્યક્તિત્વને આકાર આપશે તો, જરૂર પ્રતિભા તેની જાતે જ ખીલી ઉઠશે.

"Purity is personality"

- Swami Vivekanand

મારું હૃદય મંદિર છે,
મારું હૃદય મસ્જિદ છે,
મારું હૃદય ચર્ચ છે,
લગવાન એટલે જ પ્રેમ.
મારું હૃદય
પ્રેમનું આસન છે.

-મોહ્યુદ્દીન ઇબ્ન અરબી

વ્યક્તિત્વ અને તેના પ્રકારો

મોહરસીન આઈ. પટેલ
શેલ નંબર - ૨૯

પરતાવના :

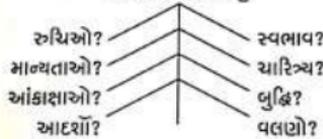
વ્યવહારમાં ખૂબ પ્રચલિત બનેલ વ્યક્તિત્વ શબ્દ વિશે અનેક ખ્યાલો પ્રવર્તે છે. સામાન્ય માન્યતા પ્રમાણે વ્યક્તિનો પહેરવેશ, બાહ્ય દેખાવ, વાતચીત કરવાની રીત, શારીરિક બાંધો, વિશિષ્ટ કાર્યપદ્ધતિ તથા આગળ તરી આવતા ગુણો કે લક્ષણોને વ્યક્તિત્વ ગણવામાં આવે છે. અર્થાત્ એક વ્યક્તિની અન્ય વ્યક્તિ પર પડતી છાપ એટલે વ્યક્તિત્વ એવો અર્થ કરવામાં આવે છે.

મનોવૈજ્ઞાનિકો બાહ્ય દેખાવને વ્યક્તિત્વના અનેક ઘટકો પૈકીનું એક ઘટક ગણે છે. પરંતુ તેઓ વ્યક્તિના વિચાર અને વર્તન પર અસર કરતા ઘટકો પર વધુ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આવા ઘટકોમાં વ્યક્તિના વિચાર, વર્તન, લાગણી, ગમા, અણગમા, રસ-વલણ અને સ્વભાવનો સમાવેશ કરી શકાય. તેમની દ્રષ્ટિએ બીજી વ્યક્તિ પર અમુક વ્યક્તિની છાપ જાણવા કરતા જે તે વ્યક્તિ અન્ય લોકો માટે કેવો પ્રતિભાવ આપે છે ? અને એવો પ્રતિભાવ શા માટે આપે છે ? તે જાણવાથી વ્યક્તિત્વનો સાચો ખ્યાલ મેળવી શકાય છે.

વ્યક્તિત્વનો અર્થ અને વ્યાખ્યા :

વ્યક્તિત્વનો ખ્યાલ હંમેશા અસ્પષ્ટ રહ્યો છે. તેના વિશે ઊંડાણપૂર્વક વિચારાયેલું છે. પરંતુ સમજી શકાયું નથી. તેની સર્વસામાન્ય વ્યાખ્યા પણ આપી શકાતી નથી. વ્યક્તિના મનોવૈજ્ઞાનિક ઘડતર પર તેનો આધાર છે.

વ્યક્તિત્વ અને સ્વ-વિકાસ : વ્યક્તિત્વ એટલે શું?

મનોવિજ્ઞાન અનુસાર માનવવર્તન અને તેના વિચારને અસર કરતા ઘટકો કે લક્ષણો ઘણાં બધાં છે. તેથી મનોવૈજ્ઞાનિકો માનવવર્તનના જે પાસાં પર ભાર મૂકે છે તેના આધારે તેની વ્યાખ્યા બને છે. દા.ત. ચારિત્ર્ય પર ભાર મૂકનાર મનોવૈજ્ઞાનિક વેલેન્ટીનના જણાવ્યા અનુસાર 'વ્યક્તિના ચારિત્ર્ય અને ગુણોનો સમન્વય એટલે વ્યક્તિત્વ'. આમ, મનોવિજ્ઞાનમાં વ્યક્તિત્વની અનેક વ્યાખ્યાઓ જોવા મળે છે. ઓલપર્ટે તેના અભ્યાસના આધારે આવી ઘણી બધી વ્યાખ્યાઓ હોવાનો ઉલ્લેખ કરેલો છે.

વ્યક્તિત્વ માટેનો અંગ્રેજી શબ્દ છે Personality જે મૂળ લેટિન શબ્દ Persona પરથી ઊતરી આવ્યો છે. પ્રાચીન ગ્રીક અને રોમન નાટકોમાં નાટ્યકારો જે પાત્ર ભજવતા એને અનુરૂપ

If you are going through hell, keep going. - Winston Churchill

મહોરું પહેરતા અને એ મહોરા માટે Persona શબ્દ વપરાતો હતો. કાળક્રમે બાહ્ય અને આંતરિક મનોભાવ દર્શાવવાના સંદર્ભમાં Persona શબ્દ પરથી Personality શબ્દ શરૂ થયો.

ઓલપોર્ટ વ્યક્તિત્વની વ્યાખ્યાઓને પાંચ વર્ગોમાં વહેંચે છે.

- (૧) સમુચ્ચ પ્રકાર
- (૨) સંયોજનાત્મક
- (૩) ઉચ્ચાવચતા સૂચક
- (૪) અનુકૂલન આધારિત
- (૫) વિશિષ્ટતા સૂચક

જુદા-જુદા મનોવૈજ્ઞાનિકોએ આપેલી વ્યક્તિત્વની કેટલીક મહત્વપૂર્ણ વ્યાખ્યાઓ નીચે મુજબ છે.

- વ્યક્તિત્વ એટલે સમાજમાન્ય તથા અમાન્ય ગુણોનું સંતુલન. - રેડસ રોડ
- વ્યક્તિત્વ એટલે અમુક પરિસ્થિતિમાં વ્યક્તિના વર્તનની નિર્દિષ્ટ ભૂમિકા. - કેટલ
- વ્યક્તિત્વ એક વ્યક્તિની સંપૂર્ણ વર્તનતરાહ અને તેની વિશેષતાઓની સમગ્રતાનો ઉલ્લેખ કરે છે. - ભિગ અને હન્ટ
- વ્યક્તિના જન્મજાત અને અર્જિત સ્વભાવ, વૃત્તિ, ભાવના અને ઇચ્છાઓનો સરવાળો એટલે વ્યક્તિત્વ. - માર્ટન
- વ્યક્તિત્વ એ પિકાસના કોઈપણ તબક્કે મનુષ્યનું સંપૂર્ણ માનસિક સંગઠન છે. - વોરન
- સર્વ મનોવૈજ્ઞિક પદ્ધતિઓનું ગત્યાત્મક સંગઠન એટલે વ્યક્તિત્વ. - લેપિન
- વ્યક્તિના મનોવૈજ્ઞિક બંધારણો, વર્તન પ્રકારો, રસ, વલણો, સામર્થ્યો તેમજ શક્તિઓ અને રુચિઓનું સંગઠન એટલે વ્યક્તિત્વ. - મન
- વ્યક્તિત્વ એટલે વ્યક્તિના લાક્ષણિક અનુકૂલનોને વ્યક્ત કરતી ટેવોનું સુગ્રથિત સંયોજન. - કેમ્પફ
- એક વ્યક્તિ બીજી વ્યક્તિથી જે સામાન્ય પરિપાટીઓથી જુદી પડે છે, તેનું નામ વ્યક્તિત્વ. - ગિલફર્ડ
- વ્યક્તિની પ્રક્રિયાઓ અને પ્રતિક્રિયાઓની સંભાવનાઓની એ એક એવી રીતની વ્યવસ્થા છે કે જેને અન્ય સામાજિક પ્રાણીઓ સાથે મૂલવવામાં આવે છે. વ્યક્તિના વ્યવહારોનું એ એક સમાયોજિત સંગઠન છે. વ્યક્તિ પોતાના સામાજિક વ્યવસ્થાપન માટે એ કરતો હોય છે. - કેશીલ

વર્ગીકરણ :

વ્યક્તિત્વને જુદા-જુદા દ્રષ્ટિકોણ મુજબ જુદી-જુદી રીતે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે.

(૧) આયુર્વેદ પ્રમાણે વર્ગીકરણ :

પ્રાચીન ભારતમાં આયુર્વેદની વૈદિક પદ્ધતિમાં વ્યક્તિત્વના સાત્ત્વિક, રાજસિક અને

Without hard work, nothing grows but weeds. - Gordon Hinckley

તામસિક પ્રકૃતિ એમ ત્રણ પ્રકાર પાડવામાં આવ્યા છે. સાત્વિક પ્રકૃતિ ધરાવનાર વ્યક્તિ જ્ઞાનપ્રિય, કર્મસંગી, સંયમી, ઈશ્વર પ્રેમી, મિતલાખી અને મળતાવડા હોય છે. તેઓ પથ્ય, સ્નિગ્ધ અને રૂચિકર ખોરાક પસંદ કરતા હોય છે. રાજસિક પ્રકૃતિ ધરાવનાર વ્યક્તિ તીવ્ર આસક્તિ, પ્રબળ વાસનાઓ, પ્રવૃત્તિમય અને ઘમાસિયું જીવન જેવાં લક્ષણો ધરાવે છે. તેઓ ખારા, ખાટા અને તીખા કે ગળ્યા પટાર્થો ખાવાની રુચિ ધરાવતા હોય છે. તામસિક પ્રકૃતિ ધરાવનાર વ્યક્તિ પ્રમાદી, અપિવેકી અને આળસુ હોય છે. તેમની પિચારશક્તિ અસ્પષ્ટ હોય છે. તેઓ જ્ઞાનમાં રસ ધરાવતા નથી. વાસી, અપથ્ય ખોરાકમાં રસ ધરાવતા હોય છે. જૂત-પ્રેત તથા જાદુમંતરમાં તેઓ શ્રદ્ધા રાખે છે.

(૨) શરીર બંધારણ પ્રમાણે વર્ગીકરણ :

પ્રાચીન ગ્રીક યૈઠ્ઠ કિપોક્રેટ્સના મત અનુસાર શરીર બંધારણ માટે જરૂરી ચાર દ્રવ્યો વાત, પિત્ત, કફ અને રક્તનું ઓછું પ્રમાણ જુદા-જુદા પ્રકારના વ્યક્તિત્વો સર્જે છે.

❖ વાત પ્રકૃતિ - વ્યક્તિ લાગણીશીલ, કલાપ્રિય અને કવિહૃદયી હોય છે.

❖ પિત્ત પ્રકૃતિ - આમાં વ્યક્તિ, દ્વંદ્વનિશ્ચયી, ઊર્મિશીલ, સુધારક, આદર્શવાદી અને ઇતિહાસસર્જક હોય છે.

❖ કફ પ્રકૃતિ - શાંત, મંદ સ્વભાવની, આળસુ અને બેપરવા વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે.

❖ રક્ત પ્રકૃતિ - આવી વ્યક્તિ ચંચળ, આનંદી, ઉત્સાહી, આશાવાદી હોય છે. તે સ્વભાવે ઉગ્ર હોય છે અને લોકપ્રિય પણ હોય છે.

(૩) અવલોકનના આધારે વર્ગીકરણ :

શેલ્ડન અને કેશમર નામના મનોયૈજ્ઞાનિકોએ જુદી-જુદી વ્યક્તિઓના કોટોગ્રાફસના અવલોકનના આધારે વ્યક્તિત્વના પ્રકારો પાડ્યા છે. શેલ્ડન ચરબીને પ્રાધાન્ય આપી અંતઃસ્તરપ્રધાન, મધ્યસ્તર પ્રધાન અને બાહ્યસ્તર પ્રધાન એમ ત્રણ પ્રકાર પાડે છે. તેણે શરીરના બંધારણની જેમ સ્વભાવના બંધારણ પ્રમાણે ચિંતન પ્રધાન, ક્રિયા પ્રધાન અને શરીર સુખ પ્રધાન એમ ત્રણ પ્રકાર આપ્યા છે. કેશમર આ પ્રકારોના મેંદપ્રધાન, સ્નાયુ પ્રધાન અને અસ્થિપ્રધાન વ્યક્તિત્વ એવા ત્રણ પ્રકારો પાડે છે.

❖ મેંદ પ્રધાન - આવા લોકો ચરબીયુક્ત શરીર ધરાવે છે. તેઓ શરીરે ઠીંગણા અને સ્થૂળ હોય છે. તેઓ સ્વભાવે આનંદપ્રિય, મિલનસાર અને હસમુખા હોય છે. તેઓ ખાવાના શોખીન અને પ્રંશાસા ભૂખ્યા હોય છે. તેઓમાં આત્મહત્યાનું વલણ જણાય છે.

❖ સ્નાયુ પ્રધાન - આવા લોકો સપ્રમાણ શરીર વિકાસ ધરાવતા તંદુરસ્ત અને સશક્ત હોય છે. તેઓ સ્વભાવે ઉત્સાહી, સાહસિક, અધિકાર પ્રિય અને ઘ્યેય અભિમુખ હોય છે. તેઓ હરેલ અને પ્રભાવશાળી પણ હોય છે.

❖ અસ્થિ પ્રધાન - આવા લોકોનું શરીર ઊંચું, પાતળું, દુર્બળ હોય છે. તેઓ બોલવામાં ચપળ હોય છે તથા સ્વભાવે શરમાળ, એકાંતપ્રિય, ઠંડા, એકલવાયા, ચિંતનશીલ અને આદર્શવાદી હોય છે.

(૪) સ્વભાવની દ્રષ્ટિએ વર્ગીકરણ :

તત્વચિંતક અને મનોવૈજ્ઞાનિક તરીકે ખ્યાતિ મેળવનાર કાર્લ ગુંઝે સ્વભાવની દ્રષ્ટિએ વ્યક્તિત્વનું વર્ગીકરણ કર્યું છે. તેમણે વ્યક્તિત્વના અંતર્મુખી અને બહિર્મુખી એવા બે પ્રકાર આપ્યા છે.

❖ અંતર્મુખી : અંતર્મુખી વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર વ્યક્તિઓ એકાંતપ્રિય, એકાકી અને ચિંતનશીલ હોય છે. તેઓ સિદ્ધાંતવાદી હોય છે તથા ઇચ્છાઓનું દમન કરે છે. પરિણામે તેઓ દિવાસ્વપ્નોમાં રાચે છે. તેઓ ચિંતામાં રાચે છે. તેઓ ચિંતામાં રસ ધરાવે છે તથા સામાન્ય ભૂલથી તેઓ અસ્વસ્થ બની જાય છે. તેઓ મિતાહારી અને મિતભાષી હોય છે.

❖ બહિર્મુખી : આવી વ્યક્તિઓ બાહ્યલક્ષી હોય છે. તેઓ સ્વભાવે આનંદી અને ઉત્સવપ્રેમી હોય છે. તેઓ લોકોની ટીકાઓની ચિંતા કર્યા સિવાય પ્રસંગો - ઉત્સવોમાં સક્રિય રહે છે. તેઓ વ્યવહારુ, વાતોકિયા અને આત્મવિશ્વાસુ હોય છે. તેઓ ઝડપથી નિર્ણયો લેવાનું અને મુશ્કેલીઓમાં સ્વસ્થ રહેવાનું લક્ષણ ધરાવતા હોય છે. તેઓ વર્તમાનમાં જીવે છે અને હકીકતને સ્વીકારીને જીવન જીવે છે. તેઓ સત્તાપ્રિય અને આશાવાદી હોય છે. તેઓ મોટું મિત્ર વર્તુળ ધરાવે છે.

સામાન્ય રીતે સો ટકા અંતર્મુખી કે સો ટકા બહિર્મુખી વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર વ્યક્તિઓ ભાગ્યે જ જોવા મળે છે. બંને પ્રકારના લક્ષણોનું મિશ્રણ હોય એવી વ્યક્તિઓ ઊભયમુખી કહેવાય છે.

(૫) વ્યક્તિના જીવનના મૂલ્યો અને આદર્શોને આધારે વર્ગીકરણ :

સ્પેન્ગર નામના મનોવૈજ્ઞાનિકે વ્યક્તિના જીવનના મૂલ્યો અને આદર્શોના આધારે સૈદ્ધાંતિક, આર્થિક, સૌંદર્યલક્ષી, રાજકીય, સામાજિક અને ધાર્મિક આમ જુદા-જુદા છ પ્રવૃત્તિક્ષેત્રો દર્શાવ્યા છે.

(૬) વ્યક્તિની ભૌતિક લાલ અને સ્નેહ મેળવવાની પદ્ધતિના આધારે વર્ગીકરણ :

એરિક ફ્રોમે વ્યક્તિની ભૌતિક લાલ અને સ્નેહ મેળવવાની વૃત્તિના આધારે પાંચ પ્રકાર આપ્યા છે. જેમ કે,

- ❖ પ્રાપ્તિલક્ષી - અન્ય પાસેથી ભૌતિક લાલ અને સ્નેહ મેળવવાની અપેક્ષા રાખનાર.
- ❖ શોષણલક્ષી - સંપત્તિ, સ્નેહ, સુખ અને બળજબરીથી વસ્તુ મેળવનાર.
- ❖ સંગ્રહલક્ષી - સંપત્તિ, સુખ, સ્નેહ દરેકનો સંગ્રહ કરનાર.
- ❖ બજારવૃત્તિલક્ષી - તકવાદી, ખુશામતખોર, સોદાબાજીની વૃત્તિ ધરાવનાર.
- ❖ સર્જનશીલ - અન્યને પ્રેમ, સ્નેહ અને સંપત્તિ વહેંચવાની વૃત્તિવાળા.

લેપિસ ગોલ્ડબર્ગનું વ્યક્તિત્વનું મોડેલ :

વ્યક્તિત્વને સમજવા માટે ૧૯૩૩માં થર્સ્ટને વ્યક્તિત્વના પાંચ લક્ષણો પ્રથમ રજૂ કર્યા હતા. ૧૯૩૩માં લેપિસ ગોલ્ડબર્ગે મોડેલ રજૂ કર્યું છે. જેને Big Five તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ પાંચ લક્ષણોમાં પ્રત્યેક લક્ષણનું વર્ણન, વ્યક્તિના જે તે લક્ષણ સાથે સંબંધિત અન્ય

Do something wonderful, people may imitate it. - Albert Schweitzer

ગુણોનું પણ વર્ણન કરે છે. આ પાંચ લક્ષણના બે છેડા છે. વ્યક્તિ લક્ષણના બંને અંત્યભિંદુઓની વચ્ચે કેટલાક પ્રમાણમાં આવાં લક્ષણો ધરાવતી હોય તેવું બને. વ્યક્તિમાં પાંચેય લક્ષણો સમાન કક્ષાના હોય એમ પણ નથી. દરેક વ્યક્તિમાં આ પાંચેય લક્ષણો ઓછાવત્તા પ્રમાણમાં જોવા મળે છે. આ પાંચ લક્ષણો નીચે મુજબ છે.

- (૧) નિખાલસતા : પૂર્વગ્રહ વગર નવા વિચારોને ગ્રહણ કરવા તત્પર રહેનાર નિખાલસ વ્યક્તિ કલા, લાગણી, સાહસ, નવીન બાબતો, કલ્પનાઓની કદર કરે છે. તેઓમાં જિજ્ઞાસાપૂર્વક હોય છે. તેઓ સર્જનશીલ હોય છે તથા પરિવર્તનશીલ હોય છે. દરેક બાબતને યૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી ચકાસે છે.
- (૨) સંનિષ્ઠતા : દ્યેચલક્ષી, આયોજનબદ્ધ, કાળગ્રુપૂર્વક કોઈપણ પ્રવૃત્તિ નિષ્ઠાપૂર્વક કરનાર વ્યક્તિમાં સ્વયંશિસ્ત, આયોજનપૂર્વક કાર્ય કરવું, ફરજોનું નિષ્ઠાપૂર્વક પાલન કરવું, નિયમિતતા, સિદ્ધિપ્રેરણા તથા બુદ્ધિશાળી અને વિશ્વાસપાત્ર જેવા ગુણો હોય છે. તેઓ સતત કાર્યશીલ હોય છે.
- (૩) બહિર્મુખતા : ચુંગે દર્શાવેલ બહિર્મુખ વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર વ્યક્તિમાં વિદેયાત્મક બાબતો, લાગણીશીલ, મળતાવડાપણું, આનંદી, ઉત્સાહી, શક્તિસભર, નવીન કાર્યો કરવામાં રસ ધરાવનાર, પોતાનું ધ્યાન રાખનાર, સ્વસ્થ તથા મજાક-મસ્તી જેવાં ગુણો જોવા મળે છે. તેઓ એકલા રહેવાનું પસંદ કરતા નથી.
- (૪) સદ્ભાવના, સંમતતા : દરેક બાબત તથા દરેક પરિસ્થિતિમાં બધાને અનુકૂળ બનનાર વ્યક્તિમાં દયા, કરુણા, સહકારની ભાવના, મૂલ્યનિષ્ઠા, મૈત્રીપૂર્ણ જેવાં ગુણો હોય છે. તેઓ વહેમી કે અપિશ્વાસુ હોતા નથી. તેઓ વિરોધી કે કોઈની સાથે દુશ્મની રાખતા નથી. તેઓ ઉદાર અને મોટા મનવાળા હોય છે. તેઓ દરેકને મદદ કરવા તત્પર રહે છે.
- (૫) માનસિક અસ્થિરતા : કોઈપણ પ્રવૃત્તિમાં, કાર્યમાં કે વ્યક્તિ પ્રત્યે નકારાત્મક લાગણી દર્શાવવાની વૃત્તિ ધરાવનાર વ્યક્તિમાં ગુસ્સો, હતાશા, ખરાબ મનોસ્થિતિ, લીલિત પેદા થાય એવું વર્તન, ઓછી નિર્ણયશક્તિ, નકારાત્મક વલણ વગેરે જેવાં ગુણો જોવા મળે છે તથા સાંવેગિક અસ્થિરતા જોવા મળે છે.

સમાપન :

અહીં વ્યક્તિત્વના પ્રકારો વિશે જુદા-જુદા દ્રષ્ટિકોણથી રજૂ કરાયેલા વર્ગીકરણોની રજૂઆત કરવામાં આવી છે. આ વર્ગીકરણને આધારે તમે પોતે કેવા પ્રકારનું વ્યક્તિત્વ ધરાવો છો એ નક્કી નહીં કરી શકો? આ પ્રયાસ કરવા જેવો છે. જરૂરી રસપ્રદ નીવડશે. અલબત્ત, મુદ્દાની વાત એ છે કે આપણે સ્વસ્થ વ્યક્તિત્વ ધરાવતા હોવા જોઈએ. આપણે આપણા વ્યક્તિત્વનું યોગ્ય રીતે ઘડતર કરવા માટે પ્રયાસ કરતા રહીએ તો ?

વ્યક્તિત્વનો ખ્યાલ

ઈમરાન એમ. ક્લવા
રોલ નંબર-૨૫
(સામાન્ય મંત્રી)

મિત્રો, આપણે રોજાં જીવનમાં અનેકવાર બોલતા હોઈએ છીએ કે આનું વ્યક્તિત્વ આપું છે, તેનું વ્યક્તિત્વ તેવું છે, આનું વ્યક્તિત્વ ભંગાર છે તો તેનું વ્યક્તિત્વ ખૂબ સરસ છે... વગેરે. તો પ્રશ્ન એ જન્મે છે કે વ્યક્તિત્વ એ છે શું ?

માનસશાસ્ત્રના એક પ્રમાણભૂત ગ્રંથમાં વ્યક્તિત્વની લગભગ ચારસો (૪૦૦) જુદી-જુદી વ્યાખ્યાઓ એક લેખકે લેખી કરી છે. વ્યક્તિત્વમાં માણસની તમામ શક્તિઓ, શરીર, બુદ્ધિ, આત્મબળ, લાગણીનો સમાવેશ થાય છે. જેમ કોઈ ચિત્ર ચિત્રપટ અને અમુક રંગોથી બનેલું નથી. જેમ કોઈ લવ્ચ ઈમારતો ઈંટોનો ઢગલો નથી, તેમ વ્યક્તિત્વ પણ હાથ-પગ બુદ્ધિ-લાગણીનો સરવાળો નથી. શક્તિઓનો દરેક વ્યક્તિમાં વિશેષ સમન્વય થાય છે. વિશેષ લક્ષ્ય તરફ તે દોડતી હોય છે અને તેથી વિશેષ વર્તન પણ એમાંથી નીપજે છે. અહીં 'વિશેષ' શબ્દ પર ભાર મૂક્યો છે કારણ કે એ 'વિશેષપણું' તે વ્યક્તિત્વનું મુખ્ય લક્ષણ હોય છે.

જેમ બે માણસના અંગૂઠાની છાપ સરખી હોતી નથી, તેમ વ્યક્તિત્વ પણ સરખાં હોતાં નથી. આટલું સાચ્ય હોવા છતાં ભય અને પ્રેમ, ભૂખ અને તરસમાં દરેક માણસ એક જુદી, અનોખી અને અનન્ય વ્યક્તિ છે.

મારે મારું પોતાનું વ્યક્તિત્વ છે અને એ જ મારે વિકસાવવું જોઈએ. બીજાઓ પાસેથી પ્રેરણા મળી શકે. 'આનો આ ગુણ હું મારામાં લાવી શકું તો સારું' એવા શુભ વિચારો મને અનેક વખત સારું વ્યક્તિત્વ કેળવવાનું સૂચવશે અને મહાન સ્ત્રી-પુરૂષોના જીવન ચરિત્ર વાંચતા 'હું એના જેવો થઈશ' એવો સંકલ્પ મારા હૃદયમાં જગ્યા પિલા રહેશે નહીં. આ પ્રેરણા સારી છે. પરંતુ યાદ રહે કે મારું વ્યક્તિત્વ મારું જ છે અને બીજા બધાથી જુદું પડે છે.

દરેક માણસ માટે દુનિયામાં પોતપોતાનું સ્થાન હોય છે. મારે માટે પણ છે ને મારું સ્થાન હું જ લઈ શકું. મારી આજીવ મારું જીવનકાર્ય પડેલું છે. એ હું હર્ષથી ઉપાડી લઈશ તો મારું જીવન સાર્થક થશે.

મારાં કરતાં બીજા હોંશિયાર હશે, પૈસાદાર હશે, રૂપવાન હશે..., એક-એક વસ્તુ લઈને દરેકમાં મારા કરતાં કોઈ ચક્રિયાતું તો નીકળશે જ અને આ તો દરેકને લાગુ પડે ને! પણ એ બધી વસ્તુઓનું જે મિશ્રણ થાય છે એ કંઈક વિશેષ છે, એ મારું જ છે અને એ મને સમાજમાં વિશેષ સ્થાન અપાવશે.

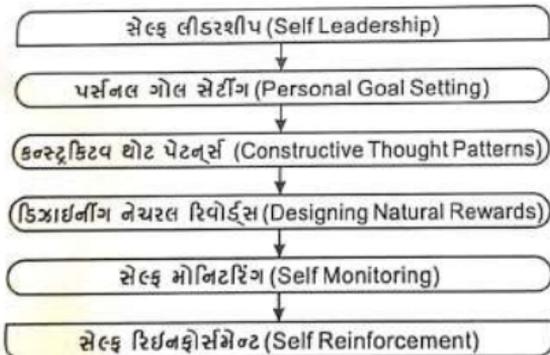
વ્યક્તિત્વમાં વિશેષપણા ઉપરથી મને આ એક અગત્યનો પાઠ મળ્યો છે કે દુનિયામાં મારું સ્થાન છે અને એ પ્રાપ્ત કરવા ઉત્સાહથી મારા આ વ્યક્તિત્વનો સર્વાંગી વિકાસ સાધવાનો રહેશે. પણ સાથે-સાથે એમાંથી મારી પહેલી ફરજ પણ ઊભી થાય છે અને તે એ કે મારે મારું વ્યક્તિત્વ, મારો સ્વભાવ, મારો મિજાજ, મારા સંસ્કારને મારી ટેવ કુટેવો, મારા સિદ્ધાંતોને મારા આદર્શો, મારી બુદ્ધિને મારી લાગણીઓને બરાબર ઓળખી લેવાની છે.

❖ 'પ્રથમ જ્ઞાન એ આત્મજ્ઞાન'. આ વ્યક્તિત્વ ઘડતરનો પહેલો વ્યવહારું નિયમ છે. ઘણા માણસો પોતાની જાતને બરાબર ઓળખતા નથી એ હકીકત છે.

Either you run the day or the day runs you. - Jim Rohn

- ❖ તમારો સ્વભાવ કેવો છે?
- ❖ તમે કેવા મિત્રો પસંદ કરો છો?
- ❖ તમારા વિશે બીજા શું-શું માને છે?
- ❖ ભવિષ્ય વિશે તમે કઈ કલ્પનાઓ કરો છો?
- ❖ શું કરવાથી તમારું જીવન સારું થશે? આવા પ્રશ્નોના તમે ટિલથી કેવા જવાબો આપશો?
- ❖ હું લાગણીપ્રધાન છું કે વિચારશીલ છું કે વ્યવહાર કુશળ છું? એ વિશે તમે વિશ્વાસપૂર્વક શું કહી શકો છો?
- ❖ તમારું નામ-ઠેકાણું કોઈ પૂછે તો ફટ દઈને જવાબ આપો છો? તમારું વ્યક્તિત્વ કેવું છે એવું કોઈ પૂછે તો તમારી પાસે જવાબ તૈયાર છે ખરો? તો હવેથી તપાસ આદરી લો, તમારી જાતને ઓળખતાં થાઓ, તમારો પોતાનો પરિચય મેળવી લો. આમ કરવાથી તમારા વ્યક્તિત્વનું ચિત્ર તમારા મનમાં આપો આપ ઊભું થઈ જશે, પ્રેરણા મળશે, ઉત્સાહ જાગશે અને વ્યક્તિત્વ ઘડવાના અને તે દ્વારા જીવનકાર્ય સાધવાના સભાન પ્રયત્નો શરૂ થઈ જશે. વ્યક્તિત્વનો ખ્યાલ તેનો વિકાસ સમજવા નીચેની બાબત મહત્વની છે.

વ્યક્તિત્વના લક્ષણો :

(૧) મારે જ મારા નેતા બનવું પડશે - સેલ્ફ લીડરશીપ (Self Leadership)

સેલ્ફ લીડરશીપ (Self Leadership) એક એવી પ્રક્રિયા છે જેમાં દરેકે પોતાની જવાબદારીઓ પોતાને માથે લેવાની છે. કઈ દિશામાં, કેટલી ઝડપે લક્ષ્યાંક તરફ જવું, તે નક્કી કરવાનું મારે. કામ પૂરું કરવા માટે મને પ્રોત્સાહિત કરનાર પણ હું. મારા અંગત લક્ષ્યો નક્કી કરવાના મારે. પ્રગતિશીલ વિચારો કરનાર પણ હું.

- ❖ પોતે જ પોતાનો નેતા,
- ❖ પોતાની દોરવણી પોતાના હાથમાં.

ક ધનતિ અને અધોનતિ પોતાના જ હાથમાં.

(૨) પર્સનલ ગોલ સેટિંગ (Personal Goal Setting) :

વ્યક્તિગત તમે તમારાં શ્લેષ નક્કી કરો, આ શ્લેષ ઢૂંકમાં Smart હોવા જોઈએ.

S	- Specific	- નિશ્ચિત
M	- Measurable	- માપી શકાય એવાં
A	- Attainable	- સિદ્ધ કરી શકાય એવાં
R	- Relevant	- સુસંગત
T	- Trackable	- ઢૂંક કરી શકાય એવાં

(૩) કન્સ્ટ્રક્ટિવ થોટ પેટર્નસ (Constructive Thought Patterns) :

આપણું વર્તન આપણા પિયારોને અનુસરતું રહે છે. રચનાત્મક પિયારો કરતા રહીએ તો રચનાત્મક બની જઈશું. રચનાત્મક પિયાર પ્રક્રિયા પિક્કાપવી એ ત્રીજું પગથિયું છે.

(૪) ડિઝાઇનિંગ નેચરલ રિવોર્ડસ (Designing Natural Rewards) :

સેલ્ફ લીડરશીપનો સિદ્ધાંત એવું માને છે કે દરેક વ્યક્તિ પોતાની કામગીરીની સારી અસરોનો પિયાર કરી પોતાની જાતને મોટિવેટ કરી શકે છે. અસરકારક અને સફળ સેલ્સપર્સન પોતાની જાતને 'પ્રોફિટ સેન્ટર' ગણી એનો આનંદ લઈ શકે છે. સહજ રીતે, પ્રાકૃતિક રીતે જ તમારો પુરસ્કાર ઘડી કાઢો.

(૫) સેલ્ફ મોનિટરિંગ (Self Monitoring) :

પોતાની પ્રગતિનો તાજ મેળવતા રહેવું, સેલ્ફ મોનિટરિંગ કરતા રહેવું એ સેલ્ફ લીડરશીપનું અગત્યનું લક્ષણ છે. તમે કેટલી ઝડપે કઈ ટિશામાં જઈ રહ્યા છો તે કહેવા માટે કોઈ મેનેજરની જરૂરીયાત હોતી નથી. તમે પોતે કેટલા પાણીમાં છો તે તમને તમારું કામ જ કહી શકે.

(૬) સેલ્ફ રિઇનફોર્સમેન્ટ (Self Reinforcement) :

જે કામ કરવામાં આનંદ આવે તેવું કામ કરીને ન ગમતાં કામનો ઘાક ઉતારનાર વ્યક્તિ, પોતાની જાતને રિઇનફોર્સ કરે છે, એટલે કે પોતાની જાતનું પુષ્ટિકરણ કરે છે. પોતે પોતાનો સાથી બને છે.

કારકિર્દીની સડક ઉપર લોકોના સાથ, સહકાર અને મદદની જરૂર તો પડતી જ રહેશે પણ એની હંમેશા ખોટ રહે છે. તમને દોરનાર કોઈ ન હોય, મદદ પૂરતી ન મળતી હોય, તમને પ્રોત્સાહિત કરનાર જડતો ન હોય, પુરસ્કાર મળતો ન હોય તો 'સેલ્ફ લીડરશીપ' (Self Leadership) તમને મદદ કરવા માટે હાજર જ છે, અજમાવી જોવામાં કવું સુમાવવાનું નથી. એકવાર અજમાવી જોજો...

Who seeks shall find. - Sophocles

વ્યક્તિત્વ વિકારાના સૂત્રો

રેખા આર. શિંધા
રોલ નંબર-૨૨

આજે ભારતને એવા યુવકોની જરૂર છે કે -

જિનકે સીને મેં હોં રોશન દેશભક્તિ કે ધિરાગ ।

દિલ તો દિલ, દિલ કી તરફ જિન કે ઘડકતે હોં દિમાગ ॥

દેશના યુવકોએ પોતાની શક્તિને પીછાણીને પોતાના જીવનનું નિર્માણ કરવું જોઈએ. સારામાં સારા ગુણો ધારણ કરીને પોતાના જીવનને દિવ્ય અને મહાન બનાવવું જોઈએ. ભૌતિકવાદ અને નાસ્તિકતાના ચળકાટમાંથી જુદા રહીને અધ્યાત્મવાદી અને આસ્તિક બનવું જોઈએ. દેશના યુવકોનું ચરિત્ર મહાન હોવું જોઈએ - તેમનામાં માતા-પિતા અને ગુરુઓ પ્રત્યે આદરભાવ હોવો જોઈએ, દેશ માટે પ્રેમ હોવો જોઈએ, કર્તવ્યપાલન અને સેવાની ભાવના હોવી જોઈએ.

યુવકો ! સાવધાન ! તમારું જીવન નકામું પસાર ન થઈ જાય. કંઈ પણ કરી બતાવો, કંઈક બનો, ચાદ રાખો કે,

ઇસ કે દુનિયા મેં મરા કોઈ હસ કે કોઈ રોકે મરા ।

મોત બસ ઉસકી અચ્છી હૈ, જો કુછ હો કે મરા ॥

કંઈ થઈને મરવું હોય તો કેટલાક ગુણો કેળવવા જ પડે. ચાલો આવા કેટલાંક ગુણો કે સૂત્રો ચાદ કરીએ....

✦ પ્રેમ કરો -

આ અઠી અક્ષરના શબ્દમાં વિચિત્ર આકર્ષણ અને અદ્ભૂત જાદુ છે. પ્રેમમાં એવો જાદુ છે કે શત્રુ પણ મિત્ર બની જાય છે. પ્રેમથી પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે, ક્રોધથી ક્રોધ, તિરસ્કારથી તિરસ્કાર અને દ્વેષથી દ્વેષ. જો તમે ઈચ્છો કે બીજાઓ તમારી સાથે પ્રેમનો વ્યવહાર રાખે તો તમે બધાંની સાથે પ્રેમનો વ્યવહાર રાખો. પાપી પ્રત્યે પણ પ્રેમ ભાવના રાખો. કોઈએ કેટલું સુંદર કહ્યું છે - Hate the sin, but love the sinner.

પાપી પ્રત્યે મનમાં તિરસ્કારનો ભાવ રાખશો નહિ, હા પાપોથી તમે દૂર રહો.

'પોતાના શત્રુઓ પ્રત્યે પણ પ્રેમ રાખો. જે તમને ગાળ દે છે તેને પણ આશીર્વાદ આપો. જે તમારો તિરસ્કાર કરે છે તેની સાથે પણ શ્રેષ્ઠ વ્યવહાર કરો.' પ્રેમમય બનવું એ વ્યક્તિત્વ વિકાસનું પ્રથમ અને મુખ્ય સૂત્ર છે.

✦ નમ્ર બનો -

હે માનવ ! તું પાંદડાથી પણ હલકો બની જા - નમ્ર બની જા. જે નમ્ર બને છે તેની પાસે સદ્ગુણો અને સંપત્તિ ખેંચાઈને આવે છે. નમ્રતા માનવજીવનની શોભા છે. નમ્રતાથી મનુષ્યના ગુણો સુગંધિત બની જાય છે. નમ્રતા પિદ્ધાનની પિદ્ધતાને, મનુષ્યની સુંદરતાને દીપાવી દે છે. સાચી મોટાઈ અને સભ્યતા પણ નમ્રતામાં જ છે.

What we achieve inwardly will change outer reality. - Plutarch

✦ સમયનો સદુપયોગ કરો -

સમયની શક્તિ અદ્ભૂત અને મહાન છે. અંગ્રેજીમાં એક કહેવત છે, 'Time is money'. સમય એક મહાન ધન છે. આપણા જીવનની એક એક ક્ષણમાં કુનેર ભંડારની સંપત્તિ છુપાવેલી છે. તેથી આપણે સમયનો સાવધાનીપૂર્વક સદુપયોગ કરવો જોઈએ.

પરિચાળને અંગ્રેજીમાં 'વોચ' (Watch) કહે છે એનો પ્રત્યેક અક્ષર એક એક દિવ્ય સંદેશ આપે છે.

- (૧) Watch Your Words : તમારાં વચનો અને બીજાઓને આપેલાં વચનો ઉપર ધ્યાન આપો. બીજાને આપેલા વચનોનું પાલન કરો.
- (૨) Watch Your Actions : પોતાનાં કાર્યો તરફ દ્રષ્ટિપાત કરો. શું તમે તમારી ફરજો પૂરી કરો છો?
- (૩) Watch Your Thoughts : તમારા વિચારો ઉપર નિયંત્રણ રાખો. પોતાના વિચારોને શુદ્ધ, પવિત્ર બનાવો. બીજા પ્રત્યે કલ્યાણની ભાવના રાખો.
- (૪) Watch Your Character : પોતાના ચરિત્રનું દરરોજ ધ્યાન રાખો અને ચરિત્રને શ્રેષ્ઠ બનાવવાનો પ્રયત્ન કરો.
- (૫) Watch Your Heart : તમારા હૃદયને તપાસો. જુઓ કે તમારા હૃદયમાં સંકીર્ણતા - સાંકડાપણું કે સુદ્રતા - નીચતા તો નથી? પોતાના હૃદયને વિશાળ બનાવો.

જો તમારા જીવનમાં ઉપર બતાવેલા ગુણો નથી તો તમે ઘડિયાળ રાખો છો તે નકામું છે. સમયના મૂલ્યને સમજો. એક એક ક્ષણનો સદુપયોગ કરો. અત્યારથી તેંચાર ઘડ જાઓ અને પોતાના જીવન નિર્માણની યોજના શરૂ કરો.

✦ આગળ વધો -

પોતાની નિષ્ફળતાઓને લીધે નિરાશ થશો નહિ, નિષ્ફળતા એ સફળતાની નિસરણી છે. જો પહેલી વખત સફળતા ન મળે તો ફરીથી પ્રયત્ન કરો. નિરંતર ઉદ્યમ કરતા રહો, સફળતા જરૂર મળશે.

જબ તક ન પૂરા કાર્ય હો, ઉત્સાહ સે કરતે રહો ।

પીછે ન હરિયે એક તિલ, આગે સદા બઢતે રહો ॥

ઘીરજ રાખો, સાહસિક બનો, તમારા માર્ગમાં પિંદળ, બાધાઓ અને કષ્ટ આવે તો પણ ઘીરજથી સહન કરો. જો તમે ઘીરજના ગુણને ધારણ કરશો તો સંકટ સંકટ નહિ રહે.

Even this will pass away. 'આ સ્થિતિ હંમેશા રહેવાની નથી' એ સૂત્ર અપનાવો.

✦ દયાળુ બનો -

બીજાઓ સાથે દયાપૂર્ણ વ્યવહાર કરવો એના જેવો બીજો કોઈ શ્રેષ્ઠ ધર્મ નથી અને બીજાઓને પીડા આપવી, દુઃખ દેવું એના જેવું કોઈ પાપ નથી.

Enthusiasm moves the world. - Arthur Ballour

✦ સાચું બોલો -

સત્યનો મહિમા મહાન છે. મહાભારતમાં કહ્યું છે - સત્યં સ્વર્ગ્યસ્ય સોપાનમ્ । સત્ય એ સ્વર્ગમાં જવાની નિસરણી છે. સત્ય શું છે? સત્યનો અર્થ છે સઘર્થ જ્ઞાન. જેવું 'જેવું' અથવા જેવો અનુભવ થાય તે પ્રમાણે જ કહેવું એવું નામ સત્ય છે. અપિ દયાનંદના શબ્દોમાં "જે પદાર્થ જેવો છે તેને તેવો જ કહેવો, લખવો અને માનવો તે સત્ય કહેવાય છે."

સત્યવાદી બનો કારણ કે બધાં જ સત્યવાદીની પ્રશંસા કરે છે. બધાં તેનો પિસ્વાસ કરે છે. તે આદર અને સન્માનને યોગ્ય ગણાય છે. ગમે તેટલાં દુઃખ સહન કરવા પડે, ગમે તેટલી હાનિ થાય, અસત્ય બોલશો નહિ.

✦ સહનશીલ બનો -

સુખ અને દુઃખ, માન-અપમાન, હાનિ-લાભ, સ્તુતિ-નિંદામાં જે એક સરખો રહે છે, દુઃખ અને સંકટોનું પણ હસીને સ્વાગત કરે છે એવા મનુષ્યને સહનશીલ કહેવામાં આવે છે.

આજે જેજીટબલ ધી જાવાને લીધે બધાંની સહનશીલતા જ સમાપ્ત થઈ ગઈ છે. શિક્ષકોમાં સહનશીલતા નથી, શિષ્યોમાં પણ નથી, દુકાનદારો અને ગ્રાહકોમાં પણ સહનશીલતા નથી. આજે તો લોકો વાતવાતમાં લડે છે. મુસાફર કંડકટર સાથે અને કંડકટર મુસાફરો સાથે લડે છે. સભા, સમાજ કે સંમેલનોમાં લોકો એકબીજા સાથે આથડે છે. જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં સહનશીલતાની જરૂર છે.

✦ દાની બનો -

બધાં મતો, પંથો અને શ્રંધોમાં દાનનો મહિમા ગાવામાં આવ્યો છે. વેદમાં એમ કહેવાયું છે કે; 'ન તદકો અસ્તિ ॥' અર્થાત્ દાન ન આપનારનું ઘર ઘર જ ન કહેવાય. 'હસ્તસ્ય ભૂષણં દાનમ્' હાથનું સાચું ઘરેણું બંગડી નથી, પરંતુ દાન છે. તેથી દાન આપો, દાની બનો.

✦ સ્વાધ્યાયશીલ બનો -

જીવન માટે સ્વાધ્યાય ઘણો જરૂરી છે. તેવી જ રીતે આત્મિક ઉન્નતિ માટે પણ સ્વાધ્યાય જરૂરી છે. સ્વાધ્યાયથી વિચારો પવિત્ર થાય છે. જ્ઞાનમાં વધારો થાય છે. જો કોઈ તળાવમાં ભૂંડું પાણી આવવાનું બંધ થઈ જાય તો તે તળાવનું પાણી ખરાબ થઈ જાય છે અને તેમાંથી દુર્ગંધ આવે છે. તેવી જ રીતે સ્વાધ્યાયના અભાવે આપણી માનસિક વૃત્તિઓ દૂષિત બની જાય છે. આપણું જ્ઞાન સીમિત બની જાય છે.

✦ સત્સંગી બનો -

મહાપુરૂષોનો સંગ દુર્લભ છે અને ઘણો જ મહત્વનો છે. તે કોઈ દિવસ નિષ્કલ્પ જતો નથી. ચાણક્ય કહે છે - સત્સંગાતુ ભવતિ હિ સાધુતા ખલાનામ્ ॥ સત્સંગથી દુર્જન અને દુષ્ટ મનુષ્યોમાં પણ સજ્જનતા આવી જાય છે.

✦ માતા-પિતાની સેવા કરો -

યક્ષે યુધિષ્ઠિરને પૂછ્યું; પૃથ્વી કરતા મહાન કોણ છે અને આકાશથી ઊંચું કોણ છે? યુધિષ્ઠિર બોલ્યા - માતા પૃથ્વીથી મહાન છે અને પિતા આકાશથી ઊંચું છે.

Whoever is happy will make others happy too. - Anne Frank

માતા-પિતાનું આપું ઝોરવ અને મહત્વ છે. ખરેખર માતામાં તો સર્વ તીર્થો સમાયેલા છે અને પિતામાં સર્વ દેવો સમાયેલા છે. એટલું જ નહિ પરંતુ હું તો માતા-પિતાને પરમસ્વરના ગુણતા જગતા પ્રતિનિધિ માનું છું. આપણને જન્મ આપનાર, આપણું પાલન-પોષણ કરનાર માતા અને પિતાની દરેક પ્રકારે સેવા કરવી જોઈએ.

સ્વામી પિવેકાન્ટે કહ્યું છે કે; જે વ્યક્તિના માતા-પિતા પ્રસન્ન હોય છે, પ્રભુ પણ તે વ્યક્તિ પર પ્રસન્ન રહે છે. તે બાળક મારું જ બાળક છે જે પોતાના માતા-પિતાને કોઈ દિવસ પણ ખરાબ વચન કહેતો નથી.

✦ પ્રભુભક્ત બનો -

આજના વાતાવરણમાં ભણેલા વિદ્યાર્થીઓ ઈશ્વરને ઢોંગ માત્ર સમજે છે. ‘ખાવું પીવું અને મોજ કરવી’ એને જ પોતાના ગુણનો ઉદ્દેશ્ય માને છે. એનાથી વિરૂદ્ધ કેટલાક લોકો કેવળ પરલોક અને પરમાર્થને જ માને છે. આ બંને વિચારધારા યોગ્ય નથી. જે વ્યક્તિ આ લોક કે પરલોકને માનતા નથી તે તો આંધળા જેવા છે. દરરોજ પોતાના ગુણના કાર્યોની તપાસ કરો. પોતાના કાર્યોની સૂચિમાં ઈશ્વર ભક્તિને શોધો. જો તમારા ગુણમાં ઈશ્વર ભક્તિ છે તો પોતાની જાતને એક મહાન રાજા કરતાં પણ વધારે ભાગ્યશાળી માનો.

✦ દુર્ગુણોને ત્યાગો -

If every year you rooted out one of your faults, you would soon become a perfect man. એટલે કે જો તમે દર વરસે એકએક ખોટી દેવને, બુરાઈને છોડતા રહેશો તો તમે પૂર્ણ પુરૂષ બની જશો. બીજાના દુર્ગુણો જોવાની ટેવ કાઢી નાખો અને પોતાના ગુણના દુર્ગુણો જુઓ.

✦ સારા ચારિત્ર્યવાળા બનો -

ઉત્તમ ચરિત્ર એક દિવ્યશક્તિ અને મહાન સંપત્તિ છે. ચરિત્ર એટલે શું? ચરિત્ર શબ્દ સંસ્કૃત ભાષાનો શબ્દ છે. ‘ચરુ’ ઘાતુથી ચરિત્ર શબ્દ બને છે. ચરનો અર્થ છે, ગતિ અને આચરણ કરવું. શ્રેષ્ઠ અને શુભ આચરણને ચરિત્ર કહે છે. ચરિત્ર શબ્દ નાનો છે. પરંતુ એમાં સંસારના બધા સારા ગુણો અને કર્મોનો સમાવેશ થાય છે. સારું બોલવું, દયાળુતા, કોમળતા, ત્રિષ્કપટતા, બ્રહ્મચર્ય, અહિંસા, સદાચાર, નિર્ભયતા, શૌચ, સંતોષ, તપ અને દાન વગેરે બધાં ઉત્તમ કર્મો ચરિત્રની સીમામાં સમાઈ જાય છે.

✦ બ્રહ્મચારી બનો -

બ્રહ્મચર્ય એવું સાધન છે જે સિદ્ધ થયા પછી અધરામાં અધરા કાર્યોમાં પણ જલ્દી સફળતા અપાવે છે. બ્રહ્મચર્યના બળથી સંસારરૂપી સાગરને પાર કરી શકાય છે.

✦ પ્રામાણિક બનો -

જેવી રીતે મકાન માટે છાપરાની, આંધળા અને લંગડા માટે લાઠીની, કૂવા માટે પાણીની, દીપક માટે તેલની, ઉપદેશક માટે શ્રોતાઓની, લેખક માટે લેખનીની જરૂર હોય છે તેવી રીતે મનુષ્ય માટે પ્રામાણિકતાની જરૂર છે. ખ્રિસ્તી ગુરુપોષ કહે છે - An honest man is God's best

creation સર્જાતું 'પ્રામાણિક માણસ પરમેશ્વરની શ્રેષ્ઠ રચના છે'

'જેવી રીતે શરીર માટે સ્વાસ્થ્યની જરૂર છે, તેવી જ રીતે આત્મા માટે પ્રામાણિકતાની જરૂર છે.'

✦ જિતેન્દ્રિય બનો -

જો તમે બળવાળ થવા ઇચ્છો તો ઇન્દ્રિયોને પોતાના વશમાં-કાબૂમાં રાખો. 'હું ઇન્દ્ર હું અને આ ઇન્દ્રિયો મારી શક્તિ છે' જીવનમાં આવી ભાવના રાખો. પિનોબાજીએ વિદ્યાર્થીઓને કહ્યું હતું - 'વિદ્યાર્થી અવસ્થામાં જ સંયમની મહાન વિદ્યા શીખી લેવી જોઈએ. તમે સંયમની શક્તિ મેળવશો તો જીવનની એક બીજી મહાન શક્તિ એકાગ્રતા પણ મેળવી લેશો.'

✦ તપસ્વી બનો -

જો તમે આજીવ વધવા ઇચ્છો, ઉન્નતિ કરવા ઇચ્છો, જીવનમાં કંઈ કરીને અને કંઈ બનવા માગો તો તપ કરો. જે વ્યક્તિ તપ કરે છે, તેની ઉન્નતિ થાય છે, તેને પ્રત્યેક કર્મમાં સફળતા મળે છે જે તપ કરતો નથી, તેનું પતન થાય છે.

✦ જીવનને વ્યર્થ જવા દેશો નહિ -

દરેક વર્ષનું સરવૈયું કાઢો અને જુઓ કે જીવનનું જમા ખાતું કેટલું છે? તમે આ વર્ષમાં કેટલી ઉન્નતિ કરી છે અને કેટલી અવનતિ થઈ છે અથવા તો તમે પોતાના એક વર્ષ પરેલાંના સ્થાને જ ઊભા છો? તમે તમારા જીવનમાંથી કંઈ-કંઈ ખામીઓ દૂર કરી છે અને કયા-કયા સદગુણો ધારણ કર્યા છે? પછી આવતા વર્ષ માટેનો પ્રોત્સાહ બનાવો.

✦ સ્વાભિમાની બનો -

સુવકો ! કાયર, બીકણ અને ડરપોક બનશો નહિ. મુન્શી પ્રેમચંદના જીવનને અને દેશની વિભૂતિઓને જુઓ તેમનામાં અપૂર્વ સ્વાભિમાન હતું 'સ્વાભિમાન એક સાત્વિક, સુંગધિ કમળ ફૂલ છે. જેની ચારેબાજુ સદગુણરૂપી ભમરા હંમેશા મધુર સ્વર કર્યા કરે છે.' સ્વાભિમાનના મહત્વને સમજો. અભિમાનને છોડીને સ્વાભિમાની બનો.

✦ સભ્ય બનો -

બધાં સાથે શુદ્ધ અને સત્યનો વ્યવહાર કરો. કોઈપણ કારણે કોઈની પણ સાથે છળ, કપટ અને અપ્રામાણિકતાનો વ્યવહાર કરવો ન જોઈએ. જીવનનો ત્રણ ચતુર્થાંશ આધાર જીવનનો વ્યવહાર છે. પિષ્ટતાથી જીવનમાં પિત્ર્ય અને નમ્રતાના ભાવ જાગૃત થાય છે અને સફળતાનો માર્ગ પ્રગટ થાય છે તેથી પિષ્ટ બનો.

✦ સવારમાં વહેલા ઊઠો -

કેવળ ભારતીય વિદ્વાનોએ જ નહિ પરંતુ પશ્ચિમના વિદ્વાનોએ પણ વહેલા ઊઠવાનું મહત્વ

As knowledge increases, wonder deepens. - Charles Morgan

સમજાવતા કહ્યું છે કે; Early to bed and early to rise, makes a man healthy, wealthy and wise. વહેલા સૂઈ જતાર અને સવારમાં વહેલા ઊઠી જતાર વ્યક્તિ આરોગ્યવાન, ભાગ્યવાન અને જ્ઞાની બને છે.

✦ સદાચારી બનો -

જેવી રીતે સોના માટે કાન્થિ અને કૂલ માટે સુંગઘળી જરૂર રહે છે તેવી રીતે જ મનુષ્ય માટે સદાચારની જરૂર છે.

✦ નિર્ભય બનો -

ભય મનુષ્યનો મહાન શત્રુ છે. મનુષ્યની ઉન્નતિમાં આ બાધક છે. ભય મનુષ્યની સાંતિનો નાશ કરીને તેની શક્તિને હણી નાખે છે. એનાથી શરીર ઉપર ખરાબ અસર થાય છે અને મનુષ્ય કમજોર બની જાય છે. ભયને દૂર કરવા માટે ભયનાં કારણો વિષે વિચાર કરો અને તેને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરો. તમે નિર્ભય બની જશો.

✦ સમાશીલ બનો -

બદલો લેવા કરતાં સમા શ્રેષ્ઠ છે, કારણ કે સમા ઉત્તમ સ્વભાવનું લક્ષણ છે અને બદલો લેવાની ભાવના જંગલી સ્વભાવનું લક્ષણ છે.

✦ ગુરુઓને માન આપો -

જે ગુરુ અજ્ઞાનરૂપી અંધકારથી આંધળી બનેલી આંખોને જ્ઞાનરૂપી સળીથી ખોલે છે તે ગુરુને નમસ્કાર કરો.

✦ ઉદાર બનો -

આ માટું છે, આ બીજાનું છે એ સાંકડા મનવાળાઓની વાત છે. ઉદાર ચરિત્રવાળા તો આખા સંસારને પોતાનું કુટુંબ સમજે છે.

The whole country is my home,

All men are my brother,

And virtue is my religion.

‘આખો સંસાર માટું ઘર છે, બધાં મનુષ્યો મારા ભાઈ છે અને સદાચાર એ મારો ધર્મ છે.’

✦ કર્તવ્યનું પાલન કરો -

મનુષ્યની મહાનતા તેના કર્તવ્યપાલનમાં જ છે. દરેક મનુષ્યે પોતાના કર્તવ્યનું પાલન દૃઢતા અને નિષ્ઠાથી કરવું જોઈએ. કોઈ પિદ્માને ઘણું સરસ લખ્યું છે. A man of words not of deeds, is like a garden full of weeds. ‘પોતાના કર્તવ્યનું પાલન ન કરવું અને કેવળ વાતો કરનાર વ્યક્તિ એવા બાગ જેવો છે જેમાં ફૂલોની જગ્યાએ ઘાસ વગેરે નકામી વસ્તુઓ ઊગેલી છે.’

Each day provides its own gifts. - Marcus Aurelius

✦ સેવા કરો -

હંમેશા ક્ષેત્ર સિવાય રહવા નહીં ઇંસ દારે ફની મેં ।

કુછ અરછા કામ કર લો, ચાર દિન ઠી જિન્દગાની મેં ॥

સારામાં સારું કામ કયું છે? પ્રાણીમાત્રની સેવા. સેવા માનવજીવનનું સારું ઘરેણું, સૌંદર્ય અને શાણગાર છે. સેવા કેવળ માનવજીવનની શોભા જ નથી, પરંતુ પરમાત્માની સાચી પૂજા પણ છે. ભૂખ્યાને ભોજન આપો, તરસ્યાને પાણી પાઓ, નીચે પડેલાઓને ઉપર ઉઠાવો, અજ્ઞાનીઓને જ્ઞાન આપો, અભણોને ભણાવો તથા ગરીબ-દુઃખી અને માંદાઓને તન, મન, ઘનથી મદદ કરો.

✦ ભાઈઓ પ્રત્યે પ્રેમ -

પરિવારની સુખ, શાંતિ, આનંદ માટે પાયાની વાત છે, ભાઈઓ પ્રત્યે પ્રેમ. ભાઈઓ પ્રત્યે પ્રેમ ઘવાઈ પરિવાર નાશ પામે છે. સંપત્તિ, વડીલો અને કચેરી ખાઈ જાય છે અને પરિવાર નષ્ટ થઈ જાય છે. ભાઈઓમાં પ્રેમ હોય તો ઘર સ્વર્ગધામ બની જાય છે. હળી-મળીને પ્રેમથી રહેવાથી ગરીબીના દિવસો પણ સુખેથી પસાર થઈ જાય છે.

✦ પૂર્વજોના માર્ગે ચાલો -

આપણી સભ્યતાની ભીંતો પડવા લાગી છે, એના પાયા પોચા પડી ગયા છે, કોણ જાણે આ આખું માળખું ક્યારે પડી જશે? આ માર્ગ ભયંકર છે, પતન તરફ લઈ જનાર છે, ખાડામાં પાડી નાખનાર છે. આ માર્ગે જશો નહિ. જો કલ્યાણ ઇચ્છતા હો તો પૂર્વજોના માર્ગે જાઓ તેમનું અનુકરણ અને અનુસરણ કરો.

અહીં નોંધ્યા છે એ સૂત્રો આપણા વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં માર્ગદર્શક નીવડે એવાં છે. આ સૂત્રો વાંચવામાં સહેલા છે, પરંતુ અપનાવવામાં અઘરા છે, અલબત્ત, અશક્ય નથી. જો આપણે હકારાત્મક વલણ કેળવી આ દિશામાં થોડી સલામતા કેળવીશું તો એ ચોકકસ સિદ્ધ થઈ શકશે અને આપણે સારું વ્યક્તિત્વ વિકસાવી શકીશું.

જીવનમાં ઉંમર સિવાય બીજું કશું વધવા ન પામે
ત્યારે ચોંવન વણસે છે
અને ઘડપણ કણસે છે.

-ડૉ. ગુણવંત શાહ
(અસ્તિત્વનો ઉત્સવમાંથી)

વ્યક્તિત્વ વિકાસનું એક પાસું - આત્મવિશ્વાસ

હેતલબેન બી. ચોધરી
ચેલ નંબર-૧૫

દરેકની સાહના હોય છે કે લોકો પોતાનાથી પ્રભાવિત થાય. પ્રત્યેક માનવી આકર્ષક વ્યક્તિત્વ ઝંખતી હોય છે. આમ જોઈએ તો માનવી બાહ્ય દેખાવને જ વ્યક્તિત્વ માને છે. ફેશન, સ્ટાઈલથી પોતાનું વ્યક્તિત્વ આકર્ષક બનશે એમ માની નવી ફેશન અપનાવે છે. મોંઘી ગાડી, મોંઘો સેલફોન કે મોંઘા-મોંઘા કપડાં પહેરવાથી વ્યક્તિત્વ આકર્ષક બનતું નથી. એ તો માત્ર એક ભ્રમ છે. બીજાઓ પર સારી છાપ પાડવા, લોકોને પ્રભાવિત કરવા માટેનો પ્રયાસ છે. બાહ્ય દેખાવ મહત્વનો નથી. તમે સારા ન દેખાવ તો ચાલશે પરંતુ તમારો વ્યવહાર, અંતઃકરણ શુદ્ધ હશે તો તમારું વ્યક્તિત્વ આપો આપ ઉપસી આવશે. સોક્રેટિસ કદરૂપા હતા છતાં લોકો તેમનાથી પ્રભાવિત થયા, આજે પણ છે. તેવી જ રીતે ગાંધીજી જેવી કેટલીય મહાન વ્યક્તિઓ પોતાના કર્મ દ્વારા આજે પણ લોકોને પ્રભાવિત કરે છે.

આત્મવિશ્વાસ એ વ્યક્તિત્વ વિકાસનું મહત્વનું અને પાયાનું સોપાન છે. પોતાનામાં વિશ્વાસ હોવો ખૂબ જરૂરી છે. વ્યક્તિ પોતાના પરથી જ વિશ્વાસ ગુમાવી દે તો જીવનમાં કચારેય આગળ વધી શકતી નથી. આત્મવિશ્વાસના અભાવે માનવીમાં હતાશા, નિરાશા આવી જાય છે. માણસ લઘુતાઝંચિથી પીડાવા લાગે છે. આ કામ તો મારાથી થાય જ નહીં એમ વિચારી તે નિરાશ બની જાય છે. એનો અર્થ એ થયો કે તેને પોતાની જાત ઉપર વિશ્વાસ નથી, તો પછી એ વ્યક્તિ જીવનમાં યેફલ્યને જ પામતો રહેશે.

આત્મવિશ્વાસના અભાવથી લઘુતાઝંચિ જન્મે છે. જે વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં અવરોધક બને છે. લઘુતાઝંચિને કારણે વ્યક્તિ કોઈ, નિરાશાવાદી બની જાય છે. તેનામાં ઈર્ષ્યા, ક્લેષનો ભાવ જન્મે છે અને તે લોકોથી એકલા રહેવાનું પસંદ કરે છે. જેના કારણે તેનો વ્યક્તિત્વ વિકાસ ડુંધાય છે. જેને દૂર કરવાનો એક માત્ર ઉપાય છે, આત્મવિશ્વાસ.

ઘણીવાર એવું બને છે કે આપણે કાર્ય તો કરીએ જ છીએ, મહેનત કરીએ છીએ પણ એ કાર્ય ઉપર આપણી મહેનત ઉપર આપણને જ વિશ્વાસ નથી હોતો.

એક વર્ષ એક ગામમાં ભચંકર દુકાણ પડ્યો. લોકો ભૂખે મરવા લાગ્યા. વરસાદ લાવવા માટે પોતાના આરાધ્ય દેવની પૂજા કરવા તેઓ મંદિર જવા લાગ્યા. આ દોળામાં એક નાનકડો બાળક હતો જે છત્રી લઈને ચાલતો હતો. કોઈકે તેને પૂછ્યું કે છત્રી શા માટે લીધી? તો બાળકે જવાબ આપ્યો કે આપણે પૂજા કરીને પાછા ફરીશું તો ખૂબ વરસાદ આવશે. વરસાદમાં પલળી ના જવાય તેથી મેં છત્રી લીધી છે. બધા તેની હાંસી ઉડાવવા લાગ્યા પણ બાળકને વિશ્વાસ હતો કે વરસાદ આવશે જ. તેને પોતાની પ્રાર્થના ઉપર આત્મશ્રદ્ધા હતી અને તેની આત્મશ્રદ્ધાનો વિશ્વ ઘાય છે. પોતાના કાર્યમાં શ્રદ્ધા હોવી જરૂરી છે.

આત્મવિશ્વાસ વ્યક્તિને ઘારેલી સફળતા અપાવે છે. જેવી રીતે આત્મવિશ્વાસનો અભાવ વ્યક્તિત્વ વિકાસને ડુંધે છે. તેવી જ રીતે વધુ પડતો આત્મવિશ્વાસ પણ વ્યક્તિત્વ વિકાસ માટે અવરોધક સાબિત થાય છે. 'આ તો મને આવડે જ છે', 'અત્યારથી મહેનત કરીને શું ફાયદો?

The starting point of all achievement is desire. - Napoleon Hill

એક દિવસમાં બધુ શીખી લઈશ કે સમય આવે કરી નાખીશ.' જેવો ભાવ વધુ પડતો આત્મવિશ્વાસ દર્શાવે છે. વધુ પડતા આત્મવિશ્વાસને કારણે વ્યક્તિ ગુરુતાઞ્ઞિથી પીડાવા લાગે છે. તેનામાં અહમ્મો ભાવ જન્મે છે એને તેને લીધે વળી બીજી સમસ્યા સર્જાય છે.

હાથ ધરેલા કાર્યમાં સફળતા પ્રાપ્ત કરવા આયોજન અને મહેનત ખૂબ જરૂરી છે. જે વ્યક્તિ વ્યવસ્થિત રીતે આયોજન કરી તે મુજબ મહેનત કરે તો તેને સફળતા મળે જ છે. હા એક જ પ્રયત્ને સફળતા મળી જશે એવું જરૂરી નથી ક્યારેક નિષ્ફળતા પણ મળે, પણ તેનાથી નાસીપાસ થવાને બદલે ફરીથી મહેનત કરવાથી સાફલ્ય પ્રાપ્ત થશે જ. તેના માટે વ્યક્તિએ ધીરજ, ખંત જેવા ગુણો કેળવવા રહ્યા. કોઈકે સાચું જ કહ્યું છે કે;

'મને મળી નિષ્ફળતા અનેક, તેથી હું થયો સફળ કેંક...'

માનવી હંમેશા સફળતા ઇચ્છે છે. સફળ થવા માટે આયોજન કરે છે. કોઈ નિષ્ફળ થવા માટે આયોજન કરે ખરું? ના જ કરે, તો પણ ક્યારેક વ્યક્તિને નિષ્ફળતા સાંપડે છે, પણ તેનાથી હાર માનવાને બદલે તેને પગથિયું બનાવી સફળતા સુધી પહોંચવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ અને તેના માટે જરૂરી છે - આત્મવિશ્વાસ. અહીં નોંધેલી આ વાત કેટલી ઉપયોગી છે કે,

લક્ષ્ય ના ઓફલ હોને પાપ !

કદમ મિલાકર ચલ

સફલતા તેરે કદમ ચુમેગી !

આજ નહી તો કલ ॥

ઇતિહાસ પર નજર નાખીએ તો જણાય છે કે સફળ વ્યક્તિઓ એક જ પ્રયત્ને સફળ થયા હોય એવું બન્યું નથી. એમણે ઘણા અવરોધો, નિષ્ફળતાઓનો સામનો કર્યો છે પણ એમને પોતાની મહેનત ઉપર વિશ્વાસ હતો. એમને શ્રદ્ધા હતી કે એક દિવસ તેઓ ચોકકસ સફળતા મેળવશે જ અને એમણે મેળવી પણ ખરી.

વ્યક્તિત્વ ઘડતર અને તેના વિકાસ માટે લઘુતાઞ્ઞિના કોચલામાંથી બહાર આવવા માટે અનિવાર્ય છે આત્મવિશ્વાસ. બાળકમાં નાનપણથી જ આત્મવિશ્વાસ કેળવવામાં આવે તો તે ચોકકસ સફળ બની શકે છે. ક્યારેક એવું બને છે કે બાળકને માતા-પિતા વધુ પડતું પ્રોત્સાહન આપે છે, ખોટા વખાણ કરે છે ત્યારે બાળક ગુરુતાઞ્ઞિથી પીડાતી થઈ જાય છે. અહંકારની ભાવના તેનામાં જન્મ લે છે. પોતાના કરતા અન્યને તુરંચ સમજે છે. મોટા થયા પછી પણ તેનામાં આ ભાવ રહેતો જ હોય છે. તેથી આત્મવિશ્વાસ તો કેળવવો જ જોઈએ, પરંતુ એટલો વધો પણ નહી કે તે વ્યક્તિત્વ વિકાસને અવરોધે. અંતે એટલું જ કહીશ કે;

हे समय नदी की धारा, जिसमे सब बह जाया करते है ।

जो श्रद्धा से कार्य करते है ईतिहास बनाया करते है ॥

સ્વયંપ્રેરણાથી વ્યક્તિત્વ વિકાસ

પ્રફોશ એચ. પરમાર
ચેલ નંબર-૪૯

ઋષિની ઘો.૧૨ વિજ્ઞાનપ્રવાહની પરીક્ષા પૂરી થઈ ગઈ હતી. તે ખૂબ હાથકારો અનુભવી રહ્યો હતો. તેણે નક્કી કર્યું હતું કે આખું વેકેશન મજા કરશે. ઘરેથી પણ કરવા માટેની શુટ મળી જ ગઈ હતી. ઋષિ એક સાંજે પોતાના પિતરાઈઓ સાથે નીકળ્યો, એક તાનમાં. મોડી સાંજે મહેકિલની જમાવટ થઈ. કઃજપ વાળી મહેકિલ તમે સમગ્ર શકશો. બધા ઋષિથી ઉંમરમાં મોટા હતા. ઋષિ તેમની સાથે હતો તેથી બધા તેને કહેવા લાગ્યા, 'એ જુવાન ! ચાલ થવા ટેલું પણ'. ઋષિ અવાકુ થઈને ખોઈ રહ્યો હતો, સાંભળી રહ્યો હતો. તે મહેકિલમાં આજના કહેવાતા Well Educated Persons બેઠા હતા. ઋષિએ સહજ ના પાડી, 'મને આ બધું નહિ કાવે'. એકે કહ્યું, 'અરે અમે પણ શરૂઆતમાં આપું જ કહેતા હતા, પણ આજે જો ચાર પેકની પણ અસર નથી થતી.' બીજાએ કહ્યું, 'મરદ થા મરદ. જુવાન થયો હવે, કોલેજ જવાનો, ચાલ ઉઠાવ.' ત્રીજાએ કહ્યું, 'તારા માટે Small - Light પેક બનાવીએ, ચાલ.' ઋષિ અચરજથી સાંભળી રહ્યો હતો. તેણે કહ્યું, 'મને આ શોભશે નહિ અને ન શોભે તેવું કામ હું કરતો નથી. તમે ચાલવા દો હું આપું છું.' આમ કહીને તે ત્યાંથી નીકળી ગયો. તેનું ના પાડી નીકળી જવું તેના અલગ વ્યક્તિત્વની ઓળખ હતી.

ઋષિના મનમાં વિચારોનું વંદોળ ઉદ્ભવ્યું. તેને થયું કે શું બધાએ આ રીતે ઓફર મળતા ગ્લાસ સહજ રીતે પકડી લીધો હશે? તેણે મનમાં બધાની વ્યક્તિત્વની શરૂઆત કઈ રીતે થઈ હશે તે જાણવાનું નક્કી કર્યું. ઘણા સમય બાદ ઘણા લોકોને મળ્યા પછી તેણે જાણ્યું કે મોટાભાગના કિસ્સામાં આ જ રીતે બધાને તેમની ઊંચતી યુવાનીએ ફરજ પાડવામાં આવી હતી અને ઈચ્છા ન હોવા છતાં પોતાની જાતને ન ખબર શું પુરવાર કરવા ગ્લાસ ઉપાડી લીધા હતા.

બધામાં કાંઈ બધું જ આંતરિક ખરાબ જ નથી હોતું, પણ સારું કે નબળું, યોગ્ય-અયોગ્ય. આ બેમાંથી કયું કરવું? શું ઉપાડવું? એ નક્કી કરવું જ કઠિન છે. ત્યારે બીજા શું વિચારશે? બીજા શું બોલશે? એ જે વિચારે તે ગ્લાસ ઉપાડી જ લે, પણ જે પોતાને શું શોભશે? તેનો વિચાર કરે છે તે વિશેષ હોય છે, તે ગ્લાસ નહિ ઉપાડે. આપું કરવાની પ્રેરણા તેને પોતાની અંદરથી જ મળે છે, અને આવી પ્રેરણા એટલે જ સ્વયંપ્રેરણા.

સ્વામી પિયેકાનંદ કહે છે, 'શિક્ષણ એટલે મનુષ્યમાં રહેલી પૂર્ણતાનું પ્રગટીકરણ. શિક્ષણનું મહત્વનું કાર્ય જ વ્યક્તિત્વમાં જે કાંઈ આંતરિક છે તેને પ્રગટ કરવાનું છે. શિક્ષણની પ્રક્રિયામાં બહારથી કશું નાંખવાનો પ્રયત્ન જ નથી.' સ્વામીજી કહે છે, 'આપણાંમાના પ્રત્યેકે આપણી જાતને જાતે જ શિક્ષિત કરવાની છે.' તેમના મત પ્રમાણે જેમ છોડ પોતાના સ્વરૂપને જાતે જ વિકસાવે છે, એ જ રીતે બાળક પણ પોતે જ શીખે છે. છોડ ઉછેરનારો માળી જમીનને ખેડીને અંકુર ફૂટવાની મોકળાશ કરી આપે છે, તે ફૂટેલા અંકુરને સારવે છે, ખાતર અને પાણી આપે છે અને તેનું કાર્ય પૂર્ણ થાય છે, તે જ રીતે શિક્ષક પણ બાળકને માત્ર બાહ્ય વાતાવરણ આપી શકે છે, તે સિવાય કશું શીખવી શકતો નથી. એટલે કે વ્યક્તિત્વના વિકાસ માટે

Even if I knew that tomorrow world would go to pieces, I would plant my apple tree. - Martin Luther

વ્યક્તિએ પોતે જ અંકુરિત થવાનું છે અને આપું થવું એટલે જ સ્વયંપ્રેરણા.

વિકાસ એનો જ હોય જે છે. દા.ત. બુદ્ધિ છે, તો તેનો વિકાસ છે, શરીર છે તો તેનો વિકાસ છે. છોડ છે તો તેનો વિકાસ છે, તેથી જ્યારે વ્યક્તિત્વ વિકાસની વાત થતી હોય ત્યારે એક વાત ખાલી-સમજ લેવી જોઈએ કે વ્યક્તિત્વ વિકાસ એટલે વ્યક્તિમાં જે કંઈ આંતરિક છે તેનો વિકાસ.

દરેક વ્યક્તિમાં સારી વાત રહેલી છે. કુદરતે દરેકને કંઈક અલગ વિશેષ આપ્યું છે, વ્યક્તિ તેને ઓળખી લે, સમજી લે એટલે 'સ્વઓળખ'. તે ઓળખી લીધા પછી તેના માટે પ્રયત્ન કરે, ખૂબ મહેનત કરે તો તે ખીલી શકે, વિકાસ કરી શકે તેને કહેવાય 'સ્વયંપ્રેરિત' થવું.

આજની કરુણતા એ છે કે વ્યક્તિ પોતાની ચિંતા છોડી, પોતાની ઈચ્છા ન હોય છતાં બીજાને ગમશે કે? બીજા શું વિચારશે? કોઈને ન ગમે તો? આવા જ પ્રશ્નોમાં અટવાયા કરે છે, ગૂંચળાયા કરે છે અને આ જ કારણે તે ખીલી શકતો નથી અને તેનું વ્યક્તિત્વ રૂંધાય છે.

તો પ્રશ્ન એ ઉભો થાય કે વ્યક્તિએ વિકાસ કરવો કેવી રીતે? સ્વયંપ્રેરિત થવું કેવી રીતે? તો આ વ્યક્તિત્વ વિકાસ એ વ્યક્તિમાં રહેલી આંતરિક બાબતો-શક્તિઓને ખીલવીને જ થઈ શકે. બીજાને ગમતી વાતો, બાબતો ન હોય, તેના માટે પ્રયત્નો કરવાથી કોઈ વ્યક્તિત્વ પ્રભાવી બનતું નથી. કારણ તેમાં આત્મા અને ઈચ્છા પરોવાયેલા નથી. આથી સ્વયંપ્રેરિત થવા માટે સૌથી પહેલાં મને શું ગમે છે? મારે શું કરવું છે? તેના માટે મારે શાની જરૂર પડશે? આવા પ્રશ્નો પોતાની જાતને પૂછો અને જવાબો પોતાના અંદરથી જ મેળવવા પ્રયત્ન કરો. જવાબ મળ્યા પછી તેના વિશે સતત વિચારતા રહો, ચિંતન કરતા રહો. મને ૧૦૦% વિશ્વાસ છે કે તમને પ્રેરણા તમારા અંદરથી જ મળશે. અ મારો દૃઢ વિશ્વાસ છે.

તમને તમારી ગમતી બાબત કઈ છે? તે માટેનો રસ્તો મળે પછી શું તમે થોભવાના છો? ના ભાઈ! તમે થોભશો નહિ પણ ચાલતા થઈ જશો. અરે! ચાલતા નહિ પણ દોડતા થઈ જશો અને દોડતા જ રહેશો, તે પણ થાક્યા પિના, કારણ તમને પ્રેરણા તમારી અંદરથી મળી છે. તમે જાતે જ કંઈક નક્કી કર્યું છે અને એ જ 'સ્વયંપ્રેરણા'.

સ્વયંપ્રેરણા એટલે શું અને સ્વયંપ્રેરિત કઈ રીતે થવાય તે તો જાણ્યું. મારા મત પ્રમાણે પોતાને ગમતી વાતો પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણેની બાબતોને પ્રભાવી રીતે કરવી એ પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ માટે આવશ્યક છે. પરંતુ આ બધું એટલું સરળ પણ નથી. તરત થઈ જાય તેવું પણ નથી. સમય માંગી લે તેવું છે. તેના માટે નિયમિતતા અને સાતત્ય જાળવવું અગત્યનું છે. ખંતથી તેની પાછળ લાગેલા રહેવું જરૂરી છે.

સ્વયંપ્રેરિત થવા માટે આંખોની સામે હંમેશાં એક લક્ષ્ય હશે તો પિકટ પરિસ્થિતિમાં, મુશ્કેલીમાં પણ પ્રેરણા મળતી રહેશે. આવા સમયે પોતાની વિચારસરણી હકારાત્મક બનાવેલી રાખવી જરૂરી છે. તમારા લક્ષ્ય માટેનો તમારો લગાવ તમને સ્વયંપ્રેરિત કરશે અને આ બાબત તમારા વ્યક્તિત્વને ખીલવશે, નીખારશે.

So, તમારી ગમતી વાત કઈ? તમારે શું થવું છે? શું મેળવવું છે? આવાં પ્રશ્નોના જવાબો મેળવવામાં લાગી જાય. જવાબ મળે પછી બેસી ના રહેતા, પણ શું કરવાનું તમને ખબર છે ને? તો બસ પછી... All The Best...

વ્યક્તિત્વ વિકાસ માટે જરૂરી છે : દૃઢ મનોબળ

હિરલ આર. સોરઠીઆ
શેલ નંબર-૧૧

શ્રવણમાં સૌથી મોટી સફળતા પોતાના મનોબળ પરનો વિજય છે. મનોબળ પર વિજય વ્યક્તિને પોતાના સિવાય કોઈ નહિ આપી શકે, એના માટે એણે જ પ્રયત્ન કરવો પડે. પોતાના પર અંકુશ એટલે પોતાને અસક્ષ વેદના આપવી એમ નહીં પણ મન પર નિયંત્રણ રાખીને પોતાનો સર્વાંગી વિકાસ સાધવો.

ભારત દેશ સ્વતંત્ર છે. આપણે સ્વતંત્ર છીએ તેમ છતાં આપણે એક શણ માટે પણ આપણા પોતાના પર સત્તા ચલાવી શકતા નથી. એક વિષય પર મનને કેન્દ્રિત કરી શકતા નથી. બીજી બાબતોને છોડી દઇને મનને કેન્દ્રિત કરી શકતા નથી, એકાગ્ર કરી શકતા નથી. છતાં આપણે પોતાને સ્વતંત્ર માનીએ છીએ ! જરા વિચાર તો કરો. આ શબ્દો કોઈ સામાન્ય વ્યક્તિના નથી પણ જેણે સ્વયં પર વિજય પ્રાપ્ત કર્યો છે તે વિશ્વ પુરુષ સ્વામી વિવેકાનંદે કહ્યા છે.

સ્વામી વિવેકાનંદના શ્રવણમાંથી જો કોઈ સૌથી મોટી વાત શીખવા જેવી હોય તો તે છે વ્યક્તિત્વ વિકાસ. તેમણે અનેક ગ્રંથમાળા, પત્રો અને કાવ્યો લખ્યા છે પણ તે દરેકમાં તેમણે વ્યક્તિત્વ વિકાસને મૂળ મહત્ત્વ આપ્યું છે. શું ખરેખર સફળતાને સિદ્ધ કરવા વ્યક્તિત્વ વિકાસ જરૂરી છે? વિવેકાનંદ જ નહીં વિશ્વના દરેક મહાપુરુષોના શ્રવણનું દર્શન કરતા તેમાં વ્યક્તિત્વ વિકાસની વાત અવશ્ય જોવા મળશે. કેમ? સફળતાનો માર્ગ જો પ્રાપ્ત કરવો હોય તો તેમાં કેટલાક ચોકકસ સિદ્ધાંતોને અનુસરવું પડે છે અને તે એ જ સિદ્ધ કરી શકે જેમણે પોતાના પર અંકુશ પ્રાપ્ત કર્યો હોય.

પોતાના પર અંકુશ પ્રાપ્ત કરવો સહેલું નથી. આખું વિશ્વ એ વાતની સાસી પુરાવે છે કે જ્યારે પણ આપણે પુસ્તક ખોલીને વાંચવા બેસીએ છીએ ત્યારે જ આપણું મન આપણને અલગ બચાવેલાં લઈ જાય છે અને આપણે તેના ગુલામ બનીને તેમાં ખોવાઈ જઈએ છીએ. માટે મનને જીતો. દર વખતે એ તમને દૂંડો રસ્તો બતાવશે, પણ તમારે સાચો રસ્તો પસંદ કરવાનો છે જે તમને તમારી મંજિલ તરફ લઈ જતો હોય. તમે કાર્ય કરવા પૂરી શ્રદ્ધાથી જોડાયા હશો પણ થોડા સમયમાં તમે તેને પડવું મૂકી દો છો એમ કેમ બનવું હશે? તમારો તમારા મન પર કાબૂ નથી. સારા ટકા સાથે પાસ થવું એ સારી વાત છે, પણ મેળવેલ વિધાનું શ્રેષ્ઠ પ્રદાન કરવું એ ઉત્તમ છે અને તે જ તમારું વ્યક્તિત્વ છે.

વ્યક્તિત્વ નિર્માણ :

આપણે કેમ આપણા આઈડલ તરીકે ક્યારેય દાઉદની પસંદગી નથી કરતા? શા માટે મહાત્મા ગાંધી અને આઈન્સ્ટાઇન જેવા મહાન લોકોને આદર્શ માનીએ છીએ ? તેમના કમ્પ્યુટર માટે અન્નદ હતા, પણ તેઓ એ ત્યારે કરી શક્યા જ્યારે તેમણે પોતાને સ્વયંને અલગ બનાવ્યા. જેને વિશ્વ લોખંડી પુરુષ કહે છે અને મહાત્મા ગાંધી જેને દેશના સરદાર કહેતા તે વલ્લભભાઈ યુવાનીમાં શું હતા તેનો ખ્યાલ છે? મોજશોખ અને પરા રમવાના શોખીન હતા.

Only I can change my life. No one can do it for me. - Carol Burnett

તેમને દેશ પ્રત્યે ભાવના ચોકકસ હતી, પણ ક્યારેય આઝાદીની લડતમાં જોડાતા નહીં. સરદાર પટેલ દેશને આટલા સમર્પિત કેમ બની શક્યા? સરદાર પટેલના જીવનને વાંચવું જ રહ્યું. તો જ આપણને અંદાજ આવશે કે તેમણે પોતાના જીવનનું નિર્માણ કઈ રીતે કર્યું ? અને પોતાને સરદાર બનાવ્યા. ગાંધીજીને તો લાખો સુવાલ સાંભળતા પણ સરદારે તેમના મન પર વિજય મેળવીને દેશ માટે વ્યક્તિત્વ નિર્માણ કર્યું. વ્યક્તિત્વ મોટી-મોટી ગાડીમાં ફરવાથી નથી બનતું. હા, તેનાથી વધ જરૂર પાડી શકાય, પણ લોકોના પ્રેરિત ન બની શકાય.

પરિવર્તન કરો :

આજની વાર્તાપિકતા અને હકીકત એ છે કે માણસ જેમ જેમ સફળતાના શિખરો ચડતો જાય છે તેમ તેમ તે વ્યસનોનો ગુલામ બની જાય છે. સાચી સફળતા તેને કહેવાય જે તમને આદર અને સન્માન અપાવી શકે. તમારી પાસે પુરૂકળ સંપત્તિ હોય, પણ દાઝ જેવું વ્યસન હોય તો તમારાથી તમારા સંતાનો પણ દૂર રહે છે. શું કરવાનું આવું જીવન જ્યાં નિરર્થકતા છે? સમય, સંજોગો ઘણી વખત તમને ગેરમાર્ગે દોરી જાય, પણ પરિવર્તનનો અવકાશ તો અમર છે ! એક નિર્ધાર કરવો પડે, પોતાના પરિવર્તનનો. વ્યસની અને વ્યાભિચારી લોકોના જીવનનો કોઈ માર્ગ નથી હોતો. અંતે તો તે એક પિનાશ તરફ જ જાય છે. દરેક પાસે પોતાનો સમય હોય છે, પરિવર્તનના અવસરનો.

પરિપક્વ બનો :

એટલા પરિપક્વ બનો કે તમારી વિરૂદ્ધ જાહેરમાં બોલતા પહેલાં કોઈ સો વખત વિચાર કરે ! તમારું વ્યક્તિત્વ તમારા વિચારો, સંસ્કારો, આદતો અને તમારી લુહિને રચી કરે છે. જ્યારે વ્યક્તિત્વ જ નહીં હોય તો આ બધું ક્યાં હશે? દરેક શણે જીવનની કિંમતી પળ માનીને જેમ જીવીએ છીએ તેમ વ્યક્તિત્વનો પણ નિખાર હોવો જોઈએ. ફરીથી યાદ કરીએ કે સરદાર પટેલ એવું કહેતા કે શરીરે તમે ભલે દૂબળા-પતળાં હો, પણ કાળજું સિંહ-વાઘનું રાખજો. તમારું ચારિત્ર્ય ક્યારેય હલકું ન હોવું જોઈએ. અમિતાભ બચ્ચન જ્યારે નાણાંકીય સંકડામણમાં હતા ત્યારે તેમને ઘણાં લોકોએ એવું કહ્યું હતું કે જરૂર હોય તો અમને કહેજો અમે તમારી મદદ કરીશું. સંકટ સ્થિતિમાં મદદ લેવી નબળાઈ નથી પણ પડી ભાગવું તે શોભનીય નથી. તે દિવસથી આજની તારીખ સુધી અમિતાભ બચ્ચને કોઈ પાસે હાથ લંબાવ્યો નથી અને ફરીથી પોતાને સાબિત કરી બતાવ્યા. જે ચાહના ત્યારે હતી તેનાથી બમણી મળી કારણ માત્ર તેમણે તેમના સંસ્કાર અને વિચારોને પડવા ન દીધા. પોતાનું વ્યક્તિત્વ ઘરખમ અને વધુ મજબૂત બનાવ્યું. તમારા વ્યક્તિત્વના નિર્માતા તમે જ છો !

આમ, વ્યક્તિત્વના વિકાસ માટે દૃઢ મનોબળ ખૂબ જ જરૂરી છે. દૃઢ મનોબળ દ્વારા વ્યક્તિત્વ વિકાસનો માર્ગ સરળ બની જાય છે. અલબત્ત, દૃઢ મનોબળ કેળવવાનું અઘરું છે. પરંતુ અશક્ય કંઈ જ નથી. જો આપણે સાચું દૃઢ મનોબળ કેળવીએ તો સફળતા નક્કી છે.

કોથ : વ્યકિતવ વિકાસમાં અવરોઘક

ગીતા ઁ. પ્રાંકડા
સેલ નંબર-૩૦

વ્યકિતવના વિકાસમાં કોથ અવરોઘક બને છે. પરંતુ આ સંદર્ભે ચર્ચા કરતા પહેલાં વ્યકિતવ ખરેખર શું છે? તે અંગે સમજ કેળવવી જરૂરી છે. અંગ્રેજી ભાષામાં વ્યકિતવ માટે Personality શબ્દ વપરાય છે. આ શબ્દ લેટિન ભાષાના શબ્દ Persona પરથી આવ્યો છે. ગ્રીક અને લેટિન નાટકોમાં અઢાકારો પોતાના પાત્રના લક્ષણો સૂચિત થાય તેવું મહોરું Mask પહેરતા હતા. આ મહોરા માટે વપરાતો શબ્દ હતો. આથી જ વ્યકિતવ એટલે કે વ્યકિતનો બાહ્ય ટેલાવ કે અન્થો પર પડતી તેની છાપ એવો અર્થ વિકસ્યો છે.

માનવજીવન છ વિકારોથી વિંટળાયેલું છે : (૧) કામ, (૨) કોથ, (૩) લોભ, (૪) મોહ, (૫) મદ અને (૬) મત્સર

મનવના વ્યકિતવના વિકાસમાં ઉપરોક્ત છ વિકારો અવરોઘરૂપ બને છે. પરંતુ વ્યકિતવના વિકાસમાં અવરોઘક પરિબળ તરીકે કોથ સૌથી મહત્વનું પરિબળ ગણી શકાય.

યોગ્ય કારણથી, યોગ્ય સમયે, યોગ્ય વ્યકિત પર અને યોગ્ય માત્રામાં કોથ આવે તે વાજબી છે. પરંતુ જ્યારે કોથ માનવીનો સ્વભાવ બની જાય છે ત્યારે પોતાને જ નુકશાન પહોંચાડે છે અને હદયને નુકશાન પહોંચે છે. એસીડીટી પણ વધે છે. આમ શારીરિક અને માનસિક નુકશાન થાય છે. કોથમાં આપણે આપણી જાતને શકિતમાન માનીએ છીએ, અને સામેની વ્યકિતને પાઠ લણાવી ટેવાનો આશય રાખીએ છીએ જે ખરેખર આપણી શકિત બહાર જ હોય છે. ઘણી વખત કોથની અસર કલાકો અને ટિવસો સુધી રહેતી હોય છે. પરિણામે સમય બગડે છે. ઘણી વખત આપણે કોઈનો ગુસ્સો કોઈ ત્રાહિત ઉપર કાઢતા હોઈએ છીએ અને બીજાને અન્થાય કરીએ છીએ. ઢા.ત. સાસુ ઉપરનો ગુસ્સો માતા પોતાના બાળક ઉપર કાઢે, ઓફિસનો ગુસ્સો કોઈ ઘરે પોતાના સ્વજન ઉપર કાઢે વગેરે. આવા પ્રસંગો બાદ ભૂલ સમજાતા અન્થાય થયેલ વ્યકિતને ખુશ કરવા ખુશામતખોરી કરવી પડે છે. પ્રેશરકુકરમાં સેફ્ટી વાલ્વ વઘારાની હવા બહાર કાઢે છે અને કુકરને સલામત રાખે છે તે જ પ્રમાણે ખૂલ તનાવમાં વ્યકિત ગુસ્સે થાય તે સ્વાભાવિક છે. ગુસ્સો મગજનો સેફ્ટી વાલ્વ છે. પરંતુ જેમ કુકરને વાલ્વ બગડી ગયો હોય અને વારંવાર વરાળ બહાર કાઢી નાંખે તો તે કુકર નકામું ઘઈ પડે છે તે જ પ્રમાણે નાની નાની બાબતોમાં અર્થવિહીન અને વારંવાર ગુસ્સો કરતી વ્યકિતના મગજનો સેફ્ટી વાલ્વ બગડેલો ગણાય. આવી વ્યકિતઓ બીજા સાથે સારા સંબંધો સ્થાપી શકતી નથી. ટરેક વાતમાં પોતાને અન્થાય થાય છે એવું અર્થવિહીન વિચારનાર પણ કોઈ બને છે. મિત્રો, તમારા કોથને કાબૂમાં લેતા શીખો. કોથમાં ખોરું પગલું લેતાં તમને ફક્ત બે મિનિટ લાગે છે. પરંતુ તેના પરિણામમાંથી મુક્ત થતાં ઘણી વખત વર્ષો નીકળી જાય છે અથવા આખી જિંદગી વેડફાઈ જાય છે. ગુસ્સો આવે ત્યારે તે જગ્યાએથી થોડો વખત કોઈ સારી જગ્યાએ જઈ બેસો અને મગજને શાંત થવા દો. ખૂલ ગુસ્સો હોય તો એને કાગળ ઉપર લખી નાખો અને કાગળ બીજા કે ત્રીજા ટિવસે વાંચો. વાંચતાં જ તમને લાગશે કે તમારો કોથ અકારણ અને વઘારે પડતો હતો. જયાં

Only the educated are free. - Epictetus

ખરેખર તમને યદ્યારે અન્યાય થતો હોય ત્યાં નીડરતાથી અને મક્કમતાપૂર્વક તમારી વાત રજૂ કરો. પરંતુ કોઈને કાબૂમાં રાખો. તમને તમારી ખિંટગી જીવવાનો હક્ક છે તે જણાવો અને વાતનો ભિવેડો લાવવા પ્રયત્ન કરો. દલીલબાજીથી દૂર રહો. ભિવેડો આવી જતાં તે પ્રસંગને હંમેશ માટે ભૂલી જાય અને સંબંધોમાં પ્રેમની મીઠાશ લાવો. કોઈક વખત આપણે હારીને પણ જીતી જતા હોઈએ છીએ. ભૂલ હોય ત્યારે સ્વીકારતાં ખચકાઓ નહીં.

પર હોય કે પછી શાળા હોય અથવા તો ઓફીસ હોય, કોઈપણ જગ્યાએ કોઈ આપણું અપમાન કરે તો આપણને ગમતું નથી અને આપણને તરત જ કોઈ આવે છે અને ઉશ્કેરાઈને ન કરવાનું કરી બેસીએ છીએ. જે આપણા વ્યક્તિત્વને હાનિ પહોંચાડે છે. આથી આપણે આપણું તંદુરસ્ત વ્યક્તિત્વ જાળવી રાખવા માટે કોઈ આપણું અપમાન કરે ત્યારે સ્પષ્ટપણે જણાવી દેવું જોઈએ કે અપમાન અમે સ્વીકારી શકતા નથી. પરંતુ આપણે ઝઘડાથી દૂર રહેવું જોઈએ.

વ્યક્તિ જ્યારે કોઈમાં હોય ત્યારે ન બોલવાનું બોલી નાંખે છે અને બિનજરૂરી બકબક કરે છે. આથી જ કહેવાયું છે કે,

“જો માછલી પણ પોતાનું મોઢું બંધ રાખે તો ગલમાં સપડાવાની મુશ્કેલીમાં સપડાતી નથી. મતલબ કે બિનજરૂરી બકબક આફતને આમંત્રણ આપે છે.”

આમ, કોઈ વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વને ઘૂંઘળું બનાવી દે છે તેથી,

“સારા વ્યક્તિત્વના પિકાસમાં ધિકકાર, હતાશા, કોઈ, શ્રદ્ધા અને અધીરતાના અંધકારને પળવારેય ટકાવો નહીં.”

કોઈકે સારું જ કર્યું છે કે ગુસ્સો માણસને ખાઈ જાય છે. સતત ગુસ્સો કરતા માણસો સ્વયં તો માનસિક શાંતિ ગુમાવે જ છે, પરંતુ અન્યોને પણ અશાંત કરે છે. અલબત્ત એનો અર્થ એવો નથી થતો કે આપણે ક્યારેય ગુસ્સો ન કરવો જોઈએ. યોગ્ય કારણ અને પરિસ્થિતિ હોય તો કોઈને વાજબી ગણી શકાય. ગુસ્સો ક્યારે કરવો અને ક્યારે ન કરવો એ વિવેક આપણે કેળવીએ તો.....

આપણું ચારિત્ર આપણી ટેવોનું બનેલું છે.
પિયાર વાવો અને કર્મ લણો,
કર્મ વાવો અને ટેવ લણો,
ટેવ વાવો અને ચારિત્ર્ય લણો,
ચારિત્ર્ય વાવો અને નિયતિ (કેસ્ટીની) લણો.

-ભગવાન બુદ્ધ

To be a good loser is how to win. - Carl Sandburg

ભૂલનો સ્વીકાર કરવો એ સારા વ્યક્તિત્વની નિશાની છે

કામિની એલ. પરમાર
રોલ નંબર-૪૫

માનવ જીવનમાં વ્યક્તિત્વ વિકાસ માટે ઘણી બધી એટલે કે સમજોને દુનિયાભરની વાતોનો સમાવેશ થઈ શકે. અનાદિકાળના ગ્રંથોથી લઈને આજના યુગ સુધીમાં હજારો, લાખો પુસ્તકો બહાર પડી ગયા છે. શું સમજવું? શું જતું કરી દેવું? માનવ મન સતત મૂંઝવણ અનુભવે છે. કેટલાય યુગ પુરૂષો, ફિલોસોફર્સ, અરે! ભગવાનો, લાખો મહાત્માઓ થઈ ગયા. માનવતાને તેની ઉચ્ચ કોટિમાં લઈ જવા માટે ધર્મો સ્થાપ્યા, સંપ્રદાયોની રચના કરી. પૂજનીય ગીતા જેવો મહાગ્રંથ ઘરોમાં ઘૂળ ખાતો પડ્યો રહે છે અને લોકો દુન્યવી સુખો માટે નિર્મળ બાબા જેવા ઢોંગીઓ પાસે હાથ જોડીને ભીખ માંગતા જોવા મળે છે. શું આ છે આપણો વ્યક્તિત્વ વિકાસ? ભારત જેવો ભવ્ય દેશ અત્યારે મને સાવ ભિખારી લાગે છે અને નિર્મલ્ય પણ ખરો !!

વ્યક્તિત્વના વિવિધ ગુણોના સંમિશ્રણથી બાહ્ય દેખાવને માવજત આપી આંતરિક વ્યક્તિત્વ ખીલવતા આદર્શ કે આકર્ષક વ્યક્તિત્વ નીખરે છે. આપણે હંમેશા યાદ રાખવું જોઈએ કે આદર્શ વ્યક્તિત્વ એ સફળતા મેળવવા માટેનો પાસપોર્ટ છે.

જીવન સાથે ચાલનારા જે તરવો છે, એમાંનું એક તરવ છે ભૂલ. દરેક માણસ ભૂલ કરે, ફક્ત ભગવાન જ ભૂલ ન કરે. ભૂલની સાથે ત્રણ તરવો જોડાયેલા છે. ભૂલને તમે સ્વીકારી શકો છો? કે આદર્શ બનાવો છો? પરદેશમાં લોકો હંમેશા ભૂલને ખુલ્લા હૃદયે સ્વીકારે છે. આખો દિવસ સોરી-સોરી કહેતાં હોય છે. આપણે સૌ નાની-મોટી ભૂલ કરવાના, કરવાના અને કરવાના જ. જો આપણે આપણી ભૂલોને સ્વીકારીએ અને આપણો સમાજ પણ સ્વીકારે તો આપણું અને આપણા સમાજનું લેવલ ઊંચું ગણાય. એથી ઊલટું તે સમજી લેવું. જો ભૂલને દબાવી દો તો આપણું અને સમાજનું લેવલ નીચું જશે. પરંતુ જ્યારે આપણી ભૂલ આદર્શ બની જાય છે ત્યારે એ મહા અનર્થકારી પુરવાર થાય છે.

ભૂલ એટલે જે વાત આપણે પહેલાં નહોતા સમજતા એ હવે સમજવા માટે ફરી મળેલો મોકો...! આ વિષય પર લખવાનું મુખ્ય કારણ એ કે આજે સાંજે થાકી પાકી ઓફિસથી કામ પતાવી આવી અને જેવી બીજા મજલે આવેલા મારા ઘરે પહોંચવા પહેલું પગથિયું ચઢી ત્યાં તો નાના બાળકોનો ટેકારો સંભળાયો. બધા Sorry Sorry ની ભૂમો પાકી મારું સ્વાગત કરવા ઊભા રહી ગયા હતા. હું ઉપર પહોંચી અને જાણે બગીચામાં ફુલડીવાળાને જોઈ બાળકો એની ઉપર તૂટી પડે એમ મારી સામે દોડી આવ્યા. વાત જાણે એમ હતી કે બાજુમાં લગ્ન હોય બધા ત્યાં ભેગા થયા હતા અને રમતા રમતા મારી બારીનો કાચ તૂટી ગયો હતો. જેવું મેં ઘરનું બારણું ખોલ્યું કે તરત એક બાળકે Sorryનું રટણ ચાલુ રાખ્યું. બીજા બે બાળકો તૂટીને વિખરાયેલા કાચને વાળી સફાઈકામમાં લાગી ગયા. તો વળી કોઈ અંદર આવેલા દડાને શોધવામાં પડી ગયા અને છોકરીઓ એમની આદત મુજબ કોનાથી તૂટ્યો? કેમ તૂટ્યો? કોનો વાંક હતો? છોકરીઓ કઈ નેઈમ રમી રહી હતી? અને એ બધી વાતો કહેવા માંડી.

ઓફીસમાં Client ના ટેકારા કરતા આ ટેકારામાં અજબની મીઠાશ હતી. ટેકારો મને એક

If you think you can do it, you can. - John Burroughs

સંગીત જેવો સૂરીલો લાગી રહ્યો હતો. કેમકે એમાં ભલે ચૂર નહોતો પણ લાગણી, સત્ય, ભોળપણ, ભૂલ સ્વીકારવાની આવડત, ભૂલ સ્વીકારીને સુધારી શકવાની સક્ષમતા અને આવા અનેક ગુણો હતા જે આપણા જેવા અનેક લોકોમાં નથી હોતા. ૧૦ જ મિનિટમાં માટું ઘર હતું એવું કરી દીધું. (એટલે કે સવારે સફાઈ કરીને ગોઠવીને ગઈ હતી એ બધું અરતવ્યસ્ત કરી દીધું કાચની નાની કણીઓ શોધી કચરાપેટીમાં નાખવાની વ્હાયમાં...!) પણ સાચે મારો બધો થાક ઉતારી દીધો. ઉપરથી મને ઘણું શીખવાડી પણ દીધું. બધા મારી આંખો લાલ થવાની રાહ જોઈ રહ્યા હતા ત્યાં મેં બધાને એક એક ડેરી મીલ્કની જાહેરાત કરી એટલે ડરની શાંતિને બદલે દેકારો પૂરી તાકાત સાથે ડબલ થઈ ગયો અને એક ઉમંગની લહેર છવાઈ ગઈ. કોઈ એક પાસે મેં ડેરી મીલ્ક મંગાવી. પછી બાળપણની એ જ આદત કોઈએ ચાટ કરાવી કે બહેન નથી એમ કહી એના નામે બીજી ચોકલેટ લઈ જવાની. કદાચ ૧૦૦૦ વર્ષથી પણ જૂનું બહાનું ચાટ કરાવી દીધું.

પેલું અંગ્રેજીમાં કહેવાય છે ને જે "Erasers are for those who are willing to correct their mistake..." એ આ બાળકોએ સાચું કરી બતાવ્યું. સાથે સાથે ડેરી મીલ્ક ખાતા ખાતા મેં બધાને સમજાવ્યું કે હવેથી આવા બોલથી અહિયા નહિ રમવાનું અને ગલી ક્રિકેટના ટ્રેડમાર્ક સમી પેલી લીલી દડીઓથી જ ફ્લેટમાં રમવાનું અને એ દડીથી જ રમવાનો ઠરાવ સર્વસંમતિથી પસાર થઈ ગયો ! અને સાથે સાથે બધા ખુશખુશાલ પણ થઈ ગયા.

'ભૂલ' નાનકડો આ શબ્દ જો આપણને લાગુ પડવાનો હોય તો તેનાથી આપણે એટલા ભડકી જઈશું જાણે ભૂત જોઈ હોય ! ભૂલને આપણે માણસની એક ખામી, નબળાઈ, અણઆવડતની નિશાની ગણી લીધી છે. આથી જ આપણે ખામીવાળા, નબળા કે અણઆવડતવાળા ગણાઈ જવાની બીકે ભૂલથી હંમેશા ભડકતાં હોઈએ છીએ. પણ ભૂલ, ચૂક કે નેરસમજ એ ડરવા જેવી ચીજ નથી. હકીકતે ભૂલ એ આપણા સૌના જીવનનું એક અવિભાજ્ય અને અનિવાર્ય અંગ છે. બલકે ભૂલ કર્યા પિના જીવન પરિપૂર્ણ બનવું અશક્ય છે. પ્રત્યેક ભૂલ આપણને ભૂલ કેમ ન કરવી તે શીખવાડવાની જબરદસ્ત શક્તિ ધરાવતી હોય છે. ભૂલ પાસે ભણનાર માણસ જીવનના બહુ કિંમતી પાઠો શીખી શકે છે અને તેથી તેનું જીવન કમશ: પૂર્ણતા ભણી ગઈ કરતું રહે છે.

તમારી આજુબાજુ તમે એવો કોઈ માણસ નહીં જોયો હોય જેણે જીવનમાં ક્યારેક ભૂલ જ ન કરી હોય. જો જોયો હોય તો તેના ચરણો ધોઈ ચરણામૃત પીવું જોઈએ કેમ કે તે ઈશ્વર જ હોઈ શકે. ભૂલ એ માણસની સ્વાભાવિક ક્રિયા છે. જો માણસ ભૂલ કરવાનું જ બંધ કરી દે તો તેનો વિકાસ સ્થગિત થઈ જાય અને તે કંઈ નવું શીખી જ ન શકે. કંઈક નવું શીખવા કે કરવા ભૂલ તો કરવી જ પડે. ભૂલ કર્યા પિના સત્ય ન જ મેળવી શકાય.

ઘણા એવા લોકો હોય છે જે ભૂલ કરે અને પોતાની ભૂલ સમજાતા નિરાશ થઈ જાય છે કે હવે શું કરીશ? લોકો શું વિચારશે? માટું શું થશે? આવી નકામી ચિંતા કર્યા કરે છે પણ પોતાની ભૂલ સુધારવાનો કોઈ પ્રયત્ન કરતા નથી. અરે ભાઈ આવી નાહકની ચિંતા કર્યા કરવાથી થોડો કોઈ ઉકેલ આવવાનો છે. તમે ભૂલ કરી, કોઈ વાંધો નહીં ! તમને પોતાની ભૂલ સમજાઈ એ જ મહત્વની વાત છે. તો હવે એનો સ્વીકાર કરો અને જરૂર પડે તો જે તે વ્યક્તિની માફી માંગી લો

Poverty was the greatest motivating factor in my life. - Jimmy Dean

અને ફરીથી આપી ભૂલ ન કરવાનું વચન આપો અને પોતાના વચન પ્રત્યે વકાદાર રહો. હવે ભૂલી જાઓ ભૂલ ને ! અને નવેસરથી શરૂઆત કરો. ભૂલી જાઓ ભૂલ ને, પણ ભૂલેચુકે એના બોધને ન ભૂલતા !

જે લોકો પોતાની ભૂલનો સ્વીકાર નથી કરતા, ન એને સુધારવા કે ન કરી એનું પુનરાવર્તન ન થાય એવા પ્રયત્ન કરતા ઊલટું પોતાની ભૂલને પોતાની બહાદુરી કે ઠાંશિયારી સમજે છે, એવા લોકો ખરેખર બીજી ભૂલ કરી રહ્યા હોય છે.

બે મિત્રો હતા. એકવાર એક મિત્રથી ભૂલ થઈ ગઈ. બીજા મિત્રને એનું માહું લાગ્યું. થોડા સમય બાદ પહેલા મિત્રને પોતાની ભૂલ સમજાઈ અને એનો ખૂબ પરતાવો થયો. એણે બીજા મિત્રની માફી માંગી. બીજા મિત્રે એને માફ કરવાના બદલે પોતાનો ગુસ્સો કાઢ્યો, એની ઠાંસી ઉડાવી અને ન કહેવાનું કહ્યું. પહેલો મિત્ર ચૂપચાપ ત્યાંથી ચાલ્યો ગયો. બાદમાં તેને અવસોસ થયો કે પોતે માફી માંગી બીજી ભૂલ કરી બેઠો.

માફી માંગવી કોઈ કાયરોનું કામ નથી, માફી માંગવા માટે ખૂબ જ સાહસની જરૂર હોય છે. વળી માફી સામેવાળી વ્યક્તિ કે બીજા કોઈ માટે નહીં, પરંતુ પોતાના માટે જ માંગવાની હોય છે. કારણ કે ભૂલ સમજાયા બાદ મનમાં ઊંઠતી અપરાધભાવના અને પશ્ચાતાપની આગ મનને અશાંત અને બેચેન કરી મૂકે છે. માફી માંગવાથી જ આ અગનજવાળાઓને શાંત કરી શકાય છે. આપણા મનની શાંતિ માટે તો આપણે પ્રયત્ન કરવો જ રહ્યો. માફી આપવી ન આપવી એ સામેવાળી વ્યક્તિના હાથમાં છે. અહીં એક સ્પષ્ટતા કરી લઈ કે આપણે ભૂલની વાત કરી રહ્યા છીએ, નહિ કે ગુનાહની.

રવિન્દ્રનાથ ટાગોરે ખૂબ સરસ કહ્યું છે, ‘જો તમે ભૂલોને રોકવા દરવાજા બંધ કરી દેશો તો, સત્ય પણ બહાર રહી જશે.’

‘ઘણી બધી અને મોટી ભૂલો કરીને જ માણસ મહાન બને છે’ - ગ્લેડસ્ટોન

ભૂલનો સહજતાથી સ્વીકાર કરવાને બદલે ઘણા લોકો જવાબદારીથી બચવા તેમની ભૂલ છાપરવાનો પ્રયાસ કરે છે. તો કેટલાક લોકો ભૂલ કરી હોવાં છતાં એ વાતનો સ્વીકાર કરવા તૈયાર હોતા નથી. કેટલાક લોકો તો વળી પોતાની ભૂલ માટે દોષનો ટોપલો અન્ય કોઈ વ્યક્તિ પર નાખી પોતાની જાતને નિર્દોષ સાબિત કરવાનો પ્રયાસ કરે છે. હાલ પૂરતી તમારી સમસ્યા ટળી શકે છે પણ તમારા વ્યક્તિત્વ પર અને શરીર પર લાંબાગાળે તેની ઘણી પ્રતિકૂળ અસર થઈ શકે છે. તમારી ભૂલ અંગેની નકારાત્મક પ્રતિક્રિયાથી ભયિષ્યમાં તમે નબળા તેમજ ખિન અસરકારક માનવી બની શકો છો.

ભૂલનો સ્વીકાર કરવાથી મનુષ્યનું મહત્ત્વ ઘટી જતું નથી, પરંતુ એના મહાન આધ્યાત્મિક પાસાનો ખ્યાલ આવે છે. ભૂલને સ્વીકારવી એ બહુ મોટી બહાદુરી છે. જે લોકો પોતાની ભૂલનો સ્વીકાર કરે છે અને પ્રતિક્ષા કરે છે કે ભયિષ્યમાં આવી ભૂલ નહીં કરું તેઓ ધીમે ધીમે સુધરી જીવનમાં ખૂબ આગળ વધે છે. ભૂલને સ્વીકારવી અને સુધારવીએ આત્મોન્નતિનો ઉત્તમ માર્ગ છે. તમે ઇચ્છો તો પોતાની ભૂલ સ્વીકારી નિર્ભય અને મજબૂત મનોબળવાળા બની શકો છો. આત્મબળ અને મનોબળ મજબૂત બનાવી આધ્યાત્મિક માર્ગે પ્રગતિ કરી શકાય છે. આત્માની

The wise do at once what the fool does at last. - Baltasar Graciar

ઉન્નતિથી આગલા જન્મમાં તમે મહાન બનવા તૈયારી કરી શકો છો. ભૂલને સુધારી લેવાથી જીવન સુખી બની શકે છે. પણ મિત્રો, 'વાસ્તવિકતા એ છે કે, ભૂલનો સ્વીકાર કરવાનું બહુ સહેલું છે. ખાસ કરીને બીજાની ભૂલનો!' આયું કોઈએ કહ્યું ત્હોં હોય તો કહેશો. પણ ઠકીકતમાં પોતાની ભૂલનો જાહેર સ્વીકાર કરવાનું કાઠું છે. ભૂલ ન થાય એ આદર્શ છે, જે વ્યવહારમાં હંમેશા જળવાતો નથી. એ વખતે ભૂલ સ્વીકારવાનું વલણ બહુ ઉપયોગી થાય છે. 'જે કે, અત્યારે ચાલતો તેનો બીજો એક તબક્કો એવો છે કે નક્કટાઈથી ભૂલ સ્વીકારી લેવાની અને ગરજને કહેવાનું, 'ભૂલ સ્વીકારી તો ખરી, હવે શું છે!' પણ જ્યારે આપણે ખોટા હોઈએ (આપણે પ્રમાણિકપણે કબૂલીશું તો ઘણીવાર આપણે ખોટા હોઈએ છીએ) તો આપણે તરત ખુલ્લા દિલથી આપણી ભૂલ કબૂલ કરવી જોઈએ. આ જાતના વર્તનનું ચમત્કારિક પરિણામ આવશે. એટલું જ નહિ પણ તમે માનો ચા ન માનો, પણ પોતાના કામનો બચાવ કરવા કરતાં પોતાની ભૂલ કબૂલ કરવામાં આપણને અજબ હર્ષ થશે.

આ પુરાણી કહેવત યાદ રાખજો 'લડવાથી તમે કદી પૂરતું મેળવી શકશો નહિ પણ શરણે ઘવાથી ઘારવા કરતા વધારે મેળવી શકશો.'

જો તમે બીજાઓને તમારા પિચારના બનાવવા માગતા હો તો આ કાનૂન યાદ રાખજો. તમારી ભૂલનો તરત જ એકરાર કરજો. આપણે આપણા જીવનમાં ભૂલો કરવાથી બચવાનો અને જો ભૂલો થઈ જ જાય તો તેનો ખરા હૃદયથી સ્વીકારવાનો સંકલ્પ કરીશું તો આપણે આપણા સાચા વ્યક્તિત્વનું ઘડતર જરૂર કરી શકીશું.

જો તમારી પાસે
હથોડી સિવાય
બીજું કોઈ જ સાધન ન હોય,
તો બધી જ સમસ્યાઓ
તમને ખીલી જેવી લાગશે.

-અબ્રાહમ મેરલો

વ્યક્તિત્વના વિકાસમાં દોષદ્રષ્ટિ અવરોધક જિંદુ

નવીનભાઈ બી. વસાયા
રોલ નંબર-૪૨

ત્રણ વાનાં મુજને મળ્યાં: હૈયું મસ્તક હાથ,
જા, ચોથું નથી માગવું, બહુ દઈ દીધું નાથ.

- ઉમાશંકર જોષી

વ્યક્તિત્વ એ એક વિશાળ સંકલ્પના છે. જે જોવાથી સમજાય નહિ પણ જીવનમાં ઉતારવાની બાબત છે, અનુભવવાની બાબત છે. જીવનમાં વણાવેલી બાબત છે. જે અનુભૂતિ દ્વારા સમજાય છે. પર્સનાલિટી ગ્રિફ્ટમાં મળતી નથી, એની તો સમજણ કેળવવી પડે છે. આપણને ભગવાને ઘણાં વરદાનો આપ્યાં છે, એ વરદાનનો ઉપયોગ આપણે કર્યો જ નથી. જીવન જ બહુ મોટું વરદાન છે. જીવન આપણને કહે છે કે માંગ માંગ માંગે તે આપું, પણ આપણને માંગતા નથી આપડતું. આપણે વસ્તુ માંગી લેવી જોઈએ કે જેથી બીજા કશાની જરૂર જ ના પડે. વ્યક્તિત્વ એવી વસ્તુ છે, જે હોય તો બીજા કશાની જરૂર પડતી નથી.

વ્યક્તિત્વ વિકાસનાં ઘણા બધા પાસાં છે, તેમાંનું એક છે દોષદ્રષ્ટિ. વ્યક્તિત્વના જીવનમાં ક્યારેય પણ બીજાના દોષ જોવાની વૃત્તિ હોવી જોઈએ નહિ અને જો વૃત્તિ હોવી જ જોઈએ તો ગુણ જોવાની હોવી જોઈએ. બીજાના દોષ જોતા પહેલાં આપણા પોતાના દોષ જોવા જોઈએ અને જ્યારે પોતાના દોષ જિવારવાની વૃત્તિ જાગશે ત્યારે બીજાના દોષ જોવાની વૃત્તિ નહિ જાગે.

દોષકે કહ્યું છે કે સાઘક માટે ત્રણ વાત અત્યંત જરૂરી છે. આ ત્રણ વાત જીવનમાં ઉતારી લીધી તો સમજે બધું કરી લીધું. પહેલી વાત પોતાના દોષો દૂર કરવા માટે તત્પર રહેવું. બીજી વાત ગુરૂની સ્થિતિ સમજવી અને ત્રીજી વાત અપિધા મટાડવા માટે પ્રયત્નશીલ રહેવું. પોતાના દોષ કાઢવામાં તત્પરતા હોવી જોઈએ. જે પણ દોષ, જે પણ વિચાર તમારા મન તમારી ભુક્ષિ, તમારા ચિત્તને પરમાત્માથી ગુરૂત્તરવધી દૂર કરી રહ્યા હોય તેને ઉખાડી નાંખો.

વ્યક્તિએ એવું Vision કેળવવાની જરૂર છે, એવી દ્રષ્ટિ કેળવવાની જરૂર છે કે દરેક કઠિન બાબતમાં પણ આપણી નૈયા પાર કરી શકીએ. તેથી જ તો રવિશંકર મહારાજે પણ કહ્યું છે કે 'જો તમારી પાસે દ્રષ્ટિ હશે તો કથરોટમાં પણ ગંગાને પામી શકશો.' જીવનમાં ક્યારેય પણ પોતાની ભૂલો માટે, તેના સ્વીકાર માટે બીજાઓને દોષી કરાવશો નહિ. પોતાની ભૂલો માટે તેનો દોષી પોતે જ હોવો જોઈએ. તેથી જ કિશોર બિયાની પણ કહે છે કે 'મેં શોધ્યું છે કે જે લોકો પોતાની ભૂલો શોધવા માટે બીજાઓ પર દોષ ઢોળતા નથી તેઓ જ સૌથી વધુ સુખી હોય છે.' આમ, દોષદ્રષ્ટિથી ભરપૂર માનવમનને સ્વસ્થ કરવાનું છે.

એક માણસ સંઘ્યા સમયે સમુદ્ર કિનારે ફરવા ગયો. સમુદ્રનું પાણી અતિ સુંદર લાગ્યું. પણ તરત જ તેણે વિચાર બદલ્યો કે આખરે તો તે ખાટું જ છે ને ! ત્યાંથી તે આગળ ચાલ્યો. તેવામાં કોયલ ટહુકી તેણે વિચાર્યું કેટલો મધુર અવાજ ! હંમેશાં પંચમમાં જ બોલે છે. પરંતુ આખરે તો તે કાળી જ ને ! એટલામાં સુંદર મગની સુગંધ આવી. તેણે વિચાર્યું ગુલાબ તો નથી

The only true wisdom is in knowing you know nothing. - Socrates

ને? તેણે જોયું તો ગુલાબની સુગંધ હતી. તેણે મનોમન વિચાર્યું કે ગુલાબ તું કેટલું સારું પણ તું કાંટા લઈને જન્મ્યું? તેવામાં ઊંચે આકાશમાં નજર કરતાં ચંદ્રમાં ટેખાચો. અતિ સુંદર ટેખાચ પડે તો તેણે વિચાર્યું ચંદ્રમાં સુંદર છે, પણ આખરે તો કાળા ડાઘા જ છે ને ! પેલા કવિએ માલવીલા વિચાર જાણી માલવને કહ્યું તું માલવ અપતાર લઈને જન્મ્યો છે. તારી પાસે માલવીય તાકાત છે, તારે બીજાના દોષ જોવાના ન હોય તો તું કેટલો આદર્શ માલવ બને. આમ માલવે બીજાના દોષોને મૂલવવા કરતાં તેમાં રહેલાં ગુણો મૂલવવાની દૃષ્ટિ કેળવવી જોઈએ.

વ્યક્તિત્વના વિશાળ સાગરમાં સમૃદ્ધ વિચાર (દૃષ્ટિ) અતિ આવશ્યક છે અને તેના થકી જો વ્યક્તિત્વને સુખમય રસ્તો મળી જાય તો સમજવું કે વ્યક્તિત્વનો વિકાસ થયો છે.

કડુ વાણી સુણી સદા તું વાણી મીઠી કહેજે. - કવિ બાલાશંકર

ત્રીક ફિલસૂફ ડાયોજિનીસ એક દિવસ લૂખો રોટલો ખાતો હતો. એક મિત્રએ આવીને કહ્યું; 'તમે રાજાની થોડી ખુશામત કરી લેતાં શીખી ગયા હોત તો આજે આવો કોરો રોટલો ખાવાના દિવસો ન આવ્યા હોત !' ફિલસૂફે નજર ઊંચે કરીને મિત્રની આંખમાં આંખ મેળવીને કહ્યું; 'દોસ્ત, તમે લૂખો રોટલો ખાતાં શીખી ગયા હોત તો તમારે રાજાની ખુશામત કરવાના દિવસો ન જોવા પડત.'

- 'પ્રિય વિંદગી' માંથી સાભાર,
લેખક : સૌરભ શાહ

વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં શાળાની ભૂમિકા

રીમા બી. મિસ્ત્રી
શેલ નંબર-૩૫

પ્રસ્તાવના :

વ્યક્તિત્વ એ બે શબ્દોનો બનેલો છે. વ્યક્તિ + તત્વ. વ્યક્તિ એટલે માનવી કે મનુષ્ય, તેમજ તત્વ એટલે લક્ષણો કે સ્વરૂપ. એટલે કે માનવીમાં રહેલી ખૂબીઓ. વ્યક્તિત્વ માટે અંગ્રેજીમાં શબ્દ છે, Person. આ Person શબ્દનો અર્થ કંઈક આવો થાય છે.

- P = Polite - પિનક્લ
E = Efficient - કાર્યદક્ષ
R = Racy - ઉત્સાહી
S = Smartlook - આકર્ષક દેખાવ
O = Orator - સારો વક્તા
N = Noble - ખાનદાન

ઉપર દર્શાવેલ તમામ ગુણોનો સમૂહ એટલે વ્યક્તિત્વ એવો અર્થ કાઢી શકાય. અહીં માનવીના આંતરિક અને બાહ્ય લક્ષણોનો સમાવેશ થાય છે. પરંતુ વ્યક્તિત્વ એ વ્યક્તિના બાહ્ય તેમજ આંતરિક લક્ષણોનો સરવાળો માત્ર નથી, પણ આ લક્ષણોનું વ્યવસ્થિત સંગઠન અને સંયોજન થઈને જ વ્યક્તિત્વ નીપજે છે. શાળામાં વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિત્વનું આંતરિક સંયોજન વ્યક્તિના વર્તનને દિશા અને ગતિ આપે છે. તેમજ બાહ્ય વર્તનને દોરવણી આપે છે અને જરૂર પડ્યે તેનું નિયંત્રણ કરે છે. વ્યક્તિત્વમાં ફક્ત વર્તનનો જ નહિ પરંતુ વિચાર, લાગણી અને વર્તન એમ સર્વ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે. એટલે જ વીરને જણાવ્યું છે કે; 'વ્યક્તિત્વ એ વિકાસના કોઈપણ તબક્કે મનુષ્યનું સંપૂર્ણ માનસિક સંગઠન છે.' પરંતુ, આપણે ત્યાં તો કહેવાય છે કે 'આકૃતિ ગુણાન કથયિતે'. અર્થાત્ ચહેરો જ તેના ગુણની યાદી ખાય છે. આને જ વ્યક્તિત્વ કહેવામાં આવે છે. વ્યક્તિના સરસ દેખાવ, પહેરવેશ અને બોલવાની ભાષા - બસ એને જ મહત્વનું સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. પણ આ વિચાર ઘરાવતી બાબતોમાં વિદ્યાર્થીના વ્યક્તિત્વમાં કેવી રીતે ફેરફાર કરી શકાય ? તે મહત્વનું કામ આપણી શૈક્ષણિક શાળાઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે. કહેવાયું છે કે...

'બાળકોનો સર્વાંગી વિકાસ તો ખરેખર, એક જીવનશૈલી છે, જીવન જીવવાની આવડત છે, મુશ્કેલ-અજાણ પરિસ્થિતિમાંથી માર્ગ કાઢવાની શક્તિ છે.'

તેથી જ તો શાળામાં બાળકોના વ્યક્તિત્વ વિકાસ માટે શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન અસ્તિત્વમાં આવ્યું છે અને તેનો હેતુ બાળકનો સુસંવાદી વ્યક્તિત્વ વિકાસ સાધવાનો છે. શિક્ષક અને શાળાનું કાર્ય બાળકના સુસંવાદી વિકાસ માટે પ્રેરક અને પોષક બનવાનું છે તેમજ બાળકમાં રહેલી નકારાત્મક આદતો સુધારવાનું છે. એક મહાન લેખક નાથાનિયેલ ઇમન્સે જણાવ્યું છે કે...

Peace beings with smile. - Mother Teresa

'આદત એ કાં તો ઉત્તમ સેવક હોય છે,
અથવા તો ખરાબ માસિક'

આમ, બાળકોમાં રહેલી સારી ટેવો વિકસાવવાનું શિક્ષકને જ્ઞાન હોય તો જ તે શાળામાં બાળકના યોગ્ય પ્રકારના વ્યક્તિત્વના વિકાસ માટે યોગ્ય પ્રયાસો કરી શકે.

બાળકોના વ્યક્તિત્વ વિકાસ માટે જુદા-જુદા લેખકોએ રજૂ કરેલા પોતાના મંતવ્યો :

સ્વામી વિવેકાનંદ -

'It is character that can cleave through adamant walls of difficulties.'

ગીતામાં (અઠારમાં અધ્યાયમાં ચાલીસમો શ્લોક)

'न तवस्ति पृथिव्यां वा दिवि देवेषु वा पुनः ।

सत्त्वं प्रकृतिर्नैर्मुक्त यदेभिः स्यान्निर्भर्गुणैः ॥

અર્થાત્ 'સત્ત્વ, રજ્સ અને તમસ આ ત્રણ ગુણોમાંથી જે એક ગુણની પ્રધાનતા અન્ય બે ગુણો કરતાં વધુ હોય છે તેના આધારે વ્યક્તિત્વનું નિર્ધારણ થાય છે.'

રેક્સ-રોક જણાવે છે કે, 'વ્યક્તિત્વ એટલે સમાજ દ્વારા માન્ય અને અમાન્ય ગુણોની સમતુલા.'

શ્રી અરથિંટ કહે છે કે;

'જીવનમાં મનુષ્યનું સમસ્ત કર્મ અંતરાત્માની ઉપસ્થિતિ અને પ્રકૃતિની ક્રિયાઓ બંનેનો સંયોગ (જોડાણ) છે. અંતરાત્મા એટલે પુરૂષ અને પ્રકૃતિની ત્રિંચિ એટલે જીવન. પુરૂષની ઉપસ્થિતિ અને એનો પ્રભાવ પ્રકૃતિમાં આપણી સત્તાની એક વિશેષ શક્તિના રૂપમાં પોતાને પ્રગટ કરે છે.'

ફ્રેવરના મત મુજબ -

'વ્યક્તિત્વ શબ્દનો પ્રયોગ વ્યક્તિના શારીરિક, માનસિક, નૈતિક અને સામાજિક ગુણોના સુસંગઠિત અને ગતિશીલ સંગઠન માટે કરવામાં આવે છે, જેને તે અન્ય વ્યક્તિઓની સાથે પોતાના સામાજિક જીવનના આદાન-પ્રદાનમાં વ્યક્ત કરે છે.'

વ્યક્તિગત વિકાસમાં શાળાની ભૂમિકા :

વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં શાળા ખૂબ મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.

(૧) વિદ્યાર્થીઓમાં સ્વચ્છતાના ગુણો વિકસાવવામાં મદદરૂપ -

કહેવાય છે કે સ્વચ્છતા ત્યાં પ્રભુતા. વ્યક્તિગત સ્વચ્છતાનું પ્રમાણ જળવાય છે ત્યાં પ્રભુનો વાસ થાય છે. વ્યક્તિગત વિકાસમાં, બાહ્ય દેખાવને વ્યક્તિ સારાં વસ્ત્રો, સુઘડતા અને પ્રસાદનોનો યોગ્ય ઉપયોગ કરીને આકર્ષક બનાવી શકે છે. વ્યક્તિએ પોતાના દેખાવને સુંદરતા આપી શકે એવા વસ્ત્રો પહેરવાં જોઈએ. નખ, દાંત, વાળ, શરીર વગેરેની યોષ્ઠ્યાઈ શાળામાં શીખવવામાં આવે છે. જેથી વિદ્યાર્થી કોઈ અન્યની સમક્ષ ઉપસ્થિત થાય તો તે લઘુતાત્રિંચિ અનુભવે નહિ તેમજ અન્ય તેનાથી દૂર જાય નહિ.

You'll find that life is just worthwhile, if you just smile. - Charles Chaplin

(૨) વિદ્યાર્થીઓમાં શારીરિક વિકાસ ધાય તેવા પ્રયત્નો હાથ ધરવા -

વ્યક્તિગત વિકાસનું એક મહત્વનું પરિબળ છે શારીરિક વિકાસ. વિદ્યાર્થીનો શારીરિક વિકાસ ગોચર રીતે ધાય તો જ કઠી શકાય છે તેમનું વ્યક્તિત્વ સારું છે. તેના સ્નાયુઓ, ઊંચાઈ, અલ્પ ઊંચાઈ, જીભનું ઘોઘવાયું વગેરે વ્યક્તિને કોલજનક પરિસ્થિતિમાં મૂકી દે છે. તેથી શાળામાં વિદ્યાર્થીનો શારીરિક વિકાસ ધાય તે માટે જરૂરી વ્યાયામ, આસનો, યોગ, ધ્યાનશિબિર, પોતાના સ્વાસ્થ્યને લગતાં સેમિનારો, પરિસંવાદો યોજવામાં આવે છે.

(૩) માનસિક શક્તિનો વિકાસ ધાય તેવા પ્રયત્નો હાથ ધરવા -

શાળામાં વિદ્યાર્થીઓની બૌદ્ધિક શક્તિનો વિકાસ કરવા માટે વિવિધ પરીક્ષાઓ લેવામાં આવે છે. પરંતુ, વ્યક્તિગત વિકાસમાં તર્કશક્તિ, સ્મૃતિ, કલ્પનાશક્તિ, ત્વરિત નિર્ણયશક્તિ, પ્રત્યક્ષીકરણ વગેરેનો સમાવેશ ધાય છે. તેથી વિદ્યાર્થીઓમાં આ ગુણો વિકાસવપમાં શાળા મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે. તેજસ્વી બાળકો સમાજની વિવિધ પરિસ્થિતિઓ સમજી, પિકટ પરિસ્થિતિઓમાંથી પોતાનો માર્ગ શોધી શકે છે. તેથી તેઓ આત્મવિશ્વાસ ધરાવનાર બને છે.

(૪) શાળાનું વાતાવરણ અનુકૂળિત બનાવે છે -

વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિગત વિકાસમાં શાળા ખૂબ જ મહત્વનું યોગદાન ધરાવે છે. વિદ્યાર્થી મહત્તમ સમય શાળામાં રહે છે. તેથી શાળાના આસપાસના વાતાવરણને આધારે જ તેનો વ્યક્તિગત વિકાસ સાધી શકે છે. બાળકો શાળામાં શિક્ષક પાસેથી સ્નેહની અપેક્ષા રાખે છે. આથી શાળામાં બાળકોને શિક્ષકોનો પૂરતો સ્નેહ મળે, તેમની સહજવૃત્તિઓ અને જરૂરિયાતોને ધોષક વાતાવરણ મળે અને શારીરિક-માનસિક સર્વ પ્રકારના વિકાસની પૂરતી તકો સાંપડે તો તેમના વ્યક્તિત્વનો સર્વાંગી અને સંતુલિત વિકાસ થઈ શકે છે.

(૫) સારા પુસ્તકોનું વાંચન કરવાની ટેવ વિકસાવવી -

- B -Bold હિંમત ભર્યા
O -Observant અવલોકનકાર
O -Outdo others બીજાથી ચડિયાતા
K -Knowledgeable જ્ઞાની
S -Sober કરેલ

પુસ્તકો વાંચવાથી વિદ્યાર્થીઓમાં ઉપર જણાવેલ ગુણો વિકસાવી શકાય છે. વ્યક્તિએ હંમેશા વાંચતા રહેવું જોઈએ. પોતાના ગમતા વિષયોમાં વધુ જ્ઞાન મેળવવા માટે પુસ્તકનું વાંચન જરૂરી છે. પુસ્તક જ શ્રેષ્ઠ મિત્ર છે એવું ઘણીવાર પુસ્તકાર થયું છે. જો વ્યક્તિને બીજા પાસેથી શીખવાનો કંટાળો આવતો હોય તો તેમના જ્ઞાનનો વિકાસ કરવા માટે પુસ્તક જ સર્વશ્રેષ્ઠ સાધિત ધાય છે. માટે જ શાળામાં વિદ્યાર્થીને રસ હોય એવા પુસ્તકો વસાવવામાં આવે છે.

(૬) સમયનું યોગ્ય આયોજન કરવામાં મદદરૂપ થાય -

શાળામાં વિદ્યાર્થીને સમયનું મહત્વ શું છે ? તે સમજાવવામાં આવે છે, જેથી ભવિષ્યમાં વિદ્યાર્થી પોતાના કાર્યો સમયસર કરી શકે. આ માટે તેને વ્યવસ્થિત તાલીમ પૂર્વેથી જ આપવામાં આવે છે. ટાઈમનો અંગ્રેજી શબ્દ,

T -This (Time)સમય

I -Is છે

M -My મારી

E -Efficiency કાર્યક્ષમતા

સમયનું આયોજન કરવાથી વિદ્યાર્થી જીવનને વધુ આનંદમય બનાવી શકે છે તેમજ પરીક્ષા સમયે રહેતા તનાવમાંથી મુક્ત થઈ શકે છે. ગુમાવેલ મિલકત, પ્રેમ, પૈસા, મિત્રો પાછા મેળવી શકાય છે. પરંતુ ગુમાવેલ સમય કોઈ દિવસ પાછો મેળવી શકાતો નથી.

(૭) વિદ્યાર્થીઓમાં રહેલી નકારાત્મક ટેવો દૂર કરી શકાય છે -

વિદ્યાર્થીઓમાં ઘણી બધી નકારાત્મક ટેવો જોવા મળે છે, જેમ કે નિર્ભય કરવાની અશક્તિ, વ્યસન, કામ કરવામાં આજસ, ઉતાવળો સ્વભાવ, વાત-વાતમાં ગુસ્સો કરવો, અતિભાવુકતા, ટરેક કાર્યમાં બિરાસાવાટી વલણ... વગેરે. આવી નકારાત્મક ટેવો શોધી, તેના પ્રત્યેક બિરાકરણ કરી શાળા વિદ્યાર્થીઓમાં સકારાત્મક ટેવોનું સિંચન કરે છે. શિક્ષક આ બાબતોથી જાણકાર રહે છે અને વખતો વખત વિદ્યાર્થીઓનું એ તરફ ધ્યાન દોરી એમને સ્નેહપૂર્વક સમજાવવાના પ્રયત્નો કરે છે.

(૮) અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે વાતચીતની કળા -

વ્યક્તિત્વનું સૌથી મહત્વનું પરિબળ હોય તો તે છે અન્ય સાથેની વાતચીત. હંમેશા લોકો વ્યક્તિ કેવી રીતે વાત કરે છે ? તેમના હાવભાવ, તેમના શબ્દોના ઉચ્ચારણ, તેઓ શું કહેવા માંડે છે ? તેનો ભાવ, તેમની ભાષા, સમય, વાતચીતનો હેતુ વગેરે તરફ વધારે ધ્યાન આપે છે અને એના પરથી વ્યક્તિનું વ્યક્તિત્વ કેવું છે તેનો અંદાજ બાંધી દે છે. શાળામાં વિદ્યાર્થીને શિક્ષક દ્વારા વિવિધ ભાષાઓ, વિવિધ સ્પર્ધાઓ (વક્તૃત્વ સ્પર્ધા) યોજીને વિદ્યાર્થીમાં આ ગુણો વિકસાવવામાં મહત્વનો ફાળો આપે છે. અંગ્રેજીમાં શબ્દ છે.

T - Time સમય

A - Approach વલણ

L - Likeable ગમવા જેવું

K - Knack કૌશલ્ય

Problems are not stop sings, They are guidelines. - Robert Schuller

(૯) વિધિ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન -

શાળામાં વિદ્યાર્થીઓનો વ્યક્તિગત વિકાસ સાધવા માટે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે રમતોત્સવ, સાંસ્કૃતિક પ્રોગ્રામ, વિવિધ સ્પર્ધાઓનું આયોજન કરવામાં આવે છે. આ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં રહેલી સુષુપ્ત શક્તિઓ બહાર આવે છે અને તેમનામાં રહેલી શક્તિઓ અન્યને ટેબાઈ આવે છે. એટલે જ તો ગાંધીજીએ કહ્યું હતું કે, 'શિક્ષણ એટલે બાળકના શરીર, મન અને આત્માના જે ઉત્તમ અંશો હોય તેમનો સર્વાંગી વિકાસ સાધીને બહાર આણવા'. સ્વામી વિવેકાનંદ પણ જણાવે છે કે, 'શિક્ષણ એટલે મનુષ્યમાં રહેલી પૂર્ણતાનું પ્રગટીકરણ.' તેથી જ વિદ્યાર્થીઓનો વ્યક્તિગત વિકાસ સાધવા માટે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

(૧૦) ધ્યેય તરફ આગળ વધવા માટે પ્રેરણા પૂરી પાડે -

G - Goahead	આગળ વધો
O - Overall plan	સંપૂર્ણ આયોજન
A - Action	ધ્યેયપ્રાપ્તિ માટે કાર્ય
L - Love your work	કાર્યમાં રસ લો

વિદ્યાર્થીને હંમેશા તેના ધ્યેય માટે આગળ વધવા શાળા અને શિક્ષકો દ્વારા સતત પ્રેરણા પૂરી પાડવામાં આવે છે. ધ્યેય સારું હશે તો ખિંદગી સારી જશે. જીવનમાં પોતાને પ્રાપ્ત થયેલ કાર્ય તરફ કઈ રીતે આગળ વધવું ? તેમાં અવરોધોને કેવી રીતે દૂર કરવા ? જીવનને સમતોલ કેવી રીતે કરવું ? વગેરે વાતો શાળામાં કરવામાં આવે છે. જેથી વિદ્યાર્થી જીવનમાં આગળ વધે અને પોતાના માતા-પિતાનું નામ ઉજવવળ કરે.

જિનકે અંદર ધિરાગ જલતે હે

ઘર સે બહાર વહી નિકલતે હે.

- સૂર્યભાનુ ગુપ્ત

વિજેતા કહે છે, 'તે મુશ્કેલ હોઈ શકે છે, પણ શક્ય છે,'

પરાજિત કહે છે, 'તે શક્ય હોઈ શકે છે, પણ મુશ્કેલ છે.'

વ્યક્તિના વિકાસમાં શાળાની ભૂમિકા અનન્ય છે અને એ વિશે કોઈ બેમત ન હોઈ શકે. આપણે તો બસ એટલી જ અપેક્ષા રાખીએ કે વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિત્વ વિકાસ સંદર્ભે શાળા પોતાની ભૂમિકા અદા કરવામાં સફળ થાય.

તમે ઓઢેલા કામગાની બહાર પગ લંબાવશો નહીં

-ગ્રીક કહેવત

પરિપક્વ વ્યક્તિત્વ

મનીષા એ. પટેલ
ચેલ નંબર-૧૮

તમારી ઉંમર કેટલી છે? જવાબ આપતા પહેલા જરા વિચાર કરજો. કારણ કે ઉંમર તો અનેક પ્રકારની હોય છે : શારીરની, મનની, વ્યક્તિત્વની. જન્મદિવસથી આજ સુધી કેટલા વર્ષ, મહિના, દિવસ વીત્યા એનો હિસાબ તે શારીરિક ઉંમર જ છે.

મોટર કેટલા કિલોમીટર દોડી તેની ગણતરી જેવું એ છે. બીજી કોઈ માહિતી એમાંથી મળતી નથી. એક જ વર્ષમાં જુદી જુદી ઉંમરવાળા વિદ્યાર્થીઓ બેસે છે પણ જેની ઉંમર વધુ એની બુદ્ધિ પણ વધુને એના ગુણ પણ વધારે એમ હોતું નથી. માટે દેહની ઉંમર કરતા માનસિક ઉંમર એ જુદી વસ્તુ છે અને વધુ મહત્વની પણ છે. માણસ વિશે એ વધારે કહી દે છે. મોટર કેટલું ચાલી એટલું જ નહિ, પણ કેટલું ચાલવાની એનામાં શક્તિ છે એ તે બતાવી શકે છે.

પ્રતિભાશાળી તેમ જ બીજે છેડે માનસિક ઉછાપવાળી વ્યક્તિઓમાં આ બૌદ્ધિકને શારીરિક ઉંમર વચ્ચે મોટો ફેર હોય છે. શારીર કેટલું મોટું થયું અને બુદ્ધિ કેટલી વિકસી એ આ બે ઉંમર બતાવી આપે છે પણ હજી માણસ તરીકે કેટલો ખીલ્યો તેનો એમાં નિર્દેશ નથી. પુષ્ટ વચના માણસોમાં પણ 'છોકરમત' જોવા મળે છે ને ! દેહને મનના વિકાસ સાથે વિવેક ને વર્તન, સહજ વૃત્તિઓ અને લાગણીઓ, વ્યવહાર અને સંચમ આમ, એકેએક દિશામાં સર્વાંગી વિકાસ સઘાય તો જ માણસનું વ્યક્તિત્વ પરિપક્વ કહેવાય.

આવું પ્રગલ્ભ વ્યક્તિત્વ પ્રાપ્ત કરવું એ વ્યક્તિ ઘડતરનું લક્ષ્ય છે. વ્યક્તિની ઉંમર એ જ માણસની ખરી ઉંમર છે. જનરલ મેકઆર્થરનો પ્રખ્યાત મુદ્રાલેખ યાદ આવે છે : 'યુવાની એ જિંદગીનો કોઈ ગાળો નથી, તે એક માનસિક અવસ્થા છે' અને બીજા એક વિચારક લખે છે 'મૌઢતાનો સંબંધ સફેદ વાળ સાથે નહિ, પણ હટયના ઘબકારા સાથે છે.'

પરિપક્વ વ્યક્તિત્વનો માપદંડ વિવેક છે. વિવેકનો અર્થ અહીં 'સમ્યતા' નહિ પણ નીરક્ષીર ન્યાય કરવાની શક્તિ, માણસ પારખું, સમીક્ષાવૃત્તિ, દિશાજ્ઞાન, દીર્ઘદષ્ટિ, તર્કશુદ્ધ દલીલનો આગ્રહ એવો કરવાનો છે. એનું પાઠ્યપુસ્તક તો દુનિયા જ છે, જીવન એની પરીક્ષા છે, ને જાત અનુભવ એનો શિક્ષક છે, પણ એમાંયે આંજો ઉઘાડી રાખીને, આપણી ભૂલોથી ને બીજાઓની સલાહથી શીખીને એ બે વર્ષનો કોર્સ એક વર્ષમાં જ કરી શકાય.

એક જ આંબા પરની બધી ઠેરીઓ એકી સાથે પાકતી નથી. મૂળિયામાંથી જીવનરસ ચૂસીને અને પવન સૂર્યનો પ્રસાદ લઈને જે ઠેરીઓ વહેલી પાકે તે વહેલી જ માણસના હાથમાં સમર્પણ થઈ જાય : તેની સેવાને અર્થ.

સારું આકર્ષક વ્યક્તિત્વ તો સૌને જોઈએ છે પણ તેની કિંમત ચૂકવવા કોઈ તૈયાર નથી. પાસ તો દરેક વિદ્યાર્થીને થવું છે પણ ચોપડીઓની ઉપાસના કરવા દરેક વિદ્યાર્થીમાં જરૂરી અદ્ભાલકિત નથી. રમતગમતની હરીફાઈમાં ઉતરતા દરેક ખેલાડીને વિજયપટમ ચૂંટવી લેવું છે

Be kind whenever possible. It is always possible. - Dalai Lama

પણ મહિનાઓ સુધી તાલીમ-મહાવસતી તપશ્ચર્યા કરવા પૂરતી ધીરજ દરેકના ટિલમાં નથી. પછી વિજયપદ્મ બીજાના હાથમાં જ જવાનું અને પરીશાના પરિણામની ચાટીને મધાળે બીજાનું જ નામ આવવાનું ને !

વ્યક્તિત્વ ઘડતરની પાછળ જો તમે શ્રમ ઉઠાવવા તૈયાર નહિ હો તો એ તમારી ખિંટગીનું મહાકાર્ય એમને એમ પડ્યું રહેશે. બીજું કોઈ તમારે માટે એ કામ કરી આપી શકે એમ પણ નથી. તમારું જ કામ છે, બીજા તો રસ્તો બતાવે, પણ ટોડવાનું તમારે, બીજા જાતજાતની વાનગીઓ પીરસશે, પણ તે આરોગવાનું ને પચાવવાનું કામ તમારું.

વર્તમાનમાં જીવીને વર્તમાન પાસેથી કામ લેવું એ માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને સમતોલ વ્યક્તિત્વ માટે અગત્યની શરત છે. ભૂતકાળ તો ગયો ને ભવિષ્ય હજી આપ્યું નથી. ભૂતકાળના સ્મરણો અને ભવિષ્યના સ્વપ્ન વચ્ચે વાસ્તવિકતાની આ જ અમૂલ્ય શણ ઊભી છે. જાણે બે મહાસાગર વચ્ચે રામેશ્વરનો સેતુ ! એ સેતુ ઉપર એક એક પગલું ભરીને આપણે ચાલવાનું છે.

‘દૂર માર્ગ જોવા લોભ લગીરના,
એક ડગલું બસ થાય !’

ભવિષ્ય માટે યોજના કરવી ન જોઈએ એમ નથી, ભૂતકાળના નિરીક્ષણમાંથી અનુભવનો નિચોડ ન કાઢવો જોઈએ એમ પણ નથી પણ વર્તમાનનું સ્થાન ભૂતકાળની ચિંતાઓએ કે ભવિષ્યની કલ્પનાઓએ ન લેવું જોઈએ એટલું જ. કોઈકે સાચું જ કહ્યું છે કે,

‘એક એક ગાઉ ચાલીને લાંબો રસ્તો કપાય,
પુસ્તકના પાનાં એક પછી એક વંચાય,
જીવનની ઘડીઓ એક પછી એક જીવાય.’

ભવિષ્ય સંભાળી લેવા ભગવાનની પાસે દીર્ઘદિષ્ટને પ્રેમ છે અને ભૂતકાળને ભૂલાવી દેવા એની પાસે ક્ષમા પણ છે. કામને બદલે સ્વપ્ન, આચરણને બદલે કલ્પનાઓ, આજને બદલે કાલે - એવા બહાનાનો આશ્રય કદી ન લેવો પણ જે વર્તમાનકાળ એણે આપણા હાથમાં મૂક્યો છે તે લઈને આપણું જીવનકાર્ય તો આપણે જ સાધવાનું છે.

‘એક એક ક્ષણ ગૂંથીગૂંથીને જ ખિંટગી વણાશે,
એક એક ઇંટ મૂકી મૂકીને જ ઈમારત ચણાશે,

એક એક સૂર લલકારી લલકારીને જ જીવનનું ગાન ગવાશે.’

તો ચાલો સજજ થઈ જાઓ એક પરિપક્વ વ્યક્તિત્વ વિકસાવવા માટે. રાહ શોની જુઓ છો ?

જામોની કથા ઘૂળ પર લખજો, પરંતુ કરુણાની
કથા આરસપહાણ પર લખજો.

(કૈંચ કહેવત)

સારુ વ્યક્તિત્વ વિકસાવવામાં સમયનું આયોજન અનિવાર્ય બને છે

જીજ્ઞા આર. દોશી
શેલ નંબર-૦૧

ટક... ટક... ટક... બોલનારું ઘડિયાળ કઠાય બંધ થઈ જાય. ટલ... ટલ... ટલ... ઇંટ વગાડતી કોઈ શાળા રૂપિયાર સિવાય રજા પાડી દે, ટલ... ટલ... ટલ... એવી એક-બે-ત્રણ લાઈન અપાય જાય પછી પણ કોઈ ટૂંલ મોડી પડી જાય અને ઘક... ઘક... ઘક... કરતું હટય પણ ક્યારેક અચાનક બંધ પડી જાય. અરે, કલાક પછી મળીએ... પછી મળીશું... સાંજે મળીએ... એવું કહ્યા પછી પણ મળી ન શકે, પછી કરીશું કે શું વાર છે એક-બે દિવસ પછી શરૂ કરીએ એવું કહેનારા પણ ભૂલી જાય, પણ... પણ... કાળનું આ ચક્ર, સમય ચક્ર, ક્યારેય અટકતું નથી કે અટકાવી શકાતું નથી, એ કોઈની રાહ ખેતું નથી. એની એક-એક ઘડીને (સાણ) પકડવા માણસનાં સ્વાસ્થ્યસ્વાસને હરિકાઈમાં મૂકવા પડે... તો પણ...?

પ્રાર્થન કાળથી અત્યારનાં આધુનિક ટેકનોલોજીનાં યુગ સુધી આ સમયનું ચક્ર તેની સુનિશ્ચિત લયે તેનાં નિશ્ચિત વિસ્તારમાં ફરતું રહ્યું છે. જેમ કોઈ ચક્રના દાંતા સાથે બીજા ચક્રને ચેઈન વડે જોડવામાં આવે તો મશીન ચલાવી શકાય. તેમ સમયના ચક્રમાં જે પોતાને ચેઈનની જેમ જોડી દે તે પોતાનો વિકાસ સાધી શકે. પણ જે સમયનાં ચક્રમાં પોતાની મહેનત, પુરુષાર્થ કે કાર્યને જોડતા નથી તેઓ વિકાસ કરી શકતા નથી. એટલે તો કોઈકે સારું કહ્યું છે કે 'Asidichin time, saves nine' એટલે કે સમયે લીધેલો એક ટાંકો નવ ટાંકાની મહેનત બચાવે છે. એટલે તો સમયનાં ચક્રમાં આપણું તન, મન, હૃદય જોડી સમય-સમયે દરેક કામ કરી લેવું જોઈએ. આપણાં રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજી સમયપાલનના ખૂલ આગ્રહી હતા. આશ્રમમાં બધા જ પ્રાર્થના કરતાં પણ ઘણાં લોકો મોડા ઊઠવાથી પ્રાર્થનામાં કાપ મૂકતાં. પણ મહાત્મા ગાંધીજી પ્રાર્થના માટે થોડાં વહેલા ઊઠી નિયમિત અને સમયસર પ્રાર્થનામાં જોડાતા. જેથી આખા દિવસના આયોજન મુજબના કાર્યક્રમમાં મોડા ન પડાય અને કોઈપણ કામમાં કાપ ન મૂકાય. સમયપાલન અને નિયમિતતાને કારણે તેઓનાં નિર્ધારિત કર્મ પ્રમાણે નક્કી કરેલા તમામ કામો પૂર્ણ થતાં અને સમય પ્રમાણે કામો પૂર્ણ થવાથી તેમનામાં શ્રદ્ધા અને આત્મવિશ્વાસ વધવા હતા. એ જ આત્મવિશ્વાસને પરિણામે આપણાં રાષ્ટ્રને આઝાદી મળી. નિષ્કુળાનંદ સ્વામીએ પણ એમની એક પંક્તિમાં કહ્યું છે કે.

'રહેવું નહિ ગાહેલ ગમાર, માલ અતોલ મળે,
કહે નિષ્કુળાનંદ વિચાર, કરવો પળે પળે...'

નિષ્કુળાનંદ સ્વામી કહે છે કે પળે પળે આયોજન મુજબના કામ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ કે જેથી લાંબા ગાળે એ સુટેવ બની જાય. ઘણાં વિધાર્થીઓ આખું વર્ષ વાચન માટેનું આયોજન કરે નહિ અને કઠાય આયોજન કરે પણ એ પ્રમાણે વાંચન કરે નહિ અને પછી પરીક્ષા આવે ત્યારે રાતે મોડા સુધી ઉજાગરા કરીને વાંચે અને પછી પરીક્ષા સમયે બિમાર પડે. વાંચેલું પણ વ્યર્થ જાય, પરીક્ષામાં લખી શકે જ નહિ, આવા સમયે અંગ્રેજીની એક કહેવત ચાટ આવે છે.

'Work while you work and play while you play'

Don't judge each day by the harvest you reap but by the seeds you plant. - Robert Stevenson

ભણતી વખતે ભણવાનો, કામ કરતી વખતે કામનો જ વિચાર કરવો. ઘણાં લોકોને ટી.વી. ખેતા ખેતા જ વાંચવા-લખવા કે અન્ય કામ કરવાની હુડેવ હોય છે, પછી શું પરિણામ મળે? સરસ મજાની સોનાની તપેલીમાં દૂધ ભરેલું હોય પણ એમાં એક જ ટીપું ઝેરનું પકે તો શું તે પીવાના કામમાં આવે? તમે કહેશો ના... બસ એમ જ આ રીતે ભણવા કે કામ કરવાથી મહેનત વ્યર્થ જાય છે.

આપણો દેશ ખેતી પ્રધાન દેશ છે અને દેશમાં ખેડૂતો સમયે-સમયે પાકની વાવણી, નકાસા કચરાનું નિંદામણ અને તૈયાર થયેલા પાકની લણણી કરે છે. સમયે-સમયે આવું ન કરવામાં આવે તો માથે હાથ મૂકી રડવાના દહાડા આવે. કપિ કાલિદાસે પણ કહ્યું છે કે...

‘કાર્લં ચલુ સમારબ્ધાઃ વઘનન્તિ નીતયઃ ।’

શરૂ કરતાં કામની સાથે કળ ખોડાયેલું હોય છે. સમયે કામ શરૂ ન કરીએ તો કળ કેવી રીતે મળે? કારણ કે, ‘નાણું મળે પણ ટાણું ન મળે.’

નાણાં મેળવવા મહેનત કરી શકાય પણ સમય તો એક વખત હાથમાંથી નીકળી ગયા પછી ફરી મળી શકતો નથી. આપણા ગુજરાતી સાહિત્યની એક પ્રખ્યાત પંક્તિ યાદ કરીએ...

‘ગઈ સંપત કરી સાંપડે, ગયા વળે છે વહાણ,
ગત અવસર આવે નહિ, ગયા ન આવે પ્રાણ.’

આ સમય ફરી મળવાનો નથી એટલે આજે જ સમય સાથે સંબંધ ખોડવો પડવો. સમય સાથે જેણે તાલ મેળવ્યો છે તેણે પ્રગતિ જ પ્રગતિ કરી છે. આપણી રાષ્ટ્રીય રમત હોકીના ખેલાડી ધ્યાનચંદે હોકીમાં નામના મેળવવા સમય સાથે ધ્યાન લગાવી દીધું પછી ધ્યાનચંદે હોકીમાં એટલી નામના મેળવી કે તેઓ હોકીના પર્યાય બની ગયા. બે પટેલ ખેડૂત સામસામે રહેતા હતા બંનેને ત્યાં ભેંસ પિચાવાની હતી. બંને સાથે બેસીને રાહ ખેતા હતા. એવામાં રાતે ખૂલ મોઝું થઈ ગયું. એક ખેડૂતને થયું આ બીજા ભાઈ જાગે જ છે લાવ હું જરા સૂઈ જાવું અને જાગવાની જગ્યાએ ઘોર નિંદ્રા આવી ગઈ અને ભેંસ પિચાઈ. જે પટેલ જાગતા હતા તેને ત્યાં પાડો અને જે સૂઈ ગયા તેને ત્યાં ભેંસ આવી. પણ જાગતા પટેલે પોતાનો પાડો પેલા ખેડૂતને ત્યાં મૂકી દીધો અને ત્યાંથી ભેંસનું બરચું લઈ આવ્યાં. સવારે ઉઠીને પેલા પટેલે ખેડૂતો પોતાની ભેંસને પાડો જન્મ્યો તેથી દુઃખી થઈ ગયો અને બોલવા લાગ્યા હવે હું શું કરીશ? આનાથી તો દૂધની આવક પણ નહિ મળશે અને પાડાને આખી ખિંટગી મફત જ પાળવાનો... પણ...

‘અબ પરતાવે કયા હોગા, યિહિયા ચુગ ગઈ ખેત’

‘જાગતા ને ભેંસ અને ઊંઘતાને પાડો’

‘જો સોવત હૈ વો જોવત હૈ, જો જાગત હૈ વોહિ પાવત હૈ’

ચાર્લ્સ કાર્બલ એક અભિનેતા હતા. એમને એક ઈન્ટરવ્યૂમાં પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો. સફળ થવા શાની જરૂર છે? તેમણે જવાબમાં કહ્યું, સમય અને સમયનું કામ પ્રમાણેનું નકકર આયોજન... આપણી સંસ્કૃતિના ચુગ પુરૂષ સ્વામી પિયેકાનંદજીએ પોતાના માત્ર ૩૯ વર્ષના આયુષ્યમાં સમયની એક એક પળનો ઉપયોગ કરી આપણી યૈકિક સંસ્કૃતિનો ભારત તથા

It is beauty that captures your attention. Personality which captures your heart. - Oscar Wild

પિપ્પલા તમામ દેશોમાં પ્રસાર કર્યો. સમયનું મહત્વ સમજી આયોજનપૂર્વક, કામ કરવાથી ભકટર પરિણામ મળે છે. ઘણાં લોકો સમય પ્રમાણે પ્રયત્ન અને પુરુષાર્થ કરતા નથી અને 'મારો સમય હમણાં ખરાબ ચાલે છે' એવા બહાના કાઢી માથે હાથ મૂકી રહ્યાં કરે છે, પણ... સમય ક્યારેય ખરાબ નથી હોતો... કોઈક કપિએ સારું જ કહ્યું છે...

'ભલો નથી, બૂરો નથી, સમય તો સંગેમરમર છે,
જરા શિલ્પ તો ઈંડાર, સૌંદર્ય બધું એની અંદર છે.'

શિલ્પને ઈંડારવા માટેની મહેનત કર્યા વગર સૌંદર્ય મળી શકતું નથી. બાળકને સદ્ગુણોથી અને શરીરથી સુંદર બનાવવા માતા જન્મથી જ કાળજી લેવા માંડે છે. સાહસ, ધૈર્ય, સત્વ જેવા ગુણો વિકસાવવા હાલરડાં ગાવા માંડે છે. બાળકને પોષણ આપી શું બનાવવું તેનો આ બાળપણ એ જ સમય છે, તે ત્યારે નહિ કરવાથી મોટાં થયા પછી થઈ શકતું નથી. એટલે જ તો જીવભાઈએ શિવાજીને બાળપણના સમયમાં સાહસ વીરતા પાકો લખાવ્યાં.

ઘણાં લોકો, મોટે ભાગે દેવજી લોકો, મને સમય જ નથી મળતો એવી ફરિયાદો કરતાં હોય છે, પણ અભિચ્છિત માણસો પોતાનું કામ સમયે પૂરું ન કરવાથી આવી ફરિયાદો કરે છે. આવાં લોકો વ્યર્થ વાતો, વ્યર્થ કામમાં કે આજ્ઞામાં પોતાનો સમય બરબાદ કરે છે. આવાં લોકો વર્તમાન સમયનાં શાપ સ્વરૂપ ભૂત જેવાં ટી.વી.ની સામે બેસી રહે છે. આ ભૂતની સામે બેઠા પછી એ એવું વળગે કે સિરિયલ, ફિલ્મ, કાર્ટૂન, ગીત વગેરેથી આપણને એવા બાંધી ટે કે ઊભા જ થવા ન દે. વીડ્યું ચિયેટરો, બાગ-બગીચા, નાટક-ચેટકમાં અને ખોટા મિત્રોની સોબતમાં પડે ને પછી, ભેટ-સ્વરૂપે વ્યસન મળે અને માણસ નવરો જ ન પડે. ખરાબ જોડું, ખરાબ વાંચવું, લોકોની મરકરી કરવી, ઝગઝગવું, ડાન્સપાર્ટીમાં સમયનો બગાડ જ બગાડ... અરે આ બધાં કરતાં આજના ટેકનોલોજી યુગમાં સમય બગાડનાર કોઈ માધ્યમ હોઈ તો એ ટરેકના હાથમાં રમતું રમકડું... મોબાઇલ ફોન... આ માધ્યમે તો માઝા મૂકી છે. છૂટો ટોર મળી ગયો છે... જન્મેલ બાળકથી માંડીને મરણ પધારીએ પડેલા માણસ પણ આની ઝપટમાં આવી ગયાં છે. જેણે એનો સંચમપૂર્વકનો ઉપયોગ નથી કર્યો તેમણે તો જીવનની ક્ષણે ક્ષણ ગુમાવી દીધી છે. અત્યાર સુધી આપણે કહેતા હતા કે - 'Time is money' પણ ના 'Time is more than money.' અમેરિકા જેવા દેશોમાં તો સમયનો દુકાળ પડ્યો છે. ઘરમાં રહેતા ચાર માણસો અઠવાડિયે પણ મળતા નથી. તો પછી બાળકોના વ્યક્તિત્વ વિકાસનું શું? બાળકોમાં સંસ્કારનો વિકાસ ન થવાથી બચાવેલા પૈસા અને સંપત્તિ ટૂંકા સમયમાં વેર પિખેર થઈ જશે. એટલે સમય પૈસા કરતાં પણ વધુ ઉત્તમ છે. સમય ક્યારેય પણ મળતો જ નથી કારણ કે ૨૪ કલાકનો જ ૧ દિવસ, ૬૦ મિનિટનો જ ૧ કલાક, ૬૦ સેકન્ડની જ ૧ મિનિટ થાય છે, પણ આ સતત ચાલતા સમયને આયોજન દ્વારા ઉપયોગ કરી બચાવવો પડશે. એક-એક સેકન્ડનું ગૌરવ જાળવવું પડશે. આપણાં લોર્ડજી પુરૂષ વલ્લભભાઈ જયારે ઈંગ્લેન્ડ ભણાવા ગયા હતા ત્યારે લાઇબ્રેરીમાં વાંચવા બરાબર ૯:૦૦ વાગ્યે પહોંચી જતા. જો કોઈવાર લાઇબ્રેરીની ઘડિયાળ બંધ થઈ જાય તો વલ્લભભાઈ આવે ત્યારે 'લાઇબ્રેરીયન' ઘડિયાળમાં ૯:૦૦ કલાક મેળવી દેતો. આનું સમયપાલન હોય ત્યાં વ્યક્તિત્વ પણ અનેરું થઈ જાય. સફળતાને શોધવા જવું ના પડે, સફળતા જ તેના દ્વારા ખજાડાવતી સામેથી આવી જાય. ભારતના મહાન ક્રિકેટર સચિન તેંડુલકરે નાનપણથી જ સમયનું આયોજન કરી સફળતા પ્રાપ્ત કરવા સમયનું સમર્પણ કરી દીધું અને

Humility is no substitute for a good personality. - Fran Lebowitz

આપણે સૌએ કિલેટના બેતાજ બાદશાહ તરીકે એમને ખેંચ્યાં. વિન્યવના વિખ્યાત શિલ્પકાર અને ચિત્રકાર માઈકલ એન્જેલે આયોજન પ્રમાણે ૨૩ કલાક કામ કરતા. ગુજરાત રાજ્યના માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી ભરેન્દ્રભાઈ મોટી દાણે શાણનો ઉપયોગ કરી, રાત-દિન આયોજનપૂર્વકનું કામ કરી મેઘાવી શક્તિ પ્રાપ્ત કરી શકયા. પણ આ બધાનો એક જ જીવનમંત્ર હતો.

‘ખપે નહિ આરામ અમોને, ખપે ન વશ કે નામ,

ખપે નહિ પિરામ અમોને, સમય સાથે લગન બસ કામ’

આટલું બધું જાણ્યા પછી એક વાત તો નકકી જ છે કે સમય, સમયનું આયોજન અને આયોજન મુજબનું કામ ન કરવાથી કોઈપણ ક્ષેત્રમાં સફળતા કે વ્યક્તિત્વનું નિર્માણ મુશ્કેલ છે. અરે ! શક્ય જ નથી. જેણે સફળતા કે સારા વ્યક્તિત્વનું નિર્માણ કરવું હોય તેણે સંપના ખેવાલા છોડી ‘ઉઠ-જાગ મુસાફર ભોર ભઈ, અબ રૈન કર્હા તું સોવત હૈ?’ જેવી પંક્તિ યાદ કરવી, અને શ્રી રવિન્દ્રનાથ ટાગોરના વાક્ય ‘હંડા પહોરે ચાલવાં માંડો, નહિ તો તડકાં સમયે દેરાન થયો !’ ને યાદ કરી ટકટક ટક ઘડિયાળની જેમ સમય સાથે નાતો ખેડવો મ્કરશે. રોષિંદુ આયોજન, અઠવાડિક આયોજન, માસિક આયોજન, વાર્ષિક આયોજન અને જીવનભરનું આયોજન કરી આજથી કામની શરૂઆત કરવી પડશે કેમ કે...

‘કલ કરે સો આજ કર, આજ કરે સો અબ,

પલ મેં પ્રલય હો જાએગા, બહુરી કરેગા કબ...’

કારણ કે આજનું કામ આજે કરી લેવાથી આવતી કાલનું કામ સરળતાથી કરી શકાય છે. મુશ્કેલીઓ દૂર થાય છે અને શક્તિનો પણ બચાવ થાય છે. કારણ કે સમયનો બચાવ એ ખિંદનીનો બચાવ છે. જેથી તેનું પાકું આયોજન કરવું ખોઈએ.

૧ વર્ષનું ટાઈમ ટેબલ મહત્વ જાણવું હોય તો ખેડૂતને પૂછવું, ૧ મહિનાનું મહત્વ જાણવું હોય તો ગર્ભવતી સ્ત્રીનો જયારે છેલ્લો મહિનો ચાલતો હોય તેને પૂછવું, ૧ અઠવાડિયાનું મહત્વ જાણવું હોય તો ન્યૂઝપેપરના એડિટરને પૂછવું, ૧ દિવસનું મહત્વ જાણવું હોય તો પ્લેન ચૂકી જનાર મુસાફરને પૂછવું અને ૧ સેકન્ડનું મહત્વ જાણવું હોય તો ગોલ્ડમેડલ ચૂકી જનાર એથ્લેટીકને પૂછવું.

ઉપરોક્ત વ્યક્તિઓના કામ સમયસર ન થવાથી જૂન પરતાવું પડે છે અને માથે હાથ મૂકીને રડવું પડે છે. તો પાછળથી પરતાવા કરતા સમયનું નકકર આયોજન કરી પોતાના વ્યક્તિત્વને પોતાના અનુકૂળ ક્ષેત્રમાં પિકાસની આગેકૂચ માટે ખેતરી ટેવું. સમય નામની મૂલ્યવાન ભેટ કુદરત તરફથી દરેકને એક સરખી મળેલ છે. જે આયોજનપૂર્વક યોગ્ય રીતે વાપરે છે તેનો પિકાસ થાય છે. કામના આયોજન પ્રમાણે આજે જ છેલ્લો દિવસ છે, છેલ્લો કલાક છે, છેલ્લી મિનિટ છે, છેલ્લી સેકન્ડ છે, એવો જીવનમંત્ર દબ કરી સમયની સાથે સતત પુરુષાર્થને ખેડીએ અને ઉજ્જવળ જીવન માટેની નવી તકો પ્રાપ્ત કરી ઉચ્ચ વ્યક્તિત્વ નિર્માણ કરી સફળતાનાં શિખરો સર કરીએ એ અભ્યર્થના સહ...

‘દિન રાત પુરુષાર્થ આદર, યિત્ત પરોવી કામ કર,

સમયની શણે શણને સાચવ, અભ્યાસનો ઊંડો ટીપ જલાવ,

આદર્શોને મૂર્તિમંત બનાવ, તત્ત્વ પામવા મહેનત કર,

પ્રકૃતિનો સાક્ષાત્કાર કર, આજથી નવા કાર્યનો સ્વીકાર કર.’

Do not ‘tell’ the world what you can do - ‘Show it.’

Are You Regular ? Be Sure

Manish N. Rohit
Roll No. : 06

Sorry! I am late because...

Above mention line is the most used line in everyone's life. Why we compell to use this line in our daily life. The answer is irregularity of that person. Regularity and irregularity may be differ in quantity to person by person.

Every person in his life tries to make his life happy, wealthy and prosperous. But the way of happiness and prosperity goes via regularity. If you are regular then success is yours. Every person should be precise in his life.

Nowadays the world is hyperactive and nobody can wait for even a minute without any kind of favour. That's why everyone should be precise in his life. But as usual the question arises that how can one win a battle of lateness. There are some resource from one can easily find the so called solutions. But as it is so called it always stereotype, that's why one always don't like this usual, bookish and unwanted advices. But there is still question that what is the solution ? Solution is so simple in the form of do's and don'ts. We start with the positive one.

Do's :

- (1) Watch yourself for a few days to see where you often waste your precious time.
- (2) Acknowledge your weaknesses.
- (3) Be planned for the coming day at night.
- (4) Go to sleep on proper time.
- (5) Wake up on time.
- (6) Re-examine how long your daily tasks really take.
- (7) Set up reminder of where you should be in time.
- (8) Think of departure time versus arrival time.

Now the negative one but not exactly negative for us in this context.

Don't's :

- (1) Don't avoid your weaknesses.
- (2) Don't hit the snooze button. (Alarm)
- (3) Don't spend overtime for any unimportant task.

Anyone can 'start', but only the thorough - bred will 'finish'.

- (4) Don't chat through cell phone and computer while you are working.
 (5) Don't be lazy.

So, these are some clues or keys to be on time, to be precise, punctual, regular. These do's and don'ts are not so difficult to follow. But one must try to develop the quality of regularity which is very much important in this superactive and Robotic world. Barack Obama, the President of United States of America and a beggar both has same 24 hours per day. But the way they use it that matters. In this Robotic and Computer world no one is ready to wait for you if you are late.

That is way in conclusion we may only say that,

"If you are not five minutes Early,

You are ten minutes Late."

સફળતા અને સાર્થકતા વચ્ચે તફાવત સમજવા જેવો છે. મેડોના સફળ થાય છે, જ્યારે મધર ટેરેસા સાર્થક થાય છે. આજની દુનિયા સફળતા નામના કેન્સરથી પીડાઈ રહી છે. જગતમાં સફળતાના રોગથી પીડાતા દર્દીઓની સંખ્યા ઘણી મોટી છે. ચુક્ર માટે તે સંખ્યા જવાબદાર છે. શિક્ષણનું કામ મનુષ્યને સાર્થક જીવન તરફ દોરી લઈ જવાનું છે. સિફ્ટર સફળ થયો, ઈશુ નિષ્ફળ ગયા. ઈશુની નિષ્ફળતા મહાન હતી, કારણ કે તેમનું જીવન સાર્થક થયું. ઈશુ મહાન શિક્ષક હતા.

-ગુણવંત શાહ

(સૌજન્ય : પ્રગતિશીલ શિક્ષણ)

Role of Books in Personality Development

Mina P. Shah
Roll No. : 39

In some ways we all are the same. We all have the same human nature. We all have human bodies and human minds. We all have human thoughts and human feelings. Yet in other ways we all are completely different & unique. No two people are truly alike - i.e. no two people can have the same perspective or the same mind. Somewhere between these two - our common humanity and our unique individuality lies in personality.

Personality is about our different ways of being human. How the human nature shares the different styles of thinking, feeling and acting. Someone has rightly said that - "Consistency is a person's way of being i.e. their particular ways of thinking, acting and reacting as a person." Personality is not only looking good and attractive. It is a very broad term and takes into account the physical as well as the mental state of an individual. At times even mannerism is considered as a part of personality. No matter where we go but our overall personality plays a very crucial role in determining our success. For this purpose the concept of personality development has become very popular. Many factors like positive thinking, body language, speech, attitude, confidence etc. determine & develop the personality of a person. One such important factor is the reading habits of a person which includes good books that has a tremendous effect on the personality development of a person.

Learning is a significant process in a human life. It is self evidence that human development can not stand without good learning. The important element that help people to learn are books. Charles W. Elliot considered books as the quietest and most constant friends, wisest of counselors and the most patient of teachers.

Books are a valuable source of knowledge. It Transports us into different worlds and cultures. It helps us to learn about new technologies and literature. It allows speaking languages fluently and to communicate spontaneously. Thus books guide us how to behave in our practical life. They also play an important role in moulding our thoughts. As per Mahatma Gandhi - "A man is but the product of his

Personality is to a man what perfume is to a flower. - Charles Schwab

thoughts, what he thinks, he becomes." Good books inculcate in us good habits and values. The practice of reading books help to educate various concepts and skills with immense ease. A book helps in improving the vocabulary, command over the language and good writing skills. Further more, reading books help in developing leadership qualities, esthetic values and effective communication skills which are an important part of personality of a person. This can be best illustrated as below :

Leadership Qualities :

The best example is of an entrepreneur working in a corporate sector. No leader is a born leader. He has to develop his strengths to influence his subordinates. The act demands extensive workout, precision and discipline. For this, reading books come at the best rescue. Books help in developing a strong self-image required in different aspects of life, especially business. Maintaining a positive attitude in highly essential for developing courage and mental toughness. W. Somerset Maugham said that - "To acquire the habit of reading is to construct for yourself a refuge from almost all the miseries of life."

Inculcate Values :

Reading habits inculcated in parents help them to pass the same to their kids. Not only does reading books to children help in spending quality time with them but also assist in developing good values in kids and educating them about their religion and Almighty. A child with educated parents is much more richer than a person having tangible wealth and caskets of gold. Strucklaud Willilian said in this reference

"You may have tangible wealth untold,
Caskets of jewels? coffers of gold,
Richer than I you can never be,
I had a mother who read to me."

Communication Skills :

Reading books enhances not only the grammar and diction of a person but also broadens horizons of knowledge, there by enriching the inner world of a person. As a result, good reader can easily and effectively communicate with others. Such skills are essential for improving individual's overall personality and persona in the

Everyone is a moon and has a dark side which he never shows to anybody. - Mark Twain

eyes of the listeners. On the contrary, poor communication skills are not only difficult to understand but also tends to leave a bad impression about the individual which in turn has a negative impact on his personality.

Thus regular readings of books is directly related to the development and improvement of various components and there by the overall personality of an individual. Abraham Lincoln was very much found of reading books. He was too poor to buy books. So he borrowed books and read them. He read the biography of George Washington - the first president of America. He was inspired from Washington's life and became the U.S. president himself. So books have done us great good in the form of changing our attitude towards life. They have been instrumental in our progress. Books are a perennial source of truth, bliss and beatitude. So read as many books as you can, chew a few and digest the fewest. The road of personality development is waiting for you.

Books as the most constant of friends, wisest of counsellors and the most patient of teachers.

-Charles Eliot

૨૦૧૩-૧૪ના વર્ષની કોલેજની ગતિવિધિ (વાર્ષિક અહેવાલ)

ઇમરાન એમ. કડવા
શેલ નંબર-૨૫
(સામાન્ય મંત્રી)

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડના વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ના સામાન્ય મંત્રી (શ્ર.એસ.) તરીકે હું વર્ષ દરમિયાન કોલેજમાં હાથ ધરાયેલ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો ધિતાર રજૂ કરતા આર્નટ અને ગોરવની લાગણી અનુભવું છું.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ ૩૩ તાલીમી કોલેજોમાં પોતાનું આગવું સ્થાન ધરાવતી કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડમાં અમે પ્રવેશ મેળવ્યો એ અમારા માટે અમૂલ્ય વાત છે. વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ ખૂબ જ આનંદિત - પ્રવૃત્તિમય રહ્યું. ગુણવત્તાપૂર્ણ શિક્ષણની સાથે-સાથે સહ અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓનું પણ સરસ આયોજન રહ્યું. પ્રશિક્ષણાર્થી પ્રતિનિધિ મંડળના ઉપક્રમે, કોલેજના આદરણીય પ્રાચાર્યશ્રી ડૉ. પી. જે. રાજ સાહેબ તથા સીનિયર પ્રાધ્યાપક ડૉ. જે. એ. શાહ સાહેબ, ડૉ. પી. આર. માસ્ટર સાહેબ, પ્રાધ્યાપિકા પી. બી. ડંડેલ એડમ તથા ડૉ. આઇ. કે. અનસારી સરના માર્ગદર્શન હેઠળ વિદ્યાર્થી પ્રતિનિધિ મંડળના ઉપક્રમે ૨૦૧૩-૧૪નું શૈક્ષણિક વર્ષ વિવિધ કાર્યક્રમો, સ્પર્ધાઓ અને રમતોની હેલીનું વર્ષ રહ્યું.

શિક્ષક તાલીમનાં અભિવાર્ય ભાગરૂપે વિવિધ શૈક્ષણિક વિષયોનું યૌવ્યપૂર્ણ અધ્યાપન પદ્ધતિઓ દ્વારા અધ્યાપન કાર્ય થયું. બી.એડ. દરમિયાન કોલેજનો હેતુ વિદ્યાર્થીઓનો સર્વાંગીણ વિકાસ કરવાનો હોય છે. જે ખરેખર પરિપૂર્ણ થયો હોય એવું લાગ્યું તેમજ કોલેજમાં શિક્ષકોનાં ઘડતર માટેનાં ઉચ્ચતમ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યા. વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ દરમિયાન અમે અનુભવેલી કોલેજની કેટલીક આગવી પરંપરાઓ અને રીત-રિવાજો અમારા હૃદયને સ્પર્શી ગયા. આ અપિરમરણીય બાબતો નીચે મુજબ છે.

- ✦ પ્રવેશોત્સવ કાર્યક્રમ કે જેમાં નવાંગતુક પ્રશિક્ષણાર્થીઓ અને વાલીઓનું ઉખાપૂર્ણ સ્વાગત કરવામાં આવ્યું.
- ✦ પારિવારિક વાતાવરણ-કોલેજના આદરણીય ટૂરટીઓ અને હોદ્દેદારો, આચાર્યશ્રી, શૈક્ષણિક સ્ટાફ, વહીવટી સ્ટાફ તથા પ્રશિક્ષણાર્થીઓના પરસ્પરનાં આંતર વ્યવહારોમાં હંમેશા પારિવારિક ભાવનાની સુગંધ અનુભવવા મળી.
- ✦ સમૃદ્ધ પ્રાર્થના સંમેલન-પ્રત્યેક પ્રશિક્ષણાર્થીને વર્ષ દરમિયાન પ થી ૭ વખત પ્રાર્થના સંમેલનમાં અભિવ્યક્તિ માટે અભિવાર્યપણે પ્લેટફોર્મ મળે એ નાનીસૂની વાત નથી.
- ✦ ઉત્સવોની ઉજવણી - વિવિધ ઘર્મોના ઉત્સવોની ઉત્સાહપૂર્ણ ઉજવણી-બધા પવોની ઉજવણીમાં દરેક પ્રશિક્ષણાર્થીને ક્રમાનુસાર તક મળી.
- ✦ વ્યાખ્યાનો - વિવિધ કોલેજો - વિષયોનાં તજજ્ઞોના વ્યાખ્યાનોનું હેતુપૂર્ણ આયોજન - તજજ્ઞોનાં વ્યાખ્યાનો વખતે સંચાલન - આભારદર્શન તથા વિવિધ ઉપક્રમો માટે તમામ તાલીમાર્થીઓને ક્રમાનુસાર તક મળી.

In three words I can sum up everything I've learned about life ! It goes on. - Robert Forst

- ♦ વાર્ષિકોત્સવ - ભારતીય સંસ્કૃતિ અને વારસાને ઊજાગર કરતો વાર્ષિકોત્સવ યોજાવો. તેમાં પણ દરેક તાલીમાર્થીને ઓછામાં ઓછી એક થી બે પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવાની તક મળી.
- ♦ માર્ગદર્શન - અભ્યાસ, પરીક્ષાની તૈયારી, પાઠોની ગુણવત્તા, બિરીજાણકાર્યની ગુણવત્તા, સારા અસરો, લખાણ, વ્યવસાયની ગરિમા, ઉચ્ચ અભ્યાસ માટેની તકો તથા પ્રેરણા, ખહેર પરીજાઓ, વર્તન વ્યવહારો વગેરે સંદર્ભે સતત માર્ગદર્શન અને ટકોર...

કોલેજમાં વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ દરમિયાન હાથ ધરાયેલી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ, સ્પર્ધાઓ, કાર્યક્રમો તેમાં પ્રધિજાણકાર્યોની સહભાગીદારીતા વગેરેની ઝાંખી આપ સોને હવે પછી આપવામાં આવેલી વિગતો પરથી પ્રાપ્ત ઘઈ રહેશે એવી શ્રદ્ધા છે.

જ્ઞાનધારા હેઠળની પ્રવૃત્તિઓ

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	વિષય/વસ્તુ	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિજેતા
૧	ગુરૂપૂર્ણિમા ઉજવણી તા. ૨૨-૭-૧૩	ગુરૂ મહાત્મ્ય	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૦	૬૦
૨	ઉત્કર્ષ લોકાર્પણ સમારોહ અને હસ્તસિપિત અંક વિમોચન તા. ૫-૯-૧૩	ડૉ. કપિલદેવ શુક્લ (નાટ્યવિદ)	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	-	૧૦૦
૩	શિક્ષક દિનની ઉજવણી અને કોલેજનું સ્થાપના પર્વ તા. ૫-૯-૧૩	ડૉ. કપિલદેવ શુક્લ (નાટ્યવિદ)	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	-	૧૦૦
૪	કવિ નર્મદ જયંતિ તા. ૨૪-૮-૧૩	વક્તા : ડૉ. જે. એ. શાહ, ડૉ. આઈ. કે. અનસારી, શ્રીમતી કવિતાબેન રાઠવા	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	-	૬૦ + ૧૦
૫	ફિન્ટ દિવસની ઉજવણી તા. ૧૪-૯-૧૩	ફિન્ટ સાહિત્યકારોના જીવન કાર્યની સ્મૃતિ	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૦	૬૦ + ૧૦
૬	શહીદ ભગતસિંહ જન્મજયંતિ ઉજવણી તા. ૨૮-૯-૧૩	કોલેજના તાલીમાર્થીઓ દ્વારા સ્મૃતિ	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૫	૬૦ + ૧૦

Human beings by changing the inner attitudes of their minds, can change the outer aspects of their lives. - William James

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	વિષય/વકતા	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિજેતા
૭	વિશ્વ અહિંસા દિવસ, આંધી જયંતિ તા. ૩-૧૦-૧૩	વકતા : પ્રા. પારૂલબેન ટંકેલ ડૉ. આઈ. કે. અનસારી	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૦૫	૬૦ + ૧૦
૮	વિશ્વ એઈડ્સ દિન તા. ૪-૧૨-૧૩	એઈડ્સ જાગૃતિ અભિયાન ભરૂચ જિલ્લા નેટવર્ક ઓફ પીપલ લીવર્ગિંગ એઈડ્સ - રેડ કોસ બ્લડ બેંક, ભરૂચ	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	-	૬૦ + ૧૦
૯	નહેરૂ યુવા ટેન્ડર ભરૂચના ઉપક્રમે મૈત્રિક શિક્ષણ શિબિર તા. ૧૬-૧૨-૧૩	મૈત્રિક શિક્ષણ, મૂલ્ય શિક્ષણ શિબિર વકતા : શ્રી કિરણ પટેલ (પ્રમુખ, ભરૂચ જિલ્લા યુવક મંડળ સંઘ) ડૉ. આઈ. કે. અનસારી	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	-	૬૦ + ૧૦
૧૦	માઈન્ડ ટ્રેનિંગ વર્કશોપ તા. ૧-૧-૧૪	ડૉ. રાજેન્દ્રભાઈ બી. પટેલ (એસોસિએટ પ્રોફેસર શિક્ષણ વિભાગ, વી.ન.દ.ગુ.યુ., સુરત) શ્રી નીતિનભાઈ પટેલ (પૂર્વ તાલીમાર્થી)	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૬૦	૬૦ + ૧૦
૧૧	શીઘ્ર વક્તૃત્વ સ્પર્ધા તા. ૮-૧-૧૪	વિવિધ વિષયો	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૫	૧. પરમાર પ્રજ્ઞેશભાઈ ૨. કિકા તોહરીકભાઈ ૩. પટેલ મનીષાબહેન ૪. રોષ ઇરફાનભાઈ
૧૨	શીઘ્ર લેખન સ્પર્ધા તા. ૯-૧-૧૪	વિવિધ વિષયો	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૫	૧. પટેલ મનીષાબહેન ૨. સોરઠીયા કિરલબહેન ૩. પરમાર પ્રજ્ઞેશભાઈ ૪. પટેલ રાજેશભાઈ
૧૩	આંતર કોલેજ વ્યાખ્યાનમાળા તા. ૨૯-૧-૧૪	વિષય : રાઈટ ટુ એજ્યુકેશન વકતા : ડૉ. વિક્રમભાઈ ટેસાઈ (આચાર્ય, સિદ્ધાર્થ લો કોલેજ, કામરેજ)	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	-	૬૦ + ૧૦
૧૪	ભારતપુત્ર વીર શિવાજી જન્મ જયંતિ તા. ૧૯-૨-૧૪	કોલેજના તાલીમાર્થીઓ દ્વારા રજૂઆત	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૬૦ + ૧૦	૧. પરમાર પ્રજ્ઞેશભાઈ ૨. દોશી જુહાબહેન ૩. વસાવા ધર્મિષ્ઠભાઈ ૪. પટેલ પંડજભાઈ ૫. રોષ ઇરફાનભાઈ
૧૫	વાર્ષિકોત્સવ તા. ૫-૩-૧૪	ડૉ. મહેન્દ્રસિંહ ચૌહાણ (ડીનશ્રી, મેડીકલ સેકલ્ટી, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિ. સુરત) ડૉ. કિશોરભાઈ આર. નાયક (આચાર્યશ્રી, શ્રીરંગ શિક્ષણ મહા વિદ્યાલય, ખિલીમોરા)	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૬૦	૩૫૦

The weak can never forgive. Forgiveness is the attribute of the strong. - Mahatma Gandhi

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	વિષય/વસ્તુ	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિજેતા
૧૬	તાલીમાર્થીઓ માટેનો શુભેચ્છા સમારોહ તા. ૨૦-૩-૧૪	ડૉ. જગદીશભાઈ ગુર્જર (પ્રોફેસર અને અધ્યક્ષ, ગુજરાતી વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત)	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૬૦	૬૦ + ૧૦
૧૭	વિશ્વના મહાન અર્થશાસ્ત્રીઓ પ્રોજેક્ટ રીપોર્ટ વિમોચન	ડૉ. જગદીશભાઈ ગુર્જર (પ્રોફેસર અને અધ્યક્ષ, ગુજરાતી વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત)	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૬૦	૬૦ + ૧૦

ગીત-સંગીત, નૃત્યધારા હેઠળની પ્રવૃત્તિઓ

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિજેતા
૧	દૈનિક પ્રાર્થના સંમેલન : યેપિઠ્ય સભર પ્રાર્થના, પ્રેરક ગીતો, પ્રાર્થના પ્રવચન, સામાન્ય જ્ઞાન, સ્લોક પાસાયણ વગેરે	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૬૦	૬૦ + ૧૦ પ્રાર્થના રજૂ કરનાર, સમાચાર વાચક, પ્રાર્થના પ્રવચન કરનાર, સ્લોક પઠન, સંકલન કરનાર
૨	સુગમ સંગીત સ્પર્ધા તા. ૩૧-૭-૧૩	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૫	૬૦ + ૧૦ ૧. પટેલ પ્રિયંકાબહેન ૨. માછી પ્રિયંકાબહેન ૩. રોહિત મનિષભાઈ ૩. સિંઘા રેખાબહેન
૩	દેશલકિત ગીત સ્પર્ધા તા. ૧૫-૮-૧૩	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૦	૬૦ + ૧૦ ૧. મિસ્ત્રી રીમાબહેન ૨. વસાવા ધર્મિષ્ઠાબહેન ૩. લાડ સ્નેહલબહેન ૩. પટેલ અંબુબહેન
૪	સુભાષિત ગાન / ભાવાર્થ ડૉ. પી. જે. રાજ	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૬૦	૬૦ + ૧૦

The man who doesn't read good books has no advantage over the man who can't read there. - Mark Twain

સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિધારા હેઠળની પ્રવૃત્તિઓ

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	વિષય	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિષેતા
૧	રંગોળી સ્પર્ધા તા. ૫-૯-૧૩	--	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૩૦	પટેલ માધુરીબહેન (ટીમ) પટેલ મનિષાબહેન (ટીમ)
૨	મહેટી સ્પર્ધા તા. ૩૧-૧૨-૧૩	--	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૦	૧. પટેલ માધુરીબહેન ૨. વસાવા નિમિષાબહેન ૩. ગુજ્જર રાજેશીબહેન ૪. મિસ્ત્રી અક્ષિતાબહેન
૩	આરટી સુશોભન સ્પર્ધા તા. ૩૧-૧૨-૧૩	--	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૦	૧. ગુપ્તા પૂનમબહેન ૨. સોરઠીયા ફિરલબહેન ૩. વસાવા ધર્મિષ્ઠાબહેન ૪. પરમાર કામિનીબહેન

નાટ્યધારા હેઠળની પ્રવૃત્તિઓ

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિષેતા
૧	વાર્ષિકોત્સવ તા. ૫-૩-૧૪	દસ કરોડ : બહેનોનું નાટક રીમાબહેન મિસ્ત્રી અને ગૃપ	૧૦	૩૫૦
૨	વાર્ષિકોત્સવ તા. ૫-૩-૧૪	ખરા આશીર્વાદના હકદાર કોણ? ઈમરાનભાઈ કડવા અને ગૃપ	૧૨	૩૫૦
૩	વાર્ષિકોત્સવ તા. ૫-૩-૧૪	હવે તો જાગો... તોહસીંદ્રલાઈ કિકા અને ગૃપ	૧૫	૩૫૦
૪	વાર્ષિકોત્સવ તા. ૫-૩-૧૪	જંબાઝ જવાન : એકપાત્રીય અભિનય તોહસીંદ્રલાઈ કિકા	૦૧	૩૫૦

સામૂહિક સેવાધારા હેઠળની પ્રવૃત્તિઓ

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિષેતા
૧	નેત્ર રોગ નિદાન શિબિર તા. ૧૮-૯-૧૩	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧૦ સ્વયં સેવક તરીકે	૧૦૦ જેટલા ગ્રામજનોએ લાભ લીધો

Reading is to the Mind what exercise is to the body. - Sir Richard Steele

વ્યાયામ-યોગ-ખેલકૂદધારા હેઠળની પ્રવૃત્તિઓ

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	લાભાર્થીઓ અને વિજેતા
૧	ઇન્વીટેશન ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ તા. ૧૧-૧-૧૪	સંજલી ગામ	૧. કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ ૨. સ્વામી નારાયણ બી.એડ્. કોલેજ, અંકલેસ્વર ૩. સી. એન. પરમાર કોલેજ, કોલક ૪. કમલા કોલેજ, ખોલવડ	વિજેતા : કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ, સ્પર્ધાક્રમ : સી. એન. પરમાર કોલેજ, કોલક
૨	ઇન્ટર બી.એડ્. કોલેજ વોલીબોલ ટુર્નામેન્ટ તા. ૧૮-૧-૧૪	કોલેજ કેમ્પસ, ખરોડ	૧. જય જલારામ તાલીમી સ્નાતક મહાવિદ્યાલય, ઘવા ૨. જી. એન. પંડ્યા બી.એડ્. કોલેજ, ભેસ્તાન ૩. કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ ૪. સ્વામી નારાયણ બી.એડ્. કોલેજ, અંકલેસ્વર ૫. કમલા કોલેજ, ખોલવડ ૬. સરદાર પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, જલાલપોર ૭. વિવેકાનંદ કોલેજ જહાંગીરપુરા, સુરત ૮. આર. કે. ટેસાઈ કોલેજ, વાપી ૯. સી. એન. પરમાર કોલેજ, કોલક ૧૦. એમિટી કોલેજ, ભરૂચ	વિજેતા : સી. એન. પરમાર કોલેજ, કોલક સ્પર્ધાક્રમ : કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ

**કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંલગ્ન,
કોલેજ, સ્પર્ધાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓમાં સહભાગીદારી**

ક્રમ	સ્પર્ધા/કાર્યક્રમ	સ્થળ	ભાગલેનાર તાલીમાર્થી	પરીણામ
૧	ક્રિકેટ સ્પર્ધા તા. ૨-૧-૧૪	જય જલારામ તાલીમી સ્નાતક મહાવિદ્યાલય, ઘવા	૧. સ્વામી નારાયણ બી.એડ્. કોલેજ, અંકલેસ્વર ૨. કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ ૩. સરકારી આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, નેત્રંગ ૪. સરકારી આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, કેડીયાપાડા ૫. બી. આર. એસ. કોલેજ, ઘવા ૬. જય જલારામ તાલીમી સ્નાતક મહાવિદ્યાલય, ઘવા ૭. જે. પી. આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ, ભરૂચ	પ્રથમ ક્રમ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ

Keep your fears to yourself, but share your courage with others. - Robert Louis Stevenson

એકેડેમિક કેલેન્ડર (૨૦૧૩-૧૪)

ક્રમ	માસ	કાર્યક્રમ
૧	જૂન	-પ્રવેશોત્સવ -બી.એડ્.અભ્યાસક્રમનુંઓરિએન્ટેશન, સંસ્થાના પરિવારના સદસ્યોનો પરિચય -કોલેજ અને લાયબ્રેરી આચારસંહિતાથી અભિમુખતા -સૂક્ષ્મ અધ્યાપન - સૈદ્ધાંતિક ચર્ચા, નિદર્શન અને પ્રેક્ટીસલેશન -શિક્ષણકાર્ય, સૈદ્ધાંતિક પેપરનુંશિક્ષણકાર્ય
૨	જુલાઈ	-અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણકાર્ય -સૂક્ષ્મ અધ્યાપનનું નિદર્શન અને અમલીકરણ -મેક્રોપાઠ આયોજન, સમજ અને નિદર્શન -ગીતગુંજન સ્પર્ધા -ગુરુપૂર્ણિમા ઉત્સવ
૩	ઓગષ્ટ	-અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણકાર્ય -વિદ્યાર્થી સંઘની રચના -મેક્રોપાઠનું અમલીકરણ (પ્રેક્ટિસ લેશન) -સ્વાતંત્ર્યદિનની ઉજવણી -નર્મદ જયંતિની ઉજવણી
૪	સપ્ટેમ્બર	-અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણકાર્ય -પ્રેક્ટિસ ટીચીંગ (પ્રાયોગિક પાઠ) -કોલેજ સ્થાપનાદિન, શિક્ષકદિન અને ઉત્કર્ષ લોકપર્ણાઉજવણી -વર્ગસુશોભન સ્પર્ધા -આંતર કોલેજ વ્યાખ્યાનમાળા-૧ -શહીદ ભગતસિંહની જન્મ જયંતિ ઉજવણી -નવરાત્રી ઉત્સવ ઉજવણી -હિન્દી દિવસની ઉજવણી
૫	ઓક્ટોબર	-અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણ કાર્ય -જ્ઞાનગોષ્ઠી -એસાઈમેન્ટ તેમજ નિબંધના પ્રશ્નોની ફાળવણી -પ્રથમ સેમેસ્ટરની આંતરીક પરીક્ષા -યુનિવર્સિટી પરીક્ષા -સબમિશન - શૈક્ષણિક ઉપકરણ -વિશ્વ અહિંસા દિવસની ઉજવણી
૬	નવેમ્બર	-અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણ કાર્ય -પ્રેક્ટિસ લેશન -દિવાળી વેકેશન -સબમિશન -પ્રાયોગિક કાર્ય

It is the mark of an educated mind to be able to entertain a thought without accepting it. - Aristotle

એડેડેમિક કેલેન્ડર (૨૦૧૩-૧૪)

ક્રમ	માસ	કાર્યક્રમ
૭	ડિસેમ્બર	-વિશ્વ એઈડ્સ દિવસની ઉજવણી -અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણકાર્ય -સહકારી તાલીમ શિબિર -કાવ્યપઠન સ્પર્ધા
૮	જાન્યુઆરી	-અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણકાર્ય -પ્રેક્ટિસ લેશન -રમતોત્સવ -સબમિશન, શૈક્ષણિક ઉપકરણ, પુસ્તક પરિચય -પ્રવાસ પર્યટન - સેલવાસ, મધુબેન ડેમ -સ્વામી વિવેકાનંદ જન્મ જયંતિની ઉજવણી
૯	ફેબ્રુઆરી	-અભ્યાસક્રમનું શિક્ષણકાર્ય -ઈન્ટર્નશીપ પ્રોગ્રામ -આંતર કૉલેજ વ્યાખ્યાનમાળા - ૨ -વાર્ષિક પાઠો -વાર્ષિકોત્સવ
૧૦	માર્ચ	-પ્રત્યક્ષ મુલાકાત -પરીક્ષાની તૈયારી -પિદાય સમારંભ -વાચવા -ફોટો ફંક્શન -દ્વિતીય સેમેસ્ટરની આંતરિક પરીક્ષા
૧૧	એપ્રિલ	-યુનિવર્સિટી પરીક્ષાઓ
		
<p>The aim of education is not knowledge but action. - Herbert Spencer</p>		

શૈક્ષણિક સહયોગ

* પ્રિ. ડૉ. પ્રફુલસિંહ જે. રાજ

ગૌરવપદ સ્થાન :

- (૧) ડીન : શિક્ષણ વિધાયાજા, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.
(જાન્યુઆરી-૨૦૧૩થી...)
- (૨) એકેડેમિક કાઉન્સિલ મેમ્બર : વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત. (૨૦૦૭થી...)
- (૩) ચેરમેન : બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝ, શિક્ષણ વિધાયાજાની વિવિધ સમિતિઓ. (જાન્યુઆરી - ૨૦૧૩થી...)
- (૪) કન્વીનર : બી.એડ્. કેન્દ્રસ્થ પ્રવેશ સમિતિ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત. (૨૦૧૩થી...)
- (૫) એમ.ફિલ. (એજ્યુ.) માર્ગદર્શક : શિક્ષણ વિધાયાજા, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત. (૨૦૧૦થી...)
- (૬) સભ્ય : બોર્ડ ઓફ યુનિવર્સિટી ટીચર્સ, (બી.યુ.ટી.) (૨૦૧૩થી...)
- (૭) સભ્ય : ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એજ્યુકેશન, એકઝીક્યુટીવ કમિટિ, સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત વિવિધ સત્તા સ્થાનેથી કામગીરી :

- (૧) બી.એડ્. પ્રવેશ સમિતિના કન્વીનર તરીકે ૨૦૧૪-૧૫ના પ્રવેશ માટે અધ્યક્ષીય ભૂમિકા અદા કરી.
- (૨) એમ.એડ્. પ્રવેશ સમિતિના કન્વીનર તરીકે ૨૦૧૩-૧૪ના પ્રવેશ માટે ભૂમિકા અદા કરી.
- (૩) એકેડેમિક કાઉન્સિલની સભાઓમાં ચર્ચા/નિર્ણયોમાં સામેલ થયા.
- (૪) યુનિવર્સિટીની સેનેટ સભામાં ઉપસ્થિતિ. (તા.૨૫-૩-૧૪)
- (૫) બોર્ડ ઓફ યુનિવર્સિટી ટીચર્સની મિટિંગમાં હાજર રહી સહયોગ આપ્યો.
- (૬) વિવિધ વિધાયાજાના ડીનશ્રીઓની સભા - પીએચ.ડી. અને એમ.ફિલ. કક્ષાએ ચેરમેન ક્રમાંક મુજબ પ્રવેશ આપવા વિચારણા.
- (૭) વિવિધ વિધાયાજાના ડીનશ્રીઓની સભા - પીએચ.ડી. સંશોધન અભ્યાસ પ્રવેશ બાબતે તથા આનુષંગિક બાબતોની ચર્ચા.
- (૮) પરીક્ષા સમકક્ષતા સમિતિમાં સભ્ય તરીકે ચર્ચા/નિર્ણયોમાં સહભાગિતા.

આંતર કોલેજ વ્યાખ્યાન :

- (૧) સરકારી બી.એડ્. કોલેજ, વાંસદા.
વિષય : 'વર્તમાન સમયમાં શિક્ષકની ભૂમિકા' (તા. ૦૪-૦૨-૧૪)

Education is the ability to listen to almost anything without losing your temper or your self confidence. - Robert Frost

- (૨) બી. જે. પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, બારડોલી.
વિષય : 'ઉત્તમ વર્ગ વ્યવહાર દ્વારા શિક્ષણ' (તા. ૦૭-૦૨-૧૪)
- (૩) નર્મદા કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, માંગરોલ.
વિષય : 'આપણે કેવા શિક્ષક ઘઈશું?' (તા. ૧૮-૦૨-૧૪)
- (૪) જી. એન. પંડ્યા બી.એડ્. કોલેજ, ભેસ્તાન.
વિષય : 'આપણે ટીચર પાવર કેળવીએ' (તા. ૧૯-૦૨-૧૪)

વિવિધ શાળા/કોલેજો/મંડળોમાં પ્રવચન :

- (૧) ઘોરણ-૧૦ અને ૧૨ના વિદ્યાર્થીઓનો પુરસ્કાર વિતરણ તથા શુભેચ્છા સમારંભ - અતિથિ વિરોધ સ્થાનેથી ઉદ્બોધન, સંસ્કાર ભારતી વિદ્યાલય, સામોર, તા. અંકલેસ્વર, જિ. ભરૂચ. (તા. ૦૩-૦૩-૧૪)
- (૨) ઘોરણ-૧૦ અને ૧૨ના વિદ્યાર્થીઓનો શુભેચ્છા સમારંભ તથા સરદાર પટેલ વિરોધાંકના વિમોચન પ્રસંગે મુખ્ય મહેમાનપદે ઉદ્બોધન. (તા. ૦૨-૦૩-૧૪)
- (૩) પ્રશિક્ષણાર્થીઓને પારિતોષિક વિતરણ અને શુભેચ્છા સમારંભ - અધ્યક્ષ સ્થાન અને ઉદ્બોધન. જય જલારામ તાલીમી શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય, ઘવા. (તા. ૧૨-૦૩-૧૪)
- (૪) સરસ્વતી શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય, પાંડેસરા, ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થી સંમેલન/વાલી સંમેલનમાં પ્રમુખ સ્થાન અને ઉદ્બોધન. (તા. ૧૯-૦૩-૧૪)

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત સંલગ્ન વિવિધ બી.એડ્. કોલેજોમાં સ્થાનિક તપાસ સમિતિમાં વી. સી. નિચુકત કન્વીનર/વી. સી. નિચુકત સભ્ય તરીકે ભૂમિકા :

- (૧) સ્વામી નારાયણ સ્વરૂપ બી.એડ્. કોલેજ, અંકલેસ્વર/સ્વામી નારાયણ સ્વરૂપ કોમર્સ કોલેજ, અંકલેસ્વર/સ્વામી નારાયણ સ્વરૂપ વિજ્ઞાન કોલેજ, અંકલેસ્વર. (કન્વીનર) (તા. ૦૬-૦૨-૧૪)
- (૨) સત્યમ્ બી.એડ્. કોલેજ, ઝાડેસ્વર ચાર રસ્તા, ભરૂચ/સત્યમ્ કોમર્સ કોલેજ, ઝાડેસ્વર ચાર રસ્તા, ભરૂચ. (કન્વીનર) (તા. ૧૫-૦૨-૧૪)
- (૩) મુન્બાઈ મહિલા બી.એડ્. કોલેજ, ભરૂચ. (કન્વીનર) (તા. ૧૮-૦૨-૧૪)
- (૪) બી. જે. પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, બારડોલી/બી. જે. પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, બારડોલી. (એમ.એડ્.) (કન્વીનર) (તા. ૦૭-૦૩-૧૪)
- (૫) જી. એન. પંડ્યા બી.એડ્. કોલેજ, ભેસ્તાન/જી. એન. પંડ્યા કોમર્સ કોલેજ, ભેસ્તાન/ જી. એન. પંડ્યા વિજ્ઞાન. કોલેજ, ભેસ્તાન. (કન્વીનર) (તા. ૧૯-૦૨-૧૪)
- (૬) એમિટી બી.એડ્. કોલેજ, ભરૂચ. (કન્વીનર) (તા. ૦૮-૦૩-૧૪)
- (૭) શ્રી રંગ નવચેતન સાચન્સ એન્ડ કમ્પ્યુટર એપ્લીકેશન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, વાલીયા. (કન્વીનર) (તા. જાન્યુઆરી-૨૦૧૪)
- (૮) સી. એન. પરમાર બી.એડ્. કોલેજ, કોલક (ઉદવાડા) (કન્વીનર) (તા. ૨૪-૧૦-૧૪)
- (૯) અખંડ આરણ્યક બી.એડ્. કોલેજ, ઘરમપુર (કન્વીનર) (તા. ૨૪-૧૦-૧૪)

Content makes poor man rich; Discontentment makes rich man poor. - Benjamin Franklin

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરતની વિધિ ળી.એડ્. કોલેજોમાં અઢ્યાપક પસંદગીમાં વી. સી. નોમિની, વી. સી. નિયુક્ત અને મંડળ નિયુક્ત વિષય નિષ્ઠાત તરીકે કામગીરી :

- (૧) એમિટી વી.એડ્. કોલેજ, ભરૂચ. (વી. સી. નોમિની) (તા. ૨૫-૦૧-૧૪)
- (૨) ભગવાન મહાવીર એમ.એડ્. કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન. (એમ. એડ્.) (વી. સી. નોમિની) (તા. ૧૯-૧૨-૧૩)
- (૩) સી. એન. પરમાર વી.એડ્. કોલેજ, કોલક. (મંડળ નિયુક્ત, વિષય નિષ્ઠાત) (તા. ૦૮-૧૨-૧૩)
- (૪) અખંડ આરણ્યક વી.એડ્. કોલેજ, ભરૂચાળ. (વી. સી. નોમિની) (તા. ૦૯-૦૪-૧૪)
- (૫) વી. એચ. પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ઘરમપુર. (મંડળ નિયુક્ત, વિષય નિષ્ઠાત) (તા. ૨૨-૦૪-૧૪)
- (૬) સર્વોદય શિક્ષણ મંડળ વી.એડ્. કોલેજ, સુરત. (વી. સી. નિયુક્ત, વિષય નિષ્ઠાત) (તા. ૨૬-૦૪-૧૪)
- (૭) સત્યમ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ઝાડેસ્વર. (વી. સી. નોમિની) (તા. ૨૦-૦૪-૧૪)
- (૮) જય જલારામ તાલીમી શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય, ઘવા. (વી. સી. નિયુક્ત, વિષય નિષ્ઠાત) (તા. ૧૬-૦૪-૧૪)

શ્રેષ્ઠ શિક્ષક (રાજ્ય અને રાષ્ટ્ર) એવોર્ડની જિલ્લા કક્ષાની પસંદગી સમિતિના સભ્ય તરીકે કામગીરી :

- (૧) રાજબના શ્રેષ્ઠ શિક્ષક અંગે પસંદગી સમિતિના સભ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન અને ભલામણ. (ડી.ઈ.ઓ. કચેરી, ભરૂચ) તા. ૬-૭-૧૩
- (૨) રાષ્ટ્રના શ્રેષ્ઠ શિક્ષક અંગે પસંદગી સમિતિના સભ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન અને ભલામણ. (ડી.ઈ.ઓ. કચેરી, ભરૂચ) તા. ૨૫-૮-૧૩

કોન્ફરન્સ/સેમિનારમાં ભાગીદારી :

- (૧) એલ. એન. કે. કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, પાટણ આયોજિત નેશનલ કોન્ફરન્સમાં ભાગ લીધો અને 'સી.વી.સી.એસ.ના અમલના ફલિતાર્થી' વિષય પર પેપર પ્રેઝન્ટ કર્યું. (તા. ૨૯-૦૬-૧૩)
- (૨) ધિલ્હન યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગર, એજ્યુકેશનલ રીસર્ચ એસોસિએશન, ગુજરાત, ભારતીય શિક્ષણ મંડળ (ગુજરાત પ્રાંત) અને હાયર એજ્યુકેશન કોરમ ગુજરાત ચેપ્ટર આયોજિત ઇન્ટરનેશનલ કોન્ફરન્સમાં ચેરપર્સન તરીકે કામગીરી. (વિષય : સિબરેટીંગ લર્નિંગ) (તા. ૭ થી ૯ જૂન-૨૦૧૩)
- (૩) કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, દામણ ખાતે સી.ટી.ઈ.ના ઉપક્રમે યોજાયેલ નેશનલ સેમિનારમાં ભાગ લીધો અને ચેરપર્સન તરીકે સેવા આપી. (તા. ૨૩-૦૨-૧૪)

* ડૉ. ઇન્તેખાબ અનસારી

બી.એડ્. પ્રવેશ સમિતિના સભ્ય :

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત દ્વારા વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ના પ્રવેશો ફાળવવા માટે નીમાચેલી બી.એડ્. પ્રવેશ સમિતિના સભ્ય તરીકે કાર્ય કર્યું.

એમ.ફિલ., પીએચ.ડી. :

- (૧) એમ.ફિલ., પીએચ.ડી. પ્રવેશ અને કોર્સ વર્ક અંગેની સભાઓમાં હાજરી.
- (૨) એમ.ફિલ., પીએચ.ડી. કોર્સ વર્કમાં અધ્યાપન કાર્ય.
- (૩) શ્રીમાળી તેજસકુમાર રતિલાલને કડી વિશ્વ વિદ્યાલય, ગાંધીનગરની શિક્ષણ વિદ્યાશાખામાં "ઘોરણ-૮ ના ગણિત વિષયના વિસ્તરણ એકમ પર યૈટિક ગણિતની અસરકારકતા તપાસવી" વિષય પર એમ.ફિલ.ની પદવી મેળવવા માટે સફળ માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું.

ઈન્ટરવ્યૂ સમિતિ :

સત્યમ્ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, મહિલા બી.એડ્. કોલેજ, ભરુચમાં અધ્યાપકની પસંદગી માટેની સમિતિમાં વી. સી. નોમિની તરીકે કાર્ય કર્યું. (તા. ૨૫-૭-૨૦૧૩)

GSLET પરીક્ષા સંચાલનમાં ભૂમિકા :

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત દ્વારા આર. વી. પટેલ કોલેજ ઓફ કોમર્સ, છાપરભાઠા ખાતે ફાળવેલ GSLETની પરીક્ષાના કેન્દ્ર ખાતે ડેપ્યુટી સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ તરીકે કાર્ય કર્યું. (તા. ૨૨-૯-૧૩)

યુનિવર્સિટી પરીક્ષાઓમાં કો-ઓર્ડિનેટર :

- (૧) વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત દ્વારા ઓક્ટોબર-૨૦૧૩માં લેવાયેલી બી.એડ્.ની પરીક્ષાઓના પરિણામો તૈયાર કરવા માટે યુનિવર્સિટી ખાતે કો-ઓર્ડિનેટર તરીકે કાર્ય કર્યું.
- (૨) વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત દ્વારા એપ્રિલ-૨૦૧૪માં લેવાયેલી બી.એડ્.ની પરીક્ષાઓના પરિણામો તૈયાર કરવા માટે યુનિવર્સિટી ખાતે કો-ઓર્ડિનેટર તરીકે કાર્ય કર્યું.

પ્રકાશન :

- (૧) 'પ્રગતિશીલ શિક્ષણ' અમદાવાદ વર્ષ-૧૩, અંક-૮, ઓગષ્ટ-૨૦૧૩માં 'વલસાડના નગરજનોની વાચન ટેવોનો અભ્યાસ' શીર્ષક હેઠળ લેખ પ્રસિદ્ધ થયો. (સહલેખક - ડૉ. જે. એમ. નાયક, આચાર્યશ્રી એન. એચ. કોમર્સ કોલેજ, વલસાડ)
- (૨) સમર્પિત ટ્રસ્ટ, વડોદરા દ્વારા પ્રકાશિત "શિક્ષણ દર્શન" વર્ષ-૭, અંક-૩, જુલાઈ/સપ્ટે.-૨૦૧૩માં 'આધુનિક કિટિટલ ટેક્નોલોજી : ઝડપ કરતાં દિશા મહત્વની છે...' શીર્ષક હેઠળ લેખ પ્રસિદ્ધ થયો.

Try not to become a man of success but rather to become a man of value. - Albert Einstein

- (૩) 'અભિદ્વિષ્ટ' અમદાવાદ વર્ષ-૭, અંક-૭૦, સાપ્તેમ્બર-૨૦૧૩માં 'ભારતીય યુવાનોની રૂપરેખા' શીર્ષક હેઠળ લેખ પ્રસિદ્ધ થયો.
- (૪) 'પ્રગતિશીલ શિક્ષણ' અમદાવાદ વર્ષ-૧૩, અંક-૧૦, ઓક્ટોબર-૨૦૧૩માં 'કમ્પ્યુટર આધારિત કાર્યક્રમો વડે અધ્યાપન અંગે સંશોધનો શું કહે છે?' શીર્ષક હેઠળ લેખ પ્રસિદ્ધ થયો.
- (૫) શ્રી સમકબીર મંદિર ટ્રસ્ટ, સુરત દ્વારા સંચાલિત 'કબીરવાણી' વર્ષ-૩૯, અંક-૪૬૯, નવેમ્બર-૨૦૧૩ના દિવાળી આસ્થા વિશેષાંકમાં 'શ્રદ્ધા જરૂરી છે, અંધશ્રદ્ધા નહીં...' શીર્ષક હેઠળ લેખ પ્રસિદ્ધ થયો.
- (૬) 'કોલેજિયનોનું ભણતર બગાડે છે મોબાઇલની લત' શીર્ષક હેઠળ દિવ્ય ભાસ્કર, વલસાડ આવૃત્તિ, સન્દે સ્પેશિયલમાં મોબાઇલ ફોન અંગે હાથ ધરેલ સંશોધનનો રીવ્યૂ પ્રસિદ્ધ થયો. (તા.૧૫-૯-૧૩)
- (૭) Online International Journal માં 'A study about the uses of Mobile Phone by the Students' શીર્ષક હેઠળ સંશોધન લેખ પ્રસિદ્ધ થયો. Vol. III, Issue No. I, Jan.-Feb., 14
- (૮) કોલેજના અર્થશાસ્ત્ર મેથડના તાલીમાર્થીઓને સાંકળીને 'વિશ્વના મહાન અર્થશાસ્ત્રીઓ' શીર્ષક હેઠળ પ્રોજેક્ટ કાર્ય/પ્રકાશન.

પ્રવચનો :

- (૧) ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર દ્વારા રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષણ અભિયાન અંતર્ગત માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકો માટે યોજાયેલી તાલીમ અંતર્ગત, (૧) શ્રી એમ. ડી. ટેસાઈ હાઈસ્કૂલ, વાંકલ, જિ. સુરત., (૨) કે. એમ. પી. હાઈસ્કૂલ, અમરોલી, જિ. સુરત અને (૩) વાલિમકી વિદ્યાલય, વલયાણા ખાતે પ્રવચનો આપ્યા.
- (૨) નહેરુ યુવા કેન્દ્ર, નવસારી દ્વારા પસંદગી પામેલ રાષ્ટ્રીય યુવાદળના સભ્યો માટે કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી ખાતે યોજાયેલા તાલીમ શિબિરમાં પ્રવચન આપ્યું. (તા.૯-૮-૧૩)
- (૩) શાહ એન. એચ. કોમર્સ કોલેજ, વલસાડના એન.એસ.એસ. વોલેન્ટિયર્સ માટે યોજાયેલા ઓરિએન્ટેશન કાર્યક્રમમાં તજજ્ઞ તરીકે વક્તવ્ય આપ્યું. (તા.૧૪-૯-૧૩)
- (૪) શાહ એન. એચ. કોમર્સ કોલેજ, વલસાડના એન.એસ.એસ. યુનિટ દ્વારા તા.૨૧-૧૦-૧૩ થી ૨૭-૧૦-૧૩ દરમિયાન તિરુકેરી તલાટ, ઘરમપુર ખાતે યોજાયેલા વાર્ષિક શિબિરના ઉદ્ઘાટન કાર્યક્રમમાં અભિધિવિશેષ તરીકે ઉપસ્થિત રહી વક્તવ્ય આપ્યું.
- (૫) શેઠ સી. ડી. બરફીવાલા કોલેજ ઓફ કોમર્સ, સુરતના એન.એસ.એસ. યુનિટ દ્વારા કાની, તા.મહુવા, જિ. સુરત ખાતે તા.૭-૧૧-૧૩ થી ૧૩-૧૧-૧૩ દરમિયાન યોજાયેલા વાર્ષિક શિબિરમાં પ્રવચન આપ્યું.

If it is very easy to defeat someone, But it is very hard to win someone. - A. P. J. Abdul Kalam

- (૬) શ્રીમતી એલ. પી. ડી. પટેલ સાર્વજનિક વિદ્યાલય, પુણા ગામના શિક્ષકો માટે યોજાયેલા શિક્ષક સજ્જતા શિબિરમાં વકતવ્ય આપ્યું. (તા.૩૧-૧૨-૧૩)
- (૭) મહેસા તેયબાહ હાઈસ્કૂલ, સુરત દ્વારા માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ પ્રવચન. (તા. ૩૧-૧૨-૧૩)
- (૮) શાહ નંગાબહેન મા. શાળા, કોસાડ, તા.જિ. સુરત દ્વારા 'યુવા સપ્તાહની' ઉજવણીના ભાગરૂપે યોજાયેલ શિક્ષકો માટેના સેમિનારમાં વકતવ્ય આપ્યું. (તા.૧૫-૧-૧૪)
- (૯) ઘી પિકટોરીયા કાયમંડ જ્યુબલી લાયબ્રેરી, જલાલપોર દ્વારા ટીકરીઓ માટે યોજાયેલા સેમિનાર 'ચાલો આત્મઘાતક જોખમોથી બચીએ'માં વ્યાખ્યાન આપ્યું. (તા.૨૫-૧-૧૪)
- (૧૦) શ્રી સરદાર શારદા મંદિર, વિજલપોર, તા. જલાલપોર, જિ. નવસારીના વાર્ષિક ઈનામ વિતરણ તથા ધો.૧૦/૧૨ના વિદ્યાર્થીઓના વિદાય શુભેચ્છા સમારોહમાં અધ્યક્ષસ્થાને ઉપસ્થિતિ. (તા.૨૦-૨-૧૪)
- (૧૧) શ્રી વી. એચ. પટેલ કોલેજ ઓફ બી.એડ. (ગર્લ્સ), ઘરમપુર ખાતે વ્યાખ્યાન આપ્યું. (તા.૨૧-૨-૧૪)
- (૧૨) ઘી સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, પાનોલી, ધો.૧૦/૧૨ના વિદ્યાર્થીઓના વિદાય સમારંભમાં ઉપસ્થિત રહી વકતવ્ય આપ્યું. (તા.૧-૩-૧૪)
- (૧૩) ઈન્ડિયન રેડક્રોસ સોસાયટી, નવસારી જિલ્લા શાળા, નવસારી દ્વારા યોજાયેલ એક દિવસીય જુનિયર રેડક્રોસ કાઉન્સેલર તાલીમ શિબિરમાં વ્યાખ્યાન આપ્યું. (તા.૪-૩-૧૪)

શ્રદ્ધા સ્વીકાર

કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, ખરોડ પરિવાર શિક્ષક પ્રશિક્ષણ હોને તેની ગતિ-પ્રગતિ અને સફળતા માટે આપ સૌ તરફથી મળેલ અપિરત સાથ, સહકાર, હૂંફ, માર્ગદર્શન વગેરેને અત્યંત મૂલ્યવાન અને પાયાના માને છે અને તેની કદર કરે છે. આપ સૌના સાથ સહકાર અને માર્ગદર્શનને કારણે જ કોલેજ તેના ચોવીસમા વર્ષમાં પ્રવેશી રહી છે, અને તેનો અમને અનહદ આનંદ છે.

દી અંકલેશ્વર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન, ટ્રસ્ટના પ્રમુખશ્રી આરીફલાઈ વણકવાર, મંત્રીશ્રી મહમદભાઈ ભોચાત તથા કારોબારીના તમામ સભ્યોનો અભિગમ, કોલેજના સુચારુ, સફળ સંચાલનમાં હંમેશા હકારાત્મક રહ્યો છે જેની નોંધ લીધા વિના ચાલે એમ નથી. સંસ્થાના વિકાસમાં એમના પ્રદાન બદલ અમે સૌ સભ્યો એમના ત્રણટી છીએ.

દી અંકલેશ્વર પ્રોગ્રેસીવ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટના સ્થાપક પ્રમુખ અને માનનીય સાંસદશ્રી અહમદભાઈ પટેલ સાહેબ સંસ્થાના વિકાસ માટે સદાય પ્રેરણામૂર્તિ રહ્યા છે. સંસ્થા માટે તેમની લાગણી, હૂંફ અને માર્ગદર્શનની અમે કદર કરીએ છીએ. આદરણીયશ્રી અહમદભાઈ સદાય અમારા માટે પ્રેરણાસ્ત્રોત રહ્યા છે.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરતના માનનીય કુલપતિશ્રી ડૉ. દક્ષેશભાઈ ઠાકર સાહેબ, આદરણીય કુલસચિવશ્રી જે. આર. મહેતા સાહેબ તથા તમામ સિનિડિકેટ સભ્યો તથા વહીવટી પાંખ કે જેમણે કોલેજને ગતિમાન રાખવા માટે સતત ઉપયોગી માર્ગદર્શન અને પ્રેરણા પૂરા પાડ્યા છે એમનો હૃદયપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

ગુજરાત સરકારનો શિક્ષણ વિભાગ કોલેજના સંચાલનમાં અનુદાન આપી વખતો વખત શૈક્ષણિક અને વહીવટી માર્ગદર્શન પૂરું પાડી ઉપયોગી થતો રહ્યો છે ત્યારે આ તબક્કે શિક્ષણ વિભાગ તથા ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનર કચેરીનો પણ હાર્દિક આભાર માનીએ છીએ અને ત્રણટી સ્વીકાર કરીએ છીએ.

ખરોડના વડીલો, યુવકો અને સૌ ગ્રામજનો કે જેમણે કોલેજને પોતીકી ગણીને પ્રશિક્ષણાર્થીઓને વિદ્યાભ્યાસ માટે સાનુકૂળ અને હકારાત્મક ભાવાવરણ તૈયાર કરવામાં સતત સાથ, સહકાર આપ્યો છે તેની કદર કરીએ છીએ. કોલેજમાં અભ્યાસ કરીને જતા તાલીમાર્થીઓ ક્યારેય ગ્રામજનોને પણ ભૂલી શકતા નથી.

કોલેજના મુખપત્ર 'ઉત્કર્ષ'ને પ્રસિદ્ધ કરી આપ સુધી પહોંચાડવામાં મદદરૂપ થનાર માર્મિક ઓફિસેટના શ્રી રવિન્દ્રભાઈ પટેલ અને તેમના કૌશલ્યચુકત કર્મચારી મિત્રોના ઉષ્માપૂર્ણ સહકારની નોંધ લેતા આનંદ અનુભવીએ છીએ. વિવિધ પ્રસંગોએ અને નિમિત્તોએ સંસ્થાની મુલાકાતે આવેલા મહાનુભાવોના અમે ત્રણટી છીએ.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરતના યુવક કલ્યાણ વિભાગના નિયામક અને નાર્થવિદ્ શ્રી કપિલદેવભાઈ શુક્લનો આભાર માનીએ છીએ કે જેમણે કોલેજના ત્રેવીસમા સ્થાપના પર્વ પ્રસંગે ઉપસ્થિત રહી 'ઉત્કર્ષ'ના બાવીસમા અંકનું વિમોચન કર્યું અને અદ્ભુત પ્રવચન આપી સૌને મંગલમુગ્ધ કરી દીધા.

All birds find shelter during a rain, But eagle avoids rain by flying above clouds.
Problems are common, but attitude makes the difference !!! - A. P. J. Abdul Kalam

ડૉ. વિક્રમભાઈ દેસાઈ, આચાર્યશ્રી શિક્ષાર્થ લો કોલેજ, કામરેજનો આભાર માનીએ છીએ કે જેઓ વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત પુસ્તકૃત આંતર કોલેજ વ્યાખ્યાનમાળાના ઉપક્રમે કોલેજમાં ઉપસ્થિત રહ્યા અને સર્કલ ટુ એજ્યુકેશન વિષય પર મનનીય પ્રવચન આપ્યું.

કોલેજના પૂર્વ શિક્ષણાર્થીઓના મંડળનો આ તબક્કે આભાર માનીએ છીએ. કોલેજમાં અભ્યાસ કરીને ગયેલા તાલીમાર્થીઓ કોલેજની અમૂલ્ય મૂડી છે.

કોલેજના વાર્ષિકોત્સવ પ્રસંગે કોલેજમાં ઉપસ્થિત રહેનાર વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરતના મેડીકલ ફેકલ્ટીના ડીન ડૉ. મહેન્દ્રસિંહ ચૌહાણ અને શ્રીરંગ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય, બિલીમોરાના આચાર્યશ્રી કિશોર આર. નાયકનો અમે હૃદયપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

પ્રેક્ટિસ ટીપિંગ :

શિક્ષક ઘડતરમાં વર્ગશિક્ષણ તાલીમ અગત્યની બની રહે છે. આ માટે પ્રેક્ટિસિંગ સ્કૂલો વગર શિક્ષણની કોલેજો પાંગળી રહી છે. અમારું સદ્ભાગ્ય છે કે અમને નીચે મુજબની ઘણી બધી શાળાઓનો પ્રેક્ટિસ ટીપિંગ કાર્યક્રમ માટે ઉખાલચો સાથે અને સહકાર મળે છે. શાળાઓના ટ્રસ્ટીમંડળ, આચાર્ય, શિક્ષકો અને વહીવટી કર્મચારીઓના સેવાકાર્યને અમે ખિરદાવીએ છીએ.

પ્રેક્ટિસ ટીપિંગ માટે સહયોગી શાળાઓ :

- (૧) ઘી અંજુમન સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, ખરોડ
- (૨) ઘી સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, પાનોલી
- (૩) શ્રીમતી એમ. ટી. એમ. ગર્લ્સ હાઈસ્કૂલ, અંકલેશ્વર
- (૪) ઝેનિથ હાઈસ્કૂલ, અંકલેશ્વર
- (૫) શ્રી ટી. એમ. શાહ એન્ડ એ. વી. એમ. વિદ્યામંદિર, અંકલેશ્વર
- (૬) શ્રી ઈ. એન. જીનવાલા હાઈસ્કૂલ, અંકલેશ્વર
- (૭) ઘી જ્ઞાનદીપ અનુપકુંવરના હાઈસ્કૂલ, અંટાડા
- (૮) શ્રી સંસ્કાર ભારતી વિદ્યાલય, સામોર
- (૯) લાયન્સ સ્કૂલ, અંકલેશ્વર
- (૧૦) શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિદ્યાલય, અંકલેશ્વર
- (૧૧) શ્રી ગદ્ડુ વિદ્યાલય, અંકલેશ્વર
- (૧૨) શ્રી વિવેકાનંદ ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ મેનેજમેન્ટ સ્કૂલ, અંકલેશ્વર
- (૧૩) શ્રી તક્ષશિલા વિદ્યાલય, અંકલેશ્વર
- (૧૪) પ્રિયદર્શિની કન્યા શાળા, અંકલેશ્વર

ઈન્ટર્નશીપ કાર્યક્રમ :

પ્રશિક્ષણાર્થીઓને શાળાકાર્ય અંગેનો સંપૂર્ણ અનુભવ મળે તે માટે ઈન્ટર્નશીપ કાર્યક્રમ ફરજિયાત બનાવાયો છે. વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪માં નીચે મુજબની શાળાઓનો આ કાર્યક્રમ માટે સહયોગ સાંપડ્યો હતો.

Anyone who has never made a mistake had never tried anything new. - Albert Einstein

આ કાર્યક્રમ દરમિયાન પ્રશિક્ષણાર્થીઓએ વિદ્યાલય, પાઠ અવલોકન, વિવિધ સ્પર્ધાઓ, વર્ગદ્વારની પત્રક, નિબંધ તપાસણી, પ્રાર્થના સંગોલન સંચાલન વગેરે બાબતોમાં સક્રિય કામગીરી બજાવી હતી અને સઘન તાલીમ મેળવી હતી.

ઇન્ટર્નશીપ કાર્યક્રમમાં સહયોગી શાળાઓ :

- (૧) ઘી અંબુભન સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, ખરોડ
- (૨) પ્રાથમિક શાળા, ખરોડ
- (૩) ઘી સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, પાનોલી
- (૪) વી. એસ. પટેલ હાઈસ્કૂલ, કોસંબા
- (૫) પ્રિયદર્શિની કન્યાશાળા, અંકલેશ્વર
- (૬) ઈકરા હાઈસ્કૂલ, કાપોદરા, અંકલેશ્વર
- (૭) સંસ્કાર ભારતી વિદ્યાલય, સામોર
- (૮) ઝેનિથ હાઈસ્કૂલ, અંકલેશ્વર
- (૯) દિવા માધ્યમિક શાળા, અંકલેશ્વર
- (૧૦) નર્મદા હાઈસ્કૂલ, શુકલતીર્થ

ઉપરોક્ત તમામ શાળા પરિવારનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર.

વાર્ષિક પાઠ :

બી.એડ્.ની વાર્ષિક પરીક્ષામાં વાર્ષિક પાઠનો ભારાંક વધુ હોય છે. વાર્ષિક પાઠ માટે જુદા જુદા ધોરણના પાંચ વર્ગો ક્ષણવવા એ મોટી સેવા ગણાય. આ વાર્ષિક પાઠ કાર્યક્રમમાં વર્ષોથી જ્ઞાનદીપ અનુપકુવરબા હાઈસ્કૂલ, અંદાડાનો સહયોગ અમલે મળતો રહ્યો છે. તેઓનો (શાળા ટ્રસ્ટ, આચાર્ય, શિક્ષકો, વિદ્યાર્થીઓ અને વહીવટી કર્મચારીઓ) ખૂબ ખૂબ આભાર.

અંતે પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે કોલેજને સહાયભૂત થનાર સૌનો હૃદયપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

બી.એડ્. પરીક્ષા માર્ચ-૨૦૧૪ કોલેજનું પરિણામ

વર્ગ	વિશેષ યોગ્યતા સાથે પ્રથમ વર્ગ	પ્રથમ વર્ગ	દ્વિતીય વર્ગ	તૃતીય વર્ગ	કુલ
સંખ્યા	૫૬	--	--	--	૫૬
ટકાવારી	૧૦૦%	--	--	--	૧૦૦%

I disapprove of what you say, but I will defend to the death your right to say it. - Voltaire

પ્રશિક્ષણાર્થી સંપર્ક સેતુ

રોલ નંબર	નામ/સરનામું	શૈ. લાયકાત વિ. લાયકાત	પદ્ધતિ	મોબાઇલ નંબર	જન્મતારીખ	ફોટો
૦૧	દોશી કુશાલબહેન રમેશભાઈ ૨, ફરીમનર સોસાયટી, વાલિયા, તા. વાલિયા, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૧૩૫	A.T.D - 78.25% P.T.C - 84.60% B.A - 59.11% CCC, SCOPE	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	96625 17126	20/01/1998	
૦૨	પંચાલ નિલકાંઠેન મહેન્દ્રભાઈ મુ.પો. હોસમડી, સુભાઈ ફળિયું, તા. અંકલેશ્વર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૦૨	B.A - 51.11% M.A - 3.14 MS Office, Internet Scope Level A,A	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	85111 41105	23/01/1991	
૦૩	પાટણવાકિયા નિલકાંઠેન સનુભાઈ મુ.પો. કલેલી, ગેઈન બજાર, તા. વાલિયા, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૧૨૫	B.A - 48.22% M.A - 2.89	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	97144 52621	18/08/1991	
૦૪	પ્રજાપતિ નિલકાંઠેન દિનેશભાઈ મુ.પો. હોસોટ, મોટા કુંભારવાડ, તા. હોસોટ, જિ. ભરૂચ. પીન - ૩૯૩૦૩૦	B.A - 48.33% M.A - 2.32	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	96386 23473	24/06/1991	
૦૫	સાલા જેઠીનીબહેન ભીખાભાઈ બી-૨૫૬(આઈ), હાટખાના બજાર, જગસોલનો ટેકરો, ભરૂચ. પીન - ૩૯૨૦૦૧	B.A - 61.56% M.A - 3.74 Soft Tech Computer	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	74053 45604	21/12/1990	
૦૬	ચૈત્ર કમીનકુમાર મંગીનભાઈ એ/કો. મોડિયાનગર, અસરવાડ, સોલાચીની બાગુમાં, અંકડા, તા. અંકલેશ્વર, જિ. ભરૂચ.	B.A - 62.56% P.T.C - 80.70% CCC, TET-1(84/150) SCOPE, CTET-1(84/150) TET-1(89/150)	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	97125 58643 98982 23126	14/08/1991	
૦૭	સાથિયા વિરોજ એન. ખાનગી સ્ટ્રીટ, મુ.પો. કંઠારીયા, તા. ભરૂચ. જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૨૦૧૫	B.A - 59.22% M.A - 59.33% DMOA Accounting	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	96626 05920 74053 03676	28/10/1989	
૦૮	સોલંકી રંજનબહેન પ્રતાપભાઈ ૩૪, સુવીરનગર, બોરલાહા રોડ, અંકલેશ્વર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૦૧	B.A - 58.67% M.A - 4.30	અંગ્રેજી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	84602 77612	14/05/1989	
૦૯	અટોદરિયા રેખાબહેન વિક્રમસિંહ રાજપુત ફળિયું, મુ.પો. ખરચ, તા. હોસોટ, જિ. ભરૂચ. પીન - ૩૯૪૧૨૦.	B.A - 54.67% M.A - 3.24	ગુજરાતી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	99097 58221	14/03/1990	
૧૦	પરમાર મહેન્દ્રકુમાર લાલજીભાઈ પરમાર ફળિયું, મુ. બોરીકા, પો. ખરચી, તા. કાપડીયા, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૦૧	B.A 52.33% M.A 2.99	હિન્દી, ગુજરાતી	96243 23892	21/03/1989	

Sometimes the majority only means that all the fools are on the same side!

પ્રશિક્ષણાર્થી સંપર્ક સેતુ

રોલ નંબર	નામ/સરનામું	શૈ. લાયકાત વિ. લાયકાત	પદ્ધતિ	મોબાઇલ નંબર	જન્મતારીખ	ફોટો
૧૧	પટેલ માધુરી મહેશભાઈ એ-૩/૨૪૩, નારાયણકુંજ સોસાયટી, નર્મદાનગર, ભોલાવ, વિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૨૦૦૧	B.A - 52.89% M.A - 67.50% PGDCA	હિન્દી, ગુજરાતી	98984 54164	26/09/1989	
૧૨	શાહ આરિફ ઈસ્માઈલ મુ.પો. ઢોસબા, જૂના ગામ ફોસબા પ્રાથમિક શાળા ફળિયું, તા. માંગરોળ, વિ. સુરત. પીન-૩૯૪૧૨૦	B.A - 54.78% M.A - 56.38% CCC	હિન્દી, ગુજરાતી	89057 89328	12/04/1987	
૧૩	સોલંકી મેહુલકુમાર સુમનભાઈ બી-૫૩, સનરાઈઝ સોસાયટી, વડીયા જકાતનાકા, રાજપીપળા, વિ. નર્મદા. પીન-૩૯૩૧૪૫	P.T.C - 66.50% B.A - 55.31% CCC	હિન્દી, ગુજરાતી	96389 48576	28/03/1991	
૧૪	વસાવા નિખિલાબહેન ભગુભાઈ બ્લોક-૧૦/૧૨૯૬, નર્મદા એપાર્ટમેન્ટ, મામલતદાર ઓફિસ, સામે, ભરૂચ. પીન-૩૯૨૦૦૧.	B.A - 56.22% M.A - 57.00% PGDCA, CCA	હિન્દી, ગુજરાતી	99048 57177	18/07/1990	
૧૫	ચૌધરી ફેલબહેન વિખિનીભાઈ મુ.પો. ગોડાઉન ફળિયું, ઉભારીયા, તા. ઉમરપાડા, વિ. સુરત. પીન-૩૯૪૪૪૦	B.A - 60.67% M.A - 54.00%	ગુજરાતી, સામાજિક વિજ્ઞાન	95377 91150 95861 11075	15/03/1990	
૧૬	કિશોરી તોહરીફ મહેબુબ ૧૧૦૨, ધોરાજી ફળિયું, મુ.પો. વલણ, તા. કચ્છ, વિ. વડોદરા. પીન-૩૯૨૩૧૦	B.A - 64.11% M.A - 70.00% PGDCA, BCC & BCC+	ગુજરાતી, સામાજિક વિજ્ઞાન	99781 42799	08/06/1988	
૧૭	પરમાર સોનલબહેન કાલઈભાઈ સી/૪૮, ભારતી રો-હાઉસ-૨, મોરારીનગરની પાછળ, વિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૨૦૦૧	B.A - 58.78% M.A - 3.76 DCA	ગુજરાતી, સામાજિક વિજ્ઞાન	94085 50890	13/10/1989	
૧૮	પટેલ મનિષા અરધિંદભાઈ પ્લોટ નં. એક-૯૬, 'સાર્થક' સંઘનાથ જીભાઈની સ્ટાફ કોલોની, ૫૦૦ ફર્સ્ટ પાઠે, અંબેડકર, વિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૦૨	B.A - 56.67% M.A - 3.69	ગુજરાતી, સામાજિક વિજ્ઞાન	82380 40960	05/12/1989	
૧૯	પટેલ સુજોષકુમાર દુલ્લભભાઈ મુ. સાહોલ, પો. ઈલાવ, તા. ઠાંસોટ, વિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૪૮૧૦	B.A - 52.00% M.A - 61.00% CCC	ગુજરાતી, હિન્દી	96382 97806	01/08/1988	
૨૦	પટેલ તિલોત્પાકુમારી અષોકભાઈ ગામ - નાનીભમતી, પોસ્ટ - સણી ફળિયા, તા. વાંસદા, વિ. નવસારી. પીન - ૩૯૬૫૮૦	P.T.C - 77.91% B.A - 63.56% CCC, SCOPE	ગુજરાતી, સામાજિક વિજ્ઞાન	94086 26595	03/11/1988	

Better to trip with the feet, than with the tongue!

પ્રશિક્ષણાર્થી સંપર્ક શેઠુ

શેઠુ નંબર	નામ/સખનામું	શૈ. લાયકાત વિ. લાયકાત	પદ્ધતિ	મોબાઈલ નંબર	જન્મતારીખ	ફોટો
૨૧	કોઠીઆ મુખલાલ અલી કંઠારીયા, ખાલણ સ્ટ્રીટ, તા.વિ. ભરૂચ, પીન-૩૯૨૦૧૫	B.A - 59.67% M.A - 4.08	સામાજિક-વિજ્ઞાન, અર્થશાસ્ત્ર	96627 70474	20/03/1988	
૨૨	સિંઘા રેખાબહેન રમણલાલ C/o રમેશભાઈ અંબાલાલ મોહિલ ૨૬૬૧, અવોલ્લાનગર, ઠીંક રોડ, ભરૂચ. પીન-૩૯૨૦૦૧	P.T.C. - 77.16% B.A - 61.89% M.A - 4.01 CCC+, SCOPE	ગુજરાતી, સામાજિક વિજ્ઞાન	99989 62495	13/10/1988	
૨૩	ચૌધરી અંજનાબહેન સ્વચ્છભાઈ શુ. કલ્પજવા, પો. સરકુલ, તા. અંડવી, વિ. સુલત. પીન - ૩૯૪૧૧૦	B.A - 56.44% M.A 3.44	સામાજિક વિજ્ઞાન, ગુજરાતી	89807 08266	06/01/1987	
૨૪	ચૌધરી લુનીબહેન અરુભાઈ શુ. પો. કપુરા, પોલી કલિયું, તા. વ્યાટ, વિ. તાપી. પીન - ૩૯૪૬૫૫	B.A - 56.00% M.A 58.93% CCC	સામાજિક વિજ્ઞાન, ગુજરાતી	95372 08831	15/07/1990	
૨૫	કલવા ઈમરઝાન મુહમ્મદહનીફ વાંટા સ્ટ્રીટ, જેન મંદિર પાસે, આમોદ, તા. આમોદ, વિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૨૧૧૦	B.A - 72.29% M.A - 5.06 Basic Computer Course	સામાજિક વિજ્ઞાન, અર્થશાસ્ત્ર	96627 70474	25/02/1990	
૨૬	પટેલ રિશ્મકાકુમારી નરવરભાઈ માર્ગદર્શક સોસાયટી, મુ.પો. બાલોતા, તા. હાંસોટ, વિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૪૮૧૦	B.A - 69.00% M.A - 4.16 CCC	સામાજિક વિજ્ઞાન, અર્થશાસ્ત્ર	96870 85028	20/06/1991	
૨૭	પ્રજાપતિ નિલમબહેન મોખિંદલાઈ શુભલાક્ષ્મી બંચોડની પાઠણ, ઝાલેમ્પર રોડ, વિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૧૧.	B.A - 65.00% M.A - 4.19	સામાજિક વિજ્ઞાન, અર્થશાસ્ત્ર	97129 15132	14/04/1990	
૨૮	મકવાલા વર્ધાબહેન ઉદેશંગભાઈ મુ.પો. લખીગામ, તાડ કલિયું, તા. વાગણ, વિ. ભરૂચ. પીન - ૩૯૨૧૩૦	B.A - 68.78% CCC 'A'	અર્થશાસ્ત્ર, સામાજિક વિજ્ઞાન	97124 53149	10/12/1992	
૨૯	પટેલ મોહશીન ઈશ્માઈલ વુસુફ રાજ સ્ટ્રીટ, મુ.પો. કોલવલા, તા. આમોદ, વિ. ભરૂચ. પીન - ૩૯૨ ૧૪૦	B.A - 58.11% M.A - 4.16 TALLY, PGDCA	અર્થશાસ્ત્ર, સામાજિક વિજ્ઞાન	99983 35022	04/12/1989	
૩૦	પ્રાંકડા મીતા અજેન્દ્રસિંહ મુ.પો. પુનાદિવા, તા. અંકલેમ્પર, વિ. ભરૂચ. પીન - ૩૯૩૦૦૧	B.A - 66.00% M.A - 66.27%	અર્થશાસ્ત્ર, સામાજિક વિજ્ઞાન	75675 19883	01/08/1988	

All endings are also beginning. We just don't know it at the time.

પ્રશિક્ષણાર્થી સંપર્ક સેતુ

રોલ નંબર	નામ/સરનામું	શૈ. લાયકાત વિ. લાયકાત	પદ્ધતિ	મોબાઇલ નંબર	જન્મતારીખ	ફોટો
૩૧	આમીત મરિયમબહેન મહેન્દ્રભાઈ મુ.પો. ઉમરી ફળીયું, બેડકુવા, તા. વાલોડ, જિ. તાપી. પીન-૩૯૪૩૪૦	B.Com. - 56.78% M.Com. - 3.93 CCC	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	8238807582	26/05/1991	
૩૨	નુજાર રાજેશીબહેન નગીનભાઈ ૩૩, મહાદેવનગર સોસાયટી, નવચુન સ્કૂલની સામે, જંજીરા, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૨૧૫૦	B.Com. - 62.89% M.Com. - 3.96 CCC, TALLY M. POWER	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	8460245120	29/04/1991	
૩૩	માણી પ્રિયાંકાબહેન ઠાકોરલાલ ૧૬૮૬, નચલા ચોક, બંબાખાના પાસે, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૨૦૦૧	B.Com. - 61.22% M.Com. - 4.16 BASIC+TALLY	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	8128069184	21/11/1989	
૩૪	મિસ્ત્રી એકતા મહેશકુમાર ૨૦૫, શકિતનગર, ગુ. શા. બોર્ડ, લીક રોડ, જિ. ભરૂચ. પીન - ૩૯૨૦૦૧	B.Com. - 56.89% M.Com. - 3.91 BASIC+TALLY	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	7383048328	05/05/1989	
૩૫	મિસ્ત્રી દીમાબહેન ભુપેન્દ્રભાઈ ગાંધી બજાર, શ્રીજી ફળિયું, મુ.પો. નેત્રંગ, તા. નેત્રંગ, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૧૩૦	B.Com. - 67.56% M.Com. - 4.02 CCC	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	8128723265	04/09/1989	
૩૬	મુલ્લા સાગ્રાબાબુ ઈલ્લાસ લીલાડા મંજીલ, અશરફનગર, મુ.પો. પાનોલી, તા. અંકલેશ્વર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૪૧૧૫	B.Com. - 54.67% M.Com. - 62.00% TALLY, DEO, DTP	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	9998629564	15/01/1986	
૩૭	પટેલ અંજુ નરશીભાઈ ૧૩૩, પ્રમુખપાર્ક સોસાયટી, છાપરાલાઠા રોડ, અમરોલી, જિ. સુરત. પીન-૩૯૪૧૦૭	B.Com. - 56.78% M.Com. - 4.17	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	9099584132 9879868005	26/10/1988	
૩૮	પટેલ પેરિન કનૈયાલાલ આઈ-૩૦૫, શિવ રેસીડેન્સી, શંકરનગર, પાલનપુર પાટીયા, સંટર રોડ, સુરત. પીન-૩૯૪૧૨૦	B.Com. - 58.78% M.Com. - 4.56	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	9099577743	19/06/1991	
૩૯	શાહ મીના નીરવકુમાર બિરલા સેલ્યુલોઝીક, ડી-૪૪, બીરલાઘામ, ખરચ, કોરાંબા, જિ. સુરત. પીન-૩૯૪૧૨૦	B.Com. - 57.00% M.Com. - 60.00% Basic Computer Course, Tally	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	9725721299	29/09/1978	
૪૦	સોયદીઆ દિલ્લબેબેન રાજેશકુમાર બી/૨૬-એ, ઓ.એન.જી.સી. કોલોની, અંકલેશ્વર, જિ. ભરૂચ. પીન - ૩૯૩૦૧૦	B.Com. - 59.56% M.Com. - 62.66% Basic Computer Course, Tally	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	7567320853	02/11/1988	

Small minds discuss people, Average minds discuss facts, Great minds discuss ideas and Greatest minds act in silence.

પ્રશિક્ષણાર્થી સંપર્ક સેતુ

રોલ નંબર	નામ / સરનામું	શૈ. લાયકાત વિ. લાયકાત	પદ્ધતિ	મોબાઇલ નંબર	જન્મતારીખ	ફોટો
૪૧	વસાવા ઘર્ષિકાબહેન કમલેશભાઈ બેન્ક ઓફ બરોડા સબે, કાન્તિ પટેલ હોલ, છુન કમ્પાઉન્ડ, સ્ટેશન રોડ, અંકલેસ્વર, વિ. ભરૂચ, પીન-૩૯૩૦૦૧	B.Com.-64.66% DMOA&FA	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	9824578085 8866850958	17/09/1991	
૪૨	વસાવા નવીનભાઈ બુધિયાભાઈ ખોચલી ફળિયું, મુ. પો. જૂના સકકરપોર, તા. અંકલેસ્વર, વિ. ભરૂચ, પીન-૩૯૩૦૨૦	B.Com.-55.67% M.Com.-62.33% COPA	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	9712565042	28/07/1989	
૪૩	પટેલ રાજેશકુમાર જયંતિભાઈ નિશાળ ફળિયું, મુ. નવાતરીયા, પો. સર્ગોદ, તા. અંકલેસ્વર, વિ. ભરૂચ, પીન-૩૯૩૦૨૦	B.A.-61.00% M.A.-3.20 Basic Computer Course	અર્થશાસ્ત્ર, સામાજિક વિજ્ઞાન	9624344692	06/03/1991	
૪૪	લાડ રમેશભાઈ કિશોરભાઈ મુ. પો. રૂમલા (નહેર પાસે), તા. ચીખલી, વિ. નવસારી, પીન-૩૯૬૦૬૦	B.Sc.-56.80% (Maths) CCC+,SCOPE	ગણિત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી	7698211446	05/11/1992	
૪૫	પરમાર કામિની લીલાધર ૧૬, જયવિજાલ સોસાયટી, દહેજ બાયપાસ રોડ, ભરૂચ, પીન-૩૯૨૦૦૧	B.Sc.-69.80% (Maths) CIC,PGDCA	ગણિત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી	9408268082	14/05/1975	
૪૬	પરમાર રશ્મિકાબહેન છાનભાઈ સી/૨, ગણેશપુરી સોસાયટી, ચામુંડામંદિર પાસે, ઝાડેસ્વર રોડ, ભરૂચ, પીન-૩૯૨૦૧૧	B.Sc.-58.90% (Maths) M.Sc.-47.95% DEO, DTP, BCC	ગણિત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી	8866776963	11/06/1986	
૪૭	ચૌહાણ ભાગ્યશ્રી નટવરલાલ બી/૩૮, આશ્રય સોસાયટી, નંદેલાવ રોડ, ભરૂચ, પીન-૩૯૨૦૦૧	B.Sc.-70.00% (Chemistry) M.Sc.-5.01 CCC+	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	9033981636	31/08/1990	
૪૮	મુખા પુનામબહેન વિપિનકુમાર બી-૧૨૩, અંબે ગ્રીનસીટી, કોસમડી, વાલિયા રોડ, તા. અંકલેસ્વર વિ. ભરૂચ, પીન-૩૯૩૦૦૨	B.Sc.-66.56% (Chemistry) M.Sc.-76.58%	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	8141134454	05/08/1966	
૪૯	પરમાર પ્રફેશકુમાર હસમુખભાઈ પરમાર ફળિયું, મુ. પો. કાપોદરા, તા. અંકલેસ્વર, વિ. ભરૂચ, પીન-૩૯૩૦૦૧	B.Sc.-54.00% (Chemistry) M.Sc.-4.09	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	8866368505	06/06/1990	
૫૦	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT

To die for a religion is easier than to live for it absolutely. - Jorge Luis

પરિશિષ્ટાર્થી સંપર્ક સેતુ

રોલ નંબર	નામ/સરનામું	શૈ. લાયકાત વિ. લાયકાત	પદ્ધતિ	મોબાઇલ નંબર	જન્મતારીખ	ફોટો
૫૧	પંચોલી જીજ્ઞાષાબહેન હરિયાચંદ્ર ડી-૧૨, જલારામ સોસાયટી, હુધુરન રોડ, કોસંબા (આર.એસ.) જિ. સુરત. પીન-૩૯૪૧૨૦	B.A. -52.00% M.A. -3.74 Basis Computer Course	ગુજરાતી, સામાજિક- વિજ્ઞાન	9033107241	27/07/1991	
૫૨	પટેલ રવિન્દ્રકુમાર સુમનભાઈ સુ.પો. બીગરી, દાલલ ફળિયા, તા. ગણદેવી, વાયા બીલીમોરા, જિ. નવસારી. પીન-૩૯૬૩૨૧	B.Sc. -70.40% (Chemistry) M.Sc. -72.13%	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	9727396916	23/06/1991	
૫૩	રાજ ઘાસાબહેન અર્જુનસિંહ કે. ભાઈ ફળિયું, સ્ટેટ બેંકની બાજુમાં, સુ.પો. સર્ગદ, ઠા. અંકલેસ્વર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૨૦	B.Sc. -65.10% (Chemistry) M.Sc. -4.45 DEOIN.I.T.I	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	9825524481	21/07/1991	
૫૪	રાજપૂત પૂનમ ગંગાપ્રસાદ સી-૧૦૨, રાજીવ પાર્ક, કુલકુળ બંસોડની સામે, વાલીકા રોડ, કોસમડી, ઠા. અંકલેસ્વર, જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૦૨	B.Sc. -77.10% (Chemistry) M.Sc. -5.27 CMLT, BCC	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	9428442613	11/04/1990	
૫૫	શેખ ઈસ્કાન ઉસ્માનભાઈ સુ.પો. સિયાલજ, તા. માંગરોળ, જિ. સુરત. પીન - ૩૯૪ ૧૧૦	B.Sc. -64.10% (Chemistry) M.Sc. -61.33%	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	9974139283	11/01/1991	
૫૬	શેખ ઝેનબ મસૂદ બી-૨૫, ભાગ્યોદય સોસાયટી, રેલ્વે નોટીની સામે, સ્ટેશન રોડ, અંકલેસ્વર-૩૯૩૦૦૧, જિ.ભરૂચ.	B.Sc. -55.20% (Chemistry) M.Sc. -80.00%	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	9586586159	04/01/1991	
૫૭	પટેલ પંકજકુમાર રણછોડભાઈ ૫૪, એશિયાડાનગર, હાંસોટ રોડ, અંકલેસ્વર જિ. ભરૂચ. પીન-૩૯૩૦૦૧	B.Sc. -53.60% (Chemistry)	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ગણિત	8980394757	10/09/1991	
૫૮	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT
૫૯	મિસ્ત્રી અક્ષિતા વિનોદચંદ્ર ઈ/ ૩૩૫, વેજલપુર, ધાંચીવાડ, ભરૂચ. પીન-૩૯૨૦૦૧	B.Com. -53.67% M.Com. -4.60 PGDCA -80.75%	નામાના મૂળતત્વો, અર્થશાસ્ત્ર	9624463364	06/07/1991	
૬૦	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT	LEFT

A man can be destroyed, but not defeated. - Ernest Hemingway

શુભેચ્છકોની યાદી - વર્ષ : ૨૦૧૩-૧૪

ક્રમ	શુભેચ્છક	રસીદ નંબર	ગામ	રકમ
૧)	ટોશી હિતેશકુમાર જગદીશભાઈ	૧૯૭૬	વાલીયા	૨૦૦=૦૦
૨)	ગામીત ચોનેશકુમાર ઠાકોરભાઈ	૧૯૫૭	કેળકછ	૨૦૦=૦૦
૩)	પટેલ અશોકભાઈ ભગુભાઈ	૧૯૫૮	નાનીભાતી	૨૦૦=૦૦
૪)	વારઠે ચંદુભાઈ એસ.	૦૦૨૮	ડહેલી	૨૦૦=૦૦
૫)	મહારાજ મીનાબહેન નીમાવત	૦૦૨૯	ડહેલી	૨૦૦=૦૦
૬)	ખંચાલ જીતુભાઈ ભગીનભાઈ	૦૦૩૦	ડહેલી	૨૦૦=૦૦
૭)	ખાટાવાડિયા જયરાજભાઈ શનુભાઈ	૦૦૩૧	ડહેલી	૬૦૦=૦૦
૮)	પ્રજાપતિ સુભાષભાઈ પરસોતભાઈ	૧૮૪૯	હાંસોટ	૨૦૦=૦૦
૯)	ધર્મેશભાઈ	૧૮૫૦	અંદાડા	૨૦૦=૦૦
૧૦)	ભેસાણીયા ઘનસુખભાઈ ભગુભાઈ	૧૯૭૦	ભેસાણ	૧૦૦=૦૦
૧૧)	ટંડાણીયા અશ્વિનભાઈ રણછોડભાઈ	૦૦૩૨	સેલોટ	૧૦૦=૦૦
૧૨)	મહેતા શ્રીકાંત ઘેલાભાઈ	૦૦૩૩	હાંસોટ	૧૦૦=૦૦
૧૩)	વસાયા અરધિંદભાઈ ભગવાનભાઈ	૦૦૩૪	હાંસોટ	૧૦૦=૦૦
૧૪)	ચૌધરી બિપીનભાઈ ચંદુભાઈ	૧૮૪૦	ઉભારીઆ	૨,૦૦૦=૦૦
૧૫)	પરમાર સોનલબહેન કે.	૨૦૦૦	ભરુચ	૨,૦૦૦=૦૦
૧૬)	ચૌધરી રવજીભાઈ બનાભાઈ	૧૯૪૦	કલમકુવા	૨,૦૦૦=૦૦
૧૭)	શ્રી કપુરા પિભાગ દુધ સહકારી મંડળી સિ.	૧૯૩૧	કપુરા	૨૦૦=૦૦
૧૮)	ગામીત પેસલકુમારી ઈશ્વરભાઈ	૧૯૩૨	કપુરા	૨૦૦=૦૦
૧૯)	ગામીત પિયુષકુમાર ઈશ્વરભાઈ	૧૯૩૩	કપુરા	૨૦૦=૦૦
૨૦)	ગામીત ઈશ્વરભાઈ આર.	૧૯૩૪	કપુરા	૨૦૦=૦૦
૨૧)	ગામીત અરૂણાબહેન ઈશ્વરભાઈ	૧૯૩૫	કપુરા	૨૦૦=૦૦
૨૨)	શાહ મીનાબહેન બાબુભાઈ	૧૯૩૬	કપુરા	૨૦૦=૦૦
૨૩)	શાહ પ્રશાંતકુમાર બાબુભાઈ	૧૯૩૭	કપુરા	૩૦૦=૦૦
૨૪)	ચૌધરી દેવશીગભાઈ વી.	૧૯૩૮	કપુરા	૨૦૦=૦૦
૨૫)	ગામીત મહેન્દ્રભાઈ ચાકતાભાઈ	૧૯૩૯	બેડકુવા	૨,૦૦૦=૦૦
૨૬)	મિસ્ત્રી મહેન્દ્રભાઈ ખુશાલભાઈ	૧૯૭૧	નેત્રંગ	૫૦૦=૦૦
૨૭)	સિંબચીયા પિપુલભાઈ	૧૯૭૩	કેડીયાપાડા	૫૦૦=૦૦
૨૮)	ગુપ્ત દાન	૧૯૧૪	સુરત	૩૦૦=૦૦
૨૯)	ગઢીયા હંસાબહેન નરશીભાઈ	૧૯૧૫	સુરત	૫૦૦=૦૦
૩૦)	ડૉ. એલેખ ચૈદ	૧૮૩૬	અંકલેશ્વર	૫૦૦=૦૦
૩૧)	લાડ કિશોરભાઈ લક્ષ્મણભાઈ	૧૮૩૭	રૂમલા	૨૦૦=૦૦
૩૨)	લાડ ઉમેશભાઈ ઠાકોરભાઈ	૧૮૩૮	રૂમલા	૨૦૦=૦૦
૩૩)	મેહતા ચેનકભાઈ પ્રવિણચંદ્ર	૧૯૭૭	અંકલેશ્વર	૪૦૦=૦૦
૩૪)	ભાવસાર અંકુરભાઈ	૧૯૭૮	અંકલેશ્વર	૨૦૦=૦૦

Only the person who has faith in himself is able to be faithful to others. - Erich Fromm

ક્રમ	પુસ્તક	રજીદ નંબર	ગામ	રકમ
૩૫)	અભિષેક કેમિકલ્સ	૧૯૭૯	અંકલેશ્વર	૫૦૦=૦૦
૩૬)	હાકોર ઇન્સાઇનમેન્ટ મગનભાઈ	૧૯૦૧	કોસંબા	૨૦૦=૦૦
૩૭)	પ્રજ્ઞાપતિ બળવંતભાઈ વસંતભાઈ	૧૯૦૨	કોસંબા	૨૦૦=૦૦
૩૮)	પંચોલી અનિલભાઈ જે.	૧૯૦૪	કોસંબા	૨૦૦=૦૦
૩૯)	પંચોલી સુરેશચંદ્ર એચ.	૧૯૯૯	કોસંબા	૨૦૦=૦૦
૪૦)	કિષ્કા ટેમ્પો સર્વિસ	૧૯૫૨	અંકલેશ્વર	૨૦૧=૦૦
૪૧)	ન્યુ ટેલ્કો રોડ લાઇન્સ	૧૯૫૩	અંકલેશ્વર	૨૦૦=૦૦
૪૨)	નિખિલ કન્સલ્ટન્ટ્સી	૧૯૫૪	અંકલેશ્વર	૨૦૦=૦૦
૪૩)	રાજપૂત મંગાપ્રસાદ સી.	૧૮૪૮	અંકલેશ્વર	૪૦૦=૦૦
૪૪)	મહાકાળી સેવઉસજ (સાગરભાઈ)	૧૮૨૨	ભરુચ	૪૦૦=૦૦
૪૫)	ડૉ. આર. એસ. દેશપાંડે	૧૯૯૧	અંકલેશ્વર	૨૦૦=૦૦
૪૬)	ડૉ. નેવિલ ફનાવિન્ડઝ	૧૯૯૨	અંકલેશ્વર	૪૦૦=૦૦
૪૭)	પરમાર લાલજીભાઈ માનજીભાઈ	૧૮૭૨	બોરીદ્રા	૪૦૦=૦૦
૪૮)	પટેલ મહેશભાઈ એલ.	૧૮૨૦	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૪૯)	તનેજા કન્સ્ટ્રક્શન પ્રા. સિ.	૧૮૧૫	ભરુચ	૧૦૦=૦૦
૫૦)	કલર એમ્પાયર્સ	૧૮૧૬	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૫૧)	વ્હીલ ફ્લેક્ટરીબલ પેકેજીંગ	૧૮૧૭	વાપી	૪૦૦=૦૦
૫૨)	વસાવા રાજુભાઈ	૧૮૧૮	કાસવા સમની	૨૦૦=૦૦
૫૩)	વસાવા ભગુભાઈ મોહનભાઈ	૧૮૧૯	કાસવા સમની	૨૦૦=૦૦
૫૪)	ઉઘરાદાર યુનુસભાઈ ઈસ્માઈલભાઈ	૧૮૯૩	વલણ	૧૦૧=૦૦
૫૫)	હજીયાણી રૂકશાનાબાનુ શબનીરભાઈ	૧૮૯૪	વલણ	૨૦૦=૦૦
૫૬)	હાજી ઈસ્માઈલભાઈ ઉમરજી કિકા	૧૮૯૫	વલણ	૧૦૧=૦૦
૫૭)	દુર્લભભાઈ બેચરભાઈ પટેલ	૧૮૭૩	વસોલી	૪૦૦=૦૦
૫૮)	જીગ્નેશ એસ. પટેલ	૧૮૬૧	ભરુચ	૪૦૦=૦૦
૫૯)	મિસ્ત્રી મહેશકુમાર સુકલાલ	૧૮૮૧	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૬૦)	મિસ્ત્રી ઘર્મૈશકુમાર ઝીલાભાઈ	૧૮૮૨	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૬૧)	મિસ્ત્રી અરુણાભાઈ સુકલાલ	૧૮૮૩	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૬૨)	મિસ્ત્રી પુષ્પાબહેન જેરામભાઈ	૧૮૮૪	ભરુચ	૫૦૦=૦૦
૬૩)	મિસ્ત્રી મયુરકુમાર અંબાલાલ	૧૮૮૫	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૬૪)	માસ્ટર મિલેશ રસિકલાલ	૧૮૮૬	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૬૫)	મિસ્ત્રી કૈયુરકુમાર મહેશભાઈ	૧૮૮૭	ભરુચ	૧૦૦=૦૦
૬૬)	મિસ્ત્રી પિનોટભાઈ કાલિદાસભાઈ	૧૮૮૮	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૬૭)	મિસ્ત્રી અજીતકુમાર ભીખાભાઈ	૧૮૮૯	ભરુચ	૨૦૦=૦૦
૬૮)	પટેલ જયંતીભાઈ ઝીલાભાઈ	૧૮૭૧	નવા તરીયા	૪૦૦=૦૦
૬૯)	એસ. સી. ગાંધી ગેસ એજન્ટ્સી	૦૦૦૧	નેત્રંગ	૫૦૦=૦૦

Waste no more time arguing what a good man should be, Be one. - Marcus Aurelius

શિક્ષણવાણી

વિદ્યાર્થી કોણ છે ? - ઇન્સપરનું સંતાન, નહીં કે માળખાગત રમકડું.

શિક્ષક કોણ છે ? - માર્ગદર્શક, નહીં કે પહેરગીર.

વિદ્યાશાખા શું છે ? - વિદ્વાનોની મંડળી, નહીં કે કામદારોની મંડળી.

આચાર્ય કોણ છે ? - શિક્ષણ શાસ્ત્રી, નહીં કે શિક્ષકોનો માલિક.

અધ્યયન શું છે ? - યાત્રા, નહીં કે સાધ્ય.

શોધ શું છે ? - જવાબ સામે પ્રશ્ન, નહીં કે પ્રશ્નનો જવાબ.

પ્રક્રિયા શું છે ? - જ્ઞાનની ખોજ, નહીં કે પાઠ્ય પુસ્તકોની પૂર્ણાહૂતિ.

દ્યેય શું છે ? - ખુલ્લું મન, નહીં કે પૂર્વગ્રહવાળું મન.

પરીક્ષા શું છે ? - અસ્તિત્વ અને પ્રાગટ્ય, નહીં કે ગોખણપટ્ટી અને સ્મૃતિ કસોટી.

વિદ્યાલય શું છે ? - આપણા સહુનું સહિયારું ઇચ્છિત સર્જન.

- એલ. કે. ગ્લેથોર્ન

પ્રશિસ્ટાણાર્થી પ્રતિનિધિ યુનિયન ૨૦૧૩-૧૪

કડવા ઈશ્વરાન મુહમ્મદહનીફ
સામાન્યમંત્રી (૨૦૧૩-૧૪)

રીમા બી. મિસ્ત્રી
કોલેજ પ્રથમ (૨૦૧૩-૧૪)

મોહસીન આઈ. પટેલ
સોથી વધુ સામાજિક સંપર્ક કરનાર

આંતર બી. એડ્. કોલેજ ક્રિકેટ સ્પર્ધાની કોલેજની ટીમ

આંતર બી. એડ્. કોલેજ વોલીબોલ સ્પર્ધાની કોલેજની ટીમ

કોલેજની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું પ્રતિબિંબ

એપ્રિલ-૧૨ ની બી.એડ. પરીક્ષામાં
કોલેજ પ્રથમ નમતા પટેલને પુસ્તકાર...
ડૉ. મહેન્દ્રસિંહ ચૌહાણ (ડીન : મેડીકલ
વેકલ્ટી, પી.ન.ટ.યુ.વુનિ.) ના પરદ હસ્તે

આઈન્ડ ટ્રેનિંગ વર્કશોપના વક્તા
ડૉ. આર.બી. પટેલ (ઈડર શિક્ષણ
વિભાગ, પી.ન.ટ.યુ.વુનિ.)નું સ્વાગત
પુસ્તક પુષ્પ દ્વારા

કોલેજમાં યોજાયેલ ૧૬ઠી
વકતુલ્પ સ્પર્ધાના વિજેતાઓ
આચાર્યશ્રી સાથે....

શૈક્ષણિક પ્રયાસ -
સાપુતારાની એક સ્મૃતિ

કોલેજની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું પ્રતિબિંબ

કોલેજમાં યોજાયેલ
આરટી શાણગારની શ્રેષ્ઠ કૃતિ

કોલેજમાં યોજાયેલ
આરટી શાણગારની શ્રેષ્ઠ કૃતિ

નહેરુ યુવા કેન્દ્ર આયોજિત
“નેલિક શિક્ષણ” માં આગવી
શેલી દ્વારા વક્તવ્ય આપતા
શ્રી કિરણ પટેલ

“વિશ્વ એઇડ્સ દિન” જિમિતે
વક્તવ્ય આપતા ભરૂચ જિલ્લાના
એચ.આઇ.વી. પોઝીટીવ લોકોના
સંનકનના બહેન...

કોલેજની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું પ્રતિબિંબ

આંતર બી.એડ. કોલેજ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ : સંજાલીના મેદાન પર સંજાલીના સરપંચશ્રી તથા ટ્રસ્ટીશ્રી એચુબભાઈ બાલા સાથે મહેમાનો

આંતર બી.એડ. કોલેજ વોલીબોલ ટુર્નામેન્ટમાં બે ટીમ મેદાનમાં....

આંતર કોલેજ વ્યાખ્યાન પ્રસંગે પધારેલ ડૉ. પિકમભાઈ ટેસાઈ (આચાર્ય-સિદ્ધાર્થ લો કોલેજ, કામરેજ ચાર રસ્તા)ના પરટ હસ્તે અર્થશાસ્ત્ર શુપે તૈયાર કરેલ અર્થશાસ્ત્રીઓ અંગે પ્રોજેક્ટનું વિમોચન..

પ્રશિક્ષણાર્થીઓના શુભેચ્છા સમારંભમાં પધારેલ ડૉ. જગદીશ ગુર્જર (અધ્યક્ષ-ગુજરાતી વિભાગ-વી.ન.દ.ગુ.યુનિ.)ને સ્મૃત ચિન્હ આપતા ટ્રસ્ટી શ્રી એચુબભાઈ બાલા

सांस्कृतिक कार्यक्रमनी मलक

वार्षिकोत्सव २०१३-१४ नो टीप प्रागट्स द्वारा प्रारंभ करता डॉ. महेन्द्रसिंह चौहान (डीन : मेडीकल डेकलटी पी.न.ट.यु. युनि.)

वार्षिकोत्सव २०१३-१४ मां अतिथि विरोध स्थान शोभावी रहेला डॉ. किशोर नायक (प्राचार्य : श्रीरंग शिक्षण महाविद्यालय, नीलीमोरा)नुं स्वागत करता प्राचार्य डॉ. प्रकुलसिंह राव

गणेश वंदना....नृत्य द्वारा

गणेश वंदना....ओक विशिष्ट मुद्रा

સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમની ઝલક

નાટક 'જાગો હવે તો જાગો' નું એક દ્રશ્ય

"દસ કરોડનો વીમો" નું એક દ્રશ્ય

કચુકન ડાન્સ - સમાપનની મુદ્રામાં....

લાવણી નૃત્ય "પાની થીમ થીમ થીમ"

સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમની ખલક

પંખીડા તુ ઊડી જાજે...ગરબે ધુમતી બહેનો

વંદે માતરમ્ - દેશભક્તિ ગીત...
રજૂઆતમાં મગ્ન બહેનો

એકપાત્રીય અભિનય-જાંબાજ જવાન...
તોહસિક્ક ડીકા

લોકગીત "આપણા મલકના માયાળુ
માનવી" રજૂઆત પ્રિયંકા પટેલ અને
મનિષ રોહિત....સંગીતના તાલે રજૂઆત

हरीशभाई

सुभेच्छा सह...

मो. ९९९९९९९९९९
९९९९९९९९९९

सन सीरामीक

इलोरिंग टाईल्स
पोल टाईल्स
वीट्रीफ़ायर्ड टाईल्स
सेनेटरी वेर

शोप नं. १९, रामेश्वर रेसीडेन्सी, गायत्री चेंबरनी सामे,
वालीया रोड, कोसमडी, अंकलेश्वर.

Mob. 9998980602
9727580602

SHREEJI Carting

..... CARTING AGENT

Sand, Kapachi, Greet, Rubble, Metal, Bricks

Shop No. 19, Rameshwar Residency, Opp. Gayatri Chember,
Valla Road, Kosamdi, Ankleshwar.

With Best Compliments

M. ABID
Mob. 9898433080

M. BILAL
Mob. 9725663260

Hotel Oscar

Hotel Oscar

A.C. Hall, Garden & Guest House

Punjabi, South Indian, Gujarati, Chinese, Jain Dishes

N. H. No. 8, At. Po. Kapodra,
Tal. Ankleshwar, Dist. Bharuch.

શુભેચ્છા સહ...

એક

શુભેચ્છક

બહેન

તરફથી

હાર્દિક શુભેચ્છા સહ...

શુભેચ્છા સહ...

કિરીટભાઈ સી. માસ્ટર
સભ્ય

તાલુકા પંચાયત અંકલેશ્વર
મો. ૯૯૭૯૦૪૧૬૭૨

વિશાલભાઈ એન. પટેલ
ઉપસરપંચ

અંદાડા ગ્રામ પંચાયત
મો. ૯૮૨૫૩૭૧૭૨૦

પરેશભાઈ પ્રભુભાઈ પટેલ
ઉપપ્રમુખ

અંકલેશ્વર તાલુકા પંચાયત
મો. ૯૮૭૯૬૦૩૧૯૭

With Best Compliments

 CHEMINOVA
HELPING YOU GROW

"Keshava", 7th Floor, Bandra - Kuria Complex,
Bandra (East), Mumbai - 400 051. (Maharashtra), INDIA.

With Best Compliments

CHETAN KHER
Mob. 94273 36094

Hero
KAVYA MOTORS
Authorize Representative of
ANAS MOTORS

Near Hari Om Auto Care, Siludi Chowkdi,
Valia - Ankleshwar Road, VALIA.

Phone No. : 02643-270102. Mobile : 9427336094

With Best Compliments

BABUBHAI PATEL

Ph. No. : (O) 02646-249557

Mob. 98253 19898

MEGHNA PETROLEUM

DEALER

Indian Oil Corporation Ltd.

Opp. "Meghna Arcade", Near Chauta Bazar,
Station Road, ANKLESHWAR.

દુખમેરણી યાદ...
॥ ૧૫ સીફ્ટ ૦

આપણું જીવન સંજ્ઞાંતિ

આપણે પેલાથી જીવન જીવી લઈએ એ જીવનની સાર્થકતા નથી. આપણે ઠરાવેલું યાંત્રું જ કલ્પે છે. આપણે આપણી રોટલો આપણે એ પ્રકૃતિ, રોટલો રોટલો રીતનીએ ખાઈ ખઈએ એ વિદ્યુતિ અને આપણા રોટલાનો કુકરો કોઈ ભૂખાને આપીએ એ સંસ્કૃતિ. આપણું જીવન કોઈકને મદદરૂપ થાય એજ આપણા જીવનની સાર્થકતા છે. કોઈ ભૂખાને માટે આપણે ઠાંજીવનું કિમિય દાની ચાલતા કોઈએ, કોઈ તરફવાને પણ પીમાણું કિમિય દાની ચાલતા કોઈએ તો એજાથી વૃદ્ધી યાત કઈ દાઈ અઠે? આપણા આંતુ કોઈ વૃદ્ધે એવી આપણી ઈચ્છા કોષ છે પણ આપ કોઈ ચાલતા આંતુ વૃદ્ધી એને બે મીઠા અઠેલે કદીએ. દુખી, દર્દી કે કોઈ ભુખેલા મનંગણાને મદદી જાણેલા સદાસે આપી પીમા ઠરવા યાદી જાણેલા પચિઠને વિચારો આપણા આપણા ઈચ્છું આપણું વિચારું આપણું, કોઈક અચીકાલી દાદ સાંભળવા આપણા કઈ ખુલ્લા રાખવા એ લઠુ જ મોટી યાત છે.

જાનકાં કણું પણ કદીએ ઊંચે તો એ એવી જતું નથી. કોઈકનું ઠગ મળે છે. પાકી એ સાટું ઠોચ કે ખરામ, યદેતું કે મોટું, આરાનું ઠગ સાટું જ અને ખરામનું આરામ જ ઠગ મળે છે. જીવનનું એક પરમ સાચ એ પણ છે કે જેવું અને જેટલું કદીએ ઊંચે એવું એવું અને એટલું ઠગ તો મળે જ છે. સત્ય દોષીને વિચારે મળીને મુકેલાને ઈમાણીને આભાર કદીએ.

શી કચખનભાઈ મારીકના કાવ્યનું અમરણ કરતાં, પીઠરિને પ્રાર્થના કરીએ કે અમારા ચરણી ચાલતા મગર, તમારા અજીક આપણા કાલત ચાલતા રહે, કદચના અલ્લેક સંપંને તમારું નામ અને તમારું અમરણ મલાત રહે.

એકે, સિદા, આપણા સઠ આભાર.

આપણો સહદવી, ભવદીય
શી મોહનભાઈ એમ. પ્રજાપતિ

મો. ૯૮૨૪૦૮૬૫૩૬

મોહનભાઈ એમ. પ્રજાપતિ

એડવોકેટ

(ગુજરાત હાઈકોર્ટ - અમદાવાદ)

ઓફીસ : ૧૨, ઓમ કોમ્પ્લેક્સ, કોર્ટ રોડ, ભરૂચ.

સમય : સવારે ૦૯:૦૦ થી સાંજના ૦૬:૦૦

શુભેચ્છા સહ...

મુસ્તાકબાઈ
આદમબાઈ ટટ્ટુ

અરપંચશ્રી
વલ્લણ ગ્રામ પંચાયત

With Best Compliments

NAVIN PARMAR
92271 33071

 NILKANTH
INDUSTRIES

Modular Furnitures for
Office, Homes, Kitchens & Institutions.

Plot-157, G.I.D.C., Phase-II, Narmada Nagar, Bharuch - 392 015.
Ph. : 91-02642-226672 • TeleFax : 91-02642-247957
e-mail : nilkanthfurniture@dataone.in

દુભેરછા સહ...

Pro. Zuber Talati (Koiavanavala)
(Pharmacists)

Mob. 97241 61767
Off. 02642-261767

દવાઓમાં રાહત માટે મુલાકાત જરૂર લો...

e-mail : sadiyamedico2012@gmail.com

મો. જુબેર તલાટી (કોલવાનાવાલા)
મો. ૯૭૨૪૧ ૬૧૭૬૫

(ઓ.) ૦૨૬૪૨-૨૬૧૭૬૫

Sadia Medico

We sale all kinds of medicinals

Shop. No. 12, H. K. Golden Plaza,
Belo Dr. Varia's Hospital,
Near Amardip Complex, Bharuch.

સાદિયા મેડિકો

દરેક જાતની દવાઓ મળશે.

અમારે ત્યાં દરેક ડોક્ટરે લખેલી કોઈપણ દવાઓ મળશે.

છાપેલી કિંમતથી ૧૦% રાહતથી અળશે.

(ભરૂચ તથા અમરદીપની કોઈપણ હોસ્પિટલની કમ્પાઈટીબલ (કુચી),
કર્ડીયોલોજી, ડાક્ટરોના, હોર્મોનની દવાઓ, બ્લુડ તથા કીડની પેશન્ટ,
સ્વાસ્થી ઠંડીકાળ દર્દીઓની દવાઓ, કિડનીઓની દવાઓ તથા
કેન્સરની દવાઓ કોઈપણ ડોક્ટરની કમ્પાઈટીબલ કોમ્પ્લેક્સ અવધાનમાં અવધશે.)

દુ.નં. ૧૨, એચ. કે. ગોલ્ડન પ્લાઝા,
વારીયા હોસ્પિટલની બાજુમાં, અમરદીપ કોમ્પ્લેક્સની
પાછળ, જય સોલો પાર્ટસની પાસે, ભરૂચ.

દુભેરછા સહ...

મો. સોની જગદીશકુમાર માણેકચંદ
મો. ૯૮૨૫૪ ૭૩૫૮૧

મો. સોની પંકજકુમાર માણેકચંદ
મો. ૯૮૮૯૦ ૩૨૫૨૯

માણેક જવેલર્સ **મીનાક્ષી જવેલર્સ**

916 હોલમાર્ક K.D.M.ના સ્પેશ્યાલિસ્ટ,

સોના-ચાંદીના દાગીના બનાવનાર તેમજ વેચનાર

ગણેશ ચોક, મોચીવાડ, અંકલેશ્વર - ૩૯૩ ૦૦૧.

H. H. Gadhavi
Mob. 96620 36334

With Best Compliments

J. P. Joshi
Mob. 98796 69899

Welcome Zerox

G/141, Pruthvi Trade Center, Near Gujarat Samachar,
Super Market, Station Road, BHARUCH.

Colour Zerox
Colour Printout
B/W Printout (A4, A3 Size)
Net to Print
School Company I-Card
Project Hard Binding
Passport Size Photo (Rs. 15 per 8 Photos)
Schoolbook Lamination Binding

MULTI COLOUR PRINTING AVAILABLE

D.T.P.
Bill Book
Visiting Card
Kankotri
Flax Banner
Letter Pad
English & Gujarati Typing

Rs. 1 per 3 Copy (Front & Back)

hp HEWLETT
PACKARD

SAMSUNG

SONY

PHILIPS

maxell

EPSON

Canon

With Best Compliments

Ramji Patel

Mob. 98791 39573

e-mail : j.s.@yahoo.com

All Type Cartiage Refilling

*All kind of Papers, Stationery, Gift Articles, Drawing Material,
Computer Stationery, Office Stationery etc.*

JAGRUTI

STATIONERY & ZEROX CENTRE

65, Pruthvi Nagar, Opp. Rungta School, Station Road,
BHARUCH - 392 001. Ph. No. 02642 - 221066

With Best Compliments From...

K. M. Choksi Pvt. Ltd.

7, Dawjee Shopping Centre,

Mota Mandier Road,

Kosamba - 394 120.

Tal. Mangrol, Dist. Surat

Phone : 02629 - 231216

Telefax : 02629 - 231127

E-mail : kmckosamba@rediffmail.com

kmckosamba@gmail.com

With Best Compliments From...

Prop. Siddharth Atodaria

Tel. 0261 - 2279127

Mob. 99253 47512

Chinmaya Fabrics & Shree Synthetics

Plot No. 59 & 60, Solapurwala Compound, Udhna, Surat.

With Best Compliments From...

Balvant Patel

Mob. : 98244 76983
93283 70936

- ❖ Printing
- ❖ Screen
- ❖ Design
- ❖ Flex

**OM Print
Solution**

Shop No. 34,35, Tirupati Complex,
Opp. ONGC Colony,
ANKLESHWAR - 1.
E-mail : omprint68@gmail.com
ballupatel@hotmail.com

With Best Compliments From...

Phone : 02642 - 230633
E-mail : narmadaauto@yahoo.com

Krunal R. Modi
Mob. 98241 12177
98241 12773

**NARMADA
AUTO PARTS**

1 to 6, First Floor, Shriji Darshan Complex - 2,
Opp. Chamunda Mata Temple, Zadeshwar Road, BHARUCH.

With Best Compliments From...

Ashish Gandhi

S. C. GANDHI GAS AGENCY
BHARAT GAS DISTRIBUTOR

Darshana Nagar, Movi Road, NETRANG - 393 130.
Tal. Valia, Dist. Bharuch, Gujarat, India.
Mobile : 99980 41792

With Best Compliments From...

ALL INDIA COMPUTER EDUCATION

An ISO 9001 : 2008 Certified Institution
A National Computer Literacy Programme

CENTRE AT :

Shree Rang Complex, Near Bank of Baroda,
Near Bus Stand, VALIA, Dist. Bharuch, Gujarat, India.

સુભેરછા સહ...

લોક જનશક્તિ પાર્ટી

ભરૂચ જિલ્લા પ્રમુખ

યોગેશભાઈ કે. પટેલ

મોબાઈલ : ૯૬૨૪૪ ૨૮૭૪૦

-: કાર્યાલય :-

નેશનલ હાઈવે નંબર - ૮, શોપ નં. ૩, નિલેશ ચોકડી, અંકલેશ્વર.

With Best Compliments From...

RAJYOG

POLYTECH PVT. LTD.

RAJYOG

Manufacturer of Plastic Pails, Tanks & Carboys

Water Storage &
Chemical Storage Tanks

સુભેચ્છા સહ...

ગામીત યોગેશભાઈ ડાકોરભાઈ

મુ.પો. કેળકછ, તા. વાંસદા, જિ. નવસારી

With Best Compliments From...

Kundan
ENTERPRISE

Factory :

Plot No. 3801/1, Twin Tower Square, G.I.D.C.,
Ind. Estate, ANKLESHWAR - 393 002, Dist. Bharuch (Gujarat)
Phone : +91 (2646) 252333
E-mail : sarjancorporation@yahoo.com

Vikram Bhatt

Mob. +91 98241 84141

શુભેચ્છા સહ...

પટેલ અશોકભાઈ ભગુભાઈ

મુ.પો. નાની ભમતી, તા. વાંસદા, જિ. નવસારી

With Best Compliments From...

Laxman A. Ahir

**Tempo Services
& Local Transport**

At. & Post : Dahej, Tal. Vagra, Dist. Bharuch.

Mob. 9429678291 / 9723518460

નિલેશભાઈ મિસ્ત્રી

શુભેચ્છા સહ...

॥ શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥

ફોન : (૨૬.) ૨૪૦૬૬૨

મોબાઈલ : ૯૪૨૭૧ ૩૧૨૨૨

નિલેશ ટ્રેડર્સ

અનાજ, કઠોળ તથા ખાદ્યતેલના વેપારી

વેજલપુર, ઘાંચીવાડ, ભરૂચ - ૩૯૨ ૦૦૧.

dnilesh84@yahoo.com

શુભેચ્છા સહ...

શ્રી કિશોરભાઈ લક્ષ્મણભાઈ લાડ

મુ.પો. રૂમલા, તા. ચીખલી, જિ. નવસારી

શુભેચ્છા સહ...

ઉમેશભાઈ ઠાકોરભાઈ લાડ

મુ.પો. કલવાડા,
તા.જિ. વલસાડ

શુભેચ્છા સહ...

અરુ તોલ

સુખી સ્વસ્તુ

ચંકા સલા

ખોલીવાડી ઉત્ખવન બજાર સમિતિ, અંકલેશ્વર

બજાર સમિતિ, અંકલેશ્વર તેની કારકિર્દીના ૬૦ વર્ષ પૂરા કર્યા છે. બજાર સમિતિ, અંકલેશ્વરે છેલ્લા ૨૦ વર્ષના સમય દરમ્યાન વિકાસ કરેલ છે. સમિતિના મુખ્ય ચાર્જમાં ૧૧૦ વેપુટેબલ સોપા, ઓફીસ, ગોડાઉન, ખેડૂત ભાઈઓ તથા વેપારી ભાઈઓ માટે ઠંડા તથા ગુલ્મ પીવાના પાણીની સગવડ, પાણી માટે બોરલી વ્યવસ્થા, ચાર-સી.સી.રોડ, ઓકવાળા પ્લેટફોર્મ, ઓફીસ મકાન, ખેડૂતો માટે આરમ્ભગૃહ તથા શરકારશ્રીની સહાયથી સોઈલ રેસ્પોન્સ બોરોરેટરી, ખેડૂત લાભીમ ટેન્ક, બેન્ક, ટોયલેટ વિગેરે જેવી સગવડો ઉભી કરેલ છે. તેમજ અન્ય સવલતો ઉભી કરવામાં આવનાર છે. ખેડૂતો તેમજ ખેતી ઉત્પન્ન માર્કેટ ચાર્જમાં લાવી વેચાણ કરે અને વેપારીઓ ચાર્જમાં લાવી ખરીદી કરી સવલતોનો વધુમાં વધુ લાભ લે એવી બજાર સમિતિ ઠાપીલ કરે છે.

શ્રી કરશભાઈ જી. પટેલ
ચેરમેન, (ઓ.) ૨૪૭૧૧૭

શ્રી ભાસ્કરભાઈ એ. પટેલ
સેક્રેટરી, (ઓ.) ૨૪૭૨૮૦

વેપારી પ્રતિનિધિ

શ્રી ગીરીશભાઈ ડી. પટેલ
વા. ચેરમેન

શ્રી મંગલભાઈ મોરારાઈ પટેલ
શ્રી મનહરલાલ અમૃતલાલ મોદી
શ્રી સચ્ચાનુભાર મનહરલાલ ગાંધી
શ્રી ચુસુક મઠાંગ હાટેજી

ખેડૂત પ્રતિનિધિ

શ્રી કરશભાઈ ગુણભાઈ પટેલ
શ્રી ગોખાભાઈ હાસુભાઈ પટેલ
શ્રી જીવેન્દ્રભાઈ ગણપતભાઈ પટેલ
શ્રી હર્મયજીભાઈ રતિલાલ પટેલ

શ્રી અતુલસિંહ હમીરસિંહ પરમાર
શ્રી જયેશભાઈ જેરાભાઈ પટેલ
શ્રી ઠાકોરભાઈ ડીલાભાઈ પટેલ
શ્રી સુભેનભાઈ ઈસ્માઈલ ભેચાલ

સરકારી પ્રતિ વેપાલ ઠંડી પ્રતિનિધિ
શ્રી ગીરીશભાઈ કાકુભાઈ પટેલ
શ્રી ઈકબાલાભાઈ ઈસ્માઈલ હાટીયા

With Best Compliments From...

SHAKIR JOGIYAT
Mob. 98795 66312

JOGIYAT CEMENT AGENCY

At. & Po. Kharod, Tal. Ankleshwar, Dist. Bharuch.
KHAROD - 394 115. (Gujarat)

IMRANBHAI
Phone No. 02646 - 645253

With Best Compliments From...

Cha Cha Hotel

N. H. No. 8, At. KHAROD, Tal. Ankleshwar, Dist. Bharuch.

With Best Compliments From...

AYYUB MANJRA

Mob. 98250 72681 E-mail : bharatcementagency@yahoo.com

Bharat Cement Agency

Distributor of :

4, Adarsh Commercial Complex,
Opp. State Bank of India,
Near Roshan Cinema, Station Road,
G.I.D.C. ANKLESHWAR - 393 002.
Ph. (O) 253388, ® 244954

With Best Compliments From...

Industrial

Transport Corporation

J. P. Swami

Mob. 93282 86482

93282 86483

Fleet Owners & Transport Contractor

Plot No. 322, Opp. Laxmi Hotel,
Near Asian Paints Chowkdi, GIDC Estate,
ANKLESHWAR - 393 002.

Ph. : 220104, 224634, 325922,

Fax : (02646) 226581

E-mail : itcankleshwar@yahoo.in

શુભેચ્છા સહ...

ચરણેશ કે. પટેલ

(ફ.) ૩૨૧૦૬૯
મો. ૯૮૯૮૨ ૨૦૭૩૯

શ્રી સાંઈ ઇલેક્ટ્રીક

ઇલેક્ટ્રીક ગેસ ગીજર એન્ડ આર.ઓ. સીસ્ટમ
તેમજ મોટર રીવાઈર્ડીંગ કરી આપવામાં આવશે.

દુ.નં. ૫, નારાયણકુંજ શોપીંગ સેન્ટર,
મિલો પાસે, નર્મદાનગર, ભરૂચ.

With Best Compliments From...

Himanshu Patel
Umesh Patel

ANMOL
Advertising Design Unit

Graphic Designing
Screen Printing
Painting
Photography
Video Shooting

A/5, Prithvi Bazar, Opp. Hanumanji Temple,
Opp. Super Market, Station Road, BHARUCH.
Mob. 9426132456

With Best Compliments From...

Mob. 98984 91415, Ph. 02642-267777

Greentech
Computers

Exclusive Show Room of Computer,
CCTV & All IT Products

■ Sales & Service ■

4 & 5, Jay Complex, B/h. Jade Blue,
Opp. M. Patel Pump, Station Road, BHARUCH.
E-mail : greentechbharuch@gmail.com
website : www.habindia.com

શુભેચ્છા સહ...

દરેક કંપનીના દરેક પ્રકારના
લાઈફ ઇન્સ્યોરન્સ,
જનરલ ઇન્સ્યોરન્સ,
મેડિકલેઈમ તેમજ પાનકાર્ડ,
ઈન્કમ ટેક્સ રીટર્ન ફાઈલ,
ઈન્વેસ્ટમેન્ટ

તેમજ લાઈફટાઈમ પેન્શન યોજના,
ટેક્સ સેવિંગ માટે સંપર્ક કરો.

દિપકસિંહ

સંપર્ક નંબર ૯૫૮૬૨ ૬૩૭૫૦

રુબેરછા સહ...

શીલાબેલ

મો. ૯૮૨૫૧ ૦૬૪૦૬

રમેશભાઈ

મો. ૯૯૦૯૫ ૦૩૦૫૩

જૈમિન

મો. ૯૪૨૮૬ ૮૫૬૪૦

કેલન

મો. ૯૮૯૮૩ ૨૧૩૪૪

ઝમકુ પાપડ

પાપડ, મઠીયા, ચોળાફળીલા ઉત્પાદક

ફેક્ટરી : ૩૫, રિહી સિહી કોમ્પલેક્સ,
ને. ઠા. નં. ૮, સ્વામિનારાયણ મંદિરની
સામે, ઝાડેવ્વર ચોકડી, ભરૂચ.

ઘર : લીમડા કુળિયા, પો. ઝાડેવ્વર, જી. ભરૂચ.

ફોન : (૦૨૬૪૨) ૨૩૨૯૨૧

રુબેરછા સહ...

દિપક આહિર

મો. ૯૯૯૮૪ ૧૧૬૬૫

મો. ૯૦૧૬૮ ૬૬૮૬૯

પરભુ આહિર

મો. ૯૯૯૮૬ ૨૩૪૦૦

ચંદેશ આહિર

મો. ૯૯૫૪૩ ૫૩૫૨૮

કમલેશભાઈ

મો. ૯૯૯૮૦ ૩૦૦૪૨

ભાગ્ય લક્ષ્મી

ડી.જે. સાઈન્ડ સીસ્ટમ

લગન પ્રસંગે, પાર્ટી, ગરબા, ભજન, બાબરી

તેમજ શુભ પ્રસંગે ભાડે મળશે.

જનરેટર ભાડે મળશે

ઢે. આહીર ફળીચું, મુ. મુલદ, પો. ગોવાલી,
તા. ઝઘડીયા, જિ. ભરૂચ.

With Best Compliments From...

MALEK JAVED

Mob. 94278 32190

98247 12911

Favorite Zerox

Xerox, Lamination, Computer work,

DTP Work, Book Binding,

Spiral Binding, Lamination Binding.

16, Shopping Center, Opp. Kasak Fuwara,
BHARUCH - 392 001.

With Best Compliments From...

Kamleshbhai - M. 97253 42201

Ankit - M. 99988 42778

Jalaram Chemist

4, Mahavir Shopping Centre,
Near Shreeji Hospital,
ANKLESHWAR.

Ph. No. 02646 - 241409

શુભેચ્છા સહ...

વિવચભાઈ

મોબાઈલ : ૯૮૨૫૩ ૧૩૦૫૬/૯૯૬૬૩ ૩૯૪૫૫

શ્રી રાધેકૃષ્ણ ડેકોર

દરેક પ્રકારના બકલ, સેટ, બુટી, બેસલેટ,
કટલેરી, કોસ્મેટીકના હોલસેલર

શોપ નં. H.G.-3, ઠાકોરદ્વાર કોમ્પ્લેક્સ,
મોટામંદિર સામે, હોલીચકલા, ચોટા બજાર, સુરત.

With Best Compliments From...

Prakash Patel

Mob. 94291 49077

80003 79503

Ph. 0261-2592960

Hanuman Bangles

Wholesaler of

Plastic & Metal Bangles

Shop No. 1, Sukhsagar, Yamuna Baug,
Chautta Bazar, SURAT - 395 003.

With Best Compliments From...

SUFİYAN KAPADIYA

Mob. 97148 86521

action

**Lakhani
SHOES**

LIBERTY

Bata

**PARADISE
FOOT WEAR**

B-19, B.G. Trade Centre,
Panchbatti, Bharuch - 392 001.

11, City Centre, Beside Tel. Exchange,
Panchbatti, M.G. Road, BHARUCH - 1.

શુભેચ્છા સહ...

દસુભાઈ

મો. ૯૮૦૯૧ ૩૫૫૫૧

પૂનદાપન ગાર્મેન્ટ્સ

જીન્સ,
ટી-શર્ટ,
હોગીયરી,
કોટન ટ્રાઉઝર

ચિલ્ડ્રન વેરના વિકેટા

૨૬, સમવાટીકા શોપીંગ સેન્ટર,
યામુંડા માતાના મંદિર સામે, ઝાડેશ્વર રોડ, ભરૂચ.

With Best Compliments From...

GAJENDRA DEVADHARA
Mob. 99090 33224
DHARMENDRA DEVADHARA
Mob. 99251 86388

Sai
Swastik Enterprise

3-4, Bhagwati Complex, Near Subhas Dairy,
Zanda Chowk, Tarsadi, Kosamba (RS)
E-mai : saiswastikenterprise@gmail.com

શુભેચ્છા સહ...

॥ શીઝ ॥

શૈલેષ બી. શીંગાળા (જરૈડીવાળા)
મો. ૯૮૭૯૫ ૨૫૭૯૫

એલ.આઈ.સી. અધિકૃત એજન્ટ
શૈલેષ બી. શીંગાળા

જંદગી કે સાથ ભી,
જંદગી કે બાદ ભી

ભારતીય જીવન વીમા નિગમ

-: ઓફિસ :-

ધન્યવંતરી કોમ્પ્લેક્સ, સુમુલ ડેરી રોડ, સુરત.

ઘરનું એડ્રેસ : ૧૩૨, પ્રમુખ પાર્ક સોસાયટી,
છાપરાભાઠા રોડ, અમરોલી, સુરત

With Best Compliments From...

M. C. Pansuriya
Mob. 99799 68684

UNIQUESMCS

The rising sun

An ISO 9001 : 2008
ESTD : 1996

Office :

Sar Corporate Center, C.D.,
4th Floor, Shashtri Nagar,
Udhana Darwaja,
Udhna Road, SURAT

Resident :

120, Pramukh Park Society,
Chhaprabhatha Road, AMROLI.

With Best Compliments From...

Piyush

Mob. 98792 80517
98253 76424

Asian TRADERS

**Deals in Fancy
Hardware Fittings**

J-3, Umiya Nagar, Old L.B. Talkies,
Near Pramukh Medical,
Bhatar Road, SURAT - 395 002.

With (Best Compliments From...

Anil Patel - Mob. 96624 35888
Dilip - Mob. 95582 60788

GTPL
Digital Cable TV | Broadband

**Sai
Rang Vision**

2, Shiv Apartment, Hathuran Road,
Opp. Somnath, Tarsadi - Kosamba (RS)
Tal. Mangrol, Dist. Surat.

શુભેચ્છા સહ...

ફોન : (૦૨૬૨૬) ૨૩૫૫૫૫
મોબાઈલ : ૯૮૫૯૫ ૧૪૨૫૬

૩૬ વર્ષનો બહોળો અનુભવ ઘરાવનાર...

ડૉ. અબ્બાસ મોતાલા

કોસંબા પોલીકલિનિક એન્ડ નર્સિંગ હોમ

બસ સ્ટેન્ડ સામે, જુનાગામ કોસંબા (આર.વોલ), પૂર્વ, જિ. સુરત

પોલિયો, ત્રિગુણી તથા દરેક રોગ
પ્રતિકારક રસી મૂકી આપવામાં આવશે.
ખતના માટે વહેલા આવવું

શુભેચ્છા સહ...

મોબાઈલ : ૯૮૨૫૮ ૩૦૭૮૬

**પ્રરેલ ફલેક્શન
એન્ડ ગ્રીકર સેન્ટર**

જેન્ટસવેર, છેડીઝવેર,
ક્રીડ્સવેર, અંડર ગારમેન્ટ્સ
ખરીદવા માટેનું ભરોસાપાત્ર સ્થળ

જૂના કોસંબા, રેલ્વે સ્ટેશન પાસે,
તા. માંગરોલ, જિ. સુરત.

શુભેચ્છા સહ...

મોબાઈલ : ૯૮૫૯૭ ૭૦૯૨૦

ઝૈડ પ્રોવિઝન સ્ટોર્સ

ઠંડાપીણા, અમુલ દૂધ, ગ્રીખંડ,
ખટર, પનીર, ચીઝ, કેડબરી, ચોકલેટ
પ્રોવિઝન તેમજ કોસ્મેટીક આઈટમો મળશે.
બર્થડે કેક મળશે, તેમજ ઓર્ડરથી
બનાવી આપવામાં આવશે

જૂના કોસંબા, તા. માંગરોલ, જિ. સુરત.

With Best Compliments From...

RAJU PANCHAL
Mob. 98793 42140

**SAMARPAN
ELECTRIC**

Shop No. 4 & 5, Kailash Complex,
Upper Ground, Hathuran Road,
Near Hanumanji Temple,
Tarsadi - Kosamba (RS) 394 120.

શુભેચ્છા સહ... ઓપન ઇન્ટરવ્યુ

જેઠ શોધો છો... પણ જોઠ નથી મળતી નિરાશ ન થાય અને આપનાં સ્વપ્નોને સકાર બનાવો.

લાગવગ કે કોનેશન વગર નોકરી

ગુજરાત ગર્વમેન્ટ અધિકૃત ચણેલી કંપની જે કાલમાં ગુજરાતના દરેક વિસ્ત્ર અને તાલુકા લેવલ પર કંપનીની ઓફિસો ઓપન કરી રહ્યા છે, તો તે ઓફિસોમાં ઓફિસયલી કામગીરી કરી શકે તેવા છોકરા-છોકરીઓની ભરતી કરી રહ્યા છે. અનુભવી - બિન અનુભવી વહેલા કે પહેલાને ધોરણે.

ભરતીની જગ્યા : ૨૫૦ ઉમેદવારો

પ્રમાણપત્ર : ૨ નંબ પાસપોર્ટ ફોટા, એલ.સી.ની ઝેરોસ, માર્કશીટની ઝેરોસ, આઈડી પુસ્ત્રની ઝેરોસ

લાગણત : ૮ પાસથી એપ્લુએટ, આઈ.ટી.આઈ., ડીપોમાં, પી.ટી.સી., બી.એન્ડ.

પગાર : ૮૦૦૦/- થી ૨૦,૦૦૦/- સુધી કામ અનુસાર વધારાં.
(ઉમેદવારે પ્રમાણપત્ર લેમજ ૩૫૦/- રજુ. કરી લાવવી)

સમય : સવારે ૦૯:૦૦ થી ૦૪:૦૦ કલાક સુધી

અરજી કરવાનું સ્થળ : ઓફીસ નં. ૧૧૩, ૧૧૪, રૂસ્તમ પ્લાઝા કોમપ્લેક્સ, સ્ટેશન રોડ, આઈ.ટી.આઈ.ની સામે, અંકલેશ્વર.

સંપર્ક : ૯૯૭૪૫ ૭૨૬૪૧ (૩૧૩ મનો)

અનોપસિંહ ખેર

દલાલ

જમીન લે-વેચના

મુ.પો. ખરચ, રાજપૂત ફળિયું,
તા. હાંસોટ, જિ. ભરૂચ.
પીનકોડ - ૩૯૪ ૧૨૦

શુભેચ્છા સહ...

ફોન (૦૨૬૪૬) ૨૭૦૬૧૦

મહાવીર એન્ટરપ્રાઇઝ

સ્ટેનલેસ સ્ટીલના વાસણોના ઉત્પાદક

મુ.પો. ખરચ, તા. હાંસોટ,
વાયા કોસંગા (આર.એસ.) જિ. ભરૂચ
સોમવારે ફેક્ટરી બંધ રહે છે.

With Best Compliments From...

SHAILESHBHAI
Mob. 98253 26516
JAYESHBHAI
Mob. 99250 32516

: Authorised Dealer :

SHAILESH SALES CORPORATION

Mandir Road, Tarsadi, Kosamba.
Ph. 02629 - 231416, 231516

With Best Compliments From...

ROSHANBHAI
Mob. 99048 22162

Radhe Traders
(Wholesaler)

MOTALA COMPLEX,
MOTA MANDIR ROAD,
TARSADI, KOSAMBA.

શુભેચ્છા સહ...

મો. : ૯૭૨૫૫ ૮૬૬૬૪
મો. : ૯૮૯૮૧ ૮૪૮૫૦

ઉત્તમવર્ગો રંગ સૌરાષ્ટ્રનો સ્વાદ...

જૈન Since 1997...

સૌરાષ્ટ્ર

સ્વીટ એન્ડ ફરસાણા

શુભ પ્રસંગે ઓર્ડર લેવામાં આવશે

ઘાંઠ્ય-૧

મોટા મંદિર રોડ, લુસાકા કોમ્પ્લેક્સ,
તરસાડી - કોસંબા

ઘાંઠ્ય-૨

ઝંડાચોક, તરસાડી - કોસંબા.

E-mail : shothv31@gmail.com

શુભેચ્છા સહ...

ફોન નં. (૦૨૬૨૯) ૨૩૧૧૦૮
મોબાઈલ : ૯૯૭૯૩ ૪૪૮૦૧

શ્રી રામ ટ્રેડર્સ

ખાંડ અને

કપાસિયા ખોળના વેપારી

જુનાબજાર, કોસંબા.

With Best Compliments From...

Manish N. Thakor
Mob. 99041 40330

Manish

Radium Art

**Spe. in : Radium N. Plate,
Flex Banner, Glow Signboard,
Sun Control Film**

Jim Bazar, NETRANG, Tal. Valia,
Dist. Bharuch.

With Best Compliments From...

Durga Corporation

Lab Chemicals &
Equipments Trading

I-6, First Floor,
Keval Shopping Centre,
Opp. Allhabad Bank,
ANKLESHWAR - 393 001.

: CONTACT :

Virendra Singh - 94284 45282

Arun Singh - 94278 79819

E-mail : durga.corporation@yahoo.com.

With Best Compliments From...

Riddhi

Mobile & Computers

(A Multi Brand Show Room)

4, Saffron Tower, Zanda Chowk,
KOSAMBA (R.S.) Dist. Surat - 394 120.

Phone No. : (02629) 232001.

E-mail : riddhimobilekosamba@gmail.com

With Best Compliments From...

Amit Shah Mob. 96018 64300
Ph. (02629) 231781

MAN MANDIR

Mensware

Opp. Station, Kosamba (R.S.),
Tal. Mangrol, Dist. Surat - 394 120.

With Best Compliments From...

G. N. Sharma
Mob. 98982 43472

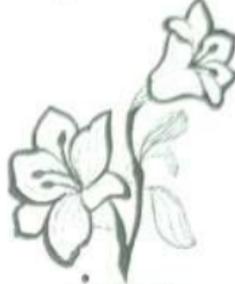
**Golden
Digital
Studio**

Digital Photography,
Video Shooting
& Karizma Album

F-42, Sargam Complex,
Kosamadi Valiya Road, Ankleshwar.

શુભેચ્છા સહ...

**પંચાલ
પ્રશાંત રમેશભાઈ**

મુ.પો. કોસમડી,
તા. અંકલેશ્વર, જિ. ભરૂચ.

With Best Compliments From...

Dinesh D. Panchal
Mob. 98795 56302

**Atithi
Garment**

Exclusive Formal & Casual Wears

Shop Number 10, Kiran Complex,
Samrth Park, Kapodra Patia,
Near Jaldhara Chokdi, G.I.D.C.
ANKLESHWAR - 393 002.
Phone : 02646 - 255093

શુભેચ્છા સહ...

રોશની એમ. પાટણવાડીયા [B.E. (E.C.)]
અનુત એમ. પાટણવાડીયા [B.A.-SS, B.Sc.- Maths]

**હરિકૃષ્ણ
ટયુશન ક્લાસીસ**

ઘોરણ - ૮, ૯, ૧૦
(વિષય - ગણિત/વિજ્ઞાન)

મુ.પો. કહેલી, તા. વાલીયા, જિ. ભરૂચ - ૩૯૨ ૧૨૫.
પ્રાથમિક આરોગ્ય ઠેન્ડ્ર સામે,
સંપર્ક : ૦૨૬૪૩-૨૦૪૧૮૫, મો. ૯૦૨૩૫ ૧૫૦૯૮

With Best Compliments From...

Shaukat Jinwala

DARIL
LIGHTING
SOLUTIONS

Jinwala Electricals

Opp. GIDC Bus Stand,
Ravi Kiran Complex,
ANKLESHWAR, Dist. Bharuch
(Gujarat) INDIA.

Ph. : +91 2646 224627

Call : +91 94271 75525

With Best Compliments From...

VR
VIJAYANAD
TRAVELS

ओम चौधरी
Mobile : 98257 90415
Ph. (0) 02646 - 224084

एम. आर. ट्रावेल्स **MR**
Movements Reformatour

शताब्दी ट्रावेल्स द्वारा : 09-30 AM
उज्जैन, शिवपुरी, झाँसी, उरई, कालपी,
भोगनीपुर, कानपुर

जादोन ट्रावेल्स द्वारा : 08-30 AM
उज्जैन, इन्दोर, णिड, इटावा
डेली सर्विस 2 x 1 स्लीपर/सीट

मुम्बई, पुणे, कोल्हापुर, बेलगाम, हुबली,
बेगलोर, हैदराबाद, चेन्नई, जोधपुर

निलेश चौकटी, N.H.No.8, जी.आई.डी.टी. अंकलेश्वर, जि. मृत्य

E-mail : omenterprises.2011@yahoo.in

રુભેચ્છા સહ...

ડૉ. ભૂમિકા પંચાલ

મો. ૯૬૬૨૦૨૫૪૮૨

૯૧૫૫૮૦૧૨૪૮

(B.H.M.S.)

Reg. No. G-10024

મંગલમ્ ક્લિનિક

સમય : સવારે ૧૦:૦૦ થી સાંજે ૦૮:૦૦ સુધી

સ્ત્રીરોગ, બાળકો તથા દરેક પ્રકારના
રોગોની સહતદરે સારવાર કરવામાં આવશે.

દુકાન નં. ૪૧, સરગમ રેસીડેન્સી ચોપીંગ સેન્ટર,
કુમકુમ બંગ્લોઝની બાજુમાં, વાલીયા રોડ,
કોસમડી, અંકલેશ્વર.

રુભેચ્છા સહ...

દર્પલ આર્થ. ઓઝા - મો. ૯૮૨૪૫ ૫૪૩૦૩

કાન્તાબેન આર્થ. ઓઝા - મો. ૯૪૨૮૩ ૨૫૮૨૪

લ્યોમ સાડી સેન્ટર

અમારે ત્યાં દરેક વેરાયટીની ડિઝાઇનર

ફેબ્રી સાડીઓ તથા ટ્રેસ મટીરીયલ્સ

હોલસેલ તથા છૂટક ભાવે મળશે

જીજી/૪૨, સરગમ રેસીડેન્સી, કુમકુમ બંગ્લોઝ પાસે,
કોસમડી, અંકલેશ્વર - ૨.

સુભેદ્યા સહ...

॥ સ્વામીબીદિ ॥

કિશોરભાઈ સોની મો. ૯૪૨૯૬ ૭૩૦૯૩
ધનસ્થામભાઈ સોની ફોન : (૦૨૬૪૪) ૨૨૧૭૮૯

આત્મીય જ્વેલર્સ

સોના-ચાંદીના દાગીના
બનાવનાર તેમજ વેચનાર.

916 KDM (હોલમાર્ક)ના સ્પેશ્યાલિસ્ટ

શ્રીજી કોમ્પલેક્સ, પહેલામાળે,
સુભાષ મેદાન, જંબુસર.

સુભેદ્યા સહ...

કાર્ડ આર. પટેલ - મો. ૯૭૧૪૮ ૮૮૦૭૪
ફોન : (૦૨૬૪૪) (૪૨) ૨૨૮૦૩૨
૯૯૦૪૦ ૬૦૭૧૧ / ૯૮૨૫૦ ૯૬૦૯

ન્યુ-અલીફ સ્ટેશનરી માર્ટ

અમારે ત્યાં નોટબુકો, કુલરકેપ ચોપડા, રજુસ્ટર,
ગાર્બડો, અપેક્ષીતો, સીઢી તથા ૧ થી ૧૨ ધોરણના
પુસ્તકો, એમ.એસ. પેપર, પુઠા મોટા, ગુટેલા કાગળ,
ગ્રેસોફ કાગળ, ગ્રેસોફ કાગળ તથા દરેક પ્રકારની
સ્ટેશનરી છુટક તથા જથ્થાબંધ ભાવે મળશે.

ઑફીસને લગતી સ્ટેશનરી તથા પ્રા. શાળાના
વિદ્યાર્થી માટે ટી.એલ.એમ.નું કાચુપાકુ
મટીરીયલ્સ તથા ચર્મકોલ સીટ સીલ બોર્ડ મળશે
નલાવા-ઘોવાના સાબુ, અગરબત્તી, કોપરેલ તથા
મહેલી, મહેલીના કોન તમામ કટલરી છુટક તથા
જથ્થાબંધ ભાવે મળશે.

જવાહર બજાર, ગાયવાલા દાંતના દવાખાના સામે,
જંબુસર વિ. ભરૂચ.

With Best Compliments From...

Hirabhai Joshi
Mob. 93762 77634

Hira Misthan

North Indian, Bangali Sweets &
Rajasthani Farshan with
Parti Catering Contractor

44, Market Yard, Station Road,
Ankleshwar - 1, Dist. Bharuch.
Phone : (O) 02646-245485

સુભેદ્યા સહ...

મોબાઈલ : ૯૪૨૭૮ ૧૭૧૩૩
ફોન : ૨૪૮૫૪૨, (૪૨) ૨૪૭૫૪૨

અગ્રવાલ હેન્ડલુમ્સ

શાદર, સોલાપુત્રી ચારસા,
દુવાલ, લુંગી, ધોતી, ગાદીપાટ વિગેરેના
છુટક તથા જથ્થાબંધ વેપારી

દુકાન નં. ૩૩, માર્કેટયાર્ડ, સ્ટેશન રોડ,
અંકલેશ્વર - ૩૯૩ ૦૦૧. વિ. ભરૂચ.

સુભેચ્છા સહ...

વેજલપુર નાગરીક બચત ધિરાણ
કરનારી સહકારી મંડળી

વેજલપુર ઘાંચીવાડ, ભરૂચ.

ચેરમેન
વિનોદચંદ્ર ભીખાભાઈ મિસ્ત્રી
મંત્રી
મિનિષભાઈ રમણભાઈ શેલત
કારોબારી સભ્યશ્રી

સુભેચ્છા સહ...

પીતલભાઈ સોની - મો. ૯૮૨૫૪ ૫૩૨૫૫
દીનેશચંદ્ર સોની - મો. ૯૨૨૮૧ ૪૫૬૫૪

શ્રી વલ્લાભ જ્વેલર્સ

સોના-ચાંદીના ફેન્સી દાગીના લેનાર તથા
વેચનાર તેમજ ઓર્ડરથી બનાવી આપનાર
ચોકસી બજાર, હનુમાનજી મંદિર પાસે, જંજુસર.
ફોન નં. (૦૨૬૪૪) ૨૨૧૫૭૮

સુભેચ્છા સહ...

સુરેશ પ્રજાપતિ - મો. ૯૪૨૮૬ ૮૯૪૫૫

ખોડિયાર ટ્રાન્સપોર્ટ

ઈંટ, રેતી, કપચી, મેટલ
તેમજ રાહલના કાર્ટીંગ માટે મળો

દેકારી ભાગોળ, માર્કેટીંગ ચાર્ડની સામે,
જંજુસર, જિ. ભરૂચ.
ફોન : (૦૨૬૪૪) ૨૨૦૯૫૫

સુભેચ્છા સહ...

હર્ષદ (દિનેશ) અધ્વર્યુ - મો. ૯૪૨૬૮ ૭૧૨૮૨
ફોન : (૦૨૬૪૪) ૨૨૦૧૮૨

આમાઠ સાયકલ શોર્સ

દરેક સાયકલના સ્પેરપાર્ટસ તથા
ઓટો ટાયરના છુટક તથા જથ્થાબંધ વેપારી

-: DEALER :-

Hero, Atlas, Hercules, B.S.A.,
Philips, T.I., M.R.F., Ceat, T.V.S.,
Dunlop Tyres & Tubes

ઉપલીવાટ, નગરપાલિકા પાસે, જંજુસર

With Best Compliments From...

Ph. (02641) 256524
Mob. 94271 58297/94268 82610

Authorised Railway Agent

TEACH
COMPUTER & ELECTRONICS

All types of CD Player, DVD Player,
TV & Freeze Available Here

Main Bazar, At. & Po. DAHEJ,
Tal. Vagra, Dist. Bharuch.

વગર વ્યાજે સરળ હાલે ટીવી-ફ્રીજ મળશે

દુભેરછા સહ...

મોબાઈલ : ૯૪૨૮૧ ૭૫૯૯૬

ફોન : ૨૫૬૫૬૪

શ્રી શીવશક્તિ જવેલર્સ

સોની રમેશચંદ્ર બાબુલાલજી

દરેક જાતના ચાંદીના દાગીના
વેચનાર તથા લેનાર તેમજ
સોના-ચાંદીના દાગીના બનાવનાર
સોનાના K.D.M.ના સ્પેશ્યાલીસ્ટ

ઠે. બજારમાં, મુ. દહેજ, તા. વાગરા, જિ. ભરૂચ.

દુભેરછા સહ...

રજી. નં. ઉ. ૯૨૨/૮૧

રજી. તા. ૩૦-૧-૮૧

શ્રી નર્મદા મજુર
અને કામગારોની
સહકારી મંડળી લી.

વેજલપુર, ઝંડાચોક, ભરૂચ.

-- પ્રમુખ :-

વિનોદચંદ્ર ભીખાભાઈ મિસ્ત્રી
વેજલપુર ઘાંચીવાડ, ભરૂચ.

-- મંત્રી :-

વિજયભાઈ નટવરભાઈ મિસ્ત્રી

દુભેરછા સહ...

ભરૂચ જિલ્લા
રચનાત્મક કલ્યાણ

ટ્રસ્ટ

પ્રમુખ

જશુબહેન ડાહ્યાભાઈ મિસ્ત્રી

વેજલપુર, ઘાંચીવાડ, ભરૂચ.

શુભેચ્છા સહ...

ફોન નંબર : (૦૨૬૬૬) ૨૩૧૭૨૭,
મોબાઈલ : ૯૭૨૭૨૦૨૫૪૫

શાંતમેઘ કોમ્પ્યુટર એજ્યુકેશન
સંપૂર્ણ સર્વાંગી વિકાસ

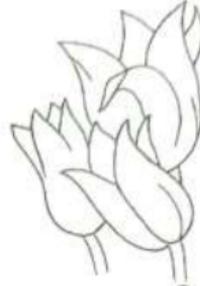
Computer Courses, Internet,
Data Entry, Job Work, Stationary

Basic, Tally ERP-9, CCC, DCA,
HDCA, Tally Champs Expert,
DTP, Autocad, Other Courses

એફ, ૨-૩, ગીતાંજલી કોમ્પ્લેક્સ,
એસ.બી.આઈ. રોડ, નવા બજાર, કરજણ.

E-mail : santmegh_education@yahoo.co.in
Website : www.santmegheducation.com

શુભેચ્છા સહ...

મારવાડી

ચેતનકુમાર હરીભાઈ
ભરૂચ.

શુભેચ્છા સહ...

મારવાડી

હરીભાઈ મોહનભાઈ
ભરૂચ.

શુભેચ્છા સહ...

LALABHAI

Ph. (02641) (Shop) 256023, (Res.) 256782
Mob. 98245 34856

કે. કે. ટ્રેડર્સ
K.K.Traders

GRAINE MERCHANT

Opp. Mataji Temple,
At. & Po. Dahej, Tal. Vagra, Dist. Bharuch.

શુભેચ્છા સહ...

રજની એસ. પટેલ

મોબાઈલ : ૯૯૭૯૯૮૪૩૦

- ✦ શું તમે છાત્રુવલ પેન્સલ મેળવવા માંગો છો?
 - ✦ શું તમે તમારા સપનાઓ (ઘર, કાર, યાત્રા, ફોરેન, ટુર, બાળકોનું સારું એજ્યુકેશન) વહેલી તકે પુરા કરવા માંગો છો?
 - ✦ શું તમે પોતાનો ઊત્કલેશ વારૂ કરવા માંગો છો?
 - ✦ શું તમે તમારા પરિવારને સુરક્ષિત લાઈફ આપવા માંગો છો?
 - ✦ શું તમે પૈસા સાથે-સાથે માન સન્માન પણ મેળવવા માંગો છો?
 - ✦ શું તમે તમારી પરસલાલીટી ડેવલપમેન્ટ કરવા માંગો છો?
- જો તમારો જવાબ 'હા' હોય તો આજે જ અમારો સંપર્ક કરો અને તમારા દરેક સપનાઓ પુરા કરો.
- મુ.પો. ઈશનપોર, તા. ઓલપાડ, જિ. સુરત.

શુભેચ્છા સહ...

પ્રજેશ

વિકી

મો. ૯૯૨૫૮૬૨૧૧૬ ૫૫૫૫ મો. ૯૭૧૪૨૨૦૯૪૧

મો. ૯૭૧૪૩૩૦૪૯૯

ખોડીયાર ડી.જે.

લગ્ન, વસ્ત્રોડો, તવવાત્રી,
બર્થડે પાર્ટી, જેવા શુભ પ્રસંગો
ડી.જે.નો ઓર્ડર લેવામાં આવશે.
ટાંકી ફળીયું, મુ.પો. કઠોર, સુરત.

શુભેચ્છા સહ...

દિનેશ પટેલ - મો. ૯૮૨૫૦ ૮૮૩૫૦

ગણેશ ઓટોમોબાઈલ

ઓથોરાઈઝડ રીપ્રેઝેન્ટીવ

દુકાન નં. ૧/૨, રમણભાઈ પટેલ શોપીંગ સેન્ટર,
સી.એન.જી. પંપની ઢાલુમાં, ઓલપાડ-સુરત રોડ,
ઓલપાડ-૩૯૪ ૫૪૦. જિ. સુરત (ગુજરાત)
ફોન : ૦૨૬૨૧-૨૨૦૩૫૦
ઈ-મેઈલ : gameshautoolpad@yahoo.co.in

શુભેચ્છા સહ...

મો. ૯૮૨૯૯૯૩૫૧ / ૭૫૬૭૭૬૩૪૯

મીતુ કલેક્શન

ફેન્સી સાડીઓ અને ડ્રેસ મટીરીયલ્સ

એન્ડ મેર્યાંગ સેન્ટર

મેઈન રોડ, ગામ પંચાયત ભવનની સામે,
ઓલપાડ, જિ. સુરત.

With Best Compliments From...

MANAN SHAH (B.E.)

Ph. : 02642-248552; Mob. +91 94298 88882

MAHAPRE (India)

Precision Machined Components
on Swiss Automats Tool-Room
Job Work & Hydraulic Clamps Mfg.

FACTORY : Plot 2/6/B, G.I.D.C. Estate,
Narmadanagar, Bharuch - 392 015.

E-mail : info@mahapreindia.com,
mahapre_india@dataone.in
website : www.mahapreindia.com

શુભેચ્છા સહ...

ADVOCATE

એડવોકેટ

(ગુજરાત હાઈકોર્ટ - અમદાવાદ)

**મોહનભાઈ
એમ. પ્રજાપતિ**

ઓફિસ : ૧૨, ઓમ કોમ્પ્લેક્સ, કોર્ટ રોડ, ભરૂચ.
સમય : સવારે ૦૯:૦૦ થી સાંજના ૦૬:૦૦

મો. ૯૮૨૪૦૮૬૫૩૬

With Best Compliments From...

LIC

ભારતીય જીવન બીમા નિગમ
LIFE INSURANCE CORPORATION OF INDIA

જિતેન્દ્રસિંહ બી. રાઠોડ

સદસ્ય

અધિકર્તા કે લિયે સેત્રીય પ્રબંધક ક્લબ

ભારતીય જીવન બીમા નિગમ

ઓફિસ : ૪૬-જે. એમ. પી. એશોરીયેટ બિલ્ડીંગ,

જુના નેશનલ હાઈવે નં. ૪, અંકલેશ્વર.

નિવાસ : મોટા સાંજા, તા. અંકલેશ્વર, જી. મરુઠ

ફોન : (કા) 253328, 253330 (મો) 9825211470

શુભેચ્છા સહ...

પ્રજ્ઞેશ

વિકી

મો. ૯૯૨૫૮૬૨૧૧૬ પાપુ મો. ૯૭૧૪૨૨૦૯૪૧
મો. ૯૭૧૪૩૩૦૪૯૯

ખોડીયાર ડી.જે.

લગ્ન, વસ્થોડો, ઠવરાત્રી,
બર્થડે પાર્ટી, જેવા શુભ પ્રસંગે
ડી.જે.નો ઓર્ડર લેવામાં આવશે.

ટાંકી ફળીશું, મુ.પો. કઠોર, સુરત.

With Best Compliments From...

Arvindbhai Vaghasiya
Mob. 90990 36206

**NILKANTH
PLASTIC**

**Manufacturing of
Plastic Chips
HM / HDPE / LDPE**

Plot No. 6601, Near Hocheest Chowkdi,
G.I.D.C Estate, ANKLESHWAR - 393 002.

With Best Compliments From...

Himmat M. Patel
Mob. 9324758511 / 7350504002

Ladli Rakhi

**Wholesaler in
All Types of Diamond Rakhi**

Add. : B/106, Vitthal Dham Apt.,
Chulna Road, Manikpur,
VASAI (W) 401 202

With Best Compliments From...

Mob. 88664 44217

Le

Lucky

Construction

B-5, Rajnigandha Appt.,
B/h. Super Market,
Station Road, Bharuch.
E-mail : gtplanuj@gmail.com

With Best Compliments From...

Bakul Shah - Mob. 9824150551

An ISO 9001 : 2000 Company

Elcop Controls

Manufacturers of Eletrical Panels
Manufacturers of CNC Machines

-: Factory :-

Plot No. 2/6-A,
Opp. GNFC Corp Off. G.I.D.C.
Narmadanagar, Bharuch - 392 015.
Telefax : 02642-248883, 227404
Website : www.elcopcontrols.com
E-mail : elcop@elcopcontrols.com

With Best Compliments From...

Surekha Finance

Ankleshwar

With Best Compliments From...

t sagar

Asus, Compaq, HP, Dell,
Lenovo, Acer
Laptop & Desktop Sales

FF-55, 1st Floor, Royal Complex,
Valia Chowkdi, GIDC, ANKLESHWAR - 393 002.
Dist. Bharuch, Gujarat, India.

E-mail : info.tsagar@gmail.com
Mob. 98252 24960 / 94992 65294

With Best Compliments From...

Jitu Patel - Mob. 99248 46564

Radha Computer

Dell, Compaq, Lenove
Computer Sales & Services
Microtek Inventor

Show Room : 8, Rajkamal Acerate-2,
Opp. Mega Auto Mobile,
Station Road, Ankleshwar - 2.
Mob. 94089 75742

Offices : C-6, Kewal Shopping Centre,
Near Old N. H. No. 8, GIDC,
Ankleshwar - 2, Dist. Bharuch.

E-mail : radhacomp@gmail.com

With Best Compliments From...

Hitesh Kalathiya Atul Savaliya
+91 9727441797 +91 9824974933

Jignesh Sorathiya
+91 9998501999

e-mail : contact@torquejet.in

TORQUE JET

**Ultra Pressure
Hydro Jet Services**

**Boiler Cleaning
Plant Exchanges**

Plot No. 4804, GIDC Ankleshwar.
www.torquejet.in

With Best Compliments From...

Phone No. : (02646) 225540
Mobile : 96013 21140

PURE VEG

**Hotel
Decent**

Anmol Plaza - 2, Opp. G.I.D.C.
Bus Depo, Old Highway No. 8,
ANKLESHWAR - 393 002. (Gujarat)

With Best Compliments From...

Vinubhai
Mob. 9824213014 / 9879560551
Jitubhai
Mob. 9825824663 / 9879530551

Mona Traders

Copper Wire,
Insulating Materials
& Motor Spear

D/B-35, Sardar Patel Complex,
ANKLESHWAR - 393 002.
Phone No. : 02646-225448, 225490
E-mail : monatradersank@gmail.com

With Best Compliments From...

Phone : 02646 - 222427

Shyam
Electrical Works

— Rewinding & Repairing of —
A.C. & D.C. Motors, Alternator,
Transformer, Submersible Pump
& All type of Electrical Works

F-16, Golden Trade Centre,
Old N. H. No. 8, G.I.D.C.
Ankleshwar - 393 002. (Gujarat)

E-mail : shyamelectricalworks@gmail.com

With Best Compliments From...

Manisha Chauhan **Jashubhai Patel**
Mob. 9825073750 Mob. 9426801633

Sai Priya
Developers

Sai Golden Residency,
Opp. HDFC Bank, Old. N. H. 8,
ANKLESHWAR, Dist. Bharuch.

શૈક્ષણિક વર્ષ : ૨૦૧૩-'૧૪

- બહેલા કાબેઠી : ગીતા પ્રાકૃત, નિતા પ્રજાપતિ, રેખા અરોડરિયા, દેવલ ચૌધરી, ઘર્મિષ્ઠા વસાવા, અંજુ પટેલ, રીમા મીરઘી, પિજા દોશી, સોહલ પરમાર, શિયાંકા માઠી, કિયાંકા પટેલ, રાજશ્રી નુજર, વર્ષા મકવાલા
- ખુરશી પાસઠી કાબેઠી : શ્રી અપ્પિલ વસાવા (જુ. કલાર્ક), શ્રી ઇસ્માઈલ ખેગીયાત (જુ. કલાર્ક), શ્રી જયંત પટેલ (શિ. કલાર્ક), ડો. પ્રવિણચંદ્ર મારલ, ડો. પ્રફુલ્લેશ રાજ (આયાર્ચી), ડો. જયંત શાહ, ડો. ઉત્તેમાય અનસારી, શ્રીમતી કૃપિતાબહેન રાઠવા (સંવપાલ), પ્રમીલા કાવ્ય (સા.મંચી)
- પુનૈલા પ્રથમ ફરોગ : મિત્રેષ 'તલવ (વોચમેન), અંજના ચૌધરી, તીલોતમા પટેલ, મરીયામ ગામીત, પિજાણા પંધોલી, ઘાસ રાજ, કિલ્લ સોલંકીયા, આપ્તની ચૌકલા, મનિષા પટેલ, મીના શાહ, રમેશ્વર દાડ, પેરીન પટેલ, ચેનબ શેખ, પૂનમ રાજપુટ, રેખા સોલંકી, કનુક બીજાવાલ (ડેવલ)
- ઉબેલા પ્રિતીય ફરોગ : તુની ચૌધરી, નિનિષા વસાવા, આયુરી પટેલ, રેખા સિંધા, નિલમ પ્રજાપતિ, એકતા મીરઘી, કામિની પરમાર, સાંતાબાબાનુ મુલ્લ, કુબાજ કોકિયા, જેમિનિ રાણા, અરિતા મીરઘી, રમીલા પરમાર, પૂનમ નુપ્તા, નિલ્લ ખાટલાવાડીયા, નિલ્લી પંચલ
- ઉબેલા તુતિય ફરોગ : મનિષ ઠોક્લિ, રાજેશ પટેલ, સુશોભ પટેલ, પંકજ પટેલ, આરિશ્વ શાહ, મહેન્દ્ર પરમાર, નયન વસાવા, પ્રજોષ પરમાર, એકરૂમ પટેલ, હબીબ પટેલ, કિલેશ સાધિયા, ઇશ્કાન શેખ, તોહસિય મીલા

શુભેચ્છા સહ...

૧૦૦ વર્ષની અશરવી હારદિઈ ધરાવતી એવી
ધી ભરૂચ ડીસ્ટ્રીક્ટ સેન્ટ્રલ કો-ઓ. બેંક લી., ભરૂચ

આ બેંકની પ્રગતિના સોપાન

રોકાણો	: રૂા. ૮૩૭ કરોડ
થાપણો	: રૂા. ૫૨૨ કરોડ
ધિરાણ	: રૂા. ૫૭૫ કરોડ
થાપણનો દર	: ૯.૦૦% (વાર્ષિક)
બેંકનો ઓડીટ વર્ગ	: 'અ'
ડીવીડન્ડ	: ૨૦%
સોનાના દાગીના સામે ધિરાણ ફક્ત ૧૧%ના દરે	

રૂા.૧,૦૦,૦૦૦/- સુધીના બેંકમાં મૂકેલ થાપણો વિમાથી સુરક્ષિત

રજનીકાંત પી. રાવલ
મેનેજિંગ ડીરેક્ટર

અરૂણસિંહ એ. રણા
ચેરમેન

કરશનભાઈ જી. પટેલ
વાઈસ ચેરમેન

તથા બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ